CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಪ್ರಕಟನೆ—೨೨

ಷಾಜಹಾನ್

ಐತಿಹಾಸಿಕ ನಾಟಕ

ಬಿ. ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಯ್ಯ

ಶಾರದಾ ಪ್ರಕಾಶನ
ಅರಳೇಪೇಟೆ :: ಬೆಂಗಳೂರು—೨

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ತೃತೀಯ ಮುದ್ರಣ : ಮಾರ್ಚ್ ೧೯೫೪

ಚತುರ್ಥ ಮುದ್ರಣ : ಜನವರಿ ೧೯೬೧

(ಈ ನಾಟಕದ ಎಲ್ಲ ಹಕ್ಕುಗಳೂ ಕಾದಿಡಲ್ಪಟ್ಟವೆ. ರಂಗಪ್ರದರ್ಶನ, ರೇಡಿಯೋ ಪ್ರಸಾರ, ಚಲನಚಿತ್ರಗಳಿಗೆ ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸುವವರು ಲೇಖಕರ ಅನುಮತಿ ಪಡೆಯಬೇಕು.)

ಪಾತ್ರಗಳು

ಪುರುಷರು

ಷಾಜಹಾನ್	....	ಮೊಗಲ್ ಸಮ್ರಾಟ್
ದಾರಾ ಷೂಜಾ ಔರಂಗಜೇಬ ಮುರಾದ್	....	ಸಮ್ರಾಟನ ನಾಲ್ವರು ಪುತ್ರರು
ಸುಲೇಮಾನ್, ಸಿಪಾರ್	....	ದಾರನ ಪುತ್ರರು
ಮಹಮದ್ ಸುಲ್ತಾನ್	....	ಔರಂಗಜೇಬನ ಮಗ
ಜಯಸಿಂಹ	....	ಬಿಕನೀರ್ ಸಂಸ್ಥಾನದ ರಾಜ
ಯಶೋವಂತಸಿಂಹ	....	ಯೋಧಪುರದ ರಾಜ
ದಿಲ್ದಾರ್	....	ವೇಷಧಾರಿಯಾದ ದಾನೇಶಮಂದ್ ಎಂಬ ಜ್ಞಾನಿ

ದಿಲೇರ್‌ಖಾನ್, ವಿಜಾರಜುಮ್ಲಾ, ಜಿಹನ್‌ಖಾನ್, ಸೈನಿಕರು ಇತ್ಯಾದಿ.

ಸ್ತ್ರೀಯರು

ಜಹನಾರಾ	....	ಷಾಜಹಾನನ ಪುತ್ರಿ
ನಾದಿರಾ	....	ದಾರನ ಹೆಂಡತಿ
ಪಿಯಾರಾ	....	ಷೂಜನ ಹೆಂಡತಿ
ಜಹರತ್ ಉನ್ನೀಸಾ	....	ದಾರನ ಮಗಳು
ಮಹಾಮಾಯಾ	....	ಯಶೋವಂತಸಿಂಹನ ಪತ್ನಿ

ನರ್ತಕಿಯರು, ದಾಸದಾಸಿಯರು, ಇತ್ಯಾದಿ.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri.

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಚತುರ್ಥ ಮುದ್ರಣದ

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

ಸಮಾಜವಾದ ಸಾಮ್ಯವಾದಗಳ ಬಿರುಸಿನ ಸುಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ, ಜಾತಿ ವರ್ಗಗಳ ಸಂಘರ್ಷದಿಂದ ಉದ್ಭವಿಸಿದ ವಿಚ್ಛಿದ್ರಕಾರಿ ಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತವಾದ ವಿಶ್ವವು ತನ್ನ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆಲೆ ಬೆಲೆಗಳನ್ನು ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಈಗಿನ ಅನರ್ಥಕಾರಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ, ಈ ಪ್ರವಾಹದಿಂದ ಭಾರತ ದೂರವಾಗಿರುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದ ನಮ್ಮ ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಕುಸಿದು ಜನಜೀವನ ಅವನತಿಯತ್ತ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಈಗಿನ ವಿಸ್ಮಯಕಾರಿ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ, ಸ್ವರ್ಗೀಯ ದ್ವಿಜೇಂದ್ರಲಾಲ್‌ರಾಯರ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಅಮರಕೃತಿ "ಷಾಜಹಾನ್" ನಾಟಕದ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದದ ಚತುರ್ಥ ಮುದ್ರಣ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಸಮರ್ಥ ನಟೀನಟ ನಿರ್ದೇಶಕರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಈ ರಂಗನಾಟಕ ಸಾಧಿಸಿದ ಸಿದ್ಧಿಸಂಪದ ಏನೇ ಇರಲಿ, ವೃತ್ತಿರಂಗ ತನ್ನ ಅಂಧಾನುಕರಣದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ತನ್ನ ಗೌರವವನ್ನು ಪ್ರಭುತ್ವದ ನೆರವಿನಿಂದ ಪುನಃ ಪಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವ, ಹಾಗೂ ಆಧುನಿಕ, ಅಸಂಗತ ಅಭಾರತೀಯ, ಅಸಮಗ್ರ ನಾಟಕಗಳ ಗುಂಗಿನಲ್ಲಿ ವಿಲಾಸಿರಂಗ ತನ್ನ ಸಿದ್ಧಿ ಸಾಧನೆಯ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಮರೆತು ನೆಲೆ ಕಾಣದೆ ಅಲೆಯುತ್ತಿರುವ ಈಗಿನ ಅಸಾಧಾರಣ ಆತಂಕಕಾರಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಠಾಗೂರ್, ಡಿ. ಎಲ್. ರಾಯ್, ಶಾಸ್ತ್ರಿ, ಕುವೆಂಪು, ಶಿವರಾಮಕಾರಂತ, ಶ್ರೀರಂಗ ಮುಂತಾದ ಸಮರ್ಥ ಕವಿ ನಾಟಕಕಾರರ ರಂಗಯೋಗ್ಯ ನಾಟಕಗಳು ಪ್ರದರ್ಶನ ಕಾಣದೆ ಕೊಳೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ, ಡಿ.ಎಲ್. ರಾಯರ ಒಂದು ನಾಟಕದ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ ಪುನಃ ಪ್ರದರ್ಶಿತಲ್ಪಡುವುದೆಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವುದು ಹಗಲುಕನಸೆಂದು ನನಗೆ ಮನವರಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಈ ಪ್ರಕಟನೆಯ ಉದ್ದೇಶವೇನು? ಇದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿರುವ ವಿಶ್ವಕವಿ ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಗೂರರ ನಾಟ್ಯಕಾದಂಬರಿ "ಚಿರಕುಮಾರಸಭೆ"ಯ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಚಕರ ಮುಂದಿಟ್ಟ ನನ್ನ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ನಿಮ್ಮ ಮುಂದಿಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ನಾಟಕವು ದೃಶ್ಯಕಾವ್ಯವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರೂ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯ ಮೌಲ್ಯವನ್ನೂ ಆಕರ್ಷಕ ಶ್ರಾವ್ಯಗುಣವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಒಂದೇ ರೀತಿ ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ವಿಶ್ವದ ನಾಟಕಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾವಾರು ಒಂದೆರಡು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿಯುವ ಪೂರ್ಣಾಂಶಕ್ಕೆ ಈ ಮಾತು ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ನಾವು ಮೆಚ್ಚುವ ಪ್ರಾಚೀನ, ಅರ್ವಾಚೀನ, ನವೀನವ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ನೂರಕ್ಕೆ ಒಂದನ್ನಾದರೂ ನಾವು ರಂಗದ ಮೇಲೆ ನೋಡಿ ದ್ದೇವೆಯೆ? ಮೆಚ್ಚಿ "ಖುಷಿ"ಪಟ್ಟಿದ್ದೇವೆಯೆ? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ದೊರಕುವ ಉತ್ತರ ಬಹುತೇಕ "ಇಲ್ಲ" ಎಂದೇ. ಯಾವೊಂದು ನಾಟಕದ ಸರ್ವಾಂಗಸುಂದರ ಸಮಗ್ರ ಪ್ರದರ್ಶನವು ದುಸ್ಸಾಧ್ಯವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅಸಾಧ್ಯ, ಅಪರೂಪ, ಆಕಸ್ಮಿಕ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ "ದೃಶ್ಯಕಾವ್ಯ" ಎಂಬ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರವು ಕೇವಲ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ, ಅವಾಸ್ತವ. ಈ ಸತ್ಯವನ್ನು ಅರಿತ ಠಾಗೂರರು ಕೊನೆಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ನಾಟಕಗಳನ್ನು "ನಾಟ್ಯ" ಕಾದಂಬರಿಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲು ಮೊದಲು ಮಾಡಿದರು.

ಸ್ವರ್ಗೀಯ ದ್ವಿಜೇಂದ್ರಲಾಲ್‌ರಾಯರ ಅಮರಕೃತಿ "ಷಾಜಹಾನ್" ನಾಟಕವನ್ನು ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಓದಿದಾಗ, ಓದುಗರು ಅಸಮರ್ಪಕ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಿಂದ ಪಡೆಯಬಹುದಾದ ಅಂಶಿಕ ಆನಂದ ಸಂತೃಪ್ತಿಗಳಿಂದ ಬಹು ಪಾಲು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಮಾಧಾನ ಶಾಂತಿ ಸಂತೋಷಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಮರ್ಥ ರಾಗುವರು. ನನ್ನ ಈ ಸ್ವಂತ ಅನುಭವವನ್ನು ಮಾನ್ಯ ವಾಚಕರಲ್ಲಿ ಹಂಚಿ ಕೊಡುವುದರಿಂದ ನನಗೆ ತೃಪ್ತಿ, ಪ್ರಕಾಶಕರಿಗೆ ಪ್ರತಿಫಲ, ಇವೆರಡನ್ನೂ ಕೊಡುವ ಹೊಣೆ ಸಾಹಿತ್ಯಾಭಿಮಾನಿ ಓದುಗರನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಿಮಗೆಲ್ಲ ನನ್ನ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕ ಧನ್ಯವಾದಗಳು.

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವುದರ ಔಚಿತ್ಯವನ್ನು ಮುಂದೆ ವಿವರಿಸಿ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

ವಿಶ್ವಕವಿ ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಗೂರ್, ಭಾರತದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ನಾಟಕಕಾರ ಡಿ. ಎಲ್. ರಾಯ್ ಇವರ ನಾಟಕ ಕೃತಿಗಳ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದಗಳು, ಕನ್ನಡ ದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತರಾದ ಮಹಾಕವಿ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಚಂದ್ರಹಾಸ, ರಕ್ತಾಕ್ಷಿ, ಸ್ಮಶಾನ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ, ಡಾ|| ಶಿವರಾಮಕಾರಂತರು ರಂಗಕ್ಕಾಗಿಯೇ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ರಚಿಸಿದ ಕರ್ಣಾರ್ಜುನ, ಬಿತ್ತಿದ ಬೆಳೆ, ಮಂಗಳಾರತಿ, ಸಂಸರ ವಿಗಡವಿಕ್ರಮ ರಾಯ, ಸುಗುಣಗಂಭೀರ, ಸಮ್ಮೇತನಹಳ್ಳಿ ರಾಮರಾಯರ ಮಹಾಶ್ವೇತೆ, ತಲಕಾಡು ಗೊಂಡ, ಭೀಷ್ಮಸಂಕಲ್ಪ, ನಾಟಕಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೊಣಚುಹಾಸ್ಯದ, ಹರಿತ ದ್ವಂದ್ವದ ಮಹಾಪೂರವನ್ನೇ ತಂದ ಕೈಲಾಸಂ, ಶ್ರೀರಂಗ ಹಾಗೂ ಪರ್ವತವಾಣಿ ಇವರ ನಗೆನಾಟಕಗಳು, ಇವು ವಿಶ್ವದ ಯಾವ ಭಾಷೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೇ ಆಗಲಿ ಕೀರ್ತಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗಳನ್ನು ತರುವ ರಂಗಕ್ಕಾಗಿಯೇ ರಚಿತ ವಾದ ಕಲಾಪೂರ್ಣ ಧೀಮಂತ ಕೃತಿಗಳು. ಪರಂಪರೆಯ ನಾಗಪಾಶದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ ಅಪ್ರಬುದ್ಧತೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡ ವೃತ್ತಿರಂಗ ಒತ್ತಟ್ಟಿಗಿರಲಿ, ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ನಟೀನಟ ನಿರ್ದೇಶಕರಿರುವ ವಿಲಾಸಿರಂಗದ ಅಧ್ವರ್ಯುಗಳು ಬಹುಪಾಲು ರಂಗಕ್ಕಾಗಿಯೇ ರಚಿತವಾದ ಈ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷಿಸಿ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನೇ ಮಾಡದೆ ತಟಸ್ಥ ರಾಗಿರುವುದು ಕನ್ನಡ ರಂಗಭೂಮಿಗಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೇ ಅಪಚಾರವಲ್ಲವೇ ?

ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯತ್ತ ಜನತೆಯ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುವುದೇ ಮೇಲಿನ ಉಲ್ಲೇಖನದ ಉದ್ದೇಶ.

ಇತಿ ನಿಮ್ಮ ಆತ್ಮೀಯ,
ಬಿ. ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಯ್ಯ

ದಿನಾಂಕ 20-12-80
ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ.

ವಸ್ತು ಪರಿಚಯ
(ತೃತೀಯ ಮುದ್ರಣದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯಿಂದ)

ಭಾರತ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಮೊಗಲ್ ಆಡಳಿತದ ಕೊನೆಯ ಘಟ್ಟವು ರಾಜ ಮನೆತನದ ಅಂತಃಕಲಹ, ಉತ್ಕಟ ಧಾರ್ಮಿಕ ಭಾವನೆ, ದೇಶಭಕ್ತಿ-ಸಂಘಟನೆ ಗಳ ಉದಯ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಆಂದೋಳನದ ಕಾಲವಾಗಿತ್ತು. ಷಾಜಹಾನನ ನಾಲ್ವರು ಮಕ್ಕಳು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನಡೆಸಿದ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಧರ್ಮಾಂಧನಾದ ಔರಂಗಜೇಬನಿಗೆ ವಿಜಯ ದೊರಕಿತು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಹೆಸರನ್ನೇ ತೊಡೆದುಹಾಕಲು ಅವನು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು. ಅಕ್ಬರನ ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಉದಾರ ರಾಜನೀತಿಯಿಂದ ಸುಪ್ತವಾಗಿದ್ದ ರಾಜಪುತ್ರರ ಧರ್ಮ ಶ್ರದ್ಧೆ ಮತ್ತು ದೇಶಭಕ್ತಿ ಪುನಃ ಎಚ್ಚೆತ್ತು ಶಿವಾಜಿಯಂತಹ ರಾಷ್ಟ್ರವೀರನ ಉದಯಕ್ಕೆ ಸಮುಚಿತವಾದ ಪೂರ್ವರಂಗವಾಯಿತು. ಈ ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಕಾಲದ ಅದ್ಭುತ ಕರುಣಾಜನಕ ಚಿತ್ರವನ್ನು ನಾವು ಸ್ವರ್ಗೀಯ ದ್ವಿಜೇಂದ್ರಲಾಲರಾಯರ "ಷಾಜಹಾನ್" ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಕ್ರಿ.ಶ. 1657; ಸಾಮ್ರಾಟ್ ಷಾಜಹಾನನು ಪಾರ್ಶ್ವವಾಯುಪೀಡಿತನಾಗಿ ಆಗ್ರಾ ನಗರದ ದುರ್ಗಪ್ರಾಸಾದದಲ್ಲಿದ್ದನು. ಮಮ್ತಾಜ್ ಬೇಗಮಳು ಸತ್ತು ಆಗಲೆ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಷಾಜಹಾನನಿಗೆ ದಾರಾ, ಷೂಜಾ, ಔರಂಗಜೇಬ್, ಮುರಾದ್ ಈ ನಾಲ್ವರು ಪುತ್ರರು; ಜಹನಾರಾ ಮತ್ತು ರೋಷನಾರಾ ಪುತ್ರಿಯರು. ದಾರನ ವಯಸ್ಸು 43, ಷೂಜಾ 41, ಔರಂಗಜೇಬ 39, ಮುರಾದ್ 33. ಅವರೆಲ್ಲ ವೀರರೂ, ಯೋಧರೂ, ರಾಜನೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿಜ್ಞರೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಪುತ್ರರಲ್ಲಿ ದಾರಾ, ಪುತ್ರಿಯರಲ್ಲಿ ಜಹನಾರಾ ಷಾಜಹಾನನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಿಯರಾಗಿದ್ದರು. ಅಕ್ಬರನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮನ್ವಯದ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಈ ಇಬ್ಬರು ಅಣ್ಣತಂಗಿಯರು ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸೌಹಾರ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ದಾರನು ಆಗ್ರಾದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ತಂದೆಗೆ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ತಾಯಿಯ ಮರಣಾನಂತರ ಜಹನಾರಳು ಅಂತಃಪುರದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾದಷಹ ಬೇಗಂ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಷಾಜಹಾನನ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಅವಳು ಸಹಾಯಕಳಾಗಿದ್ದಳೆಂದೂ ಷಾಜಹಾನನ ರಾಜಮುದ್ರೆ ಬಹಳ ದಿನಗಳು ಅವಳ ವಶದಲ್ಲಿತ್ತೆಂದೂ ಇತಿಹಾಸ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಷಾಜಹಾನನ ತರುವಾಯ ದಾರನು ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬರುವನೆಂದು ಎಲ್ಲರೂ ನಂಬಿದ್ದರು. ಆದರೆ ದಾರನ ಉದಾರ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಹಿಂದೂ ಪಕ್ಷಪಾತದ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಕೆಲವು ಮಂದಿ ಶತೃಗಳೂ ಇದ್ದರು. ದಾರನು ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಸಾರ ಸಂಗ್ರಹರೂಪವಾಗಿ ರಚಿಸಿದ 'ಸರ್-ಇ-ಆಸ್ರಾರ್' ಪಾರ್ಸಿ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಪರೂಪ ಕೃತಿ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಷಾಜಹಾನನ ಉಳಿದ ಪುತ್ರರಲ್ಲಿ ಷೂಜನು ಬಂಗಾಳದ ಸುಬೇದಾರ್, ದಕ್ಷನಾದ ಯೋಧ. ಆದರೆ ಆಲಸ್ಯ ಪ್ರಕೃತಿಯು ಸಂಗೀತಪ್ರಿಯು ವಿಲಾಸಿ. ಅವನ ಮಗಳನ್ನು ಔರಂಗಜೇಬನ ಮಗ ಮಹಮುದನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆಯಾಗಿತ್ತು. ಮುರಾದನು ಗುಜರಾತದ ಸುಬೇದಾರ್, ವೀರ, ಸಾಹಸಿ; ಆದರೆ ಸರಳಹೃದಯುದ ವಿಲಾಸಪ್ರಿಯ ಮದ್ಯಪಾಯಿ.

ಔರಂಗಜೇಬನು ದಕ್ಷಿಣದೇಶದ ಸುಬೇದಾರ್, ಬುದ್ಧಿವಂತ, ವಿಚಕ್ಷಣ, ದೂರದರ್ಶಿ, ಧೂರ್ತ, ನಿಷ್ಕರುಣಿ. ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಅವನ ಅಚಲಶ್ರದ್ಧೆ ಭಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಅವನನ್ನು "ಜಿಂದಾ ಪೀರ್" ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಷಾಜಹಾನನು ಅಸ್ವಸ್ಥನೆಂಬ ಸುದ್ದಿ ಹರಡಿ ದೇಶ ತಳಮಳಗೊಂಡಿತು. ಔರಂಗಜೇಬನ ಚಾತುರ್ಯದ ಆಟ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಹಾವಾಡಿಗರು ಪುಂಗಿಯೂದಿ ಹಾವುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುವಂತೆ ಔರಂಗಜೇಬನು ಧರ್ಮದ ಪುಂಗಿ ಹಿಡಿದು ಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿದನು. ಆಡಂಬರವಿಲ್ಲದ ಸರಳಜೀವನ, ಫಕೀರನಂತೆ ವೇಷಭೂಷಣಗಳು, ಮಾತುಮಾತಿಗೆ ಮಕ್ಕಾ ಯಾತ್ರೆಯ ಆವೇಶ, ಇವು ಅವನಿಗೆ ಸಹಾಯಕವಾದವು. ತಂದೆ, ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರು, ಬಂಧುಗಳು, ಸ್ವಯಂಪುತ್ರನು ಅವನ ವಂಚನೆ ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾದರು. ರಾಜ್ಯಲೋಭದ ಈ ಅಮಾನುಷ ದುರಂತ ಕರುಣದ ಕಥೆ "ಷಾಜಹಾನ್" ನಾಟಕದ ವಸ್ತು. ಈ ವಂಚನಾತ್ಮಕ ಹಿಂಸಾಪೂರ್ಣ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ರಜಪೂತ ಅರಸರ ಪಾತ್ರ ಎಷ್ಟು ನಿಕೃಷ್ಟವೂ, ಸ್ವಾರ್ಥಪೂರ್ಣವೂ ಆಗಿತ್ತೆಂಬುದು ಯಶೋವಂತಸಿಂಹ ಮತ್ತು ಜಯಸಿಂಹರ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ಭಾರತದ ಸರ್ವೋತ್ತಮ ನಾಟಕಕಾರರಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗೀಯ ದ್ವಿಜೇಂದ್ರಲಾಲ್ ರಾಯರೊಬ್ಬರು. ಅವರು ಬಂಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಪೌರಾಣಿಕ ಮತ್ತು ಐತಿಹಾಸಿಕ ನಾಟಕಗಳು ಭಾರತದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಮುಖ ದೇಶಭಾಷೆಗಳಿಗೂ ಅನುವಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿವೆ. ರಂಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿನಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಯಶಸ್ಸುಗಳಿಸಿವೆ. ನಾಟಕರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ತಂದ ನೂತನ ಪದ್ಧತಿ ಭಾರತದ ಅನೇಕ ದೇಶಭಾಷೆಗಳ ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಆದರ್ಶವಾಯಿತು.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಶ್ರೀ ದ್ವಿಜೇಂದ್ರಲಾಲ್‌ರಾಯರ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ "ಷಾಜಹಾನ್" ಮತ್ತು "ಚಂದ್ರಗುಪ್ತ" ನಾಟಕಗಳಿಗೆ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಷೇಕ್ಸ್ ಪಿಯರ್ ಮಹಾಕವಿಯ ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್, ಒಥೆಲೋ ಪಾತ್ರಗಳಂತೆ ಈ ನಾಟಕಗಳ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರಗಳು ಭಾರತದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನಟರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿತು. ಈ ನಾಟಕಗಳ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು ಕಲಾಭಿಜ್ಞತೆಯ ಒರೆಗಲ್ಲೆಂದು ಈಗಲೂ ಬಂಗಾಳದ ನಟರು ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ರಂಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ದಿವಂಗತ ಪೀರರ "ದಾರಾ", ದಿವಂಗತ ಶ್ರೀ ರಾಘವರ "ಚಾಣಕ್ಯ" (ತೆಲುಗು) ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಸಿಂಹರ "ಷಾಜಹಾನ್" ಅಭಿನಯ ನಾಟಕ ಪ್ರೇಮಿಗಳು ಎಂದಿಗೂ ಮರೆಯದ ಪ್ರಸಂಗಗಳು.

ಈ ಅನುವಾದದ ಲೋಪದೋಷಗಳನ್ನು ನಾನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಅವತರಣದಲ್ಲಿ ಅನುವಾದವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವುದು ಮೊದಲ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಅಭಿನಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಬಹುಮಂದಿ ನಟರ ಕಂಠಗತವಾಗಿ ಶ್ರೋತೃಗಳಿಗೆ ಪರಿಚಿತವಾಗಿರುವ ನಾಟಕವನ್ನು ಆ ರೀತಿ ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವುದು ಕವಿಗೆ ಅಪಚಾರವೆಂದು ಮೊದಲ ಅವತರಣದ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ಈಗ ಸಮಗ್ರ ನಾಟಕವನ್ನು ಓದುಗರ ಮುಂದಿಟ್ಟಿದೆ.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಮೊದಲನೆಯ ಅಂಕ

೧

ಸ್ಥಾನ—ಆಗ್ರಾದ ದುರ್ಗಪ್ರಾಸಾದದಲ್ಲಿ ಷಾಜಹಾನನ ಮಂದಿರ. ಕಾಲ—ಅಪರಾಹ್ನ. ಷಾಜಹಾನನು ತಲ್ಪದ ಮೇಲೆ ಅರ್ಧಶಾಯಿತನಾಗಿ, ಅಧೋಮುಖನಾಗಿ ಏನನ್ನೋ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಮಧ್ಯೆ ಮಧ್ಯೆ ಗುಡಿಗುಡಿಯ ನಾಳವನ್ನು ಕೈಯಿಂದ ಆಡಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಎದುರಿಗೆ ದಾರಾ.

ಷಾಜಹಾನ್—ಸರಿ; ಇದೆಂತಹ ಕೆಟ್ಟ ಸುದ್ದಿ? ದಾರಾ.

ದಾರಾ—ಷೂಜನು ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ವಿದ್ರೋಹಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಮಾಡಿರುವನಾದರೂ, ಸಮ್ರಾಟನೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಇತ್ತ ಮುರಾದನು ಗುಜರಾತದಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಸಮ್ರಾಟನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಮೊದಲುಮಾಡಿರುವನು. ದಕ್ಷಿಣಾತ್ಯದಲ್ಲಿ ಔರಂಗಜೇಬನೂ ಅದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಮಾಡುತ್ತಿರುವನು.

ಷಾಜಹಾನ್—ಔರಂಗಜೇಬನು ಸಹಾಯಮಾಡುತ್ತಿರುವನೇ? ಸರಿ. ಇದು ಯೋಚಿಸಬೇಕಾದ್ದೆ. ಹೀಗಾಗುವುದೆಂದು ನಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ನೆನೆಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಈ ಉದ್ಧಟತನವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದವನಾಗಿರುವೆನು. ಆಮೇಲೆ? (ಧೂಮಪಾನ ಮಾಡಲು ಮೊದಲುಮಾಡುವನು.)

ದಾರಾ—ನನಗೇನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ತಿಳಿಯದಂತಾಗಿದೆ.

ಷಾಜಹಾನ್—ಹೌದು! ನನಗೂ ಹಾಗೆಯೇ. (ಮತ್ತೆ ಧೂಮಪಾನ)

ದಾರಾ—ಅಲ್ಲಾಹಾಬಾದಿನಲ್ಲಿರುವ ನನ್ನ ಪುತ್ರ ಸುಲೇಮಾನನು ಷೂಜನ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವಂತೆ ಬರೆದಿರುವೆನು. ಅವನ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಬೀಕನೀರದ ಮಹಾರಾಜ ಜಯಸಿಂಹನೂ, ಸೇನಾಧ್ಯಕ್ಷ ದಿಲೇರ್ ಖಾನನೂ ಹೊರಡುವರು.

[ಷಾಜಹಾನನು ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ಧೂಮಪಾನದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿರುವನು..]

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ದಾರಾ—ಮುರಾದನ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಮಹಾರಾಜ ಯಶೋವಂತ ಸಿಂಹನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿರುವೆನು.

ಷಾಜಹಾನ್—ಕಳುಹಿಸಿರುವೆಯಾ? ಆಮೇಲೆ? (ಹಿಂದಿನಂತೆ ಧೂಮಪಾನ)

ದಾರಾ—ತಂದೆಯೇ, ನೀನು ಚಿಂತಿಸಬೇಡ. ಈ ವಿದ್ರೋಹವನ್ನು ದಮನ ಮಾಡಲು ನನ್ನ ಕೈಲಾಗುವುದು.

ಷಾಜಹಾನ್—ಇಲ್ಲ, ದಾರಾ; ನಾನದರ ಸಲುವಾಗಿ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಈ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರ ಕಲಹ-ಅದಕ್ಕೆ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದೆನು. (ಧೂಮಪಾನ ಮಾಡ ತೊಡಗುವನು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಹಠಾತ್ತಾಗಿ) ಇಲ್ಲ, ದಾರಾ, ಅದು ಕರ್ತವ್ಯವಲ್ಲ; ನಾನವರಿಗೆ ತಿಳಿಯಹೇಳುವೆನು. ನಿರ್ಬಂಧವಿಲ್ಲದೆ ಅವರು ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಲಿ. (ಜಹನಾರಳು ಬೇಗನೆ ಬರುವಳು.)

ಜಹನಾರಾ—ಎಂದಿಗೂ ಆಗದು; ಹಾಗಾಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ತಂದೆಯೇ, ಪ್ರಜರು ರಾಜನ ಮೇಲೆ ಕತ್ತಿಯೆತ್ತಿರುವರು. ಆ ಕತ್ತಿಯು ಅವರ ತಲೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಬೀಳಲಿ.

ಷಾಜಹಾನ್—ಇದೇನು ಜಹನಾರಾ! ಅವರು ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲವೇ?

ಜಹನಾರಾ—ಮಕ್ಕಳೇ ಆಗಲಿ. ಏನಾಯಿತು? ಮಕ್ಕಳು ತಂದೆಯ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೋ? ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅವರ ಶಾಸನವನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದು.

ಷಾಜಹಾನ್—ನನ್ನ ಹೃದಯವು ಒಂದು ವಿಧವಾದ ಶಾಸನವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಲ್ಲದು; ಅದು ಕೇವಲ ಪ್ರೇಮಶಾಸನ. ತಾಯಿಲ್ಲದ ನಿರ್ಭಾಗ್ಯರಾದ ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳು! ಯಾವ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನಾನವರನ್ನು ಶಾಸನಮಾಡಬಲ್ಲೆನು? ಜಹನಾರಾ, ನೋಡು! ಇತ್ತ ನೋಡು! ಸ್ಫಟಿಕ ಶಿಲೆಯಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ನನ್ನ ದೀರ್ಘ ನಿಶ್ವಾಸದ, ಈ ತಾಜಮಹಲದ ಕಡೆ ನೋಡು! ಬಳಿಕ ಅವರನ್ನು ಶಾಸನ ಮಾಡಹೇಳು.

ಜಹನಾರಾ—ತಂದೆಯೇ, ಇದು ನಿನಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಮಾತುಗಳೇ! ಇಂಥ ದೌರ್ಬಲ್ಯವು ಭಾರತ ಸಾಮ್ರಾಟ್ ಷಾಜಹಾನನಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುವುದೇ?

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಅಂತಃಪುರವಲ್ಲ. ಮಕ್ಕಳ ಆಟವಲ್ಲ ಒಂದು ಪ್ರಕಾಂಡ ಶಾಸನದ ಭಾರವು ನಿನ್ನ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿರುವುದು. ಪ್ರಜರು ವಿದ್ರೋಹ ಮಾಡಿದರೆ ಸಮ್ರಾಟನು ಅವರನ್ನು ಪುತ್ರರೆಂದು ಮನ್ನಿಸುವನೆ? ಸ್ನೇಹ ದಿಂದ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಮರೆಯುವುದೆ ?

ಷಾಜಹಾನ್—ತರ್ಕಮಾಡಬೇಡ, ಜಹನಾರಾ. ನನಗೆ ಮತ್ತಾವ ಯುಕ್ತಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ನನ್ನ ಏಕಮಾತ್ರ ಉಪಾಯ ಪ್ರೇಮ ಒಂದೇ—ನಾನು ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂದರೆ–ದಾರಾ, ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೆ ಪರಾಜಯ ವಾದರೂ ನನಗೆ ಸಮಾನಕ್ಷತಿ. ನೀನು ಸೋತರೆ ನಿನ್ನ ಮ್ಲಾನ ಮುಖ ವನ್ನು ನೋಡಬೇಕಾಗುವುದು. ಅವರು ಪರಾಜಿತರಾಗಿ ಹಿಂದಿರುಗಿದರೆ ಅವರ ಬಾಡಿದ ಮುಖಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವುದು. ಇದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ದಾರಾ, ಅವರು ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಬರಲಿ; ನಾನವರಿಗೆ ತಿಳಿಯ ಹೇಳುವೆನು.

ದಾರಾ—ತಂದೆಯೇ, ನಿನ್ನಿಷ್ಟದಂತಾಗಲಿ.

ಜಹನಾರಾ—ದಾರಾ, ನೀನದಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತನಾದರೆ ನಿನ್ನ ವೃದ್ಧಪಿತನ ಪ್ರತಿ ನಿಧಿಯ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದಂತಾಗುವುದೇ ? ತಂದೆಯು ಸ್ವಯಂ ಶಾಸನ ಮಾಡಲು ಶಕ್ತನಾಗಿದ್ದರೆ ರಾಜ್ಯರಶ್ಮಿಯನ್ನು ನಿನ್ನ ಕೈಲಿಂದಿಗೂ ಕೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಉದ್ಧಟನಾದ ಷೂಜಾ, ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಸಮ್ರಾಟನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಈ ಮುರಾದ, ಇವರ ಸಹಾಯಕ ನಾದ ಔರಂಗಜೇಬ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ವಿದ್ರೋಹದ ನಿಶಾನೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು ಜಯಘೋಷದಿಂದ ಆಗ್ರಾವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು. ಆಗ ನೀನು-ತಂದೆಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾದ ನೀನು–ಸಹಾಸ್ಯಮುಖನಾಗಿ ನಿಂತು ನೋಡುತ್ತಿರುವೆ ! ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿದೆಯೋ !

ದಾರಾ—ಹೌದು ! ತಂದೆಯೇ, ಹಾಗಾಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ? ನನಗೆ ಅನುಜ್ಞೆ ಯನ್ನು ಕೊಡು.

ಸಾಜಹಾನ್—ಈಶ್ವರನೇ, ಪಿತೃಗಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಂತಹ ಉಕ್ಕಿ ಹರಿಯುವ ಪ್ರೇಮವನ್ನೇಕೆ ತುಂಬಿದೆ ? ಅವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕಬ್ಬಿಣದಿಂದೇಕೆ ನಿರ್ಮಿಸಲಿಲ್ಲ ?

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ದಾರಾ—ತಂದೆಯೇ, ನಾನೀ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಆಶಿಸುತ್ತಿರುವೆನೆಂದು ನೆನೆಸ ಬೇಡ. ಈ ಯುದ್ಧವು ಅದಕ್ಕೋಸುಗವಲ್ಲ. ನನಗೀ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಬೇಡ. ದರ್ಶನ, ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಇದಕ್ಕಿಂತ ದೊಡ್ಡದಾದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ನನಗೆ ದೊರೆತಿರುವುದು. ನಾನು ಹೋಗುವುದು ನಿನ್ನ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ.

ಜಹನಾರಾ—ನೀನು ಹೋಗುವೆ, ನ್ಯಾಯದ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ, ದುಷ್ಕರ್ಮಿಗಳನ್ನು ಶಾಸನ ಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ, ದೇಶದ ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ ನಿರೀಹ ಪ್ರಜರನ್ನು ಅರಾಜಕ ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳ ಗ್ರಾಸ ದಿಂದ ಉದ್ಧರಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಈ ದುಷ್ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ಶೃಂಖಲಾಬದ್ಧವಾಗದೆ ಹೋದರೆ ಮೊಗಲ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಪರಮಾ ವಧಿಯು ಮತ್ತೆಷ್ಟು ದಿನ ?

ದಾರಾ—ತಂದೆಯೆ, ನಾನು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡುವೆನು. ನನ್ನ ಸೋದರರನ್ನಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲೂ ಪೀಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ; ವಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಂದು ನಿನ್ನ ಪದತಲದಲ್ಲಿ ಹಾಕುವೆನು ಆಗ ಇಚ್ಛೆಯಿದ್ದರೆ ನೀನವರನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬಹುದು. ಅವರು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಿ; ಸಮ್ರಾಟ್ ಷಾಜಹಾನನು ಸ್ನೇಹಶೀಲನು, ಆದರೂ ದುರ್ಬಲನಲ್ಲವೆಂದು....

ಷಾಜಹಾನ್—(ಎದ್ದು) ಹಾಗಾದರದು ನಡೆದುಹೋಗಲಿ. ಷಾಜಹಾನನು ಕೇವಲ ತಂದೆಯಲ್ಲ; ಸಮ್ರಾಟನೂ ಹೌದೆಂಬುದನ್ನು ಅವರು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಿ. ಹೋಗು ದಾರಾ. ತೆಗೆದುಕೋ ಈ ಪಂಜಾವನ್ನು; ನನ್ನ ಸಮಸ್ತ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ನಿನಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವೆನು; ವಿದ್ರೋಹಿಗಳ ಶಾಂತಿವಿಧಾನವನ್ನು ಮಾಡು (ಪಂಜಾವನ್ನು ಕೊಡುವನು.)

ದಾರಾ—ತಂದೆಯ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ.

ಷಾಜಹಾನ್—ಈ ದಂಡವಿಧಾನವು ಅವರಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ನನಗೂ ಸಹ. ತಂದೆಯು ಮಗನನ್ನು ಹೊಡೆದಾಗ, ಮಗನು ತಂದೆಯು ಎಷ್ಟು ಕಠಿಣಾತ್ಮ ನೆಂದು ಚಿಂತಿಸುವನು. ತಂದೆಯ ಕೋಲಿನ ಹೆಚ್ಚು ಪೆಟ್ಟುಗಳು ತಂದೆಯ ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲೆಯೇ ಮತ್ತೆ ಬೀಳುವುದೆಂದು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಯದು.

(**ಹೋಗುವನು**)

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಜಹನಾರಾ—ಅವರು ಹಠಾತ್ತಾಗಿ ವಿದ್ರೋಹಮಾಡಲು ಕಾರಣವೇನೆಂಬು ದನ್ನು ಚಿಂತಿಸಿದೆಯಾ, ದಾರಾ?

ದಾರಾ—ತಂದೆಯು ರೋಗಗ್ರಸ್ಥನಾಗಿರುವುದು ಸುಳ್ಳೆಂದು ಅವರು ತಿಳಿದು ಕೊಂಡಿರುವರು. ತಂದೆಯು ಸತ್ತಿರುವನಂತೆ ಮತ್ತು ನಾನು ತಂದೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಆಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವೆನಂತೆ.

ಜಹನಾರಾ—ಅದರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪೇನು! ನೀನು ಸಮ್ರಾಟನ ಜ್ಯೇಷ್ಠಪುತ್ರ, ಮುಂದೆ ಸಮ್ರಾಟನಾಗತಕ್ಕವನು.

ದಾರಾ—ಅವರಿಗೆ ನಾನು ಸಮ್ರಾಟನಾಗುವುದು ಸಮ್ಮತವಿಲ್ಲ.

[ಸಿಪಾರನೂ. ನಾದಿರಳೂ ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು]

ಸಿಪಾರ—ನೀನು ಸಮ್ರಾಟನಾಗುವುದು ಅವರಿಗೆ ಸಮ್ಮತವಿಲ್ಲವೇ ಅಪ್ಪ?

ಜಹನಾರಾ—ಓಹೋ ಎಷ್ಟೊಂದು ಸ್ಪರ್ಧೆ! (ನಗುವಳು)

ದಾರಾ—ಇದೇನು ನಾದಿರಾ, ತಲೆಯನ್ನು ಜೋಲುಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುವೆ? ಏನಾದರೂ ವಿಶೇಷವಿದೆಯೋ?

ನಾದಿರಾ—ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳುವೆಯಾ ಪ್ರಭು, ನನ್ನೊಂದು ಅನುರೋಧ ವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವೆಯಾ?

ದಾರಾ—ಈವರೆಗೆ ನಿನ್ನ ಯಾವ ಅನುರೋಧವನ್ನು ಮೀರಿ ನಡೆದಿರುವೆನು ನಾದಿರಾ?

ನಾದಿರಾ—ನಾನದನ್ನು ಬಲ್ಲೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಹೇಳಲು ಸಾಹಸಗೊಂಡೆನು. ನಾನು ಹೇಳುವುದೇನೆಂದರೆ – ನೀನೀ ಯುದ್ಧದ ಗೊಡವೆಯನ್ನು ಬಿಡು.

ಜಹನಾರಾ—ಇದೇನು, ನಾದಿರಾ?

ನಾದಿರಾ—ಅಕ್ಕ....

ದಾರಾ—ಇದೇನು? ಮಾತಾಡದೆ ಸುಮ್ಮನಿರುವೆ, ನೀನಾವ ಕಾರಣದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ತಡೆಯುವೆ ನಾದಿರಾ?

ನಾದಿರಾ—ನೆನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ನಾನೊಂದು ಕೆಟ್ಟ ಕನಸನ್ನು ಕಂಡೆನು.

ದಾರಾ—ಎಂಥ ಕೆಟ್ಟ ಕನಸು?

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ನಾದಿರಾ—ನಾನದನ್ನು ಹೇಳಲಾರೆ; ಹಾ! ಎಷ್ಟೊಂದು ಭಯಾನಕ! ಬೇಡ, ಪ್ರಾಣೇಶ್ವರ, ನೀನೀ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಡ.

ದಾರಾ—ಇದೇನು ನಾದಿರಾ ?

ಜಹನಾರಾ—ನಾದಿರಾ, ನೀನು ವೀರಪುತ್ರಿಯಲ್ಲವೇ ? ಒಂದು ಯುದ್ಧದ ಸಲುವಾಗಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ಕಣ್ಣೀರು, 'ಇಂಥ ಶಂಕಾಕುಲ ದೃಷ್ಟಿ, ಭಯ ವಿಹ್ವಲವಾದ ಮಾತುಗಳು, ಇವು ನಿನಗೆ ಶೋಭಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ನಾದಿರಾ—ಅಕ್ಕ, ನೀನಾಕನಸು ಎಷ್ಟೊಂದು ಭಯಾನಕವಾಗಿತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ಬಲ್ಲೆಯಾದರೆ....ಅಯ್ಯೋ! ಸಹಿಸಲಾರೆನು.

ಜಹನಾರಾ—ದಾರಾ, ಏನನ್ನು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುವೆ ? ಇಷ್ಟೊಂದು ತರಳನೇ ನೀನು ? ತಂದೆಯ ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದದ್ದಾಯಿತು; ಇನ್ನು ಹೆಂಡತಿಯ ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಲ್ಲವೆ ? ನೆನಪಿರಲಿ ದಾರಾ, ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಕಠೋರವಾದ ಕರ್ತವ್ಯ, ಈಗ ಚಿಂತಿಸುವ ಸಮಯವಿಲ್ಲ.

ದಾರಾ—ಸತ್ಯ. ನಾದಿರಾ, ಈ ಯುದ್ಧವು ಅನಿವಾರ್ಯವಾದುದು. ನಾನಿನ್ನು ಹೊರಡುವೆನು. (ಹೋಗುವನು)

ನಾದಿರಾ—ಎಂತಹ ನಿಷ್ಠುರಳೇ ನೀನು. ಬಾ ಸಿಪಾರ (ಹೋಗುವರು.)

ಜಹನಾರಾ—ಏಕಿಷ್ಟೊಂದು ಭಯಗ್ರಸ್ಥಳಾಗಿರುವಳೊ ಕಾಣೆ.

[ಷಾಜಹಾನನು ಮತ್ತೆ ಬರುವನು.]

ಷಾಜಹಾನ್—ದಾರನು ಹೋದನೆ ಜಹನಾರಾ ?

ಜಹನಾರಾ—ಹೋದನು ಅಪ್ಪ.

ಷಾಜಹಾನ್—(ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ಬಳಿಕ) ಜಹನಾರಾ....

ಜಹನಾರಾ—ಅಪ್ಪ.

ಷಾಜಹಾನ್—ನೀನೂ ಈ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ....

ಜಹನಾರಾ—ಯಾವ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ !

ಷಾಜಹಾನ್—ಈ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ. ಜಹನಾರಾ ಕೇಳು. ಇದು ಬಹು ಮರ್ಮಾಂತಿಕವಾದ ಕಾರ್ಯ. ಏನು ಮಾಡಲಿ, ಇಂದದರ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಪ್ರಯೋಜನವು ಒದಗಿತು ; ಬೇರೆ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನೀನು ಈ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಬೇಡ ಜಹನಾರಾ. ನಿನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವು ಸ್ನೇಹ, ಭಕ್ತಿ, ಹಾಗೂ, ಅನುಕಂಪ. ಈ ಆವರ್ಜನದಿಂದ ನೀನೂ ಕೆಡಬೇಡ; ಅಂತತಃ ಪವಿತ್ರಳಾಗಿರು.

ತೆರೆ

೨

ಸ್ಥಾನ—ನರ್ಮದಾ ತೀರದಲ್ಲಿ ಮುರಾದನ ಶಿಬಿರ. ಕಾಲ – ರಾತ್ರಿ.

—ದಿಲ್‌ದಾರ್ ಏಕಾಂಗಿ—

ದಿಲ್ದಾರ್—ನಾನು ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ಮುರಾದನ ವಿದೂಷಕ ಹಾಸ್ಯ ಪರಿಹಾಸ್ಯ ಮಾಡತೊಡಗಿದರೆ ಏನೊ ಒಂದು ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿ ಹೋಗುವುದು. ಪಾಪ! ಮೂರ್ಖನಿಗೆ ಅದೂ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅಸಂಬದ್ಧವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವೆನೆಂದು ನಗುವನು. ಒಂದೆಡೆ ಯುದ್ಧದ ಹುಚ್ಚು, ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ವಿಲಾಸಾಕಾಂಕ್ಷೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಲೀನನಾಗಿರುವ ಮುರಾದನಿಗೆ ಮನೋರಾಜ್ಯವೆಂದರೆ ಒಂದು ಅನಾವಿಷ್ಕೃತ ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಇದೋ ಆ ಒರಟು ಮನುಷ್ಯನು ಹೀಗೆಯೇ ಬರುತ್ತಿರುವನು

[ಮುರಾದನು ಬರುವನು]

ಮುರಾದ್—ದಿಲ್ದಾರ್, ಇಂದಿನ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಜಯ! ಆನಂದಿತನಾಗು. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ದಿನದಲ್ಲೇ ತಂದೆಯನ್ನು ಸಿಂಹಾಸನನಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿಸಿ ನಾನು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವೆನು. ಏನು ಚಿಂತೆ ದಿಲ್ದಾರ್ ? ಏಕೆ ತಲೆದೂಗುವೆ ?

ದಿಲ್ದಾರ್—ಜಹಾಪನಾ, ಇಂದು ನಾನೊಂದು ನೂತನ ತತ್ವದ ಅವಿಷ್ಕಾರ ಮಾಡಿರುವೆನು.

ಮುರಾದ್—ಅದೇನು ಹೇಳು. ಕೇಳುವ ?

ದಿಲ್ದಾರ್—ಹಿಂಸಕ ಜಂತುಗಳಲ್ಲಿ ತಂದೆಯು ತನ್ನ ಸಂತಾನವನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸುವುದು ವಾಡಿಕೆ! ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದೇ ?

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಮುರಾದ್ ಹೌದು; ಅದಕ್ಕೇನು?

ದಿಲ್ದಾರ್—ಆದರವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಂತಾನವು ತಂದೆಯನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸುವ ರೂಢಿಯಿಲ್ಲ.

ಮುರಾದ್—ಇಲ್ಲ.

ದಿಲ್ದಾರ್—ಹುಂ! ಈಶ್ವರನು ಅಂಥ ರೂಢಿಯನ್ನು ಮಾನವ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವನು. ಎರಡು ವಿಧವೂ ಉಂಟು; ಎಂತಹ ಬುದ್ಧಿ ದೇವರದು?

ಮುರಾದ್—ಬಹಳ ಬುದ್ಧಿ; ಹಾ! ಹಾ! ಎಂಥ ವಿನೋದದ ಮಾತು ದಿಲ್ದಾರ್!

ದಿಲ್ದಾರ್—ಆದರೂ ಮಾನವನ ಬುದ್ಧಿಯ ಮುಂದೆ ಈಶ್ವರನ ಬುದ್ಧಿಯು ಏನೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಬುದ್ಧಿಬಲದಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ಈಶ್ವರನ ಮೇಲೂ ಅಧಿಕಾರ ಮಾಡುವನು.

ಮುರಾದ್—ಅದು ಹೇಗೆ?

ದಿಲ್ದಾರ್—ನೋಡು ಜಹಾಪನಾ, ದೇವರು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಹಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವುದೇಕೆ? ಅಗಿಯುವುದಕ್ಕೋಸುಗವಲ್ಲದೆ, ಹೊರಗೆ ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮನುಷ್ಯನು ಅದೇ ಹಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಅಗಿಯುವನು ಮತ್ತು ನಗುವನು. ಈಶ್ವರನ ಮೇಲೂ ಅಧಿಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವನೆಂದು ಹೇಳಲಾಗದೋ?

ಮುರಾದ್—ಅದೇನೋ ಸರಿಯೇ, ಆದರೆ....

ದಿಲ್ದಾರ್—ಕೇವಲ ನಗುವುದೇ ಅಲ್ಲ – ಅನೇಕರು ನಗುವುದಕ್ಕೂ ಸಮಯಾಸಮಯಗಳನ್ನು ನೋಡುವರು. ಅದಕ್ಕೇನು ಹಣ ಕೊಡಬೇಕೆ?

ಮುರಾದ್—ಹ್ಹಾ! ಹ್ಹಾ! ಹ್ಹಾ!

ದಿಲ್ದಾರ್—ದೇವರು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವುದು—ರುಚಿ ನೋಡುವ ಸಲುವಾಗಿ. ಆದರೆ ಮನುಷ್ಯನು ಅದರಿಂದ ಭಾಷೆಗಳನ್ನೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಿಬಿಟ್ಟಿರುವನು. ದೇವರು ಮೂಗನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವುದು ಉಚ್ಛ್ವಾಸ ನಿಶ್ವಾಸಗಳ ಸಲುವಾಗಿಯಲ್ಲವೆ?

ಮುರಾದ್—ಮತ್ತು ವಾಸನೆ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ದಿಲ್ದಾರ್—ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಅದರ ಮೇಲೆಂತಹ ಅಧಿಕಾರ! ಅದೇ ಮೂಗಿನ ಮೇಲೆ ಉಪನೇತ್ರಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಸಿಬಿಟ್ಟಿರುವನು. ದೇವರಿಗೆ ಆ ಉದ್ದೇಶವು ಖಂಡಿತ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಅನೇಕರ ಮೂಗು, ನಿದ್ರೆಯ ಜೋಂಪಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಧವಾಗಿ ಕೂಗಹತ್ತುವುದು.

ಮುರಾದ್—ಹೌದು. ನನ್ನ ಮೂಗು ಮಾತ್ರ ಕೂಗುವುದಿಲ್ಲ.

ದಿಲ್ದಾರ್—ಕೂಗದೆ ಏನು? ಎಲ್ಲರ ಮೂಗು ದಿನಕ್ಕೊಂದು ವೇಳೆ ಕೂಗಿದರೆ ನಿನ್ನ ಮೂಗು ಎರಡು ವೇಳೆ!

ಮುರಾದ್—ಈ ಬಾರಿ ಅದು ಕೂಗಲು ಮೊದಲಿಟ್ಟಾಗ ನನಗೆ ತೋರಿಸು.

ದಿಲ್ದಾರ್—ಅದೊಂದು ವಿಚಿತ್ರ ವಸ್ತು, ಜಹಾಪನಾ. ನಿರಾಕಾರನಾದ ಈಶ್ವರನಂತೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅದನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವ ಮೊದಲೇ ಅದು ಪಲಾಯನ ಮಾಡುವುದು.

ಮುರಾದ್—ಒಳ್ಳೇದು; ದಿಲ್ದಾರ್, ಈಶ್ವರನು ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಕಿವಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವನಷ್ಟೆ. ಅವರದರಮೇಲೆ ಏನು ಅಧಿಕಾರ ಮಾಡಿರುವರು?

ದಿಲ್ದಾರ್—ಯಾ ಅಲ್ಲಾ! ಅದರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ದಾರ್ಶನಿಕ ತತ್ವದ ಅವಿಷ್ಕಾರವೇ ಆಗಿರುವುದಲ್ಲಾ—ಕಿವಿಯನ್ನೆಳೆದರೆ ತಲೆಯೂ ಸಂಗಡ ಬರುವುದೆಂದು—ಆ ಕಿವಿಯ ಪಾರ್ಶ್ವದಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಲೆಯಿದ್ದರೆ. ಆದರೆ ಅನೇಕರಿಗೆ ಅದು ಶೂನ್ಯ!

ಮುರಾದ್—ಶೂನ್ಯವಲ್ಲವೆ? ಹ್ಹಾ! ಹ್ಹಾ! ಹ್ಹಾ! ಅದೋ ಅಣ್ಣನು ಬರುತ್ತಿರುವನು. ನೀನಿನ್ನು ಹೊರಡು.

ದಿಲ್ದಾರ್—ಜೀ ಹುಕುಂ. (ಹೋಗುವನು)

[ಬೇರೊಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಔರಂಗಜೀಬನು ಬರುವನು]

ಮುರಾದ್—ಬಾ ಅಣ್ಣ, ನನ್ನನ್ನು ಆಲಿಂಗಿಸು. ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿಬಲದಿಂದಲೇ ನಮಗೀ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಜಯಲಾಭ.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಔರಂಗಜೇಬ—ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಬಲದಿಂದಲ್ಲ, ನಿನ್ನ ಶೌರ್ಯಬಲದಿಂದ. ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ಒಮ್ಮೆಗೇ ಹೆದರಿಸಿಬಿಟ್ಟೆಯಲ್ಲ.

ಮುರಾದ್—ಅಸಫ್‌ಖಾನನು ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದುದು ನೆನಪಿದೆ—ಯಾರು ಮರಣಕ್ಕೆ ಹೆದರುವರೋ ಅವರು ಜೀವಿಸಲು ಯೋಗ್ಯರಲ್ಲವೆಂದು. ಅದಿರಲಿ, ನೀನಾವ ಮಂತ್ರಬಲದಿಂದ ಯಶೋವಂತಸಿಂಹನ ೪೦,೦೦೦ ಮೊಗಲ್ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ವಶಮಾಡಿಕೊಂಡೆ? ಕೊನೆಗವರು ಯಶೋವಂತಸಿಂಹನ ರಾಜಪೂತ ಸೈನ್ಯದ ಮೇಲೆ ಬಂದೂಕನ್ನು ಗುರಿಹಿಡಿದು ನಿಂತುಬಿಟ್ಟರು. ಎಂತಹ ವಿಚಿತ್ರ ವ್ಯಾಪಾರ!

ಔರಂಗಜೇಬ—ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿನ ದಿನ ಕೆಲವರು ಗೂಢಚಾರರನ್ನು ನಾನಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದೆನು. ಅವರು ಮೊಗಲ್ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಕಾಫರನ ಅಧೀನದಲ್ಲಿ ಕಾಫರರೊಡನೆ ಕಾಫರನಾದ ದಾರನ ಪಕ್ಷವಾಗಿ ಯುದ್ಧಮಾಡುವುದು ಅತಿ ತುಚ್ಛಕಾರ್ಯವೆಂದೂ, ಖುರಾನಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವೆಂದೂ ಬೋಧೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಸೈನಿಕರೂ ಅದನ್ನು ನಂಬಿದರು.

ಮುರಾದ್—ನಿನ್ನ ಕೌಶಲ್ಯವು ಬಹು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದುದು.

ಔರಂಗಜೇಬ—ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ಯಾವದಾದರೊಂದು ಉಪಾಯದ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಭರರಾಗುವುದು ಉಚಿತವಲ್ಲ. ನಾನಾವಿಧ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಹೂಡಬೇಕು. (ಮಹಮದನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು)

ಔರಂಗಜೇಬ—ಏನು ಸಮಾಚಾರ, ಮಹಮದ್?

ಮಹಮದ್—ತಂದೆಯೇ, ಮಹಾರಾಜ ಯಶೋವಂತಸಿಂಹನು ಸೈನ್ಯಸಮೇತನಾಗಿ ನಮ್ಮ ಶಿಬಿರವನ್ನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ಮಾಡುತ್ತಿರುವನು. ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡುವನೋ ಏನೋ?

ಔರಂಗಜೇಬ—ಇಲ್ಲ.

ಮಹಮದ್—ಹಾಗಾದರೆ ಅವನ ಉದ್ದೇಶವೇನು?

ಔರಂಗಜೇಬ—ರಾಜಪೂತ ಜಾತಿಯ ದರ್ಪ. ಆ ದರ್ಪವೇ ಮಹಾರಾಜನ ಪರಾಜಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವುದು. ನಾನು ಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ನರ್ಮದಾ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ತೀರಕ್ಕೆ ಬಂದೊಡನೆಯೇ ಅವನು ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಆಗ ನನ್ನ ಪರಾಜಯವು ಸ್ವತಃ ಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ಏಕೆಂದರೆ ಆಗ ನೀನಿನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಸೈನ್ಯವೂ ದಾರಿ ನಡೆದು ಆಯಾಸಗೊಂಡಿತ್ತು. ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದರಲ್ಲ ಆ ರೀತಿ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡುವುದು ವೀರೋಚಿತವಲ್ಲವೆಂದು ಯಶೋವಂತಸಿಂಹನು ನಿನ್ನ ಆಗಮನವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನಂತೆ. ಅತಿಯಾದ ದರ್ಪಕ್ಕೆ ಪತನವು ಸಿದ್ಧವಾಗಿಯೇ ಇರುವುದು.

ಮುಹಮುದ್—ಹಾಗಾದರೆ ನಾವು ಅವರನ್ನು ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡುವುದು ಬೇಡವೆ ?

ಔರಂಗಜೇಬ—ಬೇಡ ಮುಹಮುದ್, ನಮ್ಮ ಶಿಬಿರವನ್ನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮಹಾರಾಜನಿಗೇನಾದರೂ ಸಮಾಧಾನವಾಗುವ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಒಂದಾವರ್ತಿಯಲ್ಲ, ಹತ್ತಾವರ್ತಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ಮಾಡಲಿ. ನೀನು ಹೋಗು. (ಮುಹಮುದ್ ಹೋಗುವನು.)

ಔರಂಗಜೇಬ—ನನ್ನ ಸರಳ ಉದಾರ ನಿರ್ಭೀಕ ಮುಹಮುದ್ ! ನಿನಗೆ ಯುದ್ಧದ ಕನಸು ಹತ್ತಿರುವುದು. ಮುರಾದ್, ನಾನಿನ್ನು ಹೊರಡುವೆನು, ನೀನು ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊ.

ಮುರಾದ್—ಒಳ್ಳೇದು, ಎಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸಿತಾರ್ ಮತ್ತು ನರ್ತಕಿಯರು ?

(ಹೋಗುವರು)

೩

ಸ್ಥಾನ—ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಷೂಜನ ಸೈನ್ಯ ಶಿಬಿರ. ಕಾಲ—ರಾತ್ರಿ.
ಷೂಜನೂ ಮತ್ತು ಪಿಯಾರಳೂ ಮಾತಾಡುತ್ತ ಬರುವರು.

ಷೂಜಾ—ಕೇಳಿದೆಯ, ಪಿಯಾರಾ ? ದಾರನ ಮಗ ಸುಲೇಮಾನನು ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಪ್ರತಿಕಕ್ಷಿ.

ಪಿಯಾರಾ—ಸುಲೇಮಾನನು ದಿಲ್ಲಿಯಿಂದ ಬಂದಿರುವನಲ್ಲವೆ ? ಸಂಗಡ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ದಿಲ್ಲಿಯ ಲಡ್ಡು ತಂದಿರುವನು. ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಳುಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸು. ಹಾ ! ಎಂದು ಬಾಯಿಬಿಡುವೆಯೇಕೆ? ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಕಳುಹಿಸು.

ಷೂಜಾ—ಲಡ್ಡು! ಈಗ ಅವನ ಸಂಗಡ ಯುದ್ಧ ಒದಗಿದೆ.

ಪಿಯಾರಾ—ಬೇಲದ ಹಣ್ಣಿನ ಮುರಬ್ಬಾ ಇದ್ದರೆ ಮತ್ತೂ ಉತ್ತಮ ಅದೂ ನನಗೆ ಇಷ್ಟವೆ. ಆದರೆ ಡಿಲ್ಲಿಯ ಲಡ್ಡು! ಯಾವುದನ್ನು ಕುರಿತು ಡಿಲ್ಲಿಯ ಲಡ್ಡು ತಿಂದು ಸಾಯಿ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವರೋ ಅಂತಹ ದಿವ್ಯ ವಸ್ತು; ಜಾಗ್ರತೆ ಜನರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ತರಿಸು.

ಷೂಜಾ—ಒಂದೇ ತಡವೆಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಮಾತಾಡಿದರೆ ನಾನೇನು ಹೇಳಲಿ?

ಪಿಯಾರಾ—ನೀನೇನು ಹೇಳುವೆ? ಕೇವಲ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಬಲ್ಲೆ.

ಷೂಜಾ—ಮಾತಾಡಲು ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರಲ್ಲವೆ ಹೇಳುವುದು?

ಪಿಯಾರಾ—ಎಷ್ಟೊಂದು ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕೊಡುವುದು? ನನ್ನ ಹಾಗೆ ಸರಳ ವಾಗಿ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ನೀನು ಹೇಳಬಲ್ಲೆಯ? ನೀನು ಮಾತಾಡ ತೊಡಗಿದರೆ ವಿಷಯಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಬೆರತು ಹೋಗುವುವು. ಅಲ್ಲದೆ ನಿನ್ನ ವ್ಯಾಕರಣವೋ?

ಷೂಜಾ—ಏನು ನನ್ನ ವ್ಯಾಕರಣ?

ಪಿಯಾರಾ—ಭಾಷೆಯ ಅರ್ಥಾಂಶ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ನೀನು ಕಲಿತಿಲ್ಲ. ಮಾತಾಡ ತೊಡಗಿದರೆ ಹಾಗೂ ಹೀಗೂ ಅರ್ಧ ಪಾರ್ಶಿ, ಅರ್ಧ ಅರಾಬೀ, ಅರ್ಧ ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನಿ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಾ ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರ ಭಾಷೆ ಯನ್ನೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಿಬಿಡುವೆ. ಯಾರಿಂದ ಸಾಧ್ಯ ಅದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥಮಾಡುವುದು?

ಷೂಜಾ—ನಿನ್ನ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಮಾತ್ರ ಬಹು ಸಾಧುವೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವೆ ಯೇನೊ?

ಪಿಯಾರಾ—ಹೌದು. ನನ್ನ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಹ ನೆಯೂ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಹಾ! ಈಶ್ವರ! ಇಂಥ ಬುದ್ಧಿವಂತ ಸ್ತ್ರೀಜಾತಿ ಯನ್ನು ಈ ನಿರ್ಬೋಧ ಪುರುಷರ ಉಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಬಹುದೆ! ಅದರ ಬದಲಾಗಿ ಕಾದ ಎಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ್ದರೆಷ್ಟು ಸುಖಿಗಳಾಗುತ್ತಿದ್ದರು!

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಷೂಜಾ—ಹೋಗಲಿ, ನೀನು ಗೆದ್ದೆ; ನೀನೇ ಬಲವಂತಳು.

ಪಿಯಾರಾ—ಸಿಂಹದ ಬಲ ದವಡೆಗಳಲ್ಲಿ, ಆನೆಯ ಬಲ ಸೊಂಡಿಲಿನಲ್ಲಿ, ಮಹಿಷದ ಬಲ ಕೊಂಬಿನಲ್ಲಿ, ಕುದುರೆಯ ಬಲ ಕಾಲುಗಳಲ್ಲಿ, ಹಿಂದೂಗಳ ಬಲ ಪಲಾಯನದಲ್ಲಿ, ನಾರಿಯರ ಬಲ ನಾಲಿಗೆಯಲ್ಲಿ!

ಷೂಜಾ—ಇಲ್ಲ, ನಾರಿಯರ ಬಲ ಅಪಾಂಗದಲ್ಲಿ!

ಪಿಯಾರಾ—ಓಹೋ! ಮೊದಲು ಮೊದಲು ಅಪಾಂಗವು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾರ್ಯಕಾರಿಯಾಗಬಹುದು. ಆದರೆ ಆಜೀವವೂ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಅಂಕೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಬಲ್ಲುದೆಂದರೆ ನಾಲಿಗೆಯೇ.

ಷೂಜಾ—ನೀನು ನನಗೆ ಮಾತಾಡಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಡುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ನಾನು ಏನು ಹೇಳಲು ಬಂದಿರುವೆನು ಗೊತ್ತುಂಟೆ?

ಪಿಯಾರಾ—ಅದು ನಿನ್ನ ದೋಷ. ಇಷ್ಟೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಭೂಮಿಕೆಯನ್ನು ರಚಿಸುವ ಅವಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹೇಳತಕ್ಕದ್ದನ್ನು ಮರೆತು ಕುಳಿತಿರುವ ಹಾಗಿದೆ.

ಷೂಜಾ—ನೀನೀರೀತಿ ಹುಡುಗಾಟವಾಡತೊಡಗಿದರೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಮರೆತೇ ಹೋಗುವೆನು.

ಪಿಯಾರಾ—ಹಾಗಾದರೆ ಹೇಳು. ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಒಂದೇ ಉಸಿರಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕು; ನೆನಪಿರಲಿ.

ಷೂಜಾ—ದಾರಾನ ಕುಮಾರ ಸುಲೇಮಾನನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವನು. ಅವನ ಸಂಗಡ ಬಿಕನೀರ್ ಮಹಾರಾಜ ಜಯಸಿಂಹ ಮತ್ತು ಸೇನಾಧಿಪತಿ ದಿಲೀರ್‌ಖಾನ್.

ಪಿಯಾರಾ—ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಒಂದು ದಿನ ಔತಣ ಮಾಡಿಸು

ಷೂಜಾ—ನಿನಗಿನ್ನೂ ಹುಡುಗಾಟ ಭೀಷಣ ಯುದ್ಧದ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಿರುವುದು ಈಗಲೂ ನೀನು....

ಪಿಯಾರಾ—ಯುದ್ಧವಾದರೇನು? ಬಂದವರಿಗೊಂದಾವರ್ತಿ .... ಹೋಗಲಿ ಬಿಡು. ನನ್ನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಅಪಹಾಸ್ಯ. ನೀನು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಮುಗಿಸು.

ಷೂಜಾ—ಇಂದು ಮಹಾರಾಜಾ ಜಯಸಿಂಹನು ನಮ್ಮ ಶಿಬಿರಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದನು.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಸಮ್ರಾಟನು ಮೃತನಾಗಿಲ್ಲವಂತೆ. ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಲು ಸಮ್ರಾಟನು ಸ್ವಹಸ್ತದಿಂದ ಬರೆದ ಒಂದು ಪತ್ರವನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು. ಪತ್ರದಲ್ಲಿ....

ಪಿಯಾರಾ—ಪತ್ರದಲ್ಲೇನು? ಬೇಕೆಂತ ನನ್ನನ್ನು ಭಯಪಡಿಸುತ್ತಿರುವಹಾಗಿದೆ.

ಷೂಜಾ—ತಂದೆಯು ಹೀಗೆಂದು ಬರೆದಿರುವನು : 'ನೀನು ಯುದ್ಧಮಾಡದೆ ಬಂಗಾಳಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದರೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಸುಬೆಯ ಅಧಿಕಾರದಿಂದ ತೆಗೆದು ಹಾಕುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು, ಇಲ್ಲವೆ....'

ಪಿಯಾರಾ— ಇಲ್ಲವೇ ತೆಗೆದುಹಾಕುವೆನು ಎಂದು. ಸರಿ, ನಿನ್ನ ಮಾತು ಮುಗಿಯಿತಷ್ಟೆ. ಈಗ ನಾನೊಂದು ಹಾಡು ಹಾಡಲೆ?

ಷೂಜಾ—ಅದಕ್ಕೆ ನಾನೇನು ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟೆ ಬಲ್ಲೆಯ? 'ಯುದ್ಧವಿಲ್ಲದೆ ನಾನು ಬಂಗಾಳಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗುವೆನು. ತಂದೆಯ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಶಿರಸಾವಹಿಸಿ ನಡೆಯುವುದು ನನಗೆ ಸಮ್ಮತ. ಆದರೆ ದಾರನ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಎಂದಿಗೂ ಒಪ್ಪಲಾರೆ' ಎಂದು.

ಪಿಯಾರಾ—ನಾನು ಹಾಡಲೋ ಬೇಡವೊ? ಅಷ್ಟೇಕೆ? ನೀನೇ ಮಾತಾಡಿಕೊ, ನಾನು ಹೋಗುವೆನು.

ಷೂಜಾ—ಬೇಡ ಬೇಡ; ನಾನು ಸುಮ್ಮನಾದೆನು. ಈಗ ಹಾಡು.

ಪಿಯಾರಾ—ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮರೆತೀಯೆ ಜೋಕೆ! ಏನು ಹಾಡಲಿ?

ಷೂಜಾ—ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟ ಬಂದದ್ದು; ಬೇಡ; ಒಂದು ಪ್ರಣಯದ ಹಾಡನ್ನು ಹಾಡು. ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮ, ಭಾವದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮ, ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮ, ಅಂಥ ಹಾಡು. (**ಪಿಯಾರಳು ಹಾಡುವಳು**)

ಷೂಜಾ—ಅದೇನು ದೂರದಲ್ಲಿ ಶಬ್ಧ? ಮೇಘಗರ್ಜನೆಯಂತೆ ಗಂಭೀರವಾದ ಶಬ್ಧ! ಇದೋ ಮತ್ತೆ ಕೇಳುತ್ತಿರುವುದು.

ಪಿಯಾರಾ—ಓ! ನೀನೆನ್ನನ್ನು ಹಾಡಗೊಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ; ನಾನು ಹೋಗುವೆನು.

ಷೂಜಾ—ಇದಿರಲಿ, ನೀನು ಹಾಡು, ಪಿಯಾರಾ.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಪಿಯಾರಳ ಹಾಡು

ಮನದಾಸೆ ಮುಗಿಯದೀ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ.
ಹೃದಯವಿದು ಬಹು ಕಿರಿದು ಅಕಟ! ಧರಿಸುವುದೆ ಈ
ಆಕುಲಿತ ನಿಸ್ಸೀಮ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ?

ಈ ನಿನ್ನ ಹೃದಯವನು ಎನ್ನ ವಕ್ಷದಲಿ ತಂ-
ದಿಡಲು ಬೇಡಿಷ್ಟೊಂದು ಸನಿಹದಲ್ಲಿ;
ಸೇರಿಸಲು ಮನವೆರಡು ವಿರಹಮೆಂತಾಗುವುದು ?
ಪೋಗದಿಹುದೆಂತೀ ಅಭಾವವಿನ್ನು ?

ಈ ಎನ್ನ ಕ್ಷುದ್ರ ಜೀವನಮೆನ್ನ ಕ್ಷುದ್ರ ಜಗ-
ವೆನಿತು ಪ್ರೀತಿಯನೆನಗೆ ಕೊಡಲು ಬಹುದು ?
ಮನದೊಲ್ಮೆಗಂತ್ಯವಿಲ್ಲೆನಗೆ ಶಾಂತಿಯು ಇಲ್ಲ
ಮತ್ತೆ ಪ್ರೀತಿಸುವೆನೆಂಬಾಸೆ ಪಿರಿದು.

ಅಮರರಾಗುತಲೆಮ್ಮ ಬಾಳುವೆಯನಂತವೆನೆ,
ಕಳೆಯೆ ಮುಸುಕಿರುವೆಲ್ಲ ಅಂತಗಳು;
ಎನ್ನಾಸೆ ಪೂರ್ಣವಹುದೊಲ್ಮೆ ಸ್ವತಂತ್ರಮೆನೆ,
ಈ ಜನ್ಮ ಋಣವೆಲ್ಲ ತೀರಿಸುವೆನು.

ಷೂಜಾ—ಈ ಜೀವನವು ಒಂದು ವಿಧವಾದ ಗಾಢ ನಿದ್ರೆ; ಮಧ್ಯೆ ಮಧ್ಯೆ ಸ್ವಪ್ನದಂತೆ ಸಂಮೋಹನಕಾರಿಯಾದ ಸ್ವರ್ಗೀಯವಾದ ಅಪೂರ್ವ ಭಂಗಿ, ಸೌಖ್ಯಮಯ ಸಂಕೇತ, ಭೂಮಿಗಿಳಿದು ಬಂದಂತೆ! ಈ ನಿದ್ರಾಲಾಲಸ ಜಾಗರಣವು ಎಷ್ಟೊಂದು ಮಧುರ! ಸಂಗೀತವು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿ ಮಾತ್ರ. ಇಲ್ಲವೇ ಅದರಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೊಂದು ಮಾಧುರ್ಯವೆಲ್ಲಿಯದು!

[ಫಿರಂಗಿಯ ಶಬ್ದ]

(ಚಮಕಿತನಾಗಿ) ಅದೇನು ?

ಪಿಯಾರಾ—ಹೌದು, ಪ್ರಿಯತಮ. ಈ ಸರಿರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಗುಂಡು ಹಾರಿಸುವ ಶಬ್ದ! ಅದೂ ಕೇವಲ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ. ಶತ್ರು ಸೈನ್ಯ ನದಿಯ ಆಚೆ ದಡದಲ್ಲಿರುವದು.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಷೂಜಾ—ಇದೋ ಮತ್ತೆ ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿದೆ. ಪಿಯಾರಾ, ನಾನು ಹೋಗಿ ನೋಡುವೆನು. (ಹೋಗುವನು)

ಪಿಯಾರಾ—ಬಾರಿಬಾರಿಗೂ ಫಿರಂಗಿಗಳ ಧ್ವನಿ, ಸೈನ್ಯದ ಕೋಲಾಹಲ, ಅಸ್ತ್ರಗಳ ಆಸ್ಫಾಲನ! ರಾತ್ರಿಯ ಈ ಗಂಭೀರ ಶಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ಹಠಾತ್ತಾಗಿ ವಜ್ರಪಾತವಾದಂತೆ ಕಿವಿಗಳನ್ನು ತಟ್ಟುವ ಆರ್ತಧ್ವನಿ.

[ಷೂಜನು ಬರುವನು]

ಷೂಜಾ—ಪಿಯಾರಾ, ಸಮ್ರಾಟನ ಸೈನ್ಯ ಶಿಬಿರವನ್ನು ಮುತ್ತಿದೆ.

ಪಿಯಾರಾ—ಮುತ್ತಿರುವುದೇ! ಅದೇಕೆ?

ಷೂಜಾ—ವಿಶ್ವಾಸಘಾತಕ ರಜಪೂತ! ನಾನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋಗುವೆನು, ನೀನು ಶಿಬಿರಕ್ಕೆ ಹೋಗು, ಪಿಯಾರಾ. ಭಯವೇನೂ ಇಲ್ಲ. (ಹೋಗುವನು)

ಪಿಯಾರಾ—ಕೋಲಾಹಲವು ಕ್ರಮೇಣ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವುದು. ಓಹೋ ಇದೇನು? (ಹೋಗುವಳು)

[ನೇಪಥ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೋಲಾಹಲ]

(ಸುಲೇಮಾನ್ ಮತ್ತು ದಿಲೀರ್‌ಖಾನರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು)

ಸುಲೇಮಾನ್—ಸುಬಾದಾರರೆಲ್ಲಿ?

ದಿಲೀರ್‌ಖಾನ್—ನದಿಯ ಕಡೆ ಓಡಿಹೋದಂತಿದೆ.

ಸುಲೇಮಾನ್—ಓಡಿಹೋದರೆ? ಅವರನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿಹೋಗು, ದಿಲೀರ್‌ಖಾ‌ನ್.

(ದಿಲೀರ್‌ಖಾನನು ಹೋಗುವನು. ಜಯಸಿಂಹನು ಬರುವನು.)

ಸುಲೇಮಾನ್—ನಮಗಿಂದು ಜಯಲಾಭ, ಮಹಾರಾಜ!

ಜಯಸಿಂಹ—ನೀವು ರಾತ್ರಿಯೇ ನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಶತ್ರು ಶಿಬಿರವನ್ನು ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದಿರೇಕೆ?

ಸುಲೇಮಾನ್—ಏಕಾಗಬಾರದು? ಆದರೆ ಇಷ್ಟು ಬೇಗ ಜಯಲಾಭವಾಗುವುದೆಂದು ನಾನು ಯೋಚಿಸಿರಲಿಲ್ಲ.

ಜಯಸಿಂಹ—ಸುಲ್ತಾನ ಷೂಜನ ಸೈನ್ಯ ಯುದ್ಧಕ್ಕಣಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ; ಅವರು ನಿದ್ರೆಯಿಂದೆಚ್ಚರವಾಗುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅರ್ಧಾಂಶ ಸೈನ್ಯವೇ ಹತವಾಗಿ ಹೋಯಿತು.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಸುಲೇಮಾನ್—ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ? ಚಿಕ್ಕ ತಂದೆ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಬಲ್ಲವನಲ್ಲವೆ? ಅವನಿಗೆ ರಾತ್ರಿ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡುವ ಸಂಭವವುಂಟೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ?

ಜಯಸಿಂಹ—ನಾನು ಸಮ್ರಾಟನ ಪರವಾಗಿ ಆತನೊಡನೆ ಸಂಧಿ ಮಾಡಿದ್ದೆನು. ಆತನು ಯುದ್ಧವಿಲ್ಲದೆ ವಂಗದೇಶಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಲು ಸಮ್ಮತನಾಗಿದ್ದನು. ಪ್ರಯಾಣದ ಸಲುವಾಗಿ ಹಡಗುಗಳೂ ಸಿದ್ಧಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದವು.

(ದಿಲೀರ್‌ಖಾನನು ಬರುವನು)

ದಿಲೀರ್‌ಖಾನ್—ಷಹಜಾದ, ಸುಲ್ತಾನ್ ಷೂಜನು ಪರಿವಾರ ಸಮೇತನಾಗಿ ಹಡಗನ್ನು ಹತ್ತಿ ಓಡಿಹೋದನು.

ಜಯಸಿಂಹ—ಸರಿ, ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದ ಹಡಗಿನಲ್ಲಿಯೇ ಹೋಗಿರಬೇಕು.

ಸುಲೇಮಾನ್—ಬೆನ್ನಟ್ಟುವಂತೆ ಒಡನೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡು.

(ದಿಲೀರ್‌ಖಾನ್ ಹೋಗುವನು)

ಸುಲೇಮಾನ್—ಮಹಾರಾಜ, ತಾವು ಯಾರ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಈ ಸಂಧಿಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡಿದಿರಿ?

ಜಯಸಿಂಹ—ಸಮ್ರಾಟರ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ.

ಸುಲೇಮಾನ್—ತಂದೆಯು ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ನನಗೇನೂ ಬರೆಯಲಿಲ್ಲ. ನೀವೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲವೇಕೆ?

ಜಯಸಿಂಹ—ಸಮ್ರಾಟರ ನಿಷೇಧವಿತ್ತು.

ಸುಲೇಮಾನ್—ಇಷ್ಟಾದಮೇಲೆ ಈ ಸುಳ್ಳು ಕಥೆ! ನೀವಿನ್ನು ಹೊರಡಿ.

(ಜಯಸಿಂಹನು ಹೋಗುವನು)

ಸುಲೇಮಾನ್—ಸಮ್ರಾಟರದೊಂದು ಆಜ್ಞೆ, ತಂದೆಯಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಆಜ್ಞೆ. ಇದು ಸಂಭವವೆ? ಯಥಾರ್ಥವಾದರೆ ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಜಯಸಿಂಹನನ್ನು ಹೆದರಿಸಿದಂತಾಗುವುದು. ಸಮ್ರಾಟನ ಆಜ್ಞೆ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ತಂದೆ ಸಪರಿವಾರವಾಗಿ ಷೂಜನನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬಾ, ಎಂದು ಬರೆಯು ತ್ತಿದ್ದನೆ?—ಇಲ್ಲ–ನಾನು ತಂದೆಯ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾಲಿಸುವೆನು. ತಂದೆಯ ಆಜ್ಞೆಯು ನನಗೆ ಈಶ್ವರನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ. (ಹೋಗುವನು)

2

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

೪

ಸ್ಥಾನ—ಜೋಧಪುರದ ದುರ್ಗಪ್ರಾಸಾದ. ಕಾಲ—ಪ್ರಭಾತ.

ಮಹಾಮಾಯೆ ಮತ್ತು ಚಾರಣ ಬಾಲಿಕೆಯರು.

ಚಾರಣ ಬಾಲಿಕೆಯರ ಹಾಡು.

ಕರೆದೊಯ್ದು ರಾತನಂ ಜಯಸಿರಿಯ ಕೈಹಿಡಿಯೆ ;
ಕರೆದುದಾತನನೆಮ್ಮ ತಾಯ್ನಾಡು ಗೌರವದೆ ;
ಚರಣದೊಳ್ ಪ್ರಾಣಗಳ ಬಲಿಗೊಡಲು ಪೋಗಿಹನು,
ಸುರರ ಮರಣದ ಸಿಂಧುವಂ ಕೂಡೆ ಕಡೆವೆನೆಂದು ;
ಸಧವೆಯೋ ವಿಧವೆಯೋ ಜಗದೆ ತಲೆಯೆತ್ತಿ
ನಡೆಯುವೆ ಸತತಮುಂ ನೀನು ;
ಮುದದೊಳೇಳಮ್ಮ, ವೀರಜಾಯೆ, ಕಟ್ಟಿಕೋ
ಹೆರಳ, ಒರೆಸಿಕೋ ಕಣ್ಣೀರ ಹನಿಗಳನ್ನು.

ಅರಿಗಳಾಮಂತ್ರಣವ ಪಾಲಿಸಲು ಪೋಗಿಹನು,
ಅರಿವರವರೋರೋರ್ಗ್ವರನು ವಜ್ರಕವಚದಿಂ ;
ನೆರೆವಸಿಗಳಿಂದವರ ಸಂಚಯಂ ಪೇರ್ಚುವುದು,
ತರಳ ಭ್ರುಕುಟಿಗಳವರನುಡಿ, ನೆಡೆಯೆ ರಕ್ತಧಾರೆ ;
ಸಧವೆಯೋ ವಿಧವೆಯೋ ಜಗದೆ—ಇತ್ಯಾದಿ.

ಸಂಧಿ ಸೋಲುಗಳಿಲ್ಲ, ಭೀಮ ಸಮರದ ನಡುವೆ,
ನಿಂದಿಹನು ರುಧಿರಾಕ್ತದೇಹದಿಂ ಶೋಭಿಸುತೆ ;
ಬಂದು ಕುಣಿವಳು ಮೃತ್ಯುದೇವಿ ; ಕೇಳುತಲಿಹುದು
ಒಂದುಗೂಡುತೆ ಜಯಧ್ವನಿಯಾರ್ತನಾದದೊಡನೆ ;
ಸಧವೆಯೋ ವಿಧವೆಯೋ ಜಗದೆ—ಇತ್ಯಾದಿ.

ಘೋರ ಸಂಗ್ರಾಮಕಿಂದಾತನೈದಿಹನಮ್ಮ,
ಸಾರಿಬರುವನು ಮರಳಿ ಜಯಸಿರಿಯ ಕೈಪಿಡಿದು ;

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಬಾರದೊಡೆ ವೃತನಾಗಿ ಅಮರರಂತೆಸೆವನಾ
ಭೂರಿ ಮಹಿಮನ ಕೂಡೆ ಚಿತೆಯೇರ್ವೆ ನೀನು
ಸಥವೆಯೋ ವಿಥವೆಯೋ ಜಗದೆ—ಇತ್ಯಾದಿ.

[ದುರ್ಗದ ಪ್ರಹರಿಯ ಪ್ರವೇಶ]

ಪ್ರಹರೀ—ಮಹಾರಾಣಿ !

ಮಹಾಮಾಯಾ—ಸಮಾಚಾರವೇನು ಪ್ರಹರಿ ?

ಪ್ರಹರೀ—ಮಹಾರಾಜರು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದಿರುವರು.

ಮಹಾಮಾಯಾ—ಬಂದಿರುವರು ! ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಜಯ ಪಡೆದು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದಿರುವರೇ ?

ಪ್ರಹರೀ—ಇಲ್ಲ ರಾಣಿ, ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅವರು ಸೋತು ಬಂದಿರುವರು.

ಮಹಾಮಾಯಾ—ಸೋತು ಬಂದಿರುವರು ! ಏನು ಹೇಳಿದೆ ಪ್ರಹರೀ ? ಯಾರು ಸೋತು ಬಂದವರು ?

ಪ್ರಹರೀ—ಮಹಾರಾಜರು ?

ಮಹಾಮಾಯಾ—ಏನು ? ಮಹಾರಾಜ ಯಶೋವಂತಸಿಂಹರು ಸೋತು ಹಿಂದಿರುಗುವರೇ ! ಎಂಥ ಸಮಾಚಾರವಿದು ಪ್ರಹರೀ ? ಯೋಧಪುರದ ಮಹಾರಾಜರು, ನನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯು ಸೋತು ಹಿಂದಿರುಗುವರೆ ? ರಾಜಪೂತ ಶೌರ್ಯವು ಇಷ್ಟೊಂದು ದುರ್ಗತಿಗಿಳಿಯಿತೆ ? ಅಸಂಭವ ! ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವೀರನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪರಾಜಿತನಾಗಿ ಹಿಂದಿರುಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮಹಾರಾಜ ಯಶೋವಂತಸಿಂಹರು ಕ್ಷಾತ್ರಕುಲ ಚೂಡಾಮಣಿ ! ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪರಾಜಯವಾಗಿರಬಹುದು. ಹಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯು ಯುದ್ಧಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹತರಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರುವರು. ಮಹಾರಾಜ ಯಶೋವಂತ ಸಿಂಹರಾವಾಗಲೂ ರಣದಲ್ಲಿ ಸೋತು ಹಿಂತಿರುಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈಗ ಬಂದಿರುವವರು ಮಹಾರಾಜ ಯಶೋವಂತಸಿಂಹರಲ್ಲ. ಅವರ ರೂಪ ಧರಿಸಿರುವ ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬ ಛದ್ಮವೇಷಿ! ಅವನನ್ನು ದುರ್ಗದೊಳಗೆ ಬಿಡಲಾಗದು. ದುರ್ಗದ್ವಾರವು ಬಂಧಿಸಲ್ಪಡಲಿ—ಹಾಡಿರಿ ಚಾರಣ ಬಾಲಕಿಯರೆ.

[ಚಾರಣ ಬಾಲಿಕೆಯರು ಹಾಡುವರು]

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

೫

ಸ್ಥಾನ—ಅಲಹಾಬಾದಿನಲ್ಲಿ ಸುಲೇಮಾನನ ಶಿಬಿರ. ಕಾಲ—ಮುಂಜಾವು.
(ಜಯಸಿಂಹ ಮತ್ತು ದಿಲೀರ್‌ಖಾನ್)

ದಿಲೀರ್ ಖಾನ್—ಔರಂಗಜೇಬನಿಗೆ ಕಳೆದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲೂ ಜಯಲಾಭ! ಕೇಳಿದಿರಾ ಮಹಾರಾಜ?

ಜಯಸಿಂಹ—ನನಗದು ಮೊದಲೇ ತಿಳಿದಿತ್ತು.

ದಿಲೀರ್ ಖಾನ್—ಷಯಸ್ತಾಖಾನನು ದ್ರೋಹ ಮಾಡಿದನಂತೆ; ಆಗ್ರದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧವಾಗಿ ದಾರನು ಸೋತು ಹರಿದ್ವಾರದ ಕಡೆ ಓಡಿ ಹೋದನಂತೆ. ಸಂಗಡ ನೂರು ಜನ ಸೈನಿಕರು, ೩೦ ಲಕ್ಷ ಸ್ವರ್ಣಮುದ್ರೆ!

ಜಯಸಿಂಹ—ಅವನು ಓಡಿಹೋಗಲೇ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ನನಗದು ಮೊದಲೇ ತಿಳಿದಿತ್ತು.

ದಿಲೀರ್ ಖಾನ್—ನಿಮಗೆಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತು. ದಾರನು ಓಡಿಹೋಗುವಾಗ ಒಳ್ಳೆ ಗಂಟನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡುಹೋದನಲ್ಲವೆ? ಅಲ್ಲದೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವರು — ವೃದ್ಧ ಸಮ್ರಾಟನು ೭೦ ಕುದುರೇ ಹೇರು ಸ್ವರ್ಣಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು ದಾರನ ಸಲುವಾಗಿ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದನಂತೆ, ದಾರಿಯಲ್ಲದನ್ನು ಝಾಟರು ಡಕಾಯಿತಿ ಮಾಡಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರಂತೆ.

ಜಯಸಿಂಹ—ದಾರನು ದುರಾದೃಷ್ಟವಂತ, ಅದು ನನಗೆ ಮೊದಲೇ ಗೊತ್ತು.

ದಿಲೀರ್ ಖಾನ್—ಔರಂಗಜೇಬನೂ ಮುರಾದನೂ ವಿಜಯ ಗರ್ವದಿಂದ ಆಗ್ರಾವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿದರಂತೆ. ಈಗ ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಔರಂಗಜೇಬನೇ ಸಮ್ರಾಟನು.

ಜಯಸಿಂಹ—ಅವೆಲ್ಲ ನನಗೆ ಮೊದಲೇ ಗೊತ್ತಿತ್ತು.

ದಿಲೀರ್ ಖಾನ್—ಔರಂಗಜೇಬನು ನನಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆದಿರುವನು, ನಾನು ಸೈನ್ಯ ಸಮೇತ ಸುಲೇಮಾನನನ್ನು ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದರೆ ದೊಡ್ಡ ಪುರಸ್ಕಾರವನ್ನು ಕೊಡುವೆನೆಂದು. ನಿಮಗೂ ಬರೆದಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲವೇ ಮಹಾರಾಜ್?

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಜಯಸಿಂಹ—ಹೌದು.

ದಿಲೀರ್ ಖಾನ್—ಯುದ್ಧದ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನು ?

ಜಯಸಿಂಹ—ನಾನಿಂದು ಒಬ್ಬ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯನಿಂದ ಯುದ್ಧದ ಫಲಾಫಲಗಳನ್ನು ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡಿಸಿದೆನು. ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯನು ಹೇಳುವುದು, ಭಾರತ ವರ್ಷದ ಭಾಗ್ಯಾಕಾಶದಲ್ಲಿ ಈಗ ಔರಂಗಜೇಬನ ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ ಅಭ್ಯುದಯ, ದಾರನ ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ ಪತನ ಎಂದು.

ದಿಲೀರ್ ಖಾನ್—ಹಾಗಾದರೆ ಈಗ ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವೇನು, ಮಹಾರಾಜ್ ?

ಜಯಸಿಂಹ—ನಾನು ಏನು ಮಾಡುವೆನೋ ಅದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರು.

ದಿಲೀರ್ ಖಾನ್—ಒಳ್ಳೇದು. ಈ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಗೇನೂ ತೋಚುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೊಂದು ಮಾತು.

ಜಯಸಿಂಹ—ಸುಮ್ಮನಿರು, ಸುಲೇಮಾನನು ಬರುತ್ತಿರುವನು.

(ಸುಲೇಮಾನನ ಪ್ರವೇಶ)

ಜಯಸಿಂಹ }
ದಿಲೀರ್ ಖಾನ್ } —ವಂದನೆ ಷಹಜಾದಾ.

ಸುಲೇಮಾನ್—ತಂದೆಯು ಸೋತು ಓಡಿಹೋದನು. ಇದೋ ಸಮ್ರಾಟರ ಪತ್ರ. (ಪತ್ರವನ್ನು ಕೊಡುವನು)

ಜಯಸಿಂಹ—(ಓದಿ) ಹೌದು, ಕುಮಾರ.

ಸುಲೇಮಾನ್—ತಂದೆಯ ಸಹಾಯಾರ್ಥವಾಗಿ ವಿಳಂಬಮಾಡದೆ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವಂತೆ ಸಮ್ರಾಟರು ಬರೆದಿರುವರು. ನಾನೀ ಕ್ಷಣವೇ ಹೋಗಬೇಕೆಂದಿರುವೆನು ಶಿಬಿರವೆತ್ತುವಂತೆ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿರಿ.

ಜಯಸಿಂಹ—ನನ್ನ ವಿವೇಚನೆಯಲ್ಲಿ ನೀವು ಸರಿಯಾದ ಸಮಾಚಾರ ಬರುವವರೆಗೂ ತಡೆಯುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಏನು ಹೇಳುವಿರಿ, ಖಾನ್ ಸಾಹೇಬರೇ ?

ದಿಲೀರ್ ಖಾನ್—ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೂ ಅದೇ.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಸುಲೇಮಾನ್—ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಸರಿಯಾದ ಸಮಾಚಾರವು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ? ಸ್ವಯಂ ಸಮ್ರಾಟರ ಹಸ್ತಾಕ್ಷರ.

ಜಯಸಿಂಹ—ಇದರಲ್ಲೇನೋ ಮೋಸವಿದೆಯೆಂದು ನನ್ನ ನಂಬುಗೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಸಮ್ರಾಟರು ವೃದ್ಧರು; ಅವರ ಆಜ್ಞೆ ಆಜ್ಞೆಯಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಆಜ್ಞೆಯ ಹೊರತಾಗಿ ನಾವು ಇಲ್ಲಿಂದ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನೂ ಮುಂದಿಡಲಾರೆವು. ಏನು ಹೇಳುವಿರಿ, ದಿಲೀರ್‌ಖಾನ್?

ದಿಲೀರ್‌ಖಾನ್—ಅದು ಸರಿಯಾದ ಮಾತು.

ಸುಲೇಮಾನ್—ತಂದೆಯು ಓಡಿಹೋಗಿರುವನು. ಆತನು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ?

ಜಯಸಿಂಹ—ಹಾಗಾದರೆ ನಾವು ಪ್ರಕೃತದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಔರಂಗಜೇಬನ ಆಜ್ಞೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕಾಗುವುದು.

ಸುಲೇಮಾನ್—ಏನು! ಔರಂಗಜೇಬನ ಆಜ್ಞೆಯ ಸಲುವಾಗಿ, ನಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಶತ್ರುವಿನ ಆಜ್ಞೆಯ ಸಲುವಾಗಿ....ನಾ....ನು....ನಿರೀಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಬೇಕೆ?

ಜಯಸಿಂಹ—ಕುಮಾರನು ಮಾಡದೆ ಹೋದರೂ ನಾವು ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಲೇಬೇಕು ಏನು ಹೇಳುವೆ, ದಿಲೀರ್‌ಖಾನ್?

ದಿಲೀರ್‌ಖಾನ್—ಮಾಡಲೇಬೇಕು.

ಸುಲೇಮಾನ್—ಜಯಸಿಂಹ, ದಿಲೀರ್‌ಖಾನ್, ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ಮಸಲತ್ತು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಿರೋ?

ಜಯಸಿಂಹ—ನಮ್ಮ ದೋಷವೇನು? ಸರಿಯಾದ ಆಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲದೆ ನಾವೇನು ಮಾಡಲಾಗುವುದು? ಯುವರಾಜ ದಾರನ ಸಹಾಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಲಾಹೋರಿಗೆ ಹೋಗಲು ಸರಿಯಾದ ಆಜ್ಞೆಯಿನ್ನೂ ಬಂದಿಲ್ಲ.

ಸುಲೇಮಾನ್—ನಾನು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡುವೆನು.

ಜಯಸಿಂಹ—ನೀವು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದರೆ ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷಿಸಲಾಗುವುದೇ? ಅದು ಸಾಧ್ಯವೇ, ಖಾನ್‌ಸಾಹೇಬ?

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ದಿಲೀರ್‌ಖಾನ್—ಎಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲ.

ಸುಲೇಮಾನ್—ತಿಳಿದೆನು. ನೀವು ದ್ರೋಹ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರುವಿರಿ. ಒಳ್ಳೇದು. ನಾನೇ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡುವೆನು. (ಸುಲೇಮಾನನು ಹೋಗುವನು)

ದಿಲೀರ್‌ಖಾನ್—ಈಗೇನು ಮಾಡುವಿರಿ, ಮಹಾರಾಜ್ ?

ಜಯಸಿಂಹ—ಭಯವೇನೂ ಇಲ್ಲ, ಖಾನ್‌ಸಾಹೇಬ. ನಾನು ಸೈನ್ಯವೆಲ್ಲವನ್ನು ವಶಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವೆನು.

ದಿಲೀರ್‌ಖಾನ್—ನಿಮ್ಮಂತಹ ವಿಚಕ್ಷಣ ಕರ್ಮಠವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ನಾನೆಲ್ಲಿಯೂ, ಯಾವಾಗಲೂ ನೋಡಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಕಾರ್ಯವು ಯುಕ್ತವಾದುದೆ?

ಜಯಸಿಂಹ—ಸುಮ್ಮನಿರು. ಈಗ ನಮ್ಮ ಕೆಲಸ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತು ನೋಡುವುದು. ಇನ್ನೂ ಔರಂಗಜೇಬನ ಪಕ್ಷವನ್ನು ವಹಿಸಲಾಗದು. ಏಕೆಂದರೆ.... (ಸುಲೇಮಾನನು ಮತ್ತೆ ಬರುವನು)

ಸುಲೇಮಾನ್—ಸೈನ್ಯದವರೂ ಈ ಮಸಲತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುವರು. ನಿಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲದೆ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನೂ ಮುಂದಿಡುವುದಿಲ್ಲವಂತೆ.

ಜಯಸಿಂಹ—ಅದು ಸರಿಯಾದದ್ದೇ.

ಸುಲೇಮಾನ್—ಮಹಾರಾಜ, ಸಮ್ರಾಟರು ತಂದೆಯ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಂತೆ ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದಿರುವರು. ತಂದೆಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಲು ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಗಳೂ ವ್ಯಾಕುಲಗೊಂಡಿರುವುವು. ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನು. ದಿಲೀರ್‌ಖಾನ್, ದಾರನ ಪುತ್ರನಾದ ನಾನು, ನಿಮ್ಮೆದುರಿಗೆ ಕೈ ಜೋಡಿಸಿ ಈ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವೆನು. ನಿಮಗೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹೋಗಲಿ, ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿರಿ. ನಾನದನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಲಾಹೋರಿಗೆ ತಂದೆಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗುವೆನು. ಈ ರಾಜ್ಯಾಪಹಾರಿ ಔರಂಗಜೇಬನ ಶೌರ್ಯವೆಷ್ಟೆಂಬುದನ್ನು ನೋಡುವೆನು. ಈ ದಿಗ್ವಿಜಯೀ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಒಮ್ಮೆ ಕರ್ಮಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಇಳಿಯಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಡಿ. ಮಹಾರಾಜ್, ದಿಲೀರ್‌ಖಾನ್, ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕೊಡಿರಿ. ಈ ಒಂದು ಉಪಕಾರದ ಸಲುವಾಗಿ ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಆಜನ್ಮವೂ ಋಣಿಯಾಗಿರುವೆನು.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಜಯಸಿಂಹ—ಸಮ್ರಾಟನ ಆಜ್ಞೆಯ ಹೊರತು ನಾವಿಲ್ಲಿಂದ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನೂ ಮುಂದಿಡಲಾರೆವು.

ಸುಲೇಮಾನ್—ದಿಲೀರ್ ಖಾನ್, ನಾನು ಮೊಣಕಾಲೂರಿ – ಯುವರಾಜ ದಾರನ ಪುತ್ರನಾದ ನಾನು – ಮೊಣಕಾಲೂರಿ ಈ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬೇಡುವೆನು. (ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುವನು)

ದಿಲೀರ್ ಖಾನ್—ಏಳು ಷಹಜಾದಾ, ಮಹಾರಾಜರು ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕೊಡದೆ ಹೋದರೆ, ನಾನು ಕೊಡುವೆನು. ನಾನು ದಾರನ ಉಪ್ಪು ತಿಂದಿರುವೆನು. ಮುಸಲ್ಮಾನ್ ಜಾತಿಯು ಸ್ವಾಮಿ ದ್ರೋಹದ ಜಾತಿಯಲ್ಲ. ಬಾ ಷಹಜಾದಾ, ನಾನು ನನ್ನ ಅಧೀನಸ್ಥವಾದಸೈನ್ಯವೆಲ್ಲವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನಿನ್ನ ಸಂಗಡ ಲಾಹೋರಿಗೆ ಬರುವೆನು. ಮತ್ತು ಶಪಥ ಮಾಡುವೆನು, ಕಡೆಯವರೆಗೆ ಷಹಜಾದನನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು. ನಾನು ಯುವರಾಜ ದಾರನ ಮಗನ ಸಲುವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಜನವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನೂ ಕೊಡಬಲ್ಲೆನು. ಬಾ, ಷಹಜಾದಾ, ನಾನೀ ಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡುವೆನು.

(ಸುಲೇಮಾನ್ ಮತ್ತು ದಿಲೀರ್ ಖಾನ್ ಹೋಗುವರು)

ಜಯಸಿಂಹ—ಸರಿಹೋಯಿತು. ಒಮ್ಮೆಗೆ ನೀರಲ್ಲಿ ಜಾರಿಬಿದ್ದೆಯಲ್ಲವೆ, ಖಾನ ಸಾಹೇಬಾ! ನಿನ್ನ ಮಂಗಳವನ್ನು ನೀನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಾರದೆ ಹೋದೆ. ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ? ನನ್ನ ಅಧೀನಸ್ಥವಾದ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಆಗ್ರಾಭಿಮುಖನಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವೆನು. (ಹೋಗುವನು)

೬

ಸ್ಥಾನ—ಆಗ್ರಾದ ದುರ್ಗಪ್ರಾಸಾದ. ಕಾಲ—ಮುಂಜಾವು.

ಷಾಜಹಾನ್ ಮತ್ತು ಜಹನಾರಾ

ಷಾಜಹಾನ್—ಜಹನಾರಾ, ನಾನು ಆತುರದಿಂದ ಔರಂಗಜೇಬನನ್ನು ಎದುರು ನೋಡುತ್ತಿರುವೆನು. ಅವನು ನನ್ನ ಪುತ್ರ; ಜಯಶಾಲಿಯಾದ ಉದ್ಧಟನಾದ ನನ್ನ ಪುತ್ರ; ನನ್ನ ಲಜ್ಜೆ ಮತ್ತು ಗೌರವ ಸ್ವರೂಪನು.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಜಹನಾರಾ—ಗೌರವವೇ ತಂದೆಯೇ? ಎಂಥ ಧೂರ್ತ, ಎಂಥ ಮಿಥ್ಯಾವಾದಿ ಅವನು! ಅಂದು ನಾನವನ ಶಿಬಿರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿದನು! ತಾನು ಮಹಾಪಾಪಿಯೆಂದೂ, ದೊಡ್ಡ ಪಾಪವನ್ನು ಮಾಡಿದೆನೆಂದೂ ಹೇಳಿಕೊಂಡನು; ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಘಳಘಳ ನೀರು ಸುರಿಸಿದನು! ದಾರನ ಅನುಯಾಯಿಗಳಾದ ಸರದಾರರ ಹೆಸರು ಹೇಳಿದರೆ ತಂದೆಯ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಮುರಾದನ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದಾರನ ಕಡೆ ಸೇರುವೆನೆಂದು ಶಪಥ ಮಾಡಿದನು. ನಾನು ಸರಳಹೃದಯಳಾಗಿ ಅವನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಂಬಿ, ಅಭಾಗ್ಯ ದಾರನ ಹಿತೈಷಿಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದೆನು. ಈಗ ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಸೆರೆಹಿಡಿದಿರುವನು. ನಾನು ದಾರನಿಗೆ ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದೆನು. ಅದನ್ನು ಮಧ್ಯ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅಪಹರಿಸಿರುವನು. ಎಷ್ಟೊಂದು ದ್ರೋಹ! ಎಷ್ಟೊಂದು ಕಪಟ!!

ಷಾಜಹಾನ್—ಇಲ್ಲ ಜಹನಾರಾ, ಅವನು ಹಾಗೆ ಮಾಡುವವನಲ್ಲ; ನಾನದನ್ನು ನಂಬಲಾರೆನು.

ಜಹನಾರಾ—ಅವನೊಮ್ಮೆ ಈ ದುರ್ಗದೊಳಗೆ ಬರಲಿ, ಕೌಶಲದಿಂದ ಸೆರೆ ಹಿಡಿಯುವೆನು. ಈ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ನೂರು ಜನ ಸಶಸ್ತ್ರರಾದ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಬಚ್ಚಿಟ್ಟಿರುವೆನು. ಆ ಭಂಡ ಔರಂಗಜೇಬನನ್ನು ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ ಸೆರೆ ಹಿಡಿಯುವೆನು, ನೋಡು.

ಷಾಜಹಾನ್—ಇದೇನು ಜಹನಾರಾ? ಅವನು ನನ್ನ ಪುತ್ರ! ನಿನ್ನ ಸೋದರ! ಇದು ಯುಕ್ತವಲ್ಲ ಜಹನಾರಾ. ಅವನೆಂಥವನೇ ಆಗಲಿ, ನಾನು ಸ್ನೇಹದಿಂದ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆನು. ಹಾಗವನು ವಶನಾಗದೆ ಹೋದರೆ, ಅವನ ತಂದೆಯಾದ ನಾನು ಅವನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮೊಣಕಾಲೂರಿ ಪ್ರಾಣಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವೆನು. "ನಮಗೆ ಮತ್ತೇನೂ ಬೇಡ, ನಮ್ಮನ್ನು ಜೀವದಿಂದುಳಿಸು, ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಪ್ರೀತಿಸುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕೊಡು" ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವೆನು.

ಜಹನಾರಾ—ತಂದೆಯೇ, ನಿನ್ನನ್ನಿಂತಹ ಅವಮಾನದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುವೆನು.

ಷಾಜಹಾನ್—ಅಪಮಾನವಲ್ಲ, ಪುತ್ರಿ, ತಂದೆ ಮಗನನ್ನು ಬೇಡುವುದು ಅಪಮಾನವೆ?

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

(ಮಹಮ್ಮದನ ಪ್ರವೇಶ)

ಷಾಜಹಾನ್—ಬಾ ಮಹಮುದ್, ಎಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ತಂದೆ?

ಮಹಮುದ್—ನನಗೆ ತಿಳಿಯದು, ತಾತ.

ಷಾಜಹಾನ್—ಇದೇನು! ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವ ನಿಮಿತ್ತ ಅಶ್ವಾರೂಢನಾದನೆಂದು ಯಾರೋ ಹೇಳಿದರಲ್ಲ.

ಮಹಮುದ್ ಯಾರು ಹೇಳಿದರು? ತಂದೆ ಅಶ್ವಾರೂಢನಾಗಿ ಅಕ್ಬರನ ಮಸಜೀದಿಗೆ ನಮಾಜು ಮಾಡಲು ಹೋದನು. ನನಗೆ ತಿಳಿದಮಟ್ಟಿಗೆ ಆತನಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಕೂಡ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಜಹನಾರಾ—ಹಾಗಾದರೆ ನೀನೇಕೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆ, ಮಹಮುದ್?

ಮಹಮುದ್—ಈ ದುರ್ಗಪ್ರಾಸಾದವನ್ನು ಆಳುವುದಕ್ಕೆ.

ಷಾಜಹಾನ್—ಇದೇನು ಪರಿಹಾಸ ಮಾಡುವೆಯೋ, ಮಹಮ್ಮದ್?

ಮಹಮುದ್—ಇಲ್ಲ ತಾತ, ನಿಜವಾದ ಮಾತು.

ಜಹನಾರಾ—ಹಾಗಾದರೆ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನೇ ಖೈದು ಮಾಡುವೆನು.

[ಸಿಳ್ಳು ಹಾಕುವಳು; ಐದು ಜನ ಸಶಸ್ತ್ರ ಪ್ರಹರಿಗಳು ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು.]

ಜಹನಾರಾ—ನಿನ್ನ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕೊಡು, ಮಹಮುದ್.

ಮಹಮುದ್—ಅದೇಕೆ?

ಜಹನಾರಾ—ನೀನೆನ್ನ ಬಂದಿ ಪ್ರಹರಿಗಳೇ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳಿ.

ಮಹಮುದ್—ಹಾಗಾದರೆ ನಾನು ನನ್ನ ಪ್ರಹರಿಗಳನ್ನು ಕರೆಯುವೆನು.

[ಸಿಳ್ಳು ಹಾಕುವನು; ಹತ್ತು ಜನ ಪ್ರಹರಿಗಳು ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು.]

ಮಹಮುದ್—ನನ್ನ ನೂರು ಜನ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಬರುವಂತೆ ಹೇಳು.

ಜಹನಾರಾ—ನೂರು ಜನ ಸೈನಿಕರು! ಅವರು ದುರ್ಗದೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಯಾರು ಅನುಜ್ಞೆ ಕೊಟ್ಟರು?

ಷಾಜಹಾನ್—ನಾನು ಜಹನಾರಾ. ಎಲ್ಲಾ ದೋಷವು ನನ್ನದು. ನಾನು ಸ್ನೇಹಪರವಶನಾಗಿ ಔರಂಗಜೇಬನು ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಏನೇನನ್ನು

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಕೇಳಿಕೊಂಡನೋ, ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಸಮ್ಮತಿಸಿದೆನು. ಹಾ! ಹೀಗಾಗುವುದೆಂದು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿಯೂ ಭಾವಿಸಿರಲಿಲ್ಲ, ಮಹಮದ್.

ಮಹಮದ್– ತಾತ....

ಷಾಜಹಾನ್—ಹಾಗಾದರೆ ಈಗ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದುದೇನು ಮಹಮದ್? ನಾನು ನಿನ್ನ ಬಂದಿ?

ಮಹಮದ್—ಬಂದಿಯಲ್ಲ, ತಾತಾ. ಈ ಮಹಲಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವ ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲ, ಅಷ್ಟೇ.

ಷಾಜಹಾನ್—ನನಗೇನೂ ತಿಳಿಯಲೊಲ್ಲದು. ಇದೇನು ಸತ್ಯವಾದ ಘಟನೆಯೋ, ಇಲ್ಲ ಕನಸೋ? ನಾನು ಯಾರು, ಸಮ್ರಾಟ್ ಷಾಜಹಾನನೇ? ನೀನು ನನ್ನ ಪೌತ್ರ, ನನ್ನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ನಿಂತಿರುವೆಯಾ? ಒಂದು ದಿನದಲ್ಲಿ ಇಹಸಂಸಾರ ಇಷ್ಟೊಂದು ತಳಕೆಳಕಾಗಿ ಹೋಯಿತೇ? ಯಾರ ರೋಷಕಷಾಯಿತ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ನೋಡಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಔರಂಗಜೇಬನು ಭಯಗ್ರಸ್ಥನಾಗಿ ಮುಖ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನೋ ಆ ಪಾಷಂಡನ ಮಗನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಬಂದಿಯೇ! ಜಹನಾರಾ, ಇದೆಂಥ ವಿಚಿತ್ರ? ಹೀಗೆ ಬಾ. ಇದೇನು ಪುತ್ರಿ? ನಿನ್ನ ತುಟಿಗಳು ನಡುಗುತ್ತಿವೆ. ಮಾತುಗಳು ಹೊರಡವೇಕೆ? ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಹೀನವಾದ ನಿಷ್ಪ್ರಭವಾದ ಈ ಸ್ಥಿರ ಶೂನ್ಯದೃಷ್ಟಿಯೇಕೆ? ಕೆನ್ನೆಗಳೆರಡು ರಕ್ತಹೀನವಾಗಿ ಬೆಳ್ಳಗಾಗಿರುವವಲ್ಲ! ಏನಾಯಿತಮ್ಮ?

ಜಹನಾರಾ—ಇಲ್ಲ ಅಪ್ಪ, ನಾನು ಅದನ್ನೇ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಹೀಗೂ ಉಂಟೆ ಎಂದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದೆನು.

ಷಾಜಹಾನ್—ಮಹಮದ್, ನಾನಿಂಥ ಕಾಠಿಣ್ಯವನ್ನು, ಇಂಥ ಅತ್ಯಾಚಾರವನ್ನು ಈ ರೀತಿ ನಿಸ್ಸಹಾಯಕನಾಗಿ ಸಹಿಸುವೆನೆಂದು ಭಾವಿಸಿದೆಯಾ? ಸಿಂಹವು ಮುದಿಯಾಯಿತೆಂದು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಪದಾಘಾತ ಮಾಡುವೆನೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದೆಯಾ? ಕೇಳು ಮಹಮದ್, ನಾನು ವೃದ್ಧನು–ಆದರೆ ಷಾಜಹಾನ್! ಯಾರಲ್ಲಿ? ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬನ್ನಿ ನನ್ನ ಖಡ್ಗವನ್ನು.... ಏನು? ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೆ?

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಮುಹಮುದ್—ತಾತಾ, ನಿಮ್ಮ ದೇಹರಕ್ಷಕರು ದುರ್ಗದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಕಳುಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು.

ಷಾಜಹಾನ್—ಕಳುಹಿಸಿದವರು ಯಾರು?

ಮುಹಮುದ್—(ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ) ನಾನು.

ಷಾಜಹಾನ್—ಯಾರ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ?

ಮುಹಮುದ್—ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ. ಇನ್ನುಮುಂದೆ ಈ ನೂರು ಜನ ಸೈನಿಕರೇ ಜಹಾಪನಾಯವರ ದೇಹರಕ್ಷಕರ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವರು.

ಷಾಜಹಾನ್—ಮುಹಮುದ್! ವಿಶ್ವಾಸಘಾತಕ!

ಮುಹಮುದ್—ಜಹಾಪನಾ, ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು. ನಾನು ಕೇವಲ ಪಿತನ ಆಜ್ಞಾಧಾರಕನು.

ಷಾಜಹಾನ್—ಔರಂಗಜೇಬ!....ಇಲ್ಲ. ಈಗ ಅವನೆಲ್ಲಿ, ನಾನೆಲ್ಲಿ? ಆದರೂ ಜಹನಾರಾ, ಇಂದು ನಾನೊಮ್ಮೆ ಈ ದುರ್ಗಪ್ರಾಸಾದದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಬಲ್ಲೆನಾದರೆ, ಒಮ್ಮೆ ನನ್ನ ಸೈನ್ಯ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲೆನಾದರೆ, ಈಗಲೂ – ಈ ಕ್ಷಣದಲ್ಲೂ ವೃದ್ಧ ಷಾಜಹಾನನ ಜಯಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಔರಂಗಜೇಬನು ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಉರುಳಾಡಬೇಕಾದೀತು. ಆದರೆ ಹೋಗುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ? ಹೋಗುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ? ಮುಹಮುದ್, ನನ್ನನ್ನೊಂದು ಬಾರಿ ಮುಕ್ತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು – ಒಂದು ಸಲ ಮಾತ್ರ, ಒಂದೇ ಒಂದು ಸಲ ಮಾತ್ರ. (ದೈನ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವನು.)

ಮುಹಮುದ್—ನಾನು ದೋಷಿಯಲ್ಲ; ಕೇವಲ ಆಜ್ಞಾವಹನು.

ಷಾಜಹಾನ್—ನಾನು ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯ ತಂದೆಯಲ್ಲವೇ? ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯು ತನ್ನ ತಂದೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ಅತ್ಯಾಚಾರ ನಡೆಸಿರುವಾಗ ನೀನು ಹೇಗೆ ತಂದೆಯ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುವೆ? ಮುಹಮುದ್, ಬಾ, ದುರ್ಗದ್ವಾರವನ್ನು ತೆರೆ.

ಮುಹಮುದ್—ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು ತಾತ, ನಾನು ನಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೀರಿ ನಡೆಯಲು ಶಕ್ತನಲ್ಲ.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಷಾಜಹಾನ್—ತೆರೆಯುವುದಿಲ್ಲವೇ, ತೆರೆಯುವುದಿಲ್ಲವೇ? ನೋಡು; ನಾನು ನಿನ್ನ ವೃದ್ಧ ಪಿತಾಮಹನು-ರೋಗಗ್ರಸ್ಥನೂ, ಜೀರ್ಣನೂ, ವೃದ್ಧನೂ ಆದ ನಿನ್ನ ಪಿತಾಮಹನು. ಒಂದೇ ಒಂದು ಸಾರಿ ಮಾತ್ರ ಈ ದುರ್ಗದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಲಿಚ್ಛಿಸುವೆನು. ಮತ್ತೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬರುವೆನೆಂದು ಈಗಲೇ ಶಪಥ ಮಾಡುವೆನು. ತೆರೆಯುವುದಿಲ್ಲವೇ, ತೆರೆಯುವುದಿಲ್ಲವೇ?

(ದೈನ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುವನು)

ಮಹಮುದ್—ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು ತಾತ, ನನ್ನಿಂದದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

(ಹೋಗಲು ಸಿದ್ಧನಾಗುವನು)

ಷಾಜಹಾನ್—ನಿಲ್ಲು ಮಹಮುದ್, (ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಚಿಂತೆಮಾಡಿ ರಾಜಮುಕುಟವನ್ನು ತಂದು ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲಿದ್ದ ಖುರಾನನ್ನು ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು) ನೋಡು ಮಹಮುದ್, ಇದು ನನ್ನ ಮುಕುಟ, ಇದು ನನ್ನ ಖುರಾನ್. ಈ ಖುರಾನನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಶಪಥ ಮಾಡುವೆನು. ಹೊರಗೆ ನೆರೆದಿರುವ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಜರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಈ ಕಿರೀಟವನ್ನು ನಿನ್ನ ಶಿರದಲ್ಲಿ ಧರಿಸುವೆನು. ಯಾರು ಅಡ್ಡಿಮಾಡುವರೋ, ನೋಡುವ? ಇಂದು ನಾನು ವೃದ್ಧನೂ. ಜೀರ್ಣನೂ, ಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಹಕ್ಕಿಯಂತೆ ಪಂಗುವೂ ಆಗಿರಬಹುದು. ಆದರೂ ಯಾವ ಷಾಜಹಾನನು ಈ ಭಾರತ ವರ್ಷವನ್ನು ಇಷ್ಟೊಂದು ದಿನಗಳು ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಶಾಸನ ಮಾಡಿದನೋ, ಅವನು ತನ್ನ ಸೈನ್ಯದ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲೊಮ್ಮೆ ಮೂರ್ತಿಮಾತ್ರಾಗಿ ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲನಾದರೆ, ಅವರ ಸಂಮಿಳಿತ ಅಗ್ನಿಮಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೂರು ಜನ ಔರಂಗಜೇಬರು ಭಸ್ಮೀಭೂತರಾಗಿ ಹೋಗುವರು. ಮಹಮುದ್, ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು. ನೀನು ಭಾರತ ವರ್ಷದ ಅಧೀಶ್ವರನಾಗುವೆ. ನಾನು ಶಪಥ ಮಾಡುವೆನು. ಮಹಮುದ್. ಶಪಥ ಮಾಡುವೆನು. ಒಮ್ಮೆ ಆ ಕಪಟ ಔರಂಗಜೇಬನನ್ನು ನೋಡುವೆನು.

ಮಹಮುದ್—ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು ಜಹಾಪನಾ.

ಷಾಜಹಾನ್—ನೋಡು, ಇದು ಮಕ್ಕಳ ಆಟವಲ್ಲ. ನಾನು....ಸ್ವಯಂ ಸಮ್ರಾಟ್ ಷಾಜಹಾನನು ಶಪಥ ಮಾಡುತ್ತಿರುವನು, ಇದು ಉನ್ಮತ್ತನ ವ್ಯರ್ಥಾಲಾಪವಲ್ಲ. ಒಂದು ಕಡೆ ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಆಜ್ಞೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಅಖಂಡ ಭಾರತ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ! ಯೋಚಿಸಿ ನೋಡು, ಮಹಮುದ್!

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಮಹಮುದ್—ತಾತಾ, ತಂದೆಯ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೀರಿ ನಡೆಯುವುದು ನನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಷಾಜಹಾನ್—ಒಂದು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಸಲುವಾಗಿಯೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೇ ?

ಮಹಮುದ್—ಸಮಗ್ರ ಪೃಥುವಿಯ ಸಲುವಾಗಿಯೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಷಾಜಹಾನ್—ನೋಡು ಮಹಮುದ್. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಯೋಚಿಸಿ ನೋಡು. ಭಾರತ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಪದವಿ !

ಮಹಮುದ್—ಇನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಲಾರೆನು. ಪ್ರಲೋಭವು ಬಹು ದೊಡ್ಡದು, ಹೃದಯವು ಅತಿ ದುರ್ಬಲ. ಜಹಾಪನಾ, ಕ್ಷಮಿಸಿರಿ. (ಹೋಗುವನು)

ಷಾಜಹಾನ್—ಹೋದನು. ಹೊರಟು ಹೋದನು ! ಜಹನಾರಾ, ಏಕೆ ಮಾತನಾಡುವುದಿಲ್ಲ?

ಜಹನಾರಾ—ಔರಂಗಜೇಬ, ನಿನಗಿಂತಹ ಮಗನೆ ! ಇವನು ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಾಲನ ಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಒಂದು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಲು ಸಿದ್ಧನಿರುವನು. ಮತ್ತು ನೀನು ನಿನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು, ಅವನ ಅಷ್ಟೊಂದು ಪ್ರೀತಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಮೋಸದಿಂದ ಬಂದಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿದೆ.

ಷಾಜಹಾನ್—ನೀನು ಹೇಳುವುದು ಸತ್ಯ, ಮಗಳೇ. ತಂದೆತಾಯಿಗಳು ತಾವು ಉಣ್ಣುವ ಮೊದಲು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉಣಿಸುವರು; ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿಕೊಂಡು ನಿದ್ರೆ ಮಾಡಿಸುವರು; ಅವರ ಮಿದುನಗೆಯನ್ನು ನೋಡಲು ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಮುದ್ದಾಡುವರು. ಆದರೆ ಅವೆಲ್ಲ ಕೃತಘ್ನತೆಯ ಅಂಕುರಗಳೇ ! ಸಯ್ತಾನನ ಮಕ್ಕಳೇ ಅವು ! ಅರ್ಧ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಹಾಕಿ ಅವರನ್ನು ಬೆಳೆಸಬೇಕು; ಸಮಯಾಸಮಯವೆನ್ನದೆ ಕೊರಡೆಯಿಂದ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿರಬೇಕು; ಆಜೀವವೂ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕೆಂಪೇರಿಸಿಕೊಂಡು, ನಿರ್ದಯನಾಗಿ ಆಳಬೇಕು; ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಅವರು ಮಹಮುದನಂತೆ ಪಿತೃಭಕ್ತರಾಗುವರೆಂದು ತೋರುವುದು. ಆ ರೀತಿ ಸಾಕುವುದರಿಂದ ಯಾವ ತಂದೆಗೆ ಸಂಕಟವಾಗುವುದೋ, ಯಾರು

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ನೀರವವಾಗಿ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುವರೋ, ಅವರ ಹೊಟ್ಟೆ ಉರಿದು ಹೋಗಲಿ! ಅವರ ಕಣ್ಣು ಇಂಗಿ ಹೋಗಲಿ! ಹಾ! ಜಹನಾರಾ!

ಜಹನಾರಾ—ಅಪ್ಪ, ಈ ಕಾರಾಗಾರದ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಅಸಹಾಯಕವಾದ ಮಗುವಿನಂತೆ ಅಳುವುದರಿಂದಾಗುವುದೇನು? ಪದಾಹತನಾದ ಕುಂಟನಂತೆ ಕುಳಿತಲ್ಲಿ ಹಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಕಡಿಯುತ್ತಾ ವ್ಯರ್ಥ ಅಭಿಶಾಪಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದರಿಂದಾಗುವುದೇನು? ಪಾಪಿಯಾದ ಮುಮೂರ್ಷುವಿನಂತೆ ಕೊನೆಗೊಂದು ಸಾರಿ ದೇವರನ್ನು ದಯಾಮಯನೆಂದು ಕರೆದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಆಗುವುದೇನು? ಏಳು, ದಳಿತ ಭುಜಂಗವದಂತೆ ಹೆಡೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತಾರಮಾಡಿ ಏಳು; ಮರಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ವ್ಯಾಘ್ರಿಯಂತೆ ಪ್ರಮತ್ತ ವಿಕ್ರಮದಿಂದ ಘರ್ಜಿಸುತ್ತಾ ಏಳು, ಅತ್ಯಾಚಾರದಿಂದ ಪೀಡಿತವಾದ ರಾಷ್ಟ್ರದಂತೆ ಬೆದರಿ ಏಳು, ನಿಯತಿಯಂತೆ ಕಠಿಣನಾಗು, ಹಿಂಸೆಯಂತೆ ಅಂಧನಾಗು, ಸೈತಾನನಂತೆ ಕ್ರೂರನಾಗು. ಆಗ ಆವರೊಡನೆ ಹೋರಾಡಲು ಶಕ್ತನಾಗುವೆ.

ಷಾಜಹಾನ್—ಒಳ್ಳೆಯದು, ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ. ಬಾ ಮಗಳೇ, ನೀನೂ ನನ್ನ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಬಾ. ನಾನು ಬೆಂಕಿಯಂತೆ ಉರಿಯುತ್ತ ಏಳುವೆನು; ನೀನು ಗಾಳಿಯಂತೆ ಬೀಸುತ್ತ ಬಾ. ನಾನು ಭೂಕಂಪದಂತೆ ಸಮಸ್ತ ರಾಜ್ಯವನ್ನೂ ನಾಶಮಾಡಿ ಹೋಗುವೆನು; ನೀನು ಸಮುದ್ರದ ಜಲೋಚ್ಛ್ವಾಸದಂತೆ ಅದನ್ನು ಮುಳುಗಿಸಿಬಿಡು. ನಾನು ಘೋರ ಯುದ್ಧವನ್ನು ತರುವೆನು; ನೀನು ಮರಣವನ್ನು ಸಂಗಡ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ. ಬರಬಾರದೆ? ಒಮ್ಮೆಗೆ ಸಮಸ್ತ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನೂ ಭಸ್ಮೀಭೂತವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಹೊರಟುಹೋಗುವ! ಹೋಗುವುದು? – ಇಷ್ಟಾದ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವುದು! ಹೋಗಲು ಸ್ಥಳವಾದರೂ ಎಲ್ಲಿ? ಪ್ರಚಂಡ ಅಗ್ನಿಜ್ವಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗೇಳುವ ಕರಿಯ ಧೂಪದಂತೆ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾರಿಬಿದ್ದು, ಶೂನ್ಯತೆಯ ವಿರಾಟ ಹಾಹಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗುವ.

(ತೆರೆ)

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಎರಡನೆಯ ಅಂಕ

೧

ಸ್ಥಾನ—ಮಥುರೆಯಲ್ಲಿ ಔರಂಗಜೇಬನ ಶಿಬಿರ. ಕಾಲ- ರಾತ್ರಿ.

(ದಿಲ್ದಾರ್ ಒಬ್ಬೊಂಟಿಗನಾಗಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು)

ದಿಲ್ದಾರ್—ಮುರಾದ, ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ನಿನ್ನ ಅಧಃಪತನದ ಸೋಪಾನವನ್ನು ಇಳಿಯುತ್ತಿರುವೆ. ಮದ್ಯದ ಕಾಲುವೆಯಲ್ಲಿ ಈಸುತ್ತಿರುವೆ. ನರ್ತಕಿಯರ ಹಾವಭಾವಗಳು ಅದರಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಮುಗ್ಧತೆಯನ್ನು ಚೆಲ್ಲುತ್ತಿರುವುವು. ಮುರಾದ, ನೀನು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಮುಳುಗುವೆ; ಇನ್ನು ಸಾವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನನಗೇನೋ ಬಹು ದುಃಖವಾಗುತ್ತಿರುವುದು. ಎಷ್ಟೊಂದು ಸರಳತೆ, ಷಹಜಾದಿಯಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾಗಿ ಔರಂಗಜೇಬನನ್ನು ಮೋಸದಿಂದ ಸೆರೆಹಿಡಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದೆಯ? ನೀರಲ್ಲಿಳಿದೇ ಮೊಸಳೆಯೊಡನೆ ತರ್ಕಿಸುವುದು? ಇಂದವನ ಸರದಿ. ನೀನು ಹೇಗೆ ಊರ್ಜಿತನಾಗುವೆಯೋ ನೋಡುವ? ಇದೋ ಬಂದನು.

[ಮುರಾದನ ಪ್ರವೇಶ]

ಮುರಾದ್—ಅಣ್ಣನು ಇನ್ನೂ ನಮಾಜಿನಲ್ಲಿರುವನು. ಯಾವಾಗಲೂ ಅವನು ಪರಲೋಕವನ್ನೇ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಇಹಲೋಕವು ಅವನ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲವೆಂದೇ ತೋರುವುದು. ದಿಲ್ದಾರ್, ಏನು ಯೋಚನೆ?

ದಿಲ್ದಾರ್—ಜಹಾಪನಾ, ಮೀನುಗಳಿಗೆ ಬಾಲಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ರೆಕ್ಕೆಗಳಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಹಾರುತ್ತಿದ್ದುವೆ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದೆ.

ಮುರಾದ್—ಮೂಢಾ, ಮೀನುಗಳಿಗೆ ರೆಕ್ಕೆಗಳಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅವು ಹಕ್ಕಿಗಳೇ ಆಗುತ್ತಿದ್ದವು.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ದಿಲ್ದಾರ್—ಅದು ಸರಿ; ನನಗದು ತೋಚಲಿಲ್ಲ; ಆದುದರಿಂದಲೇ ಗೊಂದಲ ದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದೆ. ಈಗದು ಪರಿಷ್ಕಾರವಾಯಿತು. ಒಳ್ಳೇದು ಜಹಾಪನಾ, ಹಂಸೆಯಂತೆ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಬೇರೊಂದು ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ನೋಡಿರುವಿರಾ? ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಈಸಾಡುವದು; ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹಾರುವುದು.

ಮುರಾದ್—ಅಯ್ಯೋ! ಹುಚ್ಚಾ! ಅದಕ್ಕೂ ಪ್ರಕೃತ ವಿಷಯಕ್ಕೂ ಏನು ಸಂಬಂಧ?

ದಿಲ್ದಾರ್—ದೇವರು ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವನು, ನಿಲ್ಲುವ ಸಲುವಾಗಿ. ಹೌದೋ, ಅಲ್ಲವೋ?

ಮುರಾದ್—ಹೌದು.

ದಿಲ್ದಾರ್—ಆದರೆ ಕಾಲುಗಳು ಸರಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲು ಅಸಮರ್ಥವಾದರೆ ಅದನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸುವ ಭಾರವು ತಲೆಗೆ ಸೇರಿದ್ದಲ್ಲವೆ? ಈಗ ನೋಡಿರಿ-ಈಶ್ವರನು ಪಶುಗಳಿಗೆ ತಲೆಯನ್ನು ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ, ಬಾಲವನ್ನು ಹಿಂಧಾಗ ದಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಡಿರುವನೇಕೆ?

ಮುರಾದ್—ಎಲವೋ ಮೂರ್ಖ, ಅವುಗಳ ಮುಖವು ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಅದೇ ಮುಂಭಾಗವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ದಿಲ್ದಾರ್—ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದಿರಿ ಜಹಾಪನಾ. ನಾಯಿ ಬಾಲವನ್ನಾಡಿಸುವು ದೇಕೆ? ಅದರ ಕಾರಣ?-ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವಾವುದು?

ಮುರಾದ್—ನೀನೇ ಹೇಳು.

ದಿಲ್ದಾರ್—ನಾಯಿ ಬಾಲವನ್ನು ಆಡಿಸಲು ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ, ಬಾಲಕ್ಕಿಂತ ನಾಯಿಯ ಪ್ರತಾಪ ಹೆಚ್ಚು. ಒಂದು ವೇಳೆ ನಾಯಿಗಿಂತ ಬಾಲದ ಪ್ರತಾಪ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಬಾಲವೇ ನಾಯನ್ನು ಆಡಿಸುತ್ತಿತ್ತೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ

ಮುರಾದ್—ಹ್ಹಾ! ಹ್ಹಾ! ಹ್ಹಾ! ಅದೋ ಅಣ್ಣನು ಬಂದನು

(ಔರಂಗಜೇಬನ ಪ್ರವೇಶ)

ಔರಂಗಜೇಬ—ಇಲ್ಲಿರುವೆಯಾ ಸಹೋದರ? ಸಂಗಡ ನಿನ್ನ ವಿದೂಷಕನೂ ಇರುವನು?

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಮುರಾದ್—ಹೌದು ಅಣ್ಣ. ನಮಗೆ ಸ್ನೇಹಿತರೂ ಬೇಕು; ಸುಂದರಿಯರೂ ಬೇಕು.

ಔರಂಗಜೇಬ—ಸುಂದರಿಯರೇ? ಈ ದಿನ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಅಸಾಧಾರಣ ಸುಂದರಿಯರಾದ ಕೆಲವರು ನರ್ತಕಿಯರು ಶಿಬಿರಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದರು. ನನಗಂಥ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿರುಚಿಯಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಬಲ್ಲೆಯಷ್ಟೆ. ಕೆಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ನಾನು ಮಕ್ಕಾಯಾತ್ರೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದಿರುವೆನು. ಆದರೂ ಅವರು ನಿನ್ನ ಮನೋರಂಜನೆಗೆ ಒದಗಿಬಂದಾರೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಶಿಬಿರದಲ್ಲೇ ಇರಹೇಳಿದೆನು. ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ಆ ಗೌರಾಂಗ ಫಿರಂಗಿಗಳ ಕಡೆಯಿಂದ ಕೆಲವು ಸೀಸೆ ಮದ್ಯವನ್ನು ತರಿಸಿರುವೆನು. ಸ್ವಲ್ಪ ರುಚಿ ನೋಡು. (ಕೊಡುವನು.)

ಮುರಾದ್—ಎಲ್ಲಿ? (ತೆಗೆದು ಕುಡಿದು) ವಹವ್ವಾ! ತೋಬಾ! ದಿಲ್ದಾರ್, ಏನು ಯೋಚನೆ? ನೀನಿಷ್ಟು ಕುಡಿಯಬಾರದೆ?

ದಿಲ್ದಾರ್—ನಾನೊಂದು ಗಹನವಾದ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿದ್ದೆನು ಜಹಾಪನಾ. ಮೃಗಗಳು ತಮ್ಮ ಮುಖವಿರುವ ಕಡೆ ತಿರುಗಿಕೊಂಡೇ ಓಡಾಡುವುದೇಕೆ?

ಮುರಾದ್—ಮತ್ತೇನು? ಅವು ಬಾಲದ ಕಡೆ ತಿರುಗಿಕೊಂಡು ಓಡಾಡಬೇಕೆ?

ದಿಲ್ದಾರ್—ಅವಕ್ಕೆ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣಿರುವುದೇ ಹಾಗೆ ಮಾಡಲು ಕಾರಣವಿರಬೇಕು. ಆದರೆ ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಗೆ ಕಣ್ಣಿಲ್ಲವೋ ಅವು ಕೂಡಾ ಮುಖದ ಕಡೆಯೇ ಹೋಗುವ ಅಗತ್ಯವೇನು? ಹಿಂದಕ್ಕೇಕೆ ಹೋಗಬಾರದು?

ಮುರಾದ್—ತೋಬಾ! ಈ ಫಿರಂಗಿಗಳು ಮದ್ಯವನ್ನು ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಯಾರಿಸುವರು. (ಕುಡಿದು) ಅಣ್ಣ, ನೀನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ರುಚಿನೋಡಬಾರದೆ?

ಔರಂಗಜೇಬ—ಇಲ್ಲ. ನಾನು ಕುಡಿಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನರಿಯೆಯಾ? ಖುರಾನಿನ ನಿಷೇಧ.

ದಿಲ್ದಾರ್—ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದ ಪ್ರಾಣಿಗೆ ರಾತ್ರಿಯೇನು? ಹಗಲೇನು?

ಔರಂಗಜೇಬ—ಖುರಾನಿನ ನಿಷೇಧಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡುತ್ತ ಹೋದರೆ ಜಗತ್ತು ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. (ಕುಡಿಯುವನು)

ದಿಲ್ದಾರ್—ಆನೆಗೆಷ್ಟು ಬಲವಿದೆಯೋ ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸಮನಾದ ಬುದ್ಧಿಯೂ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಇದ್ದಿದ್ದರೆ, ಅದು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಬಲಿಷ್ಟವಾದ ಪ್ರಾಣಿಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ ಆನೆಯ ಮೇಲೆ ಮಾಹುತನು ಕೂಡುವ ಬದಲಾಗಿ, ಮಾವಟಿಗನ ಮೇಲೆ ಆನೆಯೇ ಕೂಡುತ್ತಿತ್ತು. ಬೆಟ್ಟದಂಥ ಮೈ. ಸಿಂಹದಂಥ ಬಲ. ಒಂದು ಅಂಕುಶದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಬೆದರಿ ಹೇಗೆಂದರೆ ಹಾಗೆ ಹೋಗುವುದು. ಓಹ್!

ಔರಂಗಜೇಬ—ನಿನ್ನ ವಿದೂಷಕನು ಒಳ್ಳೇ ರಸಿಕ.

ಮುರಾದ್—ಅವನೊಂದು ರತ್ನ. ಎಲ್ಲಿರುವರು ಆ ನರ್ತಕಿಯರು?

ಔರಂಗಜೇಬ—ಅದೋ ಆ ಶಿಬಿರದಲ್ಲಿ. ನೀನೇ ಹೋಗಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರಬಾರದೆ?

ಮುರಾದ್—ಯುದ್ಧದಲ್ಲಾಗಲಿ, ಭೋಗದಲ್ಲಾಗಲಿ, ಮುರಾದನಾವಾಗಲೂ ಹಿಂದೆಗೆಯುವನಲ್ಲ. (ಹೋಗುವನು.)

ದಿಲ್ದಾರ್—ಕುರುಡನಾದ ಮೇಲೆ ರಾತ್ರಿಯೇನು, ಹಗಲೇನು?

(ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಹೊರಟನು)

ಔರಂಗಜೇಬ—(ತಡೆದು) ನಿಲ್ಲು, ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾತಿದೆ.

ದಿಲ್ದಾರ್—ನನ್ನನ್ನು ಹೊಡೆಯಬೇಡಣ್ಣ. ನನಗೆ ಸಿಂಹಾಸನವೂ ಬೇಡ; ಮಕ್ಕಾಯಾತ್ರೆಯೂ ಬೇಡ.

ಔರಂಗಜೇಬ—ನೀನು ಯಾರು? ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳು. ನೀನು ಕೇವಲ ವಿದೂಷಕನಲ್ಲ.

ದಿಲ್ದಾರ್—ನಾನೊಬ್ಬ ಧೂರ್ತ, ಥಗಾಕೋರ್ ಮನುಷ್ಯ. ನನ್ನ ಸ್ವಭಾವ ವೆಂದರೆ—ಖೋಸಾಮುದೀ, ದಗಲ್ಬಾಜೀ, ಬಾಂದ್ರಾಮಿ, ಜುವಾ ಖೋರ್, ಇವುಗಳೆಲ್ಲದರ ಅಪೂರ್ವ ಸಂಮಿಳನ, ತಿಳಿಯಿತೇ? ನನ್ನ ಆಶೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಂದ ಬಿರಿಯಾನಿಯಲ್ಲಿ, ಸುಖವು ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ ಕಾಡುಹರಟೆ ಯಲ್ಲಿ, ಸಂತೋಷ ಧನ ದೌಲತ್ತಿನಿಂದ ಮೆರೆಯುವ ನಿಮ್ಮಂಥವರ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ,

ಔರಂಗಜೇಬ—ಕೇಳು, ನಾನು ಪರಿಹಾಸ ಪ್ರಿಯನಲ್ಲ. ನಿನಗೇನು ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಬರುವುದು?

ದಿಲ್ದಾರ್—ಏನೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಯೆಂದು ಬಾಯಿಬಿಡುವುದಕ್ಕೆ ಬರು ವುದು. ಏನಾದರೂ ಕೆಲಸ ಹೇಳಿದರೆ ಮಾಡದಿರುವುದಕ್ಕೆ ಬರುವುದು.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಯಾರಾದರೂ ಬೈದರೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಬಯ್ಯುವುದಕ್ಕೆ ಬರುವುದು. ಮತ್ತು-ಮತ್ತು-ಮತ್ತೇನೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ, ಜಹಾಪನಾ.

ಔರಂಗಜೇಬ—ಸಾಕು ತಿಳಿಯಿತು; ನಿನ್ನನ್ನು ಬಳಿಕ ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆನು ಏನೂ ಭಯವಿಲ್ಲ.

ದಿಲ್ದಾರ್— ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಇಲ್ಲ.

(ನರ್ತಕಿಯರೊಡನೆ ಮುರಾದನು ಬರುವನು.)

ಮುರಾದ್—ವಹವ್ವಾ! ತೋಬಾ! ಎಷ್ಟೊಂದು ಸುಂದರಿಯರು!

ಔರಂಗಜೇಬ—ಹಾಗಾದರೆ ನೀನಿಲ್ಲಿ ವಿನೋದವಾಗಿರು; ನಾನು ಹೋಗುವೆನು. ನಿನ್ನ ವಿದೂಷಕನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವೆನು. ಅವನ ಮಾತು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಬಹಳ ಆನಂದವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಮುರಾದ್—ಓಹೋ! ಹಾಗೋ; ಆಗಬಹುದು. ನಾನು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಲಿಲ್ಲವೇ ಅವನೊಂದು ರತ್ನವೆಂದು. ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು; ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು. ನನಗೆ ಅವನಿಗಿಂತ ಉತ್ತಮರಾದವರ ಸಂಗ ದೊರೆತಿರುವುದು (ಔರಂಗಜೇಬನು ದಿಲ್ದಾರನೊಡನೆ ಹೋಗುವನು.)

ಮುರಾದ್—ಹಾಡಿರಿ; ನರ್ತನ ಮಾಡಿರಿ.

ನೃತ್ಯಗೀತ

ಬಂದೆನಿಂದು ನಿನ್ನೆಡೆಗೆ ಪ್ರಣಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿ
ಈ ರೂಪು! ಈ ಬೆಡಗು! ಈ ಸೊಬಗು ವೈಯ್ಯಾರ
ಈ ರಮ್ಯತನುವೀವಿಲಾಸವಿಭ್ರಮವು,
ಈ ಸರಸ ಸಂಗೀತವಿದ ನಿನ್ನ ಚರಣಸರ-
ಸೀರುಹದೊಳರ್ಪಿಸಲು ತಂದೆ ನಾನು.
ಇಂದೆನ್ನದೆಂದೆನಿಸಿ ಜಗದೊಳೇನೇನಿಹುದೊ
ತಂದಿರುವೆನದನೆಲ್ಲ ನಿನಗೆ ಕೊಡಲು,
ನಂದನಂದನ, ಚಲ್ವ ಗೋವಿಂದ, ನೀನಿದನು
ಚಂದದಲಿ ಸ್ವೀಕರಿಸೆ ಧನ್ಯಳಹೆನು.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಪರಿಮಳದ ಭರದೆ ಪೊಳೆವೀ ಕುಸುಮ ಭಾರವನು
ಪರಿಮಳಾಂಗನೆ, ನಿನ್ನ ಚರಣತಲಕೆ,
ಸರಸದಲಿ ಸಿಂಗರಿಸುತೀ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಮುಗುಳ
ಸರವ ಹಾಕುವೆ ನಿನ್ನ ಕಂಠದೇಶಕ್ಕೆ.
ಹೃದಯವನು ಕಳ್ವ ಸುಧೆಗಾಧಾರವೆನಿಸಿದೀ
ಅಧರ ಯುಗಳವ ನಿನ್ನ ತುಟಿಯೊಳಿಡುವೆ.
ಹೃದಯೇಶ, ಅದ ಹೀರಿ ತಣಿವುದಿಂದೀ ಮನದ
ಮುದದಾಶೆಗಳು ನಿನ್ನೊಳಂತ್ಯವಹವು.
ಶರಣು ನೀನೆನಗೆಂದು ಚರಣ ನಳಿನದೊಳಿಂದು
ಉರುಳಿ ಕರುಣಾಳು, ಮನವಾಶಿಸುವುದು.
ಅರಿಯೆ ನಿನ್ನೀ ಪ್ರಣಯ ಪೂರ್ಣಾಬ್ಧಿಯಲಿ ಮುಳುಗಿ
ಹರಣಗಳ ಕಳೆವೆನೆಂಬಿಷ್ಟವಹುದು.

(ಮುರಾದನು ಕೇಳುತ್ತಾ ಸುರಾಪಾನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವನು. ಕ್ರಮೇಣ ನಿದ್ರೆ ಹೋಗುವನು. ನರ್ತಕಿಯರು ಹೋಗುವರು. ಸಶಸ್ತ್ರರಾದ ಪ್ರಹರಿಗಳೊಡನೆ ಔರಂಗಜೇಬನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು.)

ಔರಂಗಜೇಬ—ಕಟ್ಟಿರಿ.
ಮುರಾದ್—ಯಾರು? ಅಣ್ಣ, ಇದೇನು ವಿಶ್ವಾಸಘಾತುಕತನ! (ಏಳುವನು.)
ಔರಂಗಜೇಬ—ಒದ್ದಾಡಿದರೆ ವಧೆಮಾಡಲು ಹಿಂದೆಗೆಯಬೇಡಿ.
(ಪ್ರಹರಿಗಳು ಮುರಾದನನ್ನು ಬಂಧಿಸುವರು.)
ಔರಂಗಜೇಬ—ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ; ನನ್ನ ಪುತ್ರ ಮಹಮದ್ ಮತ್ತು ಷಯಸ್ತಾಖಾನನ ಅಧೀನದಲ್ಲಿಂಸಿ; ನಾನು ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದು ಕೊಡುವೆನು.
ಮುರಾದ್—ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಫಲ ಪಡೆಯುವೆ, ದುಷ್ಟ! ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನೋಡುವೆನು.
ಔರಂಗಜೇಬ—ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿರಿ. (ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುವರು.)

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಹಾ! ದೇವರೇ, ನನ್ನ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುವೆ? ನಾನೀ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಲಿಲ್ಲ. ನೀನು ನನ್ನ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಅದರ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸುವೆಯೇಕೆ? ಅದು ನಿನಗೇ ಗೊತ್ತು. (ಹೋಗುವನು.)

೨

ಸ್ಥಾನ—ಆಗ್ರಾದ ದುರ್ಗಪ್ರಾಸಾದ. ಕಾಲ—ಪ್ರಭಾತ.
ಷಾಜಹಾನ್ ಒಬ್ಬಂಟಿಗನಾಗಿ

ಷಾಜಹಾನ್—ಸೂರ್ಯನು ಹುಟ್ಟುತ್ತಿರುವನು; ನಿನ್ನೆಯ ದಿನ ಯಾವರೀತಿಯಾಗಿದ್ದನೋ, ಅದೇ ಉಜ್ವಲ-ರಕ್ತವರ್ಣ; ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಅದೇ ನೀಲವರ್ಣ. ಯಮುನೆಯು ಅದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕ್ರೀಡಾಮಯಿ – ಕಲಕಲನಿನಾದಿನೀ; ತೀರದಲ್ಲಿರುವ ಮರದ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲೂ ಅದೇ ರೀತಿಯಾದ ಶ್ಯಾಮಲ ಪತ್ರರಾಜಿ, ಬಹುವರ್ಣದ ಹೂವುಗಳು; ನಾನು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿರುವ ರಮ್ಯವಾದ ಅದೇ ನೋಟ. ಎಲ್ಲವೂ ಅದೇ; ಕೇವಲ ನಾನು ಬದಲಾಗಿರುವೆನು. (ಗಂಭೀರವಾದ ಧ್ವನಿಯಿಂದ) ಇಂದು ನಾನು ನನ್ನ ಮಗನ ಬಂದಿ; ಹೆಂಗಸಿನಂತೆ ಅಸಹಾಯಕನು; ಮಕ್ಕಳಂತೆ ದುರ್ಬಲನು; ಮಧ್ಯೆ ಮಧ್ಯೆ ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಘರ್ಜನೆ ಮಾಡುವೆನು; ಆದರಾ ಘರ್ಜನೆಯು ನಿಷ್ಫಲ! ಶರತ್ಕಾಲದ ಮೇಘಗಳ ಘರ್ಜನದಂತೆ ವ್ಯರ್ಥವಾದೊಂದು ನಿಷ್ಫಲ ಹಾಹಾಕಾರ ಮಾತ್ರ! ಈ ನನ್ನ ಪ್ರತೀಕಾರ ಶೂನ್ಯವಾದ ನಿರ್ವಿಷ ಆಸ್ಫಾಲನದಿಂದ ನಾನೇ ಕ್ಷಯವಾಗುತ್ತಿರುವೆನು. ಓ! ಭಾರತಸಮ್ರಾಟ ಷಾಜಹಾನನಿಗೆ ಇಂದೇನೀ ಅವಸ್ಥೆ! (ಒಂದು ಕಂಬದ ಮೇಲೆ ಕೈಯೂರಿ ದೂರದಲ್ಲಿಯ ಯಮುನೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಂತಿರುವನು.) ಇದೇನು ಶಬ್ದ! ಯಾರದು? ಬಾ, ಜಹನಾರಾ.

[ಜಹನಾರಳ ಪ್ರವೇಶ]

ಷಾಜಹಾನ್—ಅದೇನು ಸದ್ದು ಜಹನಾರಾ! ಇದೋ ಮತ್ತೆ ಕೇಳುತ್ತಿರುವುದು. (ಔತ್ಸುಕ್ಯದಿಂದ) ದಾರನು ವಿಜಯಶಾಲಿಯಾಗಿ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಆಗ್ರಾವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿರುವನೋ? ಬಾ ಮಗನೇ, ಈ ಅನ್ಯಾಯದ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಅವಿಚಾರ ಪೂರ್ಣವಾದ ನೃಶಂಸತೆಯನ್ನು ಒಮ್ಮೆಗೆ ನಾಶಮಾಡು. ಏನು ಜಹನಾರಾ, ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೀರು ಸುರಿಸುತ್ತಿರುವೆ? ತಿಳಿಯಿತು. ಪುತ್ರಿ, ಇದು ದಾರನ ವಿಜಯ ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲ, ಮತ್ತೇನೋ ಕೆಟ್ಟ ಸುದ್ದಿ. ಹೌದೇ ಜಹನಾರಾ?

ಜಹನಾರಾ—ಹೌದು ತಂದೆಯೇ.

ಷಾಜಹಾನ್—ತಿಳಿದೆನು; ದುರ್ಭಾಗ್ಯ ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಬರುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಒಮ್ಮೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತೆಂದರೆ, ತಮ್ಮ ಅಷ್ಟೂ ಸೇಡನ್ನು ತೀರಿಸಿ ಕೊಂಡೇ ಹೋಗುವುದು. ಮಗಳೆ, ಆ ಕೆಟ್ಟ ಸುದ್ದಿಯೇನು ಹೇಳು. ಇದಾರ ಶಬ್ದ?

ಜಹನಾರಾ—ಇಂದು ಔರಂಗಜೇಬನು ಸಮ್ರಾಟನಾಗಿ ಡಿಲ್ಲಿಯ ಸಿಂಹಾಸನ ವನ್ನೇರುವನು; ಇದಾ ಉತ್ಸವಧ್ವನಿ.

ಷಾಜಹಾನ್—(ಕೇಳದವನಂತೆ) ಏನು, ಔರಂಗಜೇಬನು ಏನು ಮಾಡುವನು?

ಜಹನಾರಾ—ಡಿಲ್ಲಿಯ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನೇರುವನು.

ಷಾಜಹಾನ್—ಜಹನಾರಾ, ಏನು ಹೇಳುವೆ? ನಾನಿನ್ನೂ ಜೀವಂತನಾಗಿರು ವೆನು ಸತ್ತಿಲ್ಲ. ಅದು ಅಸಂಭವ ಜಹನಾರಾ. ನಿನಗಾರೋ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿರುವರು. ಹೀಗಾಗುವುದುಂಟೆ? ಔರಂಗಜೇಬನು ಇಂಥ ಕಾರ್ಯ ವನ್ನು ಮಾಡಲಾರ. ಅವನ ತಂದೆಯಾದ ನಾನಿನ್ನೂ ಜೀವಿಸಿರುವೆನು. ಅವನಿಗೇನು ವಿವೇಕವಿಲ್ಲವೆ? ಜನರೇನೆಂದುಕೊಂಡಾರೆಂಬ ಲಜ್ಜೆಯಿಲ್ಲವೆ?

ಜಹನಾರಾ—(ಕಂಪಿತ ಸ್ವರದಿಂದ) ಯಾವನು ವೃದ್ಧನೂ, ಮುಮೂರ್ಷುವೂ ಆದ ತಂದೆಯನ್ನು ಮೋಸದಿಂದ ಸೆರೆಹಿಡಿದು ಇಂತಹ ಜೀವಂತ ಸಮಾಧಿ ಯಲ್ಲಿ ಸೆರೆಹಾಕಬಲ್ಲನೋ, ಅವನಿಗೆ ಯಾವದು ತಾನೇ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ತಂದೆಯೇ?

ಷಾಜಹಾನ್—ಹಾಗಾದರೂ ಇಲ್ಲ .... ಅಥವಾ ಆಗಕೂಡದೇಕೆ? ಅದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನು? ಭೂಮಿಯಿಂದ ಕಾಳರಾತ್ರಿಯಂತೆ ಕಪ್ಪಾದ ಧೂಳು ಆಕಾಶಕ್ಕೇಳುತ್ತಿದೆ. ಎಲ್ಲೆಡೆ ಕಾರ್ಗತ್ತಲು; ಜಗತ್ತು ಇಂದು ಬದಲಾಯಿಸಿತೋ! ಅಥವಾ ನನಗೆ ಬುದ್ಧಿಭ್ರಮಣೆಯಾಗಿರುವುದೋ?

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಅದೇ ನೀಲಾಕಾಶ! ಅದೇ ಉಜ್ವಲ ಶಾಂತಿಮಯ ಸುಪ್ರಭಾತ! (ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು) ಜಹನಾರಾ!

ಜಹನಾರಾ—ಅಪ್ಪ.

ಷಾಜಹಾನ್—(ಗದ್ಗದ ಸ್ವರದಿಂದ) ನೀನು ಹೊರಗೆ ಏನನ್ನು ನೋಡಿ ಬಂದೆ? ಪ್ರಪಂಚದ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ಹಿಂದಿನ ಹಾಗೆಯೇ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುವೆ? ತಾಯಿ ಮಗುವಿಗೆ ಸ್ತನಪಾನ ಮಾಡಿಸುವಳೆ? ಹೆಂಡತಿ ಗಂಡನೊಡನೆ ಸಂಸಾರ ಮಾಡುವಳೆ? ಭೃತ್ಯನು ಪ್ರಭುವಿನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿರುವನೆ? ಗೃಹಸ್ಥರು ಭಿಕ್ಷುಕರಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ಕೊಡುವರೆ? ನೀನಿವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಬಂದೆಯಾ? ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರು ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿರುವರೇ? ಪೇಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಜನರು ಓಡಾಡುವರೇ? ವನ್ಯಮೃಗಗಳಂತೆ ಮನುಷ್ಯರು ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಭಕ್ಷಿಸುತ್ತಿಲ್ಲವೊ? ನೋಡಿ ಬಾ ಮಗಳೇ, ನೋಡಿ ಬಾ.

ಜಹನಾರಾ—ಈ ತುಚ್ಛ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಬಂದಿಯಾದ ಷಾಜಹಾನನ ಸಲುವಾಗಿ ಯಾರೂ ತಲೆಯಾಡಿಸುವುದೂ ಇಲ್ಲ.

ಷಾಜಹಾನ್—ಇಲ್ಲವೆ? ಇದು ನಿಜವೇ? ಇದೆಂಥ ಘೋರ ಅತ್ಯಾಚಾರವೆಂದು ಯಾರೂ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲವೆ? ನಮ್ಮ ದಯಾಳು ಪ್ರಜಾವತ್ಸಲ ಸಮ್ರಾಟ ಷಾಜಹಾನನನ್ನು ಬಂದಿಯಾಗಿ ಕೂಡಿಡುವುದು ಯಾರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ಯಾರೂ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲವೇ? "ನಾವು ವಿದ್ರೋಹ ಮಾಡುವೆವು. ಔರಂಗಜೇಬನನ್ನು ಕಾರಾಗೃಹಕ್ಕೆ ಹಾಕುವೆವು. ಆಗ್ರಾದ ದುರ್ಗಪ್ರಾಸಾದವನ್ನು ಹೊಡೆದು, ನಮ್ಮ ಪ್ರಿಯ ಸಾಮ್ರಾಟ್ ಷಾಜಹಾನನನ್ನು ಕರೆತಂದು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸುವೆವು" ಎಂದು ಯಾರೂ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲವೆ?

ಜಹನಾರಾ—ಇಲ್ಲ. ಅಪ್ಪ. ಪ್ರಪಂಚವು ಯಾರಿಗೋಸ್ಕರವೂ ದುಃಖಿಸುವುದಿಲ್ಲ; ಎಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸುಖದುಃಖಗಳಲ್ಲಿಯೇ ವ್ಯಸ್ತರಾಗಿರುವರು. ಅವರು ಎಷ್ಟೊಂದು ಸ್ವಾರ್ಥಪರಾಯಣರೆಂದರೆ — ಪ್ರಭಾತದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನು ಹುಟ್ಟದೇ ಹೋದರೂ, ಪ್ರಚಂಡ ಅಗ್ನಿದಾಹವು

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಆಕಾಶವನ್ನು ಸುಡುತ್ತ ಬರುತ್ತಿದ್ದರೂ ಆ ಕಾಲಾಂತಕ ಅಗ್ನಿಯ ರಕ್ತಾ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಯಥಾರೀತಿ ಮಾಡುತ್ತ ಹೋಗುವರು.

ಷಾಜಹಾನ್—ಒಂದು ಸಾರಿ ದುರ್ಗದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಬಲ್ಲೆನಾದರೆ? ಒಮ್ಮೆ ಅಂಥ ಸುಯೋಗವು ದೊರಕುವುದಿಲ್ಲವೆ ಜಹನಾರಾ? ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಒಂದು ಬಾರಿ ನನ್ನನ್ನು ದುರ್ಗದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ನಿನಗೆ ಸಾಧ್ಯವೆ?

ಜಹನಾರಾ—ಇಲ್ಲ ಅಪ್ಪ. ಹೊರಗೆ ಸಶಸ್ತ್ರರಾದ ಸಾವಿರ ಜನ ಪ್ರಹರಿಗಳು.

ಷಾಜಹಾನ್—ಆ ಸಾವಿರ ಜನ ಪ್ರಹರಿಗಳೂ ಒಂದುದಿನ ನನ್ನನ್ನು ಸಮ್ರಾಟ ನೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರು. ನಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ಅವರನ್ನು ಶತೃಗಳಂತೆ ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಅವರಲ್ಲೆಷ್ಟೋ ಮಂದಿಯನ್ನು ಉಪವಾಸದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿರುವೆನು; ಕಾರಾಗಾರದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿರುವೆನು; ವಿಪತ್ತಿನಿಂದ ಕಾಪಾ ಡಿರುವೆನು. ಅದರ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ....

ಜಹನಾರಾ—ಇಲ್ಲ ಅಪ್ಪ ಮನುಷ್ಯನು ಕೇವಲ ಅಧಿಕಾರ ಪ್ರಿಯನು, ನಾಯಿಯಂತೆ ಉದರಂಭರಿ. ಯಾರು ಒಂದು ತುಣುಕು ಮಾಂಸವನ್ನು ಹಾಕಬಲ್ಲರೋ. ಅವರ ಕಾಲಿನ ಹತ್ತಿರ ನಿಂತು ಬಾಲವನ್ನಾಡಿಸುವನು. ಅಷ್ಟೊಂದು ನೀಚ; ಅಷ್ಟೊಂದು ಹೇಯ.

ಷಾಜಹಾನ್—ಆದರೂ ನಾನೊಮ್ಮೆ ಈ ಬಂಧನದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಿ ಅವರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲೆನಾದರೆ, ಈ ನರೆಗೂದಲನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ, ರೋಗ ದಿಂದ ದುರ್ಬಲವಾಗಿ ನಡುಗುತ್ತಿರುವ ಈ ಶೀರ್ಣ ದೇಹವನ್ನು ಈಯಷ್ಟಿಯ ಮೇಲೂರಿಕೊಂಡು ಅವರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲೆನಾದರೆ ಆಗಲೂ ಅವರಿಗೆ ದಯೆ ಹುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲವೇ, ಜಹನಾರಾ?

ಜಹನಾರಾ—ಇಹಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ದಯೆದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ತಂದೆಯೇ. ಎಲ್ಲವೂ ಭಯದಿಂದ ನಡೆಯುವುದು ಷಾಜಹಾನನ ಸಂಪ ತ್ತಿನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಯಾರು 'ಜಯ ಸಮ್ರಾಟ್' ಷಾಜಹಾನನಿಗೆ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಜಯ' ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಚೀತ್ಕಾರದಿಂದ ಆಕಾಶವನ್ನೇ ವಿದೀರ್ಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅವರೂ ಕೂಡ ಇಂದು ನಿನ್ನ ಸ್ಥವಿರ ಜೀರ್ಣಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅಸಹ್ಯಗೊಂಡು ಅದೇ ಬಾಯಿಂದ 'ಥೂ' ಎಂದು ಉಗುಳುವರು. ಹಾಗೊಂದುವೇಳೆ ಕೃಪಾಭರಿತರಾಗಿ ಉಗುಳದೆ ಹೋದರೆ ಅಸಹನೆಯಿಂದ ಮುಖವನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿ ಮರು ಮಾತಾಡದೆ ಹೊರಟು ಹೋಗುವರು.

ಷಾಜಹಾನ್—ಹಾಗೆಯೇ! ಇಷ್ಟೊಂದು ನಿಷ್ಠುರತೆಯೇ!(ಗಂಭೀರಸ್ವರದಿಂದ) ಇಂದು ಪ್ರಪಂಚವು ಇಷ್ಟೊಂದು ಅಧೋಗತಿಗಿಳಿದಿರುವುದಾದರೆ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಮಹಾವ್ಯಾಧಿ ಅದರ ಸರ್ವಾಂಗಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿ ರಬೇಕು. ಹಾಗಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮತ್ತೇನು ? ಈಶ್ವರನೆ, ಇನ್ನು ನೀನವ ರನ್ನು ಉಳಿಸಬೇಡ. ಈ ಕ್ಷಣವೇ ಅವರನ್ನು ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿಬಿಡು. ಹೇ ! ಆಕಾಶ, ಈಗಲೂ ನೀನೇಕೆ ನೀಲವರ್ಣವಾಗಿರುವೆ ? ಸೂರ್ಯನೆ. ನೀನೇಕೆ ಗಗನದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವೆ ? ಲಜ್ಜಾಹೀನನೆ. ಅಸ್ತನಾಗು. ಒಂದು ಮಹತ್ಸಂಘಾತದಿಂದ ನೀನು ಪುಡಿ ಚೂರ್ಣನಾಗಿ ಹೋಗು. ಭೂಮಿಕಂಪವೇ, ಭೀಷಣ ಹುಂಕಾರದಿಂದ ಉಗಮಿಸಿ, ಈ ಪಾಪಿ ಪೃಥ್ವಿಯ ವಕ್ಷವನ್ನು ಭೇದಿಸಿ ನುಚ್ಚು ನೂರಾಗಿ ಮಾಡಬಾರದೆ ? ಒಂದು ಪ್ರಕಾಂಡ ದಾವಾನಲವು ಹುಟ್ಟಿ ತನ್ನ ವಿಷಪೂರ್ಣವಾದ ಕರಾಳ ಜ್ವಾಲೆಗಳಿಂದ ಈ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಭಸ್ಮೀಭೂತ ವಾಗಿ ಮಾಡಬಾರದೆ ? ಬಿರುಗಾಳಿಯೆದ್ದು ಆ ಭಸ್ಮರಾಶಿಯನ್ನು ಈಶ್ವರನ ಮುಖದ ಕಡೆಗೆ ಹಾರಿಸಬಾರದೆ ? —(ತೆರೆ)

೩

(ಸ್ಥಾನ-ರಾಜಪುತಾಣದ ಮರುಭೂಮಿಯ ಪ್ರಾಂತದೇಶ. ಕಾಲ-ಎರಡು ಘಂಟೆಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಮರದಡಿಯಲ್ಲಿ ದಾರಾ, ನಾದಿರಾ ಮತ್ತು ಸಿಪಾರ್, ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ನಿದ್ರಿತಳಾದ ಜಹರತ್ ಉನ್ನೀಸಾ)

ನಾದಿರಾ—ಇನ್ನು ನನ್ನ ಕೈಲಾಗದು ಪ್ರಭು, ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ವಿಶ್ರಮಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವ.

ಸಿಪಾರಾ—ಹೌದು ಅಪ್ಪ. ಓ ! ಎಷ್ಟೊಂದು ಬಾಯಾರಿಕೆ !

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ದಾರಾ—ವಿಶ್ರಾಂತಿಯೇ ನಾದಿರಾ ? ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಯಿಲ್ಲ. ಈ ಮರುಭೂಮಿಯನ್ನು ನೋಡಿದೆಯಾ ? ಇದನ್ನು ನಾವು ದಾಟಿ ಹೋದರಲ್ಲವೇ ?

ನಾದಿರಾ—ನೋಡುತ್ತಿರುವೆನು ! ಅಯ್ಯೋ !

ದಾರಾ—ನಮ್ಮ ಹಿಂದೆ ಎಂತಹ ಮರುಭೂಮಿಯೋ, ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲೂ ಅದೇ ಮರುಭೂಮಿ. ನೀರಿಲ್ಲ, ನೆರಳಿಲ್ಲ, ಅಂತ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಸಿಪಾರಾ—ಅಪ್ಪ, ಬಹಳ ಬಾಯಾರಿಕೆ; ನೀರು! ನೀರು!!

ದಾರಾ—ಇಲ್ಲಿ ನೀರು ಸಿಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲ. ಸಿಪಾರ.

ಸಿಪ್ಹಾರಾ—ಅಪ್ಪ, ನೀರು ! ನೀರು ಕುಡಿಯದೆ ಹೋದರೆ ನಾನು ಉಳಿಯು ವುದಿಲ್ಲ.

ದಾರಾ—(ಉಗ್ರಭಾವದಿಂದ) ಏನು ?

ಸಿಪಾರಾ—ನೀರು ! ನೀರು !!

ನಾದಿರಾ—ನೋಡು ಪ್ರಭು ! ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಒಂದಿಷ್ಟು ನೀರು ಸಿಕ್ಕುವು ದೇನೋ. ಮಗುವು ಮೂರ್ಛೆ ಹೋಗುವ ಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ನನಗೂ ಕೂಡಾ ಬಹಳ ಬಾಯಾರಿಕೆ.

ದಾರಾ—ಕೇವಲ ನಿಮಗೆ ಮಾತ್ರ ಹಾಗೆಂದು ತಿಳಿದೆಯಾ ನಾದಿರಾ, ನನ ಗಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಕೇವಲ ನಿಮ್ಮ ಸಂಕಟವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಿರಿ.

ನಾದಿರಾ—ನನಗೋಸ್ಕರ ಹೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ ಪ್ರಾಣೇಶ್ವರ, ಈ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ.

ದಾರಾ—ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲೂ ಭೀಷಣ ದಾಹ, ಸುಡುತ್ತಿರುವುದು. ಅದರ ಮೇಲೆ ಈ ಕಂದನ ಒಣಗಿದ ಗಂಟಲನ್ನು ನೋಡಿ, ನಾದಿರಾ,—ನನ ಗೇನು ಪರಮ ಸುಖವೆಂದು ತಿಳಿದೆಯಾ ? ಆದರೇನು ಮಾಡುವುದು ? ಎಲ್ಲಿಯೂ ನೀರಿಲ್ಲ; ಒಂದು ಕ್ರೋಶದ ಸುತ್ತ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ನೀರಿನ ಸುಳಿವಿಲ್ಲ. ಓ ! ಈಶ್ವರ, ನನ್ನನ್ನೆಂತಹ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ತಂದು ಹಾಕಿದೆ ? ನಾನಿನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರೆ.

ಸಿಪಾರಾ—ಇನ್ನು ನನ್ನ ಕೈಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ತಂದೆಯೇ.

ನಾದಿರಾ—ಅಯ್ಯೋ ! ಕಂದ, ನಾನೂ ಸಾಯುವೆನು; ಇನ್ನು ನನ್ನಿಂದ ಸಹ್ಯವಿಲ್ಲ.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ದಾರಾ—ಸಾಯಿರಿ, ಅದು ಉತ್ತಮ; ನಾನೂ ಸಾಯುವೆನು. ಇಂದು ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಅವಸಾನವಾಗಲಿ.

ಸಿಪಾರಾ—ಅಮ್ಮ, ಗಂಟಲೊಣಗುತ್ತಿರುವುದು ಒಂದು ತೊಟ್ಟು ನೀರೂ ಇಲ್ಲವೆ, ಅಮ್ಮ !

ನಾದಿರಾ—ಅಯ್ಯೋ ! ಏನು ಗತಿ. (ಬೀಳುವಳು)

ದಾರಾ—ಇಲ್ಲ; ಇನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಾನಿಂದು ಈಶ್ವರನ ಮೇಲೊಂದು ಘೋರಪಾಪದ ಹೊರೆಯನ್ನು ಹೊರಿಸುವೆನು. ಈ ಅಂತಃಸಾರಶೂನ್ಯವಾದ ದುಃಖಮಯವಾದ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಕಠಿಣತೆಯು ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಹೋಗಬಲ್ಲದೆಂಬುದನ್ನು ನೋಡಿಬಿಡುವೆನು—ನಾ ನಿಂದು ಸಾಯುವೆನು; ಆದರೆ ಸಾಯುವ ಮೊದಲು ನನ್ನ ಕೈಯ್ಯಾರೆ ನಿಮ್ಮನು ಕೊಲ್ಲುವೆನು. ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕೊಂದು ನಾನೂ ಸಾಯುವೆನು.

(ಕಠಾರಿಯನ್ನು ಒರೆಗಳಚುವನು.)

ಸಿಪಾರಾ—(ಎದ್ದು) ಅಮ್ಮನನ್ನು ಹೊಡೆಯಬೇಡ; ನನ್ನನ್ನು ಹೊಡೆ.

ನಾದಿರಾ—ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ; ಮೊದಲು ನನ್ನನ್ನು ಹೊಡೆ. ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮುಂದೆ ನನ್ನ ಮಗುವನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವೆಯಾ ? ಮೊದಲು ನನ್ನನ್ನು ಹೊಡೆ.

ಸಿಪಾರಾ—ಬೇಡ; ನನ್ನನ್ನು ಮೊದಲು ಹೊಡೆ, ತಂದೆ.

ದಾರಾ—ಇದೇನು ! ಈಶ್ವರ, ಮಧ್ಯೆ ಏನನ್ನು ತೋರುತ್ತಿರುವೆ ? ಈ ಹೃದಯಭೇದಿಯಾದ ಕಾರ್ಗತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಆಲೋಕದ ಉಚ್ಛ್ವಾಸವೇಕೆ ? ದಯಾಮಯನೇ, ನಿನ್ನ ಸೃಷ್ಟಿಯು ಒಮ್ಮೆಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಸುಂದರವೂ ಇಷ್ಟೊಂದು ಕಠಿಣವೂ ಆಗಿರುವುದೆ ! ಈ ತಾಯಿ ಮಕ್ಕಳು ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಉಳಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ಅಳುತ್ತಿರುವರು ! ಆದರಾರಿಗೂ ಇಂದು ರಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟೊಂದು ಪ್ರಬಲ ಹಾಗೂ ದುರ್ಬಲ, ಉಚ್ಚನೀಚಗಳೆಂಬ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇ ಇಲ್ಲ. ಆಕಾಶದ ದೀಪ್ತಿಮಯವಾದ ಸುಂದರ ನಕ್ಷತ್ರವು ಮಣ್ಣು ಪಾಲಾದಂತೆ! ಸ್ವರ್ಗವೂ ನರಕವೂ ಒಮ್ಮೆಗೆ ಒಂದೇ ಆಸನದಲ್ಲಿ ! ದೇವರೇ, ಇದೇನು ನಿನ್ನ ಲೀಲೆ !

ಸಿಪಾರಾ—ಅಪ್ಪ, ಅಪ್ಪ, (ಮೂರ್ಛೆ ಬೀಳುವನು)

ನಾದಿರಾ—ಅಯ್ಯೋ ಮಗುವೇ, (ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಳು)

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ದಾರಾ—ಇದೋ ಮತ್ತೆ ನರಕ! ಇಲ್ಲ; ಇಲ್ಲ; ಅದು ಕೇವಲ ಬೆಳಕಿನ ಭ್ರಾಂತಿ ಮಾತ್ರ; ಸೈತಾನನ ಮಾಯೆ. ಕುಹಕ. ಈ ಕಾರ್ಗತ್ತಲೆಯು ಎಷ್ಟೊಂದು ಪ್ರಗಾಢವಾದುದೆಂಬುದನ್ನು ತೋರುವ ಸಲುವಾಗಿ ಕಾಣುವ ಕ್ಷಣಜೀವಿಯಾದ ಸೆಳೆಮಿಂಚು, ಮತ್ತೇನೂ ಅಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕೊಂದು ಬಳಿಕ ನಾನು ಸಾಯುವೆನು. (ಜಹರತಳ ಕಡೆ ನೋಡಿ) ಇವಳು ಮಲಗಿರುವಳು, ಹಾಗೆಯೇ ಕೊಲ್ಲುವೆನು; ಆಮೇಲೆ ನಿಮ್ಮ ಹೆಣಗಳನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ನಾನೂ ಸಾಯುವೆನು. ಬನ್ನಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ.

(ನಾದಿರಳನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು ಕೈಯೆತ್ತುವನು.)

ಸಿಪಾರಾ—ಹೊಡೆಯಬೇಡ; ಹೊಡೆಯಬೇಡ.

(ಸಿಪಾರನನ್ನು ಒಂದು ಕೈಯಿಂದ ದೂರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ನಾದಿರಳನ್ನು ಹೊಡೆಯಲುದ್ಯುಕ್ತನಾಗುವನು.)

ನಾದಿರಾ—ಸಾಯುವ ಮೊದಲು ದೇವರನ್ನೊಮ್ಮೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಡು.

ದಾರಾ—ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೇ? ಯಾರಲ್ಲಿ? ದೇವರಲ್ಲಿಯೆ? ದೇವರಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲವೂ ಸುಳ್ಳು, ಮೋಸ; ದೇವರಿಲ್ಲ. ಇರುವನೆಂದು ಯಾರು ಹೇಳಿದರು?.... ಇರುವನೆ? ಇರುವನೆ? ಒಳ್ಳೇದು; ಹಾಗಾದರೊಮ್ಮೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡು.

ನಾದಿರಾ—ಬಾ ಮಗುವೇ, ಸಾಯುವ ಮೊದಲು ಒಮ್ಮೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಮಾಡುವ.

(ಇಬ್ಬರ ಮೊಣಕಾಲೂರಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವರು.)

ನಾದಿರಾ—ಹೇ ಅಲ್ಲಾ, ಘೋರ ದುಃಖದಲ್ಲಿ ನಾನಿಂದು ನಿನ್ನನ್ನು ಕೂಗುತ್ತಿರುವೆನು. ಪ್ರಭು! ದುಃಖವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವೆ ಕೊಡು. ನೀನು ಕೊಟ್ಟುದನ್ನು ಪ್ರಸಾದವೆಂದು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆನು. ಆದರೂ ಸಾಯುವ ಮೊದಲು ಈ ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳು, ನನ್ನ ಸ್ವಾಮಿ ಇವರು ಸುಖವಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸಾಯುವೆನು.

ದಾರಾ—(ನೋಡುತ್ತಾ ತಾನೂ ಮೊಣಕಾಲೂರಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು) ದೇವರೆ, ದಯಾಮಯ, ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿ, ಜಗದ್ರಕ್ಷಕ, ನೀನು ಇರುವೆ; ನೀನಿಲ್ಲದೆ ಇದ್ದರೆ ಈ ವಿಶಾಲವಾದ ಜಗಚ್ಚಕ್ರವನ್ನು ನಡೆಸುವವರಾರು? ಈ ತಾಯಿ ಮಕ್ಕಳೆಂಬ ಪವಿತ್ರ ಕುಸುಮಗಳೆರಡು ಪ್ರಫುಲ್ಲಿತವಾಗಿ ಈ ಮಮತಾಹೀನವಾದ ಶೂನ್ಯ ಜಗತ್ತನ್ನು ಬೆಳಗುವಂತೆ ಮಾಡಬಲ್ಲವರಾರು! ಈಶ್ವರ,

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ನಿನ್ನನ್ನು ಎಷ್ಟೋ ಬಾರಿ ಸ್ಮರಿಸಿರುವೆನು; ಆದರೆ ಇಂತಹ ದುಃಖದಲ್ಲಿ, ಇಷ್ಟೊಂದು ದೀನಭಾವದಿಂದ, ಇಷ್ಟೊಂದು ಕಾತರನಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಕರೆದುದಿಲ್ಲ; ದಯಾಮಯನೆ, ರಕ್ಷಿಸು.

(ದನಕಾಯುವವನೂ, ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು)

ಗೋರಕ್ಷಕ—ನೀವು ಯಾರು ?

ದಾರಾ—ಇದಾರ ದನಿ! (ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತೆರೆದು) ನೀವು ಯಾರು ? ಸ್ವಲ್ಪ ನೀರು, ನೀರು ; ನನಗಲ್ಲ ; ಈ ಹೆಂಗಸಿಗೂ ಮತ್ತು ಮಗುವಿಗೂ.

ಗೋರಕ್ಷಕನ ಹೆಂಡತಿ—ಅಯ್ಯೋ ದುರ್ಭಾಗ್ಯರೇ, ನಾನು ನೀರು ತರುವೆನು ಸ್ವಲ್ಪ ತಡೆಯಿರಪ್ಪ. (ಹೋಗುವಳು)

ಗೋರಕ್ಷಕ—ಹುಡುಗನು ಮೂರ್ಛೆ ಹೋಗಿರುವನು.

ದಾರಾ—ಜಹರತ್, ಜಹರತ್.

ಜಹರತ್—(ಕ್ಷೀಣಸ್ವರದಿಂದ) ಏನಪ್ಪ?

(ದನ ಕಾಯುವವನ ಹೆಂಡತಿಯು ನೀರನ್ನು ತಂದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕುಡಿಸುವಳು.)

ಹೆಂಡತಿ—ಬನ್ನಿ ಅಪ್ಪ; ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ.

ಗೋರಕ್ಷಕ—ಹೌದಣ್ಣ, ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಬನ್ನಿ.

ದಾರಾ—ಯಾರು ನೀವು? ಸ್ವರ್ಗದ ದೇವತೆಗಳೇ ? ಈಶ್ವರನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನೆ ?

ಗೋರಕ್ಷಕ—ಇಲ್ಲ ಅಣ್ಣ, ನಾನೊಬ್ಬ ಬಡವ; ಇವಳು ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ.

ದಾರಾ—ನಿಮಗಿಷ್ಟೊಂದು ದಯೆ! ಮನುಷ್ಯರಿಗಿಷ್ಟೊಂದು ದಯೆ! ಅಸಂಭವ!

ಗೋರಕ್ಷಕ—ಏಕೆ ಅಣ್ಣ, ನೀವಾವಾಗಲೂ ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ನೋಡಿಲ್ಲವೆ?

ದಾರಾ—ನೋಡಿರುವೆನು, ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಸೈತಾನನ ಮಕ್ಕಳು.

ಗೋರಕ್ಷಕ—ಇದೆಲ್ಲ ಮನುಷ್ಯರ ಕೆಲಸವಣ್ಣ. ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ನೆರಳು ಮಾಡಿ ಕೊಡೋದು; ಅನ್ನವಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ಅನ್ನ ಹಾಕೋದು; ಬಾಯಾರಿದವರಿಗೆ ನೀರು ಕೊಡೋದು – ಇದೆಲ್ಲ ಮನುಷ್ಯರ ಕೆಲಸ ಅಣ್ಣ, ಸೈತಾನ್, ಪೀಡೆ, ಪಿಶಾಚಿಗಳಾದ್ರೆ ಮಾಡೋದಿಲ್ಲ. ಅವು ಗಳ್ಗೂ ಒಂದೊಂದ್ಸಾರಿ ಮಾಡ್ಬೇಕೂಂತ ಅಗ್ತೈತೋ, ಏನೋ? ಹೋಗ್ಲಿ, ಹೋಗೋಣ ಬಾಣ್ಣ. (ಹೋಗುವರು)

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

೪

ಸ್ಥಾನ—ಮಾಂಘ್ಯೈರಿನಲ್ಲಿ ದುರ್ಗಪ್ರಾಸಾದದ ಬಿಸಿಲುಮಚ್ಚು. ಕಾಲ—ಬೆಳದಿಂಗಳ ರಾತ್ರಿ

(ಪಿಯಾರಳು ಹಾಡುತ್ತಿರುವಳು)

ವಿಧಿಲಿಖಿತವೆಂತಿಹುದೊ ಸಖಿಯೇ?
ಅದನರಿತರಾರುಂಟು ಪೂರ್ಣೇಂದು ಮುಖಿಯೆ.

ಸುಖದ ಸಾರಗ ತಂದು ಕಟ್ಟಿದೀ ಮನೆಯಿಂದು
ಅಕಟಕಟ ಬೆಂಕಿಯಲಿ ಬೆಂದುದಾಯ್ತು!
ಅಖಿಲರಲಿ ಬಲ್ಮೆಯಿಂ ಬಾಳ್ವೆನೆಂದಿರೆ ಛಿನ್ನ-
ಮುಕುಳದಂದದಿ ಜನ್ಮ ವ್ಯರ್ಥವಾಯ್ತು!

(ಷೂಜನ ಪ್ರವೇಶ)

ಷೂಜಾ—ನೀನಿಲ್ಲಿರುವೆ! ನಾನೆಲ್ಲಾ ಕಡೆಯೂ ಹುಡುಕಿದೆನು.

(ಪಿಯಾರಳು ಹಾಡುವಳು)

ಅಮರಳಾಗುವೆನೆಂದು ಅಮೃತಪಾನವ ಮಾಡೆ
ಅಮಮ! ಹರಣವ ಕೊಂಬ ಗರಳಮಾಯ್ತು!

ಷೂಜಾ—ಆಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಸ್ವರವನ್ನು ಕೇಳಿ ನೀನಿಲ್ಲಿರುವೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆನು.

(ಪಿಯಾರಳು ಹಾಡುವಳು)

ಭ್ರಮಿಸಿ ಕೌಸ್ತುಭವೆಂದು ಕೈನೀಡೆ ಕಾಳಾಹಿ
ಹೆಡೆಯೆತ್ತಿ ನಿಂತೆನ್ನ ಹೆದರಿಸಿತ್ತು!

ಷೂಜಾ—ಮಾತಾಡುವುದಿಲ್ಲವೇ ಪಿಯಾರಾ?

(ಪಿಯಾರಳು ಹಾಡುವಳು)

ನೀರನಿತ್ತಪುದೆಂದು ಮೇಘವನು ಮರೆ ಹೊಗಲು
ಘೋರ ವಜ್ರಾಹತಿಗೆ ಸಿಕ್ಕುದಾಯ್ತು.

ಷೂಜಾ—ನಾನಿನ್ನು ಹೋಗುವೆನು.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

(ಪಿಯಾರಳು ಹಾಡುವಳು)

ಬಾರಿಬಾರಿಗೆ ದೇವನೊಲುಮೆ ಸಂತಸವೆಂದು
ಸಾರಿದ ಸ್ವಾಮಿಯು ನುಡಿ ಸತ್ಯವಾಯ್ತು

ಷೂಜಾ—ಏನು ವ್ಯೆಯುರಿಸುವೆ ? ನಾನು ಪುನರ್ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳ ಬೇಕಾಗುವುದು. ಎರಡನೆಯ ಹೆಂಡತಿ ಸ್ವಾಮಿಯ ಚರಣತಲದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಳು. ಮೊದಲನೇ ಹೆಂಡತಿಯೆಂದರೆ ಬಂದು ಮಾತಾಡು ವುದಕ್ಕೂ ಇಷ್ಟೊಂದು ದರ್ಪ.

ಪಿಯಾರಾ—ನನ್ನ ಹಾಡನ್ನು ಕೆಡಿಸಿದಿರಿ. ಎರಡನೇ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳ ದಿದ್ದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೇ ನನ್ನನ್ನು ಇಷ್ಟು ಗೋಳುಹೊಯ್ದು ಕೊಳ್ಳುವುದೋ? ವ್ಯೆಯ್ಯುರಿಸುವವರು ಯಾರು ? ಹಗಲು ರಾತ್ರಿ ಯುದ್ಧದ ಮಾತನ್ನೇ ಕೇಳುತ್ತಿರಬೇಕು ; ಯಾರ ಕೈಲಾಗುವುದು ?

ಷೂಜಾ—ಇಲ್ಲ, ಪಿಯಾರಾ, ಒಂದು ಅವಶ್ಯಕವಾದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಪರಾಮರ್ಶೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಬಂದೆನು.

ಪಿಯಾರಾ—ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಕುಳಿತುಕೊ ; ನಾನಿನ್ನೂ ಕೇಳಲು ಸಿದ್ಧಳಾಗಿಲ್ಲ. (ಪೋಷಾಕನ್ನು ಸರಿಮಾಡಿಕೊಂಡು) ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೊಂದು ಸರಿ ಯಾದ ಆಸನವೂ ಇಲ್ಲ, ಹೋಗಲಿ. ನಿಂತುಕೊಂಡೇ ಕೇಳುವೆನು. ಹೇಳು ; ನಾನು ಸಿದ್ಧಳಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಷೂಜಾ—ನನಗೆ....ತಂದೆ ಮೃತನಾಗಿರುವನೆಂದು ತೋರುವುದು.

ಪಿಯಾರಾ—ನನಗೂ ಹಾಗಯೇ ತೋರುವುದು.

ಷೂಜಾ—ಜಯಸಿಂಹನು, ಸಮ್ರಾಟನು ಬರೆದುದೆಂದು ತೋರಿಸಿದ ಪತ್ರ ದಾರನ ತಂತ್ರವಾಗಿರಬೇಕು.

ಪಿಯಾರಾ—ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ತಂತ್ರವಾಗಿರಬೇಕು

ಷೂಜಾ—ನೀನದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವೆ ?

ಪಿಯಾರಾ—ನಾನಾವುದನ್ನೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ ; ಮುಂದೆ ಹೇಳು.

ಷೂಜಾ—ಎರಡನೆ ಸಾರಿಯು ಯುದ್ಧದಲ್ಲೂ ದಾರನಿಗೆ ಔರಂಗಜೇಬನಿಂದ ಪರಾಜಯ, ಕೇಳಿದೆಯಾ ?

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಪಿಯಾರಾ—ಕೇಳಿದೆನು.

ಷೂಜಾ—ಯಾವಾಗ ? ಯಾರು ಹೇಳಿದರು ?

ಪಿಯಾರಾ—ಈಗ-ನೀವು !

ಷೂಜಾ—ದಾರನು ಆಗ್ರದಿಂದ ಓಡಿಹೋದನು. ಔರಂಗಜೇಬನು ವಿಜಯ ಗೌರವದಿಂದ ಆಗ್ರಾವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ತಂದೆಯನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದಿರುವನು ; ಮುರಾದನನ್ನು ಬಂಧನದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿರುವನು.

ಪಿಯಾರಾ—ಸರಿ.

ಷೂಜಾ—ಇನ್ನು ಔರಂಗಜೇಬನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬರುವನು.

ಪಿಯಾರಾ—ಅದು ಅಸಂಭವ.

ಷೂಜಾ—ಔರಂಗಜೇಬನಿಗೂ ನನಗೂ ಯುದ್ಧವಾದರೆ ಒಂದು ಒಳ್ಳೇ ದೊಡ್ಡ ಯುದ್ಧವೇ ಆಗುವುದು. ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನಾನು ಈಗಿನಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರ ಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ....

ಪಿಯಾರಾ—ಹೌದು, ಈಗಿನಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ....

ಷೂಜಾ—ನಿನ್ನ ಮಾತುಗಳೊಂದೂ ಗೊತ್ತಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಪಿಯಾರಾ—ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ; ನಿನ್ನ ಮಾತುಗಳೊಂದೂ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಷೂಜಾ—ನಿನ್ನ ಪರಾಮರ್ಶೆಯನ್ನು ಕೇಳುವುದು ವ್ಯರ್ಥ. ಯುದ್ಧದ ವಿಷಯ ನಿನಗೇನು ಗೊತ್ತು ?

ಪಿಯಾರಾ—ನನಗೆ ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಬೇಕು ?

ಷೂಜಾ—ಆದರೆ, ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಇನ್ನೊಂದು ತೊಂದರೆ ಎದುರಾಗಿದೆ.

ಪಿಯಾರಾ—ಮತ್ತೇನು ತೊಂದರೆ ?

ಷೂಜಾ—ಮಹಮದನು ನನ್ನ ಪುತ್ರಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಪತ್ರ ಬರೆದಿರುವನು.

ಪಿಯಾರಾ—ಅದಕ್ಕೇನು ಮಾಡುವುದು ?

ಷೂಜಾ—ನಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಶತ್ರುವಿನ ಮಗಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ ವೆಂದು ಬರೆದಿರುವನು.

4

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಪಿಯಾರಾ—ನಿಶ್ಚಯವೇ ? ಮುಂದೇನು ಮಾಡುವುದು ?

ಷೂಜಾ—ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಪುತ್ರಿಯೂ ದುಃಖಿತೆಯಾಗುವಳು. ಏನು ಮಾಡುವಳೋ ನನಗೇನೂ ತೋರುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಪಿಯಾರಾ—ನನಗೂ ತೋರುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಷೂಜಾ—ಈಗೇನು ಮಾಡುವುದು ? ಔರಂಗಜೇಬನ ಸಂಗಡ ಯುದ್ಧ, ಅವನ ಸಂಗಡ ಅವನ ವೀರಪುತ್ರ ಮಹಮುದ್. ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆ. ಈಗ ನಾನೇನು ಮಾಡುವುದು ?

ಪಿಯಾರಾ—ಪ್ರಿಯತಮ, ನನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳುವಿಯಾ ? ಕೇಳುವಿಯಾದರೆ ಹೇಳುವೆನು.

ಷೂಜಾ—ಕೇಳುವೆನು.

ಪಿಯಾರಾ—ಹಾಗಾದರೆ ಕೇಳು. ಯುದ್ಧ ಯುಕ್ತವಲ್ಲ.

ಷೂಜಾ—ಏಕೆ ಯುಕ್ತವಲ್ಲ?

ಪಿಯಾರಾ—ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಿಂದೇನಾಗುವುದು ಪ್ರಾಣೇಶ್ವರ ? ನಮಗೆ ಯಾವುದರ ಅಭಾವ ? ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡು – ಸಸ್ಯಶ್ಯಾಮಲೆ ಪುಷ್ಪವಿಭೂಷಿತೆಯಾದ ಸಹಸ್ರ ನಿರ್ಝರ ಝಂಕಾರಿಣಿಯಾದ ಈ ವಂಗಭೂಮಿ – ಈ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಸಾಲದೆ ? ಈ ನನ್ನ ಹೃದಯ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿರುವೆನು. ಇದರ ಸಂಮುಖದಲ್ಲಿ ಆ ಮಯೂರ ಸಿಂಹಾಸನವೇ ? ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಈ ಸೌಧ ಶಿಖರದಲ್ಲಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೈ, ವಕ್ಷದಲ್ಲಿ ವಕ್ಷವನ್ನಿಟ್ಟು ನಿಂತುಕೊಂಡು – ಪಕ್ಷಿಗಳ ಕಲರವವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾ, ಈ ಜಾಹ್ನವಿಯ ದಿಗಂತ ಪ್ರಸಾರಿತ ಧೂಸರ ವಕ್ಷವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ, ಈ ಅನಂತ ನೀಲಾಕಾಶದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮಿಳಿತ ಮುಗ್ಧ ದೃಷ್ಟಿಯೆಂಬ ನಾವೆಯನ್ನು ತೇಲಿಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೊರಟುಹೋಗುವ ; ಆ ನೀಲಾಕಾಶದ ಗಭೀರ ನೀಲಿಮೆಯ ಒಂದು ನಿಭೃತ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪನೆಯಿಂದ ಒಂದು ಮೋಹಮಯ ಶಾಂತಿದ್ವೀಪವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, ಅದರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲೊಂದು ಸ್ವಪ್ನಮಯವಾದ ಕುಂಜದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು, ಒಬ್ಬರ ಪ್ರಾಣವನ್ನೊಬ್ಬರು

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಪಾನಮಾಡುವ; ಆಗ ಅರಿವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ ನಾಥ, ಈ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಏತಕ್ಕೆಂದು....ಪ್ರಿಯತಮ, ಯುದ್ಧವು ಕರ್ತವ್ಯವಲ್ಲ. ನಮ್ಮದಲ್ಲದು ದನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದರೆ ಹೊಂದಲಾರೆವು; ಇರುವುದನ್ನೂ ಕಳೆದು ಕೊಳ್ಳುವೆವು.

ಷೂಜಾ—ಇದೇಯೋ ನಿನ್ನ ಪರಾಮರ್ಶೆ! ದಾರನ ಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸ ಲಾರೆನೆಂದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಅದರಮೇಲೆ ಈ ವಜ್ರಾಘಾತ! ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ; ಔರಂಗಜೇಬನು, ನನ್ನ ಕನಿಷ್ಠ ಸಹೋದರ. ಸೋದರನ ಪ್ರಭುತ್ವ ವನ್ನು ನಾನೆಂದಿಗೂ ಒಪ್ಪತಕ್ಕವನಲ್ಲ; ಎಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲ. (ಹೋಗುವನು.)

ಪಿಯೂರಾ—ನೀನು ವೀರ; ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕೋಸುಗ ಯುದ್ಧಮಾಡದೆಹೋದರೆ, ಯುದ್ಧದ ಸಲುವಾಗಿಯಾದರೂ ಯುದ್ಧಮಾಡುವೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲೆ ನಾನು. ಯುದ್ಧದ ಮಾತೆತ್ತಿದರೆ ಕುಣಿಯುವೆ ನೀನು.

(ಎಂದು ಗೀತದ ಮೊದಲ ಪಂಕ್ತಿಯನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ತೆರೆ.)

೫

[ಕಾಲ—ಪ್ರಾತಃಕಾಲ. ಸ್ಥಾನ—ದಿಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜಾಸ್ಥಾನ.]

(ಔರಂಗಜೇಬನು ಸಿಂಹಾಸನಾರೂಢನಾಗಿರುವನು; ಪಾರ್ಶ್ವದಲ್ಲಿ ಮೀರ ಜುಮ್ಲಾ, ಷಯಸ್ತಾಖಾನ್ ಮುಂತಾದ ಸೇನಾಧ್ಯಕ್ಷರು, ಮಂತ್ರಿಗಳು, ಜಯಸಿಂಹ ಮತ್ತು ದೇಹರಕ್ಷಕರು; ಎದುರಿಗೆ ಯಶೋವಂತಸಿಂಹ.)

ಯಶೋವಂತ—ಜಹಾಪನಾ, ಸುಲ್ತಾನ್ ಷೂಜನ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ರಣರಂಗ ದಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡಲು ಸೈನ್ಯಸಮೇತನಾಗಿ ಬಂದೆನು. ಪರಂತು ಈಗ ನನಗಾ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ನಾನು ಇಂದೇ ಜೋಧ್‌ಪುರಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗುವೆನು.

ಔರಂಗಜೇಬ—ಮಹಾರಾಜ ಯಶೋವಂತಸಿಂಹರೇ, ನೀವು ನರ್ಮದಾ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ದಾರನ ಪಕ್ಷವನ್ನು ವಹಿಸಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಅಪ್ರೀತಿ ಭಾಜನರಲ್ಲ. ಮಹಾರಾಜರ ರಾಜಭಕ್ತಿಯ ನಿದರ್ಶನವನ್ನು ಕಂಡು ಮಹಾರಾಜರನ್ನು ನನ್ನ ಆತ್ಮೀಯರಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿಸುವೆನು.

ಯಶೋವಂತ—ಜಹಾಪನಾಯವರಿಗೆ ಅಪ್ರೀತಿಭಾಜನನಾಗಲಿ, ಪ್ರೀತಿ ಭಾಜನನಾಗಲಿ ಅದರಿಂದ ಯಶೋವಂತಸಿಂಹನಿಗೆ ಆಗಬೇಕಾದ್ದೇನೂ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಇಲ್ಲ. ಹಾಗೂ ಇಂದು ನಾನೀ ಸಭೆಗೆ ಜಹಾಪನಾಯವರ ಕೃಪೆಯನ್ನು ಬೇಡಲು ಬಂದವನಲ್ಲ.

ಔರಂಗಜೇಬ—ಹಾಗಾದರೆ, ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವುದರಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಜರ ಉದ್ದೇಶ?

ಯಶೋವಂತ—ಉದ್ದೇಶವು ತಮ್ಮನ್ನೊಂದುಸಾರಿ ಕೇಳುವುದು : 'ಯಾವ ಅಪರಾಧಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನಮ್ಮ ದಯಾಳು ಸಾಮ್ರಾಟ್ ಷಾಜಹಾನನು ಇಂದು ಖೈದಿ; ಹಾಗೂ ಯಾವ ಅಧಿಕಾರದಿಂದ ತಂದೆಯು ಜೀವಿಸಿರುವಾಗ ನೀವು ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನೇರಿದಿರಿ ?' ಎಂದು.

ಔರಂಗಜೇಬ—ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ನಾನಿಂದು ಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿರುವುದೊ ?

ಯಶೋವಂತ—ಕೊಡುವುದೂ ಕೊಡದಿರುವುದೂ ನಿಮ್ಮ ಇಷ್ಟ; ನಾನು ಬಂದದ್ದು ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ.

ಔರಂಗಜೇಬ—ಅದರ ಉದ್ದೇಶವೇನು ?

ಯಶೋವಂತ—ಜಹಾಪನಾಯವರ ಉತ್ತರದ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ.

ಔರಂಗಜೇಬ—ಆಯಿತು; ಒಂದುವೇಳೆ ನಾನು ಉತ್ತರ ಕೊಡದೆಹೋದರೆ?

ಯಶೋವಂತ—ಆಗ ಜಹಾಪನಾಯವರು ಕೊಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಉತ್ತರವಾವುದೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವೆನು.

ಔರಂಗಜೇಬ—ನಿಮ್ಮ ಮನಬಂದಂತೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು; ಅದರಿಂದ ಔರಂಗಜೇಬನಿಗೆ ಆಗಬೇಕಾದ್ದೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಔರಂಗಜೇಬನು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳ ಸಲುವಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಖುದಾವಿನ ಸಂಮುಖದಲ್ಲಿ ಹೊರತು ಮತ್ತಾರಿಗೂ ಉತ್ತರವಾದಿಯಲ್ಲ.

ಯಶೋವಂತ—ಒಳ್ಳೆಯದು; ಹಾಗಾದರೆ ಖುದಾವಿನ ಸಂಮುಖದಲ್ಲೇ ಉತ್ತರ ಕೊಡುವರಾಗಿ.

(ಹೊರಡುವನು.)

ಔರಂಗಜೇಬ—ನಿಲ್ಲು ಮಹಾರಾಜ! ನನ್ನ ಉತ್ತರವನ್ನು ಹೊಂದದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನೀವೇನು ಮಾಡುವಿರಿ ?

ಯಶೋವಂತ—ಸಾಮ್ರಾಟ್ ಷಾಜಹಾನನನ್ನು ವಿಮುಕ್ತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಕೈಲಾದಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡುವೆನು. ಅದು ನನಗೆ ಸಾಧ್ಯವೋ ಇಲ್ಲವೋ ಬೇರೆ ಮಾತು. ಪರಂತು ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ನಾನು ಮಾಡುವೆನು.

ಔರಂಗಜೇಬ—ವಿದ್ರೋಹ ಮಾಡುವಿರಾ?

ಯಶೋವಂತ—ವಿದ್ರೋಹ! ಸಾಮ್ರಾಟನ ಪರವಾಗಿ ಯುದ್ಧಮಾಡುವುದರ ಹೆಸರು ವಿದ್ರೋಹವಲ್ಲ. ವಿದ್ರೋಹವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವವರು ನೀವು; ನಾನು ಆ ವಿದ್ರೋಹಿಗಳನ್ನು ದಮನಮಾಡುವೆನು, ಮಾಡಬಲ್ಲೆನಾದರೆ–

ಔರಂಗಜೇಬ—ಮಹಾರಾಜಾ, ಈವರೆಗೂ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆನು, ನಿಮ್ಮ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಹತ್ತುವುದೆಂದು. ಹಿಂದೆ ಕೇಳಿದ್ದೆನು; ಈಗ ನೋಡಿದೆನು. ನೀವು ನಿರ್ಭೀತರು, ಮಹಾರಾಜ. ಭಾರತ ಸಾಮ್ರಾಟ್ ಔರಂಗಜೇಬನು ಯೋಧಪುರಾಧಿಪತಿ ಯಶೋವಂತಸಿಂಹನ ಶತೃತ್ವಕ್ಕೆ ಹೆದರತಕ್ಕವನಲ್ಲ. ಸಮರಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಔರಂಗಜೇಬನ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸುವಿರಲ್ಲವೆ? ಹೊಂದುವಿರಿ. ನರ್ಮದಾ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಔರಂಗಜೇಬನ ಪರಿಚಯ ಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುವುದು.

ಯಶೋವಂತ—ನರ್ಮದಾ ಯುದ್ಧವೇ ಜಹಾಪನಾ? ನೀವದನ್ನು ಜಯವೆಂದು ಗೌರವಿಸುವಿರಾ? ಯಶೋವಂತಸಿಂಹನು ಅನುಕಂಪದಿಂದ ಪಥಶ್ರಾಂತರಾದ ಹೀನಬಲರಾದ ನಿಮ್ಮ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸೈನ್ಯದ ಒಂದು ಅಲ್ಪ ನಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಔರಂಗಜೇಬನು ಸಸೈನ್ಯನಾಗಿ ಹಾರಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಷ್ಟೊಂದು ಅನುಕಂಪಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಔರಂಗಜೇಬನು ಘಾತುಕನಂತೆ ನಡೆಯುವನೆಂದು ಯಶೋವಂತಸಿಂಹನು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅದೇ ಅವನ ಅಪರಾಧ! ಅದಕ್ಕೆ ಜಯದ ಗೌರವವೇ ಜಹಾಪನಾ?

ಔರಂಗಜೇಬ—ಮಹಾರಾಜಾ ಯಶೋವಂತಸಿಂಹ, ಸಾವಧಾನ! ಔರಂಗಜೇಬನ ಸಹನೆಗೂ ಎಲ್ಲೆಯಿರುವುದು. ಸಾವಧಾನ!!

ಯಶೋವಂತ—ಸಾಮ್ರಾಟ್, ಯಾರಮೇಲೆ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕೆಂಪೇರಿಸುತ್ತಿರುವಿರಿ? ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕೆಂಪೇರಿಸಿ ಜಯಸಿಂಹನಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಆಳುವುದು ಸಾಧ್ಯ. ಯಶೋವಂತಸಿಂಹನ ಪ್ರಕೃತಿ ಬೇರೆ ವಿಧವಾದ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಧಾತುವಿನಿಂದ ಘಟಿತವಾದುದು, ಕಂಡಿರಾ! ಯಶೋವಂತಸಿಂಹನು ಔರಂಗಜೇಬನ ರಕ್ತವರ್ಣದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನೂ, ಅಗ್ನಿಮಯವಾದ ಫಿರಂಗಿಯ ಗುಂಡನ್ನೂ ಸಮನಾದ ತುಚ್ಛಭಾವದಿಂದ ನೋಡುವನು.

ಮೀರಜುಮ್ಲಾ—ಮಹಾರಾಜ್, ಇದೆಂಥ ದರ್ಪ!

ಯಶೋವಂತ—ಸುಮ್ಮನಿರು ಮೀರಜುಮ್ಲಾ, ರಾಜ-ರಾಜರ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ವನ್ಯಶೃಗಾಲವು ಮಧ್ಯೆ ಬರಬೇಕೆ? ನಾವಿನ್ನೂ ಮೃತರಾಗಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಸಮಯವು ಯುದ್ಧದ ಅನಂತರದಲ್ಲಿ. ನೀನು ಮತ್ತು ಈ ಷೈಸ್ತಾಖಾನ್-

ಷೈಸ್ತಾಖಾನ್—(ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಒರೆಗಳಚಿ) ಆಜ್ಞೆಮಾಡಿರಿ ಜಹಾಪನಾ.

(ಔರಂಗಜೇಬನು ಇಂಗಿತದಿಂದ ನಿಷೇಧಿಸುವನು.)

ಯಶೋವಂತ—ಒಳ್ಳೆಯ ಜೋಡಿ ಸೇರಿದೆ. ಮೀರಜುಮ್ಲಾ ಮತ್ತು ಷೈಸ್ತಾಖಾನ್! ವಜೀರ್ ಮತ್ತು ಸೇನಾಪತಿ! ಇಬ್ಬರೂ ವಿಶ್ವಾಸಘಾತಕರು. ಎಂತಹ ಪ್ರಭುವೋ ಅಂತಹ ಭೃತ್ಯರು!

ಷೈಸ್ತಾಖಾನ್—ಈ ಕಾಫರನಿಗೆ ಎಷ್ಟೊಂದು ಸ್ಪರ್ಧೆ, ಜಹಾಪನಾ? ಸ್ವಯಂ ಭಾರತ ಸಮ್ರಾಟನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ.

ಯಶೋವಂತ—ಯಾರು ಭಾರತ ಸಾಮ್ರಾಟನು?

ಷೈಸ್ತಾಖಾನ್—ಭಾರತ ಸಾಮ್ರಾಟನು ಪಾದಷಾ ಗಾಜೀ ಆಲಂಗೀರ.

(ಅವಕುಂಠಿತಳಾದ ಜಹನಾರಳ ಪ್ರವೇಶ)

ಜಹನಾರಾ—ಸುಳ್ಳು ಮಾತು; ಭಾರತ ಸಾಮ್ರಾಟನು ಔರಂಗಜೇಬನಲ್ಲ, ಭಾರತ ಸಾಮ್ರಾಟನು ಷಾಹಾನ್ ಷಾಹಾ ಷಾಜಹಾನ್.

ಮೀರಜುಮ್ಲಾ—ಯಾರೀ ಹೆಂಗಸು?

ಜಹನಾರಾ—ಯಾರೀ ಹೆಂಗಸು? ಈ ಹೆಂಗಸು ಸಾಮ್ರಾಟ್ ಷಾಜಹಾನನ ಮಗಳು. (ಅವಕುಂಠನವನ್ನು ತೆಗೆದು) ಏನು ಔರಂಗಜೇಬ! ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ನಿನ್ನ ಮುಖವು ಇಷ್ಟೊಂದು ಬಿಳುಪೇರಿತೇಕೆ?

ಔರಂಗಜೇಬ—ನೀನಿಲ್ಲೇಕೆ ಬಂದೆ ತಂಗಿ?

ಜಹನಾರಾ—ನೀನಿಲ್ಲೇಕೆ ಬಂದೆ? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಇಂದು ಈ ಸಿಂಹಾಸನದ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಮೇಲೆ ಧೀರಭಾವದಿಂದ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು, ಮಾನುಷ ಸ್ವರದಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಿರುವೆಯಲ್ಲವೆ ಔರಂಗಜೇಬ? ನಾನಿಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆನು–ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ರಾಜದ್ರೋಹದ ಗುರುತರ ಅಭಿಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ.

ಔರಂಗಜೇಬ—ಯಾರಲ್ಲಿ?

ಜಹನಾರಾ—ದೇವರಲ್ಲಿ! ದೇವರಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದೆಯಾ, ಔರಂಗಜೇಬ? ಸೈತಾನನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ದೇವರಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದೆಯಾ? ಇರುವನು.

ಔರಂಗಜೇಬ—ನಾನಿಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಆ ಖುದಾನ ಸೇವೆಯನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆನು.

ಜಹನಾರಾ—ಸುಮ್ಮನಾಗು, ಧೂರ್ತ! ಅಲ್ಲಾನ ಪವಿತ್ರವಾದ ಹೆಸರನ್ನು ನಿನ್ನ ನಾಲಿಗೆಯಿಂದ ಉಚ್ಚರಿಸಬೇಡ; ನಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದುಹೋದೀತು. ಎಲ್ಲೈ ಭೂಕಂಪವೇ, ಜಲೋಚ್ಛ್ವಾಸವೇ, ಅಗ್ನಿಪರ್ವತಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ದುರ್ಭರ ಉತ್ಪಾತಗಳಿಂದ ಲಕ್ಷಾವಧಿ ನಿರೀಹ ನರನಾರಿಯರನ್ನು ಅನಾಥರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಸುಟ್ಟು ನೆಟ್ಟು ಕಂಗೆಡಿಸಿ ಹೋಗುವಿರಿ! ಆದರೆ ಈ ಧೂರ್ತನನ್ನು ಏನೂ ಮಾಡಲಾರಿರಲ್ಲವೆ?

ಔರಂಗಜೇಬ—ಮಹಮದ್, ಈ ಉನ್ಮತ್ತರಾದ ಹೆಂಗಸನ್ನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು. ಇದು ರಾಜಸಭೆ; ಉನ್ಮಾದಾಗಾರವಲ್ಲ.

ಜಹನಾರಾ—ನೋಡುವ! ಸಾಮ್ರಾಟ ಷಾಜಹಾನನ ಪುತ್ರಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಲು ಈ ರಾಜಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವೆಂದು? ಅವನು ಔರಂಗಜೇಬನ ಪುತ್ರನೇ ಆಗಲಿ, ಸ್ವಯಂ ಸೈತಾನನೇ ಆಗಲಿ!

ಔರಂಗಜೇಬ—ಮಹಮದ್, ಕರೆದುಕೊಂಡುಹೋಗು.

ಮಹಮದ್—ಕ್ಷಮಿಸು ತಂದೆಯೆ, ಇದು ನನ್ನಿಂದಾಗತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ.

ಯಶೋವಂತ—ಬಾದಷಹಜಾದಿಯ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ರೂಢ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ನಾವು ಸಹಿಸಲಾರೆವು.

ಇತರರು—ಇಲ್ಲ, ಎಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲ.

ಔರಂಗಜೇಬ—ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದಿರಿ. ನಾನು ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಬುದ್ಧಿಹೋದವನಾದೆನೇ? ನನ್ನ ತಂಗಿಯು, ಸಾಮ್ರಾಟ ಷಾಜಹಾನನ ಪುತ್ರಿಯು, ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ರೂಢ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ನಡೆಸಲು ಆಜ್ಞೆಮಾಡಿದೆನಲ್ಲವೆ?

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ತಂಗಿ, ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗು. ಈ ತುಂಬಿದ ದರ್ಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಸಹಸ್ರಾರು ಕುತ್ಸಿತ ದೃಷ್ಟಿಯ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುವುದು ಸಾಮ್ರಾಟ್ ಷಾಜಹಾನನ ಕನ್ಯೆಗೆ ಚಂದವಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಸ್ಥಾನವು ಅಂತಃಪುರ.

ಜಹನಾರಾ—ಅದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತು ಔರಂಗಜೇಬ. ಆದರೊಂದು ಪ್ರಕಾಂಡ ಭೂಮಿಕಂಪದಿಂದ ಅರಮನೆ ಮುರಿದುಬಿದ್ದಾಗ ಅಸೂರ್ಯಂಪಶ್ಯೆಯರಾದ ರಾಜರಮಣಿಯರೂ ನಿಸ್ಸಂಕೋಚದಿಂದ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಬೇಕಾಗುವುದಲ್ಲವೆ? ಭಾರತವರ್ಷಕ್ಕಿಂದು ಇಂತಹ ಅವಸ್ಥೆ. ಇಂದೊಂದು ಬೃಹತ್ ಅತ್ಯಾಚಾರದಿಂದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಮುರಿದುಬೀಳುತ್ತಿರುವುದು. ಪ್ರತಿನಿತ್ಯದ ನಿಯಮಗಳು ಇಂದು ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಇದೆಂತಹ ಅನ್ಯಾಯ, ನೀತಿಯ ಮಹಾವಿಪ್ಲವ, ದುರ್ವಿಷಯ ಅತ್ಯಾಚಾರವು ಭಾರತವರ್ಷದ ರಂಗಮಂಚದಲ್ಲಿ ಅಭಿನೀತವಾಗುತ್ತಿರುವುದೋ ಅಂತಹುದು ಹಿಂದೆಲ್ಲಿಯೂ ನಡೆದಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಮಹತ್ಪಾಪವು, ಅಸೀಮಶಾಠ್ಯವು ಇಂದು ಧರ್ಮದ ಹೆಸರಿನಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಮತ್ತು ಈ ಜನರು ಕುರಿಯ ಹಿಂಡಿನಂತೆ ಸ್ತಬ್ಧರಾಗಿ ಅನಿಮಿಷ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತ ಸಂತಾನರು ಇಷ್ಟೊಂದು ನಿರ್ವೀರ್ಯರಾದರೇ? ದುರ್ನೀತಿಯ ಹೊಯ್ದಾಟದಿಂದ ನ್ಯಾಯ, ವಿವೇಕ, ಮನುಷ್ಯತ್ವ, ಮುಂತಾದ ಮಾನವರ ಉಚ್ಚಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋದವೇ? ಅತ್ಯಂತ ನೀಚವಾದ ಸ್ವಾರ್ಥ ಸಿದ್ಧಿಯೇ ಮಾನವ ಧರ್ಮವೋ? ಸೇನಾಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ಅಮಾತ್ಯರೇ, ಸಾಮ್ರಾಟ್ ಷಾಜಹಾನನು ಜೀವಂತನಾಗಿರಲು ನೀವಿಂದು ಈ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಔರಂಗಜೇಬನನ್ನು ಹೇಗೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದಿರಿ?

ಔರಂಗಜೇಬ—ನನ್ನ ತಂಗಿಯು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೋಗಲು ಅಸಮ್ಮತಳು. ಸಭಾಸದರೇ, ನೀವು ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ, ಸಮ್ರಾಟನ ಕನ್ಯೆಯ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿರಿ.

(ಎಲ್ಲರೂ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಲು ಸಿದ್ಧರಾಗುವರು.)

ಜಹನಾರಾ—ನಿಲ್ಲಿರಿ. ನನ್ನ ಆಜ್ಞೆ. ನಿಲ್ಲಿರಿ! ನಾನಿಂದು ನಿಮ್ಮೆಡೆಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಫಲವಾಗಿ ಅಳುವುದಕ್ಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಸ್ವಂತ ದುಃಖಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಬರಲಿಲ್ಲ. ನಾನಿಂದು ಹೆಣ್ಣಿನ ಲಜ್ಜೆ, ಸಂಕೋಚ, ನಮ್ರತೆಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಬಂದೆನು, ನನ್ನ ವೃದ್ಧ ತಂದೆಯ ಸಲುವಾಗಿ. ಕೇಳಿರಿ ಎಲ್ಲರೂ—

ಎಲ್ಲರೂ—ಆಜ್ಞೆ.

ಜಹನಾರಾ—ನಾನೊಂದು ಬಾರಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಿ ಕೇಳಲು ಬಂದಿರುವೆನು. ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಈ ವೀರ, ದಯಾಳು, ಪ್ರಜಾವತ್ಸಲ, ಸಾಮ್ರಾಟ್ ಷಾಜಹಾನನನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವಿರೋ? ಇಲ್ಲವೇ ಈ ಭಂಡ, ಪಿತೃದ್ರೋಹಿ, ಪರಸ್ವಾಪಹಾರಿ ಔರಂಗಜೇಬನನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವಿರೋ? ತಿಳಿಯಿರಿ. ಈಗಲೂ ಧರ್ಮವು ಲುಪ್ತವಾಗಿಹೋಗಿಲ್ಲ; ಈಗಲೂ ಚಂದ್ರ ಸೂರ್ಯರು ಉದಯಿಸುವರು. ತಂದೆ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಬಂಧ ಇನ್ನೂ ಉಳಿದಿರುವುದು. ಒಂದು ದಿನದ, ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನ ಪಾಪದಿಂದ ಜಗತ್ತು ತಲೆಮೇಲಾಗಿ ಹೋಗುವುದೋ? ಇಲ್ಲ. ಅಕ್ಷಮತೆಯ ವಿಜಯ ದುಂದುಭಿಯಿಂದ ತಪೋವನದ ಪವಿತ್ರಶಾಂತಿಯನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಲೇಕೆ? ಅಧರ್ಮದ ಸ್ಪರ್ಧೆಯು ನಿರ್ವಿರೋಧ ಸ್ನೇಹ ದಯಾಭಕ್ತಿಯ ಮೈ ಮೇಲಿಂದ ತನ್ನ ರಕ್ತಾಕ್ತ ಶಕಟವನ್ನು ಎಳೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವಷ್ಟು ಮಿತಿಮೀರಿತೇ? ಹೇಳಿರಿ, ನೀವು ಔರಂಗಜೇಬನಿಗೆ ಹೆದರುವಿರಾ? ಔರಂಗಜೇಬನಾರು? ಅವನೆರಡು ತೋಳುಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ಶಕ್ತಿಯಿದ್ದೀತು? ನೀವೇ ಅವನ ಬಲ. ನೀವು ಮನಮಾಡಿದರೆ ಅವನನ್ನಿಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಬಲ್ಲಿರಿ; ಇಲ್ಲವೇ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅಂಧಃಕಾರಕೂಪದಲ್ಲಿ ಹಾಕಬಲ್ಲಿರಿ. ನೀವಿನ್ನೂ ಸಾಮ್ರಾಟ್ ಷಾಜಹಾನನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವಿರಾದರೆ ಸಿಂಹವು ಮುದಿಯಾಯಿತೆಂದು ಪದಾಘಾತಮಾಡುವುದು ಬೇಡ. ನೀವು ಮಾನವರಾದರೆ ಸಮಸ್ವರದಿಂದ ಹೇಳಿರಿ – "ಸಾಮ್ರಾಟ್ ಷಾಜಹಾನನಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ" ಎಂದು. ನೋಡುವಿರಿ ಔರಂಗಜೇಬನ ಕೈಯಿಂದ ರಾಜದಂಡ ಕಳಚಿಬೀಳುವುದನ್ನು!

ಎಲ್ಲರೂ—ಜಯ, ಸಾಮ್ರಾಟ್ ಷಾಜಹಾನನಿಗೆ ಜಯ!

ಜಹನಾರಾ—ಒಳ್ಳೆಯದು, ಇನ್ನು—

ಔರಂಗಜೇಬ—(ಸಿಂಹಾಸನದಿಂದಿಳಿದು) ಒಳ್ಳೆಯದು ಸಭಾಸದರೇ, ತಂದೆಯು

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ರೋಗಿ. ರಾಜಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಆತನು ಶಾಸನ ಮಾಡಲು ಶಕ್ತನಾಗಿದ್ದರೆ ನಾನು ದೂರ ದಕ್ಷಿಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೂ ನಾನು ರಾಜ್ಯರಶ್ಮಿಯನ್ನು ಷಾಜಹಾನನ ಕೈಯಿಂದ ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ; ದಾರನ ಕೈಯಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡೆನು. ತಂದೆಯು ಹಿಂದಿನಂತೆ ಸುಖವಾಗಿ ಆಗ್ರದ ರಾಜಪ್ರಾಸಾದದಲ್ಲಿರುವನು. ದಾರನು ಸಾಮ್ರಾಟನಾಗಬೇಕೆಂಬುದೇ ನಿಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಯಾದರೆ ಹೇಳಿರಿ. ನಾನವನನ್ನು ಕರೆತರಿಸುವೆನು. ಆದರೆ ದಾರನಾರು? ಮಹಾರಾಜ ಯಶೋವಂತಸಿಂಹನು ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತರೆ, ಅಥವಾ ಈ ಜಯಸಿಂಹನೋ ಮತ್ತಾರೋ ರಾಜಶಾಸನದ ಭಾರವನ್ನು ವಹಿಸುವುದಾದರೆ ನನ್ನ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ. ಒಂದೆಡೆ ದಾರ, ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಷೂಜ ಮತ್ತು ಮುರಾದ-ಈ ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಪರಿವೇಷ್ಟಿತರಾಗಿ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲಿಚ್ಛಿಸುವರು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲಿ. ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಸಮ್ಮತಿಯಿಂದ, ನಿಮ್ಮ ಅನುರೋಧದಿಂದ ಕುಳಿತಿದ್ದೆನು. ಇದೆನ್ನ ಪುರಸ್ಕಾರವೆಂದು ಯಾವಾಗಲೂ ಚಿಂತಿಸಿದವನಲ್ಲ. ಇದೆನ್ನ ಶಾಸ್ತಿ! ನಾನಿಂದು ಕುಳಿತಿರುವುದು ಸಿಂಹಾಸನದಮೇಲಲ್ಲ, ಅಗ್ನಿಸ್ತೂಪದಮೇಲೆ; ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಮಕ್ಕಾಯಾತ್ರೆಯ ಸುಖದಿಂದ ವಂಚಿತನಾಗಿರುವೆನು. ಈಗ ನಿಮ್ಮಿಚ್ಛೆಯು ದಾರನು ಸಿಂಹಾಸನಾರೂಢನಾಗಬೇಕೆಂದಿದ್ದರೆ ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ, ಈ ಸ್ವರ್ಣದಂತಹ ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನವು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಅರಾಜಕವಾಗಿ ಧರ್ಮಹೀನವಾಗಲಿ! ನಾನಿಂದೇ ಮಕ್ಕಾಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೊರಡುವೆನು. ಅದೆನ್ನ ಸುಖದ ಪರಮಾವಧಿ.

(ಎಲ್ಲರೂ ನಿಸ್ತಬ್ಧರಾಗಿರುವರು.)

ಔರಂಗಜೇಬ—ಇದೋ ನನ್ನ ರಾಜಮುಕುಟವನ್ನು ಸಿಂಹಾಸನದ ಪದಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿಟ್ಟಿರುವೆನು. ನಾನಿಂದು ಈ ಮಯೂರಾಸನದಮೇಲೆ ಸಾಮ್ರಾಟನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕುಳಿತಿರುವುದು ಬಹಳ ದಿನಗಳ ಸಲುವಾಗಲ್ಲ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ದಾರನ ವಿಶೃಂಖಲವಾದ ಅರಾಜಕತೆಯನ್ನು ಶೃಂಖಲಾಬದ್ಧಮಾಡಿ, ಆಮೇಲೆ ನೀವು ಯಾರನ್ನಿಚ್ಛಿಸುವಿರೋ ಅವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನರ್ಪಿಸಿ ನಾನು ಮಕ್ಕಾಕ್ಕೆ ಹೋಗುವೆನು.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಇಲ್ಲಿಯೂ ನಾನು ಆ ತೀರ್ಥದಕಡೆ ತಿರುಗಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿರುವೆನು. ನನ್ನ ಜಾಗ್ರತಿಯ ಚಿಂತೆ, ನಿದ್ರೆಯ ಕನಸು, ಜೀವನದ ಧ್ಯಾನ, ಇವು ಆ ಮಹಾತೀರ್ಥವನ್ನೇ ಎದುರುನೋಡುತ್ತಿರುವುವು. ನಿಮ್ಮಿಚ್ಛೆಯಿದ್ದರೆ ನಾನೀ ದಿನವೇ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಮಕ್ಕಾಕ್ಕೆ ಹೋಗುವೆನು. ಅದೇ ನನ್ನ ಪರಮ ಸೌಭಾಗ್ಯ. ನನಗೋಸುಗವಾಗಿ ಚಿಂತಿಸಬೇಡಿರಿ; ನಿಮ್ಮ ಆತ್ಮೀಯ ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನು ಚಿಂತಿಸಿ ಹೇಳಿರಿ, ನಿಮಗೆ ರಾಜ ಪೀಡೆಯು ಬೇಕೋ? ರಾಜಶಾಸನವು ಬೇಕೋ? ಇನ್ನು ನಿಮ್ಮಿಚ್ಛೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ರಾಜದಂಡವನ್ನು ಹಿಡಿಯಲಾರೆ, ನಿಮ್ಮ ವಿರೋಧದಿಂದಲೂ ಇಲ್ಲಿ ನಿಂತು ದಾರನ ಉಚ್ಛೃಂಖಲ ಅತ್ಯಾಚಾರವನ್ನು ನೋಡಲಾರೆ! ಹೋಗು ಮಹಮದ್, ಮಕ್ಕಾಯಾತ್ರೆಗೆ ಸಿದ್ಧನಾಗು.—ಹೇಳಿರಿ ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನು?

ಎಲ್ಲರೂ—ಜಯ! ಸಮ್ರಾಟ್ ಔರಂಗಜೇಬನಿಗೆ ಜಯ!

ಔರಂಗಜೇಬ—ಉತ್ತಮ. ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಮತವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆನು. ಈಗ ನೀವು ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿರಿ, ನನ್ನ ತಂಗಿಯ, ಷಾಜಹಾನನ ಕನ್ಯೆಯ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿ.

(ಔರಂಗಜೇಬ ಮತ್ತು ಜಹನಾರಳ ಹೊರತು ಎಲ್ಲರೂ ಹೋಗುವರು.)

ಜಹನಾರಾ—ಔರಂಗಜೇಬಾ?

ಔರಂಗಜೇಬ—ತಂಗೀ!—

ಜಹನಾರಾ—ಚಮತ್ಕಾರ! ನಾನಿದನ್ನು ಪ್ರಶಂಸೆಮಾಡದಿರಲಾರೆ. ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಅವಾಕ್ಕಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದೆನು! ನಿನ್ನ ಕುಹಕ ವನ್ನು ನೋಡಿ ಸ್ತಂಭಿತಳಾಗಿದ್ದೆನು! ಈಗ ಮಂಕು ಹರಿಯಿತು. ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿರುವೆನು.

ಔರಂಗಜೇಬ—ನಾನು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡುವೆನು, ಅಲ್ಲಾನ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಶಪಥ ಮಾಡುವೆನು; ನಾನು ಸಾಮ್ರಾಟನಾಗಿರುವವರೆಗೂ ನಿನಗೂ ತಂದೆಗೂ ಯಾವ ಅಭಾವವೂ ಇಲ್ಲದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನು.

ಜಹನಾರಾ—ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಹೇಳು, ಆಶ್ಚರ್ಯ! ಆಶ್ಚರ್ಯ!

— ತೆರೆ —

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಮೂರನೆಯ ಅಂಕ

೧

ಸ್ಥಾನ— ಖಜುಯಾದಲ್ಲಿ ಔರಂಗಜೇಬನ ಶಿಬಿರ. ಕಾಲ— ರಾತ್ರಿ

(ಔರಂಗಜೇಬನು ಒಂದು ಕಾಗದವನ್ನು ಕೈಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನೋಡುತ್ತಿರುವನು.)

ಔರಂಗಜೇಬ—ಕಾಲಾಳುಗಳು....ಇಲ್ಲ, ಆನೆಯ ದಳದಿಂದ ಎದುರಿಸುವೆನು. ಬಳಿಕ ಈ ಪಾರ್ಶ್ವದಿಂದ ಆಕ್ರಮಣ! ಶತ್ರುವಿಗೆ ನಿಷ್ಕೃತಿಯೆಲ್ಲಿ? ಓಃ! (ಸೋತ್ಸಾಹದಿಂದ) ವಿಜಯ! ವಿಜಯ! (ಶತಪಥ ತಿರುಗುವನು.)

(ಮೀರಜುಮ್ಲನ ಪ್ರವೇಶ)

ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಜಯವಾಗುವುದೇ, ವಜೀರಸಾಹೇಬ?

ಮೀರಜುಮ್ಲಾ—ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಜಹಾಪನಾ!

ಔರಂಗಜೇಬ—ಮೊದಲು ನೀನು ಫಿರಂಗಿಗಳನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು; ಬಳಿಕ ನಾನು ಆನೆಗಳ ಬಲವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಭಯಗ್ರಸ್ಥವಾದ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡುವೆನು. ಆಮೇಲೆ ಅಶ್ವಾರೋಹಿ ಮಹಮುದನ ಸೈನ್ಯ! ಈ ಮೂರು ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಯುದ್ಧ ಪೂರ್ಣವಾಗಬೇಕು.

ಮೀರಜುಮ್ಲಾ—ಯಶೋವಂತಸಿಂಹನೇನು ಮಾಡಬೇಕು?

ಔರಂಗಜೇಬ—ಈ ಸಾರಿ ಅವನ ಮೇಲೆ ಅಷ್ಟು ನಂಬುಗೆಯಿಲ್ಲ. ಅವನನ್ನು ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳೆದುರಿಗೆ ಷೂಜನ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಸೈನ್ಯದ ಮಧ್ಯೆ ಇಟ್ಟು ಕೊಂಡಿರಬೇಕು ಕಂಡೆಯಾ, ಅನಿಷ್ಟವನ್ನೇನನ್ನೂ ಮಾಡದಂತೆ. ಅವನ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಫಿರಂಗಿಯ ಸಾಲು, ಉಭಯ ಪಾರ್ಶ್ವದಲ್ಲಿ ನಾನು ಮತ್ತು ಮಹಮುದ್. ಶತ್ರುಗಳ ಆಕ್ರಮಣವು ಪ್ರಧಾನತಃ ಯಶೋವಂತಸಿಂಹನ ರಾಜಪೂತ ಸೈನ್ಯದ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವುದು; ಅವರು ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ಇಲ್ಲವೇ ಹಿಂಭಾಗದಿಂದ ನಿನ್ನ ಸಾಲುಗಳು... ತಿಳಿಯಿತೇ, ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಲೇ ಸಿದ್ಧನಾಗಿರು. ಇನ್ನು ಹೋಗಬಹುದು.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಮೀರಜುಮ್ಲಾ—ಆಜ್ಞೆ (ಹೋಗುವನು)

ಔರಂಗಜೇಬ—ಯಶೋವಂತಸಿಂಹ, ಇದು ನಿನ್ನ ಪರೀಕ್ಷೆ!

(ಮಹಮದನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು)

ಔರಂಗಜೇಬ—ಮಹಮದ್, ನಿನ್ನ ಸ್ಥಾನ ಯಶೋವಂತಸಿಂಹನ ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ. ನೀನು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಬೇಕು, ಸಿದ್ಧನಾಗಿರು. ಇದೋ ನೋಡು, ನಕ್ಷೆ. (ತೋರಿಸುವನು) ತಿಳಿಯಿತೇ?

ಮಹಮದ್—ತಿಳಿಯಿತು, ತಂದೆಯೇ.

ಔರಂಗಜೇಬ—ಒಳ್ಳೇದು ಹೋಗು, ನಾಳಿನ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ—

(ಮಹಮದನು ಹೋಗುವನು)

ಔರಂಗಜೇಬ—ಷೂಜನ ಲಕ್ಷ ಸೈನ್ಯವು ಅಶಿಕ್ಷಿತ; ನಿರಾಯಾಸವಾಗಿ ಜಯ ಲಾಭವಾಗಬಹುದು. ಇದೋ ಮಹಾರಾಜನು.

(ದಿಲ್ದಾರನ ಸಹಿತ ಯಶೋವಂತಸಿಂಹನು ಬಂದು ವಂದಿಸುವನು.)

ಔರಂಗಜೇಬ—ಮಹಾರಾಜ, ನಿಮಗೋಸ್ಕರ ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದ್ದೆನು; ಬಹಳವಾಗಿ ಯೋಚಿಸಿ, ಸೈನ್ಯದ ಅಗ್ರಭಾಗದಲ್ಲಿ ನೀವಿರಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿರುವೆನು

ಯಶೋವಂತ— ನಾನೇ!

ಔರಂಗಜೇಬ — ಹೌದು ನೀವು. ಆದರಿಂದ ವಿಪತ್ತೇನು?

ಯಶೋವಂತ— ಇಲ್ಲ, ವಿಪತ್ತೇನೂ ಇಲ್ಲ.

ಔರಂಗಜೇಬ—ಹಾಗಾದರೇಕೆ ಚಿಂತಿಸುವಿರಿ?

ಯಶೋವಂತ—ಕುಮಾರ ಮಹಮದನು ಸೈನ್ಯದ ಪುರೋಭಾಗದಲ್ಲಿರಬೇಕೆಂಬ ಮಾತಿತ್ತಲ್ಲವೆ?

ಔರಂಗಜೇಬ—ಈಗ ನನಗೆ ಅದು ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಕುಮಾರ ಮಹಮದನು ನಿಮ್ಮ ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವನು.

ಯಶೋವಂತ—ಮತ್ತು ಮೀರಜುಮ್ಲಾ?

ಔರಂಗಜೇಬ— ನಿಮ್ಮ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ. ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಬಲಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲುವೆನು.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಯಶೋವಂತ—ಈಗ ತಿಳಿಯಿತು. ಜಹಾಪನಾಯವರು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹ ಗೊಂಡಂತಿದೆ.

ಔರಂಗಜೇಬ—ಮಹಾರಾಜರು ಚತುರರು, ಮಹಾರಾಜರ ಸಂಗಡ ನನ್ನ ಚಾತುರ್ಯ ನಿಷ್ಫಲ. ನಾನು ತಮ್ಮನ್ನು ಸಂಗಡ ಕರೆದುಕೊಂಡ ಬಂದದ್ದು ತಾವೆನಗೆ ಆತ್ಮೀಯರೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದಲ್ಲ. ನನ್ನ ಪರೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆಗ್ರಾದಲ್ಲಿ ನೀವು ಇರಕೂಡದೆಂಬುದೇ ಅದರ ಕಾರಣ. ಮಹಾರಾಜರು ಅದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿದುಕೊಂಡಂತಿದೆ

ಯಶೋವಂತ—ಇಲ್ಲ. ಅಷ್ಟು ದೂರ ಚಿಂತಿಸಲಿಲ್ಲ, ಜಹಾಪನಾ. ನಾನೇ ಚತುರನೆಂಬ ಅಹಂಕಾರವಿತ್ತು. ಆದರೆ ಜಹಾಪನಾಯವರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಾನು ಕೇವಲ ಶಿಶು !

ಔರಂಗಜೇಬ—ಈಗ ಮಹಾರಾಜರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನು ?

ಯಶೋವಂತ—ಜಹಾಪನಾ, ರಾಜಪೂತಜಾತಿಯು ವಿಶ್ವಾಸಘಾತುಕ ಜಾತಿಯಲ್ಲ. ಆದರೆ ನೀವು ಅದನ್ನು ವಿಶ್ವಾಸಘಾತುಕಜಾತಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಿರಿ. ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಜಹಾಪನಾ, ಈ ರಾಜಪೂತ ಜಾತಿಯನ್ನು ರೇಗಿಸಬೇಡಿರಿ. ಬಂಧುತ್ವದಲ್ಲಿ ರಾಜಪೂತರಂತಹ ಮಿತ್ರರಾರೂ ಇಲ್ಲ ; ಮತ್ತು ವೈರದಲ್ಲಿ ರಾಜಪೂತರಂತಹ ಭಯಂಕರ ಶತ್ರುಗಳೂ ಇಲ್ಲ. ಎಚ್ಚರಿಕೆ !

ಔರಂಗಜೇಬ—ಮಹಾರಾಜಾ, ಔರಂಗಜೇಬನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಹುಬ್ಬುಗಂಟು ಹಾಕುವುದರಿಂದ ಯಾವ ಫಲವೂ ಇಲ್ಲ. ಹೊರಡಿ, ನನ್ನ ಆಜ್ಞೆ ಇದು ಇಲ್ಲವೆ ಔರಂಗಜೇಬನು ಎಂತಹವನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯುವಿರಿ.

ಯಶೋವಂತ—ಆಗಬಹುದು, ಮತ್ತು ನೀವೂ ತಿಳಿಯುವಿರಿ, ಯಶೋವಂತ ಸಿಂಹನು ಎಂತಹವನೆಂಬುದನ್ನು ? ನಾನು ಯಾರ ಚಾಕರನೂ ಅಲ್ಲ ; ಈ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ನಾನು ಪಾಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಔರಂಗಜೇಬ—ಮಹಾರಾಜಾ, ಔರಂಗಜೇಬನು ಯಾವಾಗಲೂ ಯಾರನ್ನೂ ಕ್ಷಮಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಯದೋ ? ಎಚ್ಚರಿಕೆ !

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಯಶೋವಂತ—ಮತ್ತು ನೀವೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಿರಿ, ಯಶೋವಂತ ಸಿಂಹನು ಯಾರಿಗೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಭಯಪಡತಕ್ಕವನಲ್ಲವೆಂದು. ಎಚ್ಚರಿಕೆ !

ಔರಂಗಜೇಬ—ಇದು ಸಂಭವವೇ ಯಶೋವಂತಸಿಂಹ ?

ಯಶೋವಂತ—ಹೌದು, ಔರಂಗಜೇಬ.

ಔರಂಗಜೇಬ—ಈ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿಯುವೆನು; ನಿನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವವರಾರು ?

ಯಶೋವಂತ—ಈ ನನ್ನ ಕತ್ತಿ! ನೆನಪಿರಲಿ ಔರಂಗಜೇಬ, ಈ ದುರ್ದಿನದಲ್ಲೂ ಮಹಾರಾಜ ಯಶೋವಂತಸಿಂಹನ ಒಂದು ಇಂಗಿತಮಾತ್ರದಿಂದ ಮೂವತ್ತುಸಾವಿರ ರಜಪೂತ ಖಡ್ಗಗಳು ಒಮ್ಮೆಗೇ ಸೂರ್ಯಕಿರಣದಲ್ಲಿ ಜ್ವಲಿಸತೊಡಗುವುವು ಮತ್ತು ಈ ದುರ್ದಿನದಲ್ಲೂ ರಜಪೂತನು ರಜಪೂತನೇ! (ಹೋಗುವನು)

ಔರಂಗಜೇಬ—ಗುರಿ ತಪ್ಪಿತು. ತಪ್ಪಿಹೋಯಿತು. ಈ ರಜಪೂತಜಾತಿಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯಲಾರದೆ ಹೋದೆ. ಎಷ್ಟೊಂದು ಅವರ ದರ್ಪ, ಎಷ್ಟೊಂದು ಅಭಿಮಾನ !

ದಿಲ್ದಾರ್—ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲಿರಿ ಜಹಾಪನಾ ? ವಂಚನೆಯ ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ವಾಸ. ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದದ್ದು ಕೇವಲ ಮಿತ್ರದ್ರೋಹ, ಸತ್ಯಭ್ರಷ್ಟತೆ ಮತ್ತು ಧರ್ಮದ ಅಂಧಶ್ರದ್ಧೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ವಶಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ನೀವು ದಕ್ಷರು; ಪರಂತು ಇದು ಬೇರೆ ವಿಧವಾದ ರಾಜ್ಯ. ಈ ರಾಜ್ಯದ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಣಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮಾನವೇ ಹೆಚ್ಚು.

ಔರಂಗಜೇಬ—ಈಗಲಾದರೂ ಪ್ರತೀಕಾರ ಮಾಡಲಾಗುವುದೇ ನೋಡುವೆನು. ಆದರೆ ರೋಗವು ವೈದ್ಯನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಮೀರಿಹೋಗಿದೆ. (ಹೋಗುವನು.)

ದಿಲ್ದಾರ್—ದಿಲ್ದಾರ್, ನಿನ್ನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ದಿನೇ ದಿನೇ ಮೇಲೇರುತ್ತಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನನಗೆ ಭಯ. ಪ್ರಥಮದಲ್ಲಿ ಪಾಠಕ, ಬಳಿಕ ವಿದೂಷಕ, ಆಮೇಲೆ ರಾಜನೈತಿಕ, ಬಳಿಕ ದಾರ್ಶನಿಕ. ಅದಾದಮೇಲೆ ?

[ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಔರಂಗಜೇಬನೂ, ಮೀರಜುಮ್ಲನೂ ಮತ್ತೆ ಬರುವರು.]

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಔರಂಗಜೇಬ—ಅನಿಷ್ಟವನ್ನೇನೂ ಮಾಡದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಸಾಕು.

ಮೀರಜುಮ್ಲಾ—ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ.

ಔರಂಗಜೇಬ—ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭಯಂಕರ ರಕ್ತವರ್ಣದ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಕಂಡೆನು. ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಾಣಭಯ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಇಲ್ಲ. ರಾಜಪೂತ ಜಾತಿಯೇ ಹೀಗೆ.

ಮೀರಜುಮ್ಲಾ—ನಾನು ನೋಡಿರುವೆನು ಜಹಾಪನಾ, ಒಂದು ಫಿರಂಗಿಗಿಂತಲೂ ಒಬ್ಬ ರಜಪೂತನು ಹೆಚ್ಚು ಭಯಂಕರ.

ಔರಂಗಜೇಬ—ಹೌದು; ಬಹಳ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಾಗಿರಬೇಕು.

ಮೀರಜುಮ್ಲಾ—ಅಪ್ಪಣೆ.

ಔರಂಗಜೇಬ—ಮಹಮದನನ್ನು ಕಳುಹಿಸು. ಇಲ್ಲ, ನಾನೇ ಹೋಗುವೆನು.
(ಹೋಗುವನು.)

ಮೀರಜುಮ್ಲಾ--ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಔರಂಗಜೇಬನು ವಿಚಲಿತನಾಗಿರುವಷ್ಟು ಹಿಂದೆ ಯಾವಾಗಲೂ ವಿಚಲಿತನಾಗಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿಲ್ಲ; ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರ ಯುದ್ಧ! ಅದರಿಂದಲೇ ಹೀಗಾಗಿದೆ. ಓಃ! ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರ ಜಗಳವು ಎಷ್ಟೊಂದು ಅಸ್ವಭಾವಿಕ! ಎಷ್ಟೊಂದು ಭಯಂಕರ!

ದಿಲ್ದಾರ್—ಮತ್ತು ಎಷ್ಟೊಂದು ಉತ್ತೇಜಕ. ಈ ಅಮಲು ಎಲ್ಲ ಅಮಲಿಗಿಂತಲೂ ಉನ್ನತವಾದದ್ದು, ವಜೀರಸಾಹೇಬ. ಪರಸ್ಪರ ವೈರವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮನುಷ್ಯನು ಇಷ್ಟೊಂದು ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿರುವನೆ? ಜನಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಬೇಕಾದ ಧರ್ಮವು ದ್ವೇಷಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆ? ಆದರೂ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರಂತಹ ಶತ್ರುಗಳು ಮತ್ತಾರೂ ಇಲ್ಲ.

ಮೀರಜುಮ್ಲಾ—ಅದೇಕೆ?

ದಿಲ್ದಾರ್—ಈಗ ನೋಡಿ ವಜೀರಸಾಹೇಬ, ಹಿಂದೂ ಮತ್ತು ಮುಸಲ್ಮಾನರು, ಇವರಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಸಮಾನ? ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಆಕಾರ ಇಂಗಿತಗಳೆಂದರೆ ಎಷ್ಟೊಂದು ಭಿನ್ನಭೇದಗಳು ಸಾಧ್ಯವೋ ಅಷ್ಟೂ ಮಾಡಿರುವರು. ಇವರು ಮುಖದ ಮುಂದುಗಡೆ ದಾಡಿ ಬಿಡುವರು; ಅವರು

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಬಿಡುವುದು ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ. ಇವರು ಪಶ್ಚಿಮಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ನಮಾಜು ಮಾಡುವರು; ಅವರು ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡುವರು. ಇವರು ಬಲದಿಂದ ಎಡಕ್ಕೆ ಬರೆಯುವರು. ಅವರದಕ್ಕೆ ವಿಪರೀತ; ಹೌದೋ ಅಲ್ಲವೋ?

ಮೀರಜುಮ್ಲಾ—ಹೌದು; ಹೌದು.

ದಿಲ್ದಾರ್—ಆದರೂ ಹಿಂದುಗಳು ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಅಧೀನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಗೆಯಾಗಿ ಸುಖದಿಂದಲೇ ಇರುವರು. ಆದರೆ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರು ಒಬ್ಬರ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನೊಬ್ಬರು ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಏನು ಹೇಳುವಿರಿ ವಜೀರ ಸಾಹೇಬ?

ಮೀರಜುಮ್ಲಾ—(ನಗುತ್ತಾ) ಸಂದೇಹವೇನು?

(ಹೋಗುವರು.)

೨

ಸ್ಥಾನ—ಖಿಜುಯಾದಲ್ಲಿ ಷೂಜನ ಶಿಬಿರ. ಕಾಲ—ಸಂಧ್ಯಾ.

(ಷೂಜನು ನಕ್ಷೆಯೊಂದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವನು. ಹೂಮಾಲೆಯನ್ನು ಕೈಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಪಿಯಾರಳು ಹಾಡುತ್ತಾ ಬಂದು ಮಾಲೆಯನ್ನು ಷೂಜನಿಗೆ ಹಾಕುವಳು.)

ಷೂಜಾ—(ನಕ್ಕು) ಇದೇನು ನನ್ನ ಜಯಮಾಲೆಯೋ ಪಿಯಾರಾ! ನಾನಿನ್ನೂ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಜಯ ಪಡೆದಿಲ್ಲ.

ಪಿಯಾರಾ—ಪಡೆಯದಿದ್ದರೆ ಹೋಗಲಿ, ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ನೀನು ಚಿರವಿಜಯಿ. ನಿನ್ನ ಪ್ರೇಮದ ಕಾರಾಗೃಹದಲ್ಲಿ ನಾನು ಬಂದಿ; ನೀನೆನ್ನ ಪ್ರಭು ನಾನು ನಿನ್ನ ಕ್ರೀತದಾಸಿ—ಆಜ್ಞೆ ಯೇನು? (ಮೊಣಕಾಲೂರಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಳು)

ಷೂಜಾ—ಇದೇನು ಹೊಸ ಪದ್ಧತಿ ಪಿಯಾರಾ! ಒಳ್ಳೇದು, ನನ್ನ ಪ್ರೇಮಾಗಾರದ ಬಂದಿ; ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುವೆನು. ನೀನು ಹೋಗಬಹುದು.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಪಿಯಾರಾ—ನನಗೆ ಮುಕ್ತಿಯು ಬೇಡ; ಈ ಗುಲಾಮಗಿರಿಯೇ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೊಪ್ಪುವುದು.

ಷೂಜಾ—ಕೇಳು, ನಾನೊಂದು ತೊಡಕಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುವೆನು.

ಪಿಯಾರಾ—ಅದೇನು ಹೇಳಬಾರದೇ? ಏನಾದರೂ ಉಪಾಯವಿರುವುದೇನೋ ನೋಡುವೆನು.

ಷೂಜಾ—(ನಕ್ಷೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ) ನೋಡು ಪಿಯಾರಾ, ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ವೀರ ಜುಮ್ಲನ ಫಿರಂಗಿಗಳು; ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮಹಮದನ ಐದು ಸಾವಿರ ಅಶ್ವಾರೋಹೀ ಸೈನ್ಯ ಮತ್ತು ಇಲ್ಲಿ ಔರಂಗಜೇಬ.

ಪಿಯಾರಾ—ಈ ಬರಿಯ ಕಾಗದದಲ್ಲಿ ನನಗೇನೂ ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಷೂಜಾ—ಈಗ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿರುವುದು. ನಾಳೆ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಯುದ್ಧದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಯಾರು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿರುವರೋ ಹೇಳುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಪಿಯಾರಾ—ಅದೇಕೆ ಹೇಳುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಷೂಜಾ—ತನ್ನ ಕಡೆಯ ಫಿರಂಗಿಗಳು ಗುಂಡುಹಾರಿಸಲು ಮೊದಲುಮಾಡಿದ ಮೇಲೆಯೇ ಔರಂಗಜೇಬನು ಅಶ್ವಾರೋಹೀ ಸೈನ್ಯದಿಂದ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡುವನು.

ಪಿಯಾರಾ—ಸರಿ; ಹಾಗಾದರೆ ಯುದ್ಧವೇನೂ ಸಹಜವಾದ ಮಾತಲ್ಲ.

ಷೂಜಾ—ನಿನಗೇನೂ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ.

ಪಿಯಾರಾ—ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದೆ! ನಿನಗದು ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಿತು? ಆಶ್ಚರ್ಯ! ಒಮ್ಮೆಗೆ ಪತ್ತೆಮಾಡಿಬಿಟ್ಟೆಯಲ್ಲ.

ಷೂಜಾ—ನನ್ನ ಸೈನ್ಯವು ಅಶಿಕ್ಷಿತ. ಯಶೋವಂತಸಿಂಹನನ್ನು ಏನಾದರೂ ಮಾಡಲಾಗುವುದೋ ನೋಡಬೇಕು. ಒಂದು ಸಾರಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವೆನು. ಏನು ಹೇಳುವೆ?

ಪಿಯಾರಾ—ಏನೂ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ.

ಷೂಜಾ—ಅದೇಕೆ?

ಪಿಯಾರಾ—ಅದೇಕೆ! ನನ್ನ ಮಾತು ನೀನು ಕೇಳುವುದರಲ್ಲವೆ! ನೀನೆಂತಹವ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ನೆಂಬುದು ನನಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತು. ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಕೇಳುವುದು ಮಾತ್ರ. ಕಾರ್ಯಕಾರಿಯಾಗುವುದು ನಿನ್ನ ವಿಪರೀತ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇ!

ಷೂಜಾ—ಓಹೋ! ಹಾಗೆಯೇ ಇರಬಹುದು.

ಪಿಯಾರಾ—ಆದುದರಿಂದಲೇ ನಾನು ಪತಿವ್ರತೆಯಾದ ಹಿಂದೂ ಹೆಂಗಸಿನಂತೆ ಸ್ವಾಮಿಯು ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಹೂಗುಟ್ಟುತ್ತಿರುವುದು.

ಷೂಜಾ—ಸರಿ ಹಾಗಾದರೆ ತಪ್ಪೆಲ್ಲಾ ನನ್ನದು; ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಕೇಳುವೆನು. ಅನುಕೂಲವಾಗಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಕೊಡದೆ ಹೋದರೆ ನನ್ನಿಷ್ಟ ಬಂದಂತೆ ಮಾಡುವೆನು—ಅಲ್ಲವೆ? ಅದಕ್ಕೀಗ ಪ್ರತೀಕಾರವೇನು?

ಪಿಯಾರಾ—ಪ್ರತೀಕಾರವೇನೂ ಇಲ್ಲ; ನಿನ್ನನು ಉದ್ಧಾರಮಾಡುವ ಉಪಾಯವೇನಾದರೂ ಇದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನಾನೇ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಉಪಾಯವೇನೂ ಇಲ್ಲವೆಂದೇ ಸುಮ್ಮನಿರುವುದು.

ಷೂಜಾ—ಹಾಗಾದರೆ ಹಾಡು; ನಿನ್ನ ಗಾನ, ಸುರೆಯಂತೆ ನೂರು ದುಃಖಗಳನ್ನು, ನೂರು ಯಾತನೆಗಳನ್ನು ಮರೆಸುವುದು. ಕಠೋರವಾದ ಸ್ಥೂಲ ಜಗತ್ತಿನಿಂದ ಮತ್ತಾವುದೋ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು. ಆಗ ನಾನು ಆಕಾಶ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕಗಳ ಅಂತರವನ್ನೇ ತಿಳಿಯಲಾರದೆ ಹೋಗುವೆನು. ಹಾಡು, ನಾಳೆ ಯುದ್ಧ; ಅದಕ್ಕಿನ್ನೂ ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿದೆ. ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದದ್ದು ಆಗಲೇಬೇಕು ಹಾಡು.

ಪಿಯಾರಾ—ನನ್ನ ಹಾಡನ್ನು ಕೇಳುವ ಮೊದಲು ಈ ಸ್ವಚ್ಛ, ಶೀತಲ ಚಂದ್ರಾಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಹೃದಯವನ್ನು ಮಜ್ಜನ ಮಾಡಿಸು. ಈ ಪರಿಮಳಪೂರ್ಣವಾದ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಯನ್ನು ಪವಿತ್ರ ಪ್ರೇಮದ ಪನ್ನೀರಿನಿಂದ ತೋಯಿಸು. ಆಮೇಲೆ ನಾನು ಹಾಡುವೆನು. ಮತ್ತು ನೀನು ಈ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಯನ್ನು ನನ್ನ ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸುವೆಯಂತೆ!

ಷೂಜಾ—ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ ಪಿಯಾರಾ, ಆದರೆ ನಿನ್ನೀ ಉಪಮೆಗಳ ಪೂರ್ಣ ರಸಗ್ರಹಣ ಮಾಡುವುದು ನನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಪಿಯಾರಾ—ಸುಮ್ಮನಿರು. ನಾನು ಹಾಡುವೆನು, ನೀನು ಕೇಳು. ಮೊದಲು ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಈ ... ... ; ಕೈಗಳು ಹೀಗಿರಲಿ;

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊ. ಹಿಂದುಗಳು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವಾಗ ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮುಚ್ಚಿಕೊ.

ಷೂಜಾ—ನೀನು ಏನೇನೋ ಹೇಳುವೆ! ಆ ಬಕ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳ ಮಾತೆತ್ತಿದರೆ ನನಗೆ ನಗುಬರುವುದು. ನಾನಾವ ಧರ್ಮವನ್ನೂ ನಂಬುವುದಿಲ್ಲ. ದಾರನು ಹಿಂದೂಧರ್ಮದ ಪಕ್ಷಪಾತಿ, ಭಂಡ; ಔರಂಗಜೇಬನು ಪಕ್ಕಾ ಮುಸಲ್ಮಾನ್, ಭಂಡ; ಮುರಾದನು ಮುಸಲ್ಮಾನ್ ಆದರೆ 'ಪಕ್ಕಾ' ಅಲ್ಲ; ಭಂಡ.

ಪಿಯಾರಾ—ಮತ್ತು ನೀನು ಯಾವ ಧರ್ಮವನ್ನೂ ನಂಬುವುದಿಲ್ಲ, ಭಂಡ

ಷೂಜಾ—ಅದೇಕೆ? ನಾನಾವ ಧರ್ಮವನ್ನೂ ನಿಂದಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಆಸೆ ಭಾರತದ ಸಾಮ್ರಾಟನಾಗಬೇಕೆಂದು!

ಪಿಯಾರಾ—ಅದೇ ನಿನ್ನ ಭಂಡತನ.

ಷೂಜಾ—ಅದು ಹೇಗೆ ಭಂಡತನ! ದಾರನ ಪ್ರಭುತ್ವ ನನಗೆ ಸಮ್ಮತ. ಆದರೆ ಔರಂಗಜೇಬ ಮತ್ತು ಮುರಾದನ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನೊಪ್ಪಲಾರೆ; ನಾನವರ ದೊಡ್ಡಣ್ಣ.

ಪಿಯಾರಾ—ಅವರಿಗೆ ಅಣ್ಣನಾದುದೇ ನಿನ್ನ ಭಂಡತನ.

ಷೂಜಾ—ನಾನು ಮೊದಲು ಹುಟ್ಟಿದೆನಲ್ಲ?

ಪಿಯಾರಾ—ಮೊದಲು ಹುಟ್ಟಿದುದೆ ನಿನ್ನ ಭಂಡತನ. ನೀನು ಮೊದಲು ಹುಟ್ಟಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದ ಬಹಾದುರಿಯೇನು? ಮೊದಲು ಹುಟ್ಟಿದೆನೆಂದು ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರೆ

ಷೂಜಾ—ಅದೇಕೆ?

ಪಿಯಾರಾ—ನಮ್ಮ ತಂದೆ ರಹಮುಖಾನನು ನಿನಗಿಂತಲೂ ಎಷ್ಟೋ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಆದುದರಿಂದ ಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕೆ ನಿನಗಿಂತ ಅವನ ಹಕ್ಕು ಹೆಚ್ಚು.

ಷೂಜಾ—ಆದರವನು ಸಾಮ್ರಾಟನ ಪುತ್ರನಲ್ಲ.

ಪಿಯಾರಾ—ಸಾಮ್ರಾಟನ ಪುತ್ರನಾಗುವುದು ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತು!

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಷೂಜಾ—ಹಾ ! ಹಾ ! ನೀನು ಈ ರೀತಿ ತರ್ಕಮಾಡಬೇಡ ; ಏನಾದರೂ ಹಾಡು.

ಪಿಯಾರಾ—ಕೇಳು, ಮನಮುಟ್ಟಿ ಕೇಳು.

ಪಿಯಾರಳ ಗೀತ

ಹೃದಯದೊಳಗಿಂತೆನ್ನ ಎಂದೆಂದು ಬಂಧಿಸಿಡು,
ಬೇಡಿದರು ಬಿಡಬೇಡ, ಬಿಡುಗಡೆಯೆ ಬೇಡ.
ತೋಳಸೆರೆಯಾನಂದ, ತುಂಬು ತುಟಿಗಳ ಚದುರು,
ಬಿಡುಗಡೆಯೊಳೇನಿಹುದು ? ವಿರಹದುರಿಯು ;
ಮನಮೆಚ್ಚಿದವರೆಂದು ಒಂದಾಗಿ ಬದುಕುವುದು
ಬಿಡುಗಡೆಯೆ ಕೇಳವರ ಸಾವು ನೋವು.

ಷೂಜಾ—ಪಿಯಾರಾ, ಈಶ್ವರನು ನಿನ್ನನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನೇಕೆ ? ಈ ರೂಪ! ಈ ರಸಿಕತೆ ! ಈ ಸಂಗೀತ ! ಇಂತಹ ದಿವ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನವನ್ನು ಈಶ್ವರನು ನಿಸ್ಸಾರವಾದ ಮರ್ತ್ಯಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಏತಕ್ಕೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದನು ?;

ಪಿಯಾರಾ—ನಿನಗೋಸುಗವಾಗಿ ಪ್ರಿಯತಮ. (ಹೋಗುವರು.)

೩

ಸ್ಥಾನ—ಕಾಶ್ಮೀರದ ಮಹಾರಾಜ ಪೃಥ್ವಿಸಿಂಗನ ಪ್ರಮೋದೋದ್ಯಾನ ಕಾಲ—ಸಂಧ್ಯಾ.

(ಸುಲೇಮಾ‌ನ್ ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು.)

ಸುಲೇಮಾನ್—ಅಲಹಾಬಾದಿನಿಂದ ಓಡಿಬಂದು ಕೊನೆಗೆ ಕಾಶ್ಮೀರದ ಪರ್ವತ ಸೀಮೆಯನ್ನು ಸೇರಿದೆನು. ತಂದೆಯ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಯತ್ನ ನಿಷ್ಫಲವಾಯಿತು. ಈ ದೇಶ ಎಷ್ಟೊಂದು ಸುಂದರ ; ಕುಸುಮಿತವಾದ ಸಂಗೀತದಂತೆ ಚಿತ್ರಿತವಾದ ಪ್ರಣಯದಂತೆ ಒಂದು ಶೋಭಾಮಯವಾದ ಆಲಸಿಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸೌಂದರ್ಯ ! ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದ ಅಪ್ಸರೆಯೊಬ್ಬಳು ಮರ್ತ್ಯಕ್ಕಿಳಿದು ಸಂಚಾರಮಾಡುತ್ತಾ ಶ್ರಾಂತಳಾಗಿ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ನೀಡಿಕೊಂಡು ಹಿಮಾಲಯದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿ ವಾಮಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಕಪೋಲ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನೀಲಾಕಾಶವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತಿದೆ ಈ ದೇಶ. ಇದೇನು ಸಂಗೀತ !

(ದೂರದಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ)

ಸುಲೇಮಾನ್—ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿದೆ. ಇದೋ ಸುಸಜ್ಜಿತವಾದ ದೋಣಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಈ ನಾರಿಯರು ಹಾಡುತ್ತ ಬರುತ್ತಿರುವರು. ಎಷ್ಟೊಂದು ಸುಂದರ ! ಎಷ್ಟೊಂದು ಮಧುರ !

(ಅಲಂಕೃತವಾದ ದೋಣಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಕೆಲವು ಜನ ರಮಣಿಯರು ಹಾಡುತ್ತ ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು.)

ತರುಣಿಯರು—ಗೀತ

ದೋಣಿ ಚಿಕ್ಕದು ಹೃದಯ ದೊಡ್ಡದು
ನನ್ನೊಡನೆ ಬಾ ಕ್ರೀಡೆಗೆ;
ಬೀಸುತಿದೆ ತಂಗಾಳಿ ನದಿಯಲಿ,
ದೂರ ಸರಿವುದು ಬೇಸಿಗೆ.
ಅಲ್ಲಿ ಅರಳಿವೆ ಜಾತಿ ಹೂಗಳು,
ಹಸಿರು ಹುಲ್ಲಿನ ಹಾಸಿಗೆ.
ನಲ್ಲರೊಪ್ಪಿದ ಮಧುರ ಮಧುವಿದೆ,
ಕೊಡುವೆ ಬಾರೆನ್ನೊತ್ತಿಗೆ.
ನಾಲ್ಕುದಿನಗಳ ಬಣಗು ಬಾಳುವೆ,
ಮಿಂಚಿ ಕಳೆವುದು ಯೌವನ;
ಒಂದು ಗಳಿಗೆಯೊ, ಒಂದು ದಿನವೋ
ಸುಖದೊಳಿರು ಬಾ ! ಮೋಹನ !

೧ ರಮಣಿ--ಸುಂದರ ಯುವಕನೆ ನೀನಾರು ?

ಸುಲೇಮಾನ್—ನಾನು ದಾರಷಿಕೋವಿನ ಪುತ್ರ, ಸುಲೇಮಾನ್.

೧ ರಮಣಿ—ದಾರಷಿಕೊ ! ಮೊಗಲ್ ಸಾಮ್ರಾಟ್ ಷಾಜಹಾನನ ಪುತ್ರ. ಸಾಮ್ರಾಟನ ಮೊಮ್ಮಗನೇ ನೀನು !

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಸುಲೇಮಾನ್—ಹೌದು.

೧ ರಮಣಿ— ಮತ್ತು ನಾಸಾರೆಂಬುದನ್ನು ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲವೆ ಸುಲೇಮಾನ್? ನಾನು ಕಾಶ್ಮೀರದ ಪ್ರಧಾನ ನರ್ತಕಿ; ರಾಜನ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರಳಾದ ವೇಶ್ಯೆ. ಇವರೆಲ್ಲ ಸಖಿಯರು. ಬಾ, ನನ್ನೊಡನೆ ದೋಣಿಯಲ್ಲಿ.

ಸುಲೇಮಾನ್—ನಿನ್ನೊಡನೆ! ಅಯ್ಯೋ ಹತಭಾಗಿನಿ, ಏತಕ್ಕೋಸ್ಕರ?

೧ ರಮಣಿ—ಕುಮಾರ, ನೀನೇನು ಮಗುವಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ವೃತ್ತಿ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದೆ?

ಸುಲೇಮಾನ್—ತಿಳಿದಿರುವೆನು; ಆದುದರಿಂದಲೇ ನಿಮ್ಮ ಮೇಲಿಷ್ಟೊಂದು ಅನುಕಂಪ! ಇಂತಹ ರೂಪ! ಈ ಯೌವನ! ಇದೇನು ವ್ಯಾಪಾರದ ಸಾಮಗ್ರಿಯೇ? ರೂಪವು ಕೇವಲ ದೇಹ ಮಾತ್ರ, ಪ್ರೇಮವೇ ಆದರ ಪ್ರಾಣ. ಪ್ರಾಣಹೀನವಾದ ದೇಹವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಏನು ಮಾಡುವುದು, ಸುಂದರಿ?

೧ ರಮಣಿ—ಏಕೆ? ನಾನು ಪ್ರೀತಿಸಲರಿಯದವಳೆಂದು ತಿಳಿದೆಯೋ?

ಸುಲೇಮಾನ್—ನೀನದನ್ನು ಹೇಗೆತಾನೇ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲೆ ಹೇಳು? ಯಾರು ರೂಪವನ್ನು ಸಂತೆಗಿಡುವರೊ, ಯಾರು ತಮ್ಮ ನಗುವನ್ನು ಕೂಡಾ ವಿಕ್ರಯ ಮಾಡಿ ಜೀವಿಸುವರೊ ಅವರು ಪ್ರೇಮವನ್ನರಿಯಬಲ್ಲರು ಹೇಗೆ? ಪ್ರೇಮವು ಕೇವಲ ಕೊಡುವುದಕ್ಕಿಚ್ಛಿಸುವುದು. ಅದು ತ್ಯಾಗದ ಪರಮಾವಧಿ. ಅಂತಹ ಸುಖವನ್ನು ನೀನು ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲೆ ತಾಯಿ?

೧ ರಮಣಿ—ಹಾಗಾದರೆ ನಾವು ಯಾವಾಗಲೂ ಯಾರನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಸುವುದಿಲ್ಲವೊ?

ಸುಲೇಮಾನ್—ಪ್ರೀತಿಸುವಿರಿ. ನೀವು ಪ್ರೀತಿಸುವಿರಿ ಕಿನ್‌ಕಾಪಿನ ಉಷ್ಣೀಷವನ್ನು, ಮುತ್ತಿನ ಉಂಗುರವನ್ನು, ಮಕಮಲ್ಲಿನ ಪಾದರಕ್ಷೆಯನ್ನು, ದಂತದ ಚಡಿಯನ್ನು. ಪ್ರೀತಿಸಬಲ್ಲಿರಿ ಗುಂಗುರಾದ ಕೇಶವನ್ನು, ವಿಶಾಲವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು, ಸರಳವಾದ ನಾಸಿಕವನ್ನು, ಕೆಂಪಾದ ತುಟಿಗಳನ್ನು. ನನ್ನ ಈ ಗೌರವರ್ಣ ಹಾಗೂ ಸಾಮ್ರಾಟನ ಪೌತ್ರನೆಂಬುದು ನಿನ್ನನ್ನು ಮುಗ್ಧಳಾಗಿ ಮಾಡಿತಲ್ಲವೆ? ಇದು ಪ್ರೀತಿಯಲ್ಲ; ಪ್ರೀತಿಯು ಆಂತರಿಕ ವಸ್ತು; ಆತ್ಮ ಆತ್ಮಗಳಲ್ಲಿ. ಹೋಗು ತಾಯಿ.

೨ ರಮಣಿ— ಮಹಾರಾಜರು ಬರುತ್ತಿರುವರು.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

೧ ರಮಣಿ—ಇದು ಸಮಯವಲ್ಲ, ನಡೆಯಿರಿ. ಸುಲೇಮಾರ್ನ್, ಇದರ ಪ್ರತಿಫಲ ವನ್ನು ಪಡೆಯುವೆ.

ಸುಲೇಮಾರ್ನ್—ಏಕೆ ಕೋಪಿಸುವೆ ತಾಯಿ? ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ಅಸಹ್ಯ ವಾಗಲಿ, ವಿದ್ವೇಷವಾಗಲಿ ಇಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಅನುಕಂಪ! ಸೀಮಾರಹಿತ ವಾದ ಅತಲಸ್ಪರ್ಶಿಯಾದ ಅನುಕಂಪ!

(ನರ್ತಕಿಯರು ಹಾಡುತ್ತಾ ಹೋಗುವರು.)

ಆಶ್ಚರ್ಯ! ಈ ಅಪಾರ್ಥಿವರೂಪ, ಈ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯವಾದ ಕಟಾಕ್ಷ, ಈ ಅಪ್ಸರೋಪಮವಾದ ಶರೀರಘಟನೆ, ಈ ಕಿನ್ನರಕಂಠ—ಇವೆಲ್ಲ ಎಷ್ಟೊಂದು ಸುಂದರ! ಹಾಗೂ ಎಷ್ಟೊಂದು ಕುತ್ಸಿತ!

(ಅಲ್ಲಿಂದಿಲ್ಲಿಗೆ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿರುವನು.)

(ಶ್ರೀನಗರದ ರಾಜಾ ಪೃಥ್ವಿಸಿಂಹನ ಪ್ರವೇಶ)

ರಾಜ—ಕುಮಾರ....

ಸುಲೇಮಾರ್ನ್—ಮಹಾರಾಜ.

ರಾಜ—ನೀನು ನಿರಾಶ್ರಯನಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟೆನು. ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಸುಖದಲ್ಲಿಯೂ ಇಟ್ಟೆನು. ನಿನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ಔರಂಗ ಜೇಬನ ಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಿದೆನು.

ಸುಲೇಮಾರ್ನ್—ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೃತಜ್ಞನು.

ರಾಜ—ಈಗಲೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಡಲು ಸಮ್ರಾಟನ ಕಡೆಯಿಂದ ಪೈಸ್ತಾಖಾನನು ಎಷ್ಟೋ ಅನುನಯ ಮಾಡುತ್ತಿರುವನು, ಪ್ರಲೋಭ ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವನು. ನಾನು ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಸಮ್ಮತಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಸುಲೇಮಾರ್ನ್—ನಿನ್ನ ಉಪಕಾರವನ್ನು ನಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ಮರೆಯುವುದಿಲ್ಲ

ರಾಜ—ಆದರೆ ನೀನಿಷ್ಟೊಂದು ಅಲ್ಪನು, ಉಚ್ಛೃಂಖಲ ಮತ್ತು ಚಂಚಲಚಿತ್ತ ನೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ.

ಸುಲೇಮಾರ್ನ್—ಇದೇನು ಮಹಾರಾಜ!

ರಾಜ—ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ನನ್ನ ಬಹಿರುದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡುವಂತೆ ಹೇಳಿದೆನು.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ನೀನದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನನ್ನ ಪ್ರಮೋದೋದ್ಯಾನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ನನ್ನ ಭೋಗಿನಿಯೊಡನೆ ಹಾಸ್ಯಾಲಾಪಮಾಡುವಿಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿರಲಿಲ್ಲ.

ಸುಲೇಮಾನ್—ಮಹಾರಾಜ, ತಾವು ತಪ್ಪಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವಿರಿ.

ರಾಜ—ನೀನು ಸುಂದರ, ಯುವಕ, ರಾಜಪುತ್ರ; ಆದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ...

ಸುಲೇಮಾನ್—ಮಹಾರಾಜ, ನಾನು—

ರಾಜ—ಹೋಗು ಯುವರಾಜ; ದೋಷವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವು ವ್ಯರ್ಥ

(ಇಬ್ಬರೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆಯಿಂದ ಹೋಗುವರು)

೪

ಸ್ಥಾನ—ಅಲಹಾಬಾದಿನಲ್ಲಿ ಔರಂಗಜೇಬನ ಶಿಬಿರ, ಕಾಲ—ರಾತ್ರಿ.

(ಔರಂಗಜೇಬನು ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು.)

ಔರಂಗಜೇಬ—ಈ ಮಹಾರಾಜ ಯಶೋವಂತನು ಎಂತಹ ಅಸಮ ಸಾಹಸಿಕನು. ಖಿಜುಯಾ ಯುದ್ಧಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಆದಿನ ರಾತ್ರಿ ನನ್ನ ರಂಗಮಹಲನ್ನೂ ಬಿಡದೆ ಲೂಟಮಾಡಿ ಜಲೋಚ್ಛ್ವಾಸದಂತೆ ನನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಮುಳುಗಿಸಿ ಹೊರಟುಹೋದನು. ಅಧ್ಭುತ! ಏನೇ ಆಗಲಿ, ಷೂಜನ ಸಂಗಡ ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಜಯಲಾಭವಾಯಿತು. ಈ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಮೇಘ ಸಂಚಾರವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಷಹನಾರಾಜ್ ಮತ್ತು ದಾರಾ; ಸಂಗಡ ಯಶೋವಂತಸಿಂಹ. ಭಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಿದೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಇಲ್ಲಿ ಹಾಗಾಗಲಾರದು' ಈ ಜಯಸಿಂಹನಿಂದಲೇ ಕಾರ್ಯವಾಗಬೇಕು. ಇದೋ ಆತನೇ ಬಂದನು.

(ಜಯಸಿಂಹನ ಪ್ರವೇಶ)

ಜಯಸಿಂಹ—ಜಹಾಪನಾಯವರು ನನ್ನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡಂತಿದೆ.

ಔರಂಗಜೇಬ—ಹೌದು; ನಾನಾಗಿನಿಂದ ನಿಮ್ಮ ನಿರೀಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದೆನು ಹಾ! ಎಷ್ಟೊಂದು ತಾಪ!

ಜಯಸಿಂಹ—ನನಗೇನೋ ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ, ಜಹಾಪನಾ.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಔರಂಗಜೇಬ—ನನ್ನ ಸರ್ವಾಂಗವೂ ಬೆಂಕಿಯಮೇಲಿಟ್ಟಂತಿದೆ. ನಿಮಗೇನೂ ತೋರುತ್ತಿಲ್ಲವೆ, ಮಹಾರಾಜ?

ಜಯಸಿಂಹ—ಜಹಾಪನಾರವರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ನಾನು ಆರೋಗ್ಯವಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಔರಂಗಜೇಬ—ನೋಡು ಮಹಾರಾಜ, ನಾನು ನಾಳಿನ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಡಿಲ್ಲಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗುವೆನು. ನೀವೂ ನನ್ನ ಕೂಡ ಬರುವಿರಷ್ಟೆ?

ಜಯಸಿಂಹ—ನಿಮ್ಮಿಷ್ಟ ಹೇಗಿದ್ದರೆ ಹಾಗೆ.

ಔರಂಗಜೇಬ—ನೀವು ಸಂಗಡ ಬರಬೇಕೆಂದು.

ಜಯಸಿಂಹ—ಆಜ್ಞೆ. ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ನಾನೂ ಸಿದ್ಧನಾಗುವೆನು. ಜಹಾಪಾನಾರವರ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದೆಂದರೆ ನನಗೆ ಬಹು ಸಂತೋಷ.

ಔರಂಗಜೇಬ—ಅದನ್ನು ನಾನು ಬಲ್ಲೆ, ಮಹಾರಾಜ ತಮ್ಮಂತಹ ಮಿತ್ರರು ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವಿರಳ. ನೀವೆನ್ನ ಬಲಗೈಯಂತೆ.

(ಜಯಸಿಂಹನು ಸಲಾಂ ಮಾಡುವನು)

ಔರಂಗಜೇಬ—ಮಹಾರಾಜ, ಯಶೋವಂತಸಿಂಹನು ನಮ್ಮ ಭಂಡಾರವನ್ನೂ ಶಿಬಿರವನ್ನೂ ಲೂಟಮಾಡಿಯೂ ಸುಮ್ಮನಾಗದಿರುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯ! ಅವನೀಗ ವಿದ್ರೋಹಿಯಾದ ಷಹನಾರಾಜ್ ಮತ್ತು ದಾರನ ಪಕ್ಷ ಸೇರಿರುವನಂತೆ.

ಜಯಸಿಂಹ—ಅವನೊಬ್ಬ ಅವಿವೇಕಿ.

ಔರಂಗಜೇಬ—ನನಗೋಸ್ಕರ ದುಃಖವೇನೂ ಇಲ್ಲ: ಯಶೋವಂತಸಿಂಹನು ತನ್ನ ಸರ್ವನಾಶವನ್ನು ತಾನೇ ಕೈ ಬೀಸಿ ಕರೆಯುತ್ತಿರುವನಲ್ಲ ಎಂದು —

ಜಯಸಿಂಹ—ಅದೇ ಬಹಳ ಶೋಚನೀಯ ವಿಚಾರ.

ಔರಂಗಜೇಬ—ಇಷ್ಟರಮೇಲೆ ನೀವು ಆತನ ಅಂತರಂಗ ಬಂಧುಗಳು, ಅವನ ಉದ್ಧಟತನವನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಸಲುವಾಗಿ ಎಷ್ಟೋಸಾರಿ ಕ್ಷಮಿಸಿರುವೆನು. ಭಂಡಾರವನ್ನು ಲೂಟಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋದಾಗಲೂ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ನಾನು ಸುಮ್ಮನಾದೆನು. ಆದರೂ ಅವನು ಸುಮ್ಮನಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಜಯಸಿಂಹ—ನಾನೊಮ್ಮೆ ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ಮಾತಾಡಲೆ?

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಔರಂಗಜೇಬ—ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಿ. ಮತ್ತು ಇದನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿರಿ—ಆತನು ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪಕ್ಷವನ್ನೂ ವಹಿಸದೆ ತಟಸ್ಥನಾಗಿದ್ದರೆ ಆತನ ಸರ್ವಾಪರಾಧಗಳನ್ನೂ ಮನ್ನಿಸುವೆನು, ಮತ್ತು ಗುಜರಾತಿನ ಸುಭೆಯನ್ನು ಆತನಿಗೆ ಕೊಡುವೆನು-ಎಂದು.

ಜಯಸಿಂಹ—ಜಹಾಪನಾರವರು ಬಹು ಉದಾರಿಗಳು ಯಶೋವಂತ ಸಿಂಹನು ಸಮ್ಮತಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವೆನು.

ಔರಂಗಜೇಬ—ನೋಡಿ, ಆತನು ನಿಮ್ಮ ಬಂಧು; ಆತನ ರಕ್ಷಣೆ ನಿಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ.

ಜಯಸಿಂಹ—ನಿಜ.

ಔರಂಗಜೇಬ—ಹಾಗಾದರೆ ನೀವೀಗ ಹೊರಡಿ, ಮಹರಾಜ; ಡಿಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಿರಿ.

ಜಯಸಿಂಹ—ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ. (ಹೋಗುವನು.)

ಔರಂಗಜೇಬ—ಅಭಿನಯ ಸರಿಯಾದಂತಿದೆ. ಈ ರಾಜಪೂತಜಾತಿ ಬಹು ಸರಳ. ಉದಾರತೆಯಿಂದ ವಶಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ನಾನು ಆ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡುವೆನು. ಎಂತಹ ವಿಷಮ ಸಂಯೋಗ? ಷಹನಾರಾಜ್ ಮತ್ತು ಯಶೋವಂತಸಿಂಹ. ಆದರೆ ನನ್ನ ಪ್ರಧಾನ ಆಶಂಕ ಕುಮಾರ ಮಹಮುದನಲ್ಲಿ. ಅವನ ರೀತಿ....(ತಲೆಯಾಡಿಸುತ್ತಾ) ಇದೇನು ಅಲ್ಪ ವಿಷಯವಲ್ಲ. ಅವನ ಸರಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಈ ಅವಿಶ್ವಾಸದ ಬೀಜವನ್ನು ನೆಟ್ಟವರಾರು? ಜಹನಾರಳೆ?

(ಮಹಮುದನು ಬರುವನು.)

ಮಹಮುದ್—ತಂದೆಯೇ, ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದಿರಾ?

ಔರಂಗಜೇಬ—ಹೌದು; ನಾನು ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗುವೆನು. ನೀನು ಷೂಜನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿಹೋಗು. ಮೀರಜುಮ್ಲನು ನಿನ್ನ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಬರುವನು.

ಮಹಮುದ್—ತಂದೆಯ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ.

ಔರಂಗಜೇಬ—ಒಳ್ಳೇದು ಹೋಗು; ಏಕೆ ನಿಂತಿರುವೆ? ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೇಳಬೇಕಾದ್ದು ಮತ್ತೇನಾದರೂ ಇದೆಯೇ?

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಮುಹಮುದ್—ಇಲ್ಲ ತಂದೆಯೇ ; ನಿನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯೊಂದೇ ಸಾಕು.

ಔರಂಗಜೇಬ—ಸರಿ.

ಮುಹಮುದ್—ನನ್ನದೊಂದು ಬಿನ್ನಹವಿದೆ, ತಂದೆಯೆ.

ಔರಂಗಜೇಬ—ಅದೇನು ?....ಏಕೆ ಸುಮ್ಮನಿರುವೆ ಮುಹಮುದ್ ? ಹೇಳು ಪುತ್ರ.

ಮುಹಮುದ್—ಅನೇಕ ದಿನಗಳಿಂದ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಧೈರ್ಯ ಮಾಡಿದೆನು. ಇನ್ನು ಆ ಸಂಶಯವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಲು ನನ್ನಿಂದಾಗಲಾರದು. ನನ್ನ ಔದ್ಧತ್ಯವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು, ತಂದೆಯೆ.

ಔರಂಗಜೇಬ—ಹೇಳು, ಮುಹಮುದ್.

ಮುಹಮುದ್—ತಂದೆಯೆ, ಸಾಮ್ರಾಟ್ ಷಾಜಹಾನನೇಕೆ ಬಂದಿ ?

ಔರಂಗಜೇಬ—ಬಂದಿಯೇ ! ಯಾರು ಹೇಳಿದರು ?

ಮುಹಮುದ್—ಹಾಗಾದರಾತನನ್ನು ಆಗ್ರಾದ ಪ್ರಾಸಾದದಲ್ಲಿ ಬಂಧಿತನನ್ನಾಗಿಟ್ಟಿರುವುದೇಕೆ ?

ಔರಂಗಜೇಬ—ಅದರಿಂದೊಂದು ಪ್ರಯೋಜನವುಂಟು.

ಮುಹಮುದ್—ಮತ್ತು ನನ್ನ ಚಿಕ್ಕತಂದೆ ! ಆತನನ್ನೀರೀತಿಯಾಗಿ ಬಂದಿಯಾಗಿಡುವರಿಂದೇನು ಪ್ರಯೋಜನವಿದೆ ?

ಔರಂಗಜೇಬ—ಇದೆ.

ಮುಹಮುದ್—ಮತ್ತು ನೀನು ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವುದು ! ತಾತಂದಿರು ಜೀವಿಸಿರುವಾಗಲೇ ?

ಔರಂಗಜೇಬ—ಹಾಃ !

ಮುಹಮುದ್—ಹೌದು ತಂದೆಯೆ. (ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸುವನು)

ಔರಂಗಜೇಬ—ಪುತ್ರ, ರಾಜನೀತಿಯು ಬಹಳ ತೊಡಕಾದ ವಿಷಯ. ಈ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನೀನದನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರೆ. ತಿಳಿಯುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಡ.

ಮುಹಮುದ್—ತಂದೆಯೇ, ಸರಳಚಿತ್ತನಾದ ಸೋದರನನ್ನು ಮೋಸದಿಂದ ಸೆರೆಹಿಡಿದು, ಸ್ನೇಹಮಯನಾದ ತಂದೆಯನ್ನು ಸಿಂಹಾಸನಚ್ಯುತನನ್ನಾಗಿ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಮಾಡಿ. ಧರ್ಮದ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಆ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ 'ರಾಜನೀತಿ' ಯೆಂಬ ಹೆಸರಾದರೆ ಆ ರಾಜನೀತಿ ನನಗೆ ಸಮ್ಮತವಲ್ಲ.

ಔರಂಗಜೇಬ— ಮಹಮುದ್, ನೀನು ಅಸ್ವಸ್ಥನಾಗಿರುವೆ.

ಮಹಮುದ್—(ಕಂಪಿತಸ್ವರದಿಂದ) ಇಲ್ಲ, ತಂದೆಯೆ; ನನ್ನಷ್ಟು ಸ್ವಸ್ಥನಾದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಈ ಭಾರತವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಮತ್ತಾರೂ ಇಲ್ಲ.

ಔರಂಗಜೇಬ—ಹಾಗಾದರೆ—

ಮಹಮುದ್—(ನೀರವ)

ಔರಂಗಜೇಬ—ನನ್ನ ಮೇಲಿನ ನಿನ್ನ ಪ್ರಗಾಢ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ವಿಚಲಿತ ಮಾಡಿದವರಾರು, ಮಹಮುದ್ ?

ಮಹಮುದ್—ನೀನು, ತಂದೆಯೇ. ಎಷ್ಟು ದಿನ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿತ್ತೋ, ಅಷ್ಟು ದಿನವೂ ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವಿಟ್ಟೆನು. ಅದಿನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಅವಿಶ್ವಾಸದ ವಿಷದಿಂದ ಜರ್ಜರಿತವಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ.

ಔರಂಗಜೇಬ—ಇದೇಯೋ ನಿನ್ನ ಪಿತೃಭಕ್ತಿ ! ಆಗಕೂಡದೇಕೆ ? ಸರ್ವಾಪೇಕ್ಷಿಯಾಗಿ ದೀಪದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಕತ್ತಲೆಯುಂಟಲ್ಲವೆ ?

ಮಹಮುದ್—ಪಿತೃಭಕ್ತಿ ! ತಂದೆಯೇ, ನಾನಿಂದು ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಪಿತೃಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕೇ ? ಪಿತೃಭಕ್ತಿ ! ನೀನು ನಿನ್ನ ವೃದ್ಧ ತಂದೆಯನ್ನು ಬಂದಿಯಾಗಿಮಾಡಿ, ಯಾವ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡಿರುವೆಯೋ, ಆ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ನಾನು ಪಿತೃಭಕ್ತಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ಕಾಲಿನಿಂದ ನೂಕಿದೆನು. ಪಿತೃಭಕ್ತಿ ! ನಾನು ಪಿತೃಭಕ್ತನಾಗದೆ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಇಂದು ದಿಲ್ಲಿಯ ಮಯೂರಾಸನದಲ್ಲಿ ಔರಂಗಜೇಬನು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು—ಈ ಮಹಮುದ್.

ಔರಂಗಜೇಬ—ಅದನ್ನು ಬಲ್ಲೆ ಮಹಮುದ್ ! ಅದರಿಂದಲೇ ಆಶ್ಚರ್ಯಗೊಂಡಿರುವೆನು. ಆ ಪಿತೃಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಡ, ವತ್ಸಾ.

ಮಹಮುದ್—ಇಲ್ಲ; ಕಳೆದುಹೋಗುವ ಸಂಭವವಿಲ್ಲ, ತಂದೆಯೇ, ಪಿತೃಭಕ್ತಿಯು ಮಹತ್ತಾದ, ಪವಿತ್ರವಾದ ವಸ್ತು. ಆದರೆ ಆ ಪಿತೃಭಕ್ತಿಯನ್ನೂ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಮೀರಿದ ಮತ್ತೊಂದು ವಸ್ತುವುಂಟು. ಅದರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ತಂದೆ, ತಾಯಿ, ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರು—ಎಲ್ಲರೂ ಅಗಣ್ಯರಾಗಿ ಹೋಗುವರು.

ಔರಂಗಜೇಬ—ನಿನ್ನ ಪಿತೃಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಡವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವೆನು ಪುತ್ರ. ನೋಡು, ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ನಿನ್ನದು.

ಮುಹಮುದ್—ನನಗೇ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಲೋಭವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವೆಯಾ, ತಂದೆಯೇ? ಹೇಳಲಿಲ್ಲವೇ-ಕರ್ತವ್ಯದ ಸಲುವಾಗಿ ಈ ಭಾರತಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನಾನೊಂದು ಮಣ್ಣು ಹೆಂಟೆಯಂತೆ ದೂರಕ್ಕೆಸೆದುಬಿಟ್ಟೆನೆಂದು? ತಾತನೂ ಅಂದಿನ ದಿನ ಈ ರಾಜ್ಯಲೋಭವನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು; ನೀನು ಇಂದು ಅದೇ ರಾಜ್ಯಲೋಭವನ್ನು ತೋರಿಸಿದೆ. ಹಾಯ್! ಹಾಯ್! ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಅಷ್ಟೊಂದು ಮಹರ್ಘ್ಯವಾದ ವಸ್ತುವೆ? ಮತ್ತು ವಿವೇಕವು ಅಷ್ಟೊಂದು ಬೆಲೆಯಿಲ್ಲದ್ದೆ? ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನನ್ನ ವಿವೇಕವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲೆ? ತಂದೆಯೇ, ನೀನು ಯಾವ ವಿವೇಕವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಈ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆರ್ಜಿಸಿದೆಯೋ, ಆ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪರಲೋಕಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ಸಂಗಡ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬಲ್ಲೆಯ? ಆದರೆ ಈ ಅವಿವೇಕದ ಫಲವು ಮಾತ್ರ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಡದೆ ಸಂಗಡಲೇ ಬರುವುದು.

ಔರಂಗಜೇಬ—ಮುಹಮುದ್—

ಮುಹಮುದ್—ತಂದೆಯೇ—

ಔರಂಗೇಜೆಬ—ಇದರರ್ಥವೇನು?

ಮುಹಮುದ್—ಇದರ ಅರ್ಥ—ನಾನಿಂದು ನಿನಗಾಗಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿರುವೆನು. ನೀನಾದರೂ ಇರುವೆಯೆಂದು ಹೃದಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿ ನೋಡಿದಾಗ ನಿನ್ನನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡೆನು. ಇಂದು ನನ್ನಂತಹ ದರಿದ್ರನಾರು? ಮತ್ತು ನೀನು ಈ ಭಾರತಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನೇನೋ ಹೊಂದಿದೆ; ಆದರೆ ಅವಕ್ಕಿಂತ ಉತ್ತಮವಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡೆ.

ಔರಂಗಜೇಬ—ಯಾವುದು ಆ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ?

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಮಹಮುದ್—ನನ್ನ ಪಿತೃಭಕ್ತಿ ! ಅದೆಂತಹ ರತ್ನ. ಎಂತಹ ಸಂಪತ್ತು ! ಕಳೆದುಕೊಂಡೆಯಲ್ಲ ! ಇಂದು ನೀನಾವುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರೆ, ತಂದೆ. ಮುಂದೊಂದು ದಿನವಾದರೂ ತಿಳಿಯುವೆಯೆಂದು ತೋರುವುದು.

(ಹೋಗುವನು)

(ಔರಂಗಜೇಬನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಚಿಂತಿಸುತ್ತ ಬೇರೆ ಕಡೆಯಿಂದ ಹೋಗುವನು)

೫

ಸ್ಥಾನ— ಯೋಧಪುರದ ರಾಜಪ್ರಾಸಾದದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೊಠಡಿ, ಕಾಲ— ಮಧ್ಯಾಹ್ನ

(ಯಶೋವಂತಸಿಂಹ ಮತ್ತು ಜಯಸಿಂಹ.)

ಜಯಸಿಂಹ— ಈ ರಕ್ತಪಾತದಿಂದ ನಿನಗಾಗುವ ಲಾಭವೇನು ?

ಯಶೋವಂತ— ಲಾಭವೇ ? ಲಾಭವೇನೂ ಇಲ್ಲ.

ಜಯಸಿಂಹ— ಹಾಗಾದರೆ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ರಕ್ತಪಾತವೇಕೆ ? ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲೂ ಔರಂಗಜೇಬನಿಗೆ ಜಯವಾದರೆ

ಯಶೋವಂತ— ಯಾರು ಬಲ್ಲರು ?

ಜಯಸಿಂಹ— ಔರಂಗಜೇಬನು ಯಾವಾಗ, ಯಾವ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ, ಪರಾಜಿತನಾದುದನ್ನು ನೋಡಿರುವೆ ?

ಯಶೋವಂತ— ಇಲ್ಲ. ಔರಂಗಜೇಬನು ಯಥಾರ್ಥನಾದ ವೀರ. ಆ ದಿನ ನರ್ಮದಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅಶ್ವಾರೂಢನಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿದುದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೆನಪಿದೆ. ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಆ ದೃಶ್ಯವನ್ನೆಂದಿಗೂ ಮರೆಯಲಾರೆ. ನಾಲ್ಕೂಕಡೆ ಫಿರಂಗಿಯ ಗುಂಡುಗಳು ಅಜಸ್ರಧಾರೆಯಾಗಿ ಸುರಿಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವನು ಆ ಕಡೆ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನೂ ಕೊಡದೆ, ಮೌನವಾಗಿ ತೀಕ್ಷ್ಣದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಯುದ್ಧವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ನಾನಾಗ ವಿದ್ವೇಷದಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದೆನು. ಆದರೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನೊಮ್ಮೆ ಸ್ತುತಿಸಿದೆನು. ಔರಂಗಜೇಬನು ಯಥಾರ್ಥನಾದ ವೀರಪುರುಷ.

ಜಯಸಿಂಹ— ಅದನ್ನು ತಿಳಿದೂ ಮತ್ತೆ ಯುದ್ಧದ ಪ್ರಸಂಗವೇಕೆ ?

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಯಶೋವಂತ--ಖಿಜುಯಾ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನನಗಾದ ಅಪಮಾನದ ಪ್ರತಿಶೋಧಕ್ಕಾಗಿ.

ಜಯಸಿಂಹ—ಪ್ರತಿಶೋಧರೂಪವಾಗಿ ನೀನು ಆತನ ಭಾಂಡಾರವನ್ನು ಲೂಟಿ ಮಾಡಿದೆಯಲ್ಲವೇ ?

ಯಶೋವಂತ—ಅಷ್ಟಕ್ಕದು ಪೂರ್ಣವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆ ಶೂನ್ಯ ಭಾಂಡಾರವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಹಣದಿಂದ ತುಂಬುವದು ಔರಂಗಜೇಬನಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ! ನಾನು ಭಾಂಡಾರವನ್ನು ಲೂಟಿಮಾಡಿ ಹಿಂದಿರುಗದೆ, ಷೂಜನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲಿ ಖಿಜುಯಾ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆಂದಿಗೂ ಪರಾಜಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಸಾಮ್ರಾಟ್ ಷಾಜಹಾನನನ್ನು ಮುಕ್ತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ... ಆದರೆ ನನಗಾಗ ಏನೂ ತೋರದೆ ಹೋಯಿತು.

ಜಯಸಿಂಹ—ಅದರಿಂದ ನಿನಗಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಲಾಭವೇನು ? ದಾರನು ಸಾಮ್ರಾಟನಾಗಲಿ, ಷೂಜನಾಗಲಿ, ಅಥವಾ ಔರಂಗಜೇಬನಾಗಲಿ— ನಿನಗದರಿಂದ ಏನು ಲಾಭ ?

ಯಶೋವಂತ—ಕೇವಲ ಪ್ರತಿಶೋಧ ? ನಾನು ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ವಕ್ರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುವೆನು. ಅವರೆಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ವಕ್ರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುವೆನು—ಈ ಧೂರ್ತ ಔರಂಗಜೇಬನನ್ನು.

ಜಯಸಿಂಹ—ಹಾಗಾದರೆ ಖಿಜುಯಾ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನೀನು ಔರಂಗಜೇಬನ ಪಕ್ಷವನ್ನು ವಹಿಸಿದೆಯೇಕೆ ?

ಯಶೋವಂತ—ಅಂದವನು ಡಿಲ್ಲಿಯ ರಾಜಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಆಡಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಾನು ನಂಬಿದೆನು. ಹಠಾತ್ತಾಗಿ ಎಂತಹ ಮಹತ್ವದ ಭ್ರಮೆಯನ್ನು ಹಿಡಿಸಿದನು ! ಎಂತಹ ತ್ಯಾಗದ ಅಭಿನಯ ಮಾಡಿದನು ! ಎಂತಹ ಆಂತರಿಕ ದೈನ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು! ನಾನು ಚಮತ್ಕೃತನಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಾವಿಸಿದೆನು—'ಇದೇನು ! ನನ್ನ ಆಜನ್ಮ ಭಾವನೆ, ನನ್ನ ಪ್ರಕೃತಿಗತವಾದ ವಿಶ್ವಾಸವು ಇಂದು ಸುಳ್ಳಾಯಿತೆ? ಇಂಥ ತ್ಯಾಗಿಯಾದ, ಉದಾರನಾದ, ಧಾರ್ಮಿಕನಾದ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ನಾನು ಪಾಪಿಷ್ಠನಾಗಿ ಭಾವಿಸಿದ್ದೆನೆ!' ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಭ್ರಾಂತನಾಗಿ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಮೊದಲು ನಾನೇ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಜಯಘೋಷ ಮಾಡಿದೆನು. ಆ ದಿನದ ಜಯ ನರ್ಮದಾ ಹಾಗೂ ಖಿಜುಯಾ ಯುದ್ಧಗಳ ಜಯಕ್ಕಿಂತ ಅದ್ಭುತವಾದುದು. ಮತ್ತೆ ಖಿಜುಯಾ ಯುದ್ಧಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂ ಮನಃಷ್ಯನನ್ನು ನೋಡಿದೆನು. ಅದೇ ವಂಚಕ, ಧೂರ್ತ, ದ್ರೋಹಿ, ಔರಂಗಜೇಬ.

ಜಯಸಿಂಹ—ಮಹಾರಾಜ, ಖಿಜುಯಾಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ತೋರಿಸಿದ ರೂಢಾಚರಣೆಗೋಸ್ಕರ ಔರಂಗಜೇಬನು ಅತ್ಯಂತ ಕ್ಷುಬ್ಧನಾಗಿರುವನು ಇಂತಹ ಅಚಿಂತಿತ ಅಪರಾಧಗಳು ಒಂದೊಂದು ವೇಳೆ ಆಗುವುದುಂಟು. ಸಾಮ್ರಾಟನು ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿಯೂ ಅದಕ್ಕೋಸುಗ ಅನುತಾಪ ಪಡುತ್ತಿರುವನು.

ಯಶೋವಂತ—ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ನಾನು ನಂಬುವೆನೆಂದು ತಿಳಿಯದಿರು, ಮಹಾರಾಜ.

ಜಯಸಿಂಹ—ಹೋಗಲಿ. ಆ ಮಾತಿರಲಿ. ಸಾಮ್ರಾಟನು ಅದಕ್ಕೋಸುಗ ನಿಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಕ್ಷಮಾಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಆಮೇಲಿನ ಆಚರಣೆಯಿಂದ ಅ ಅನ್ಯಾಯದ ಪ್ರತಿಶೋಧವಾಯಿತೆಂದು ಆತನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವನು. ಆತನೀಗ ನಿಮ್ಮ ಸಹಾಯವನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆತನ ಇಚ್ಛೆಯೇನೆಂದರೆ : ನೀವು ದಾರನ ಪಕ್ಷವನ್ನು ವಹಿಸಕೂಡದೆಂದು, ತಟಸ್ಥರಾಗಿರಬೇಕೆಂದು. ವಿನಿಮಯವಾಗಿ ಸಾಮ್ರಾಟನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಗುರ್ಜರದ ಸುಬೇದಾರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವನು. ನೀವು ಏನೋ ಒಂದು ಕಲ್ಪಿತವಾದ ಅನ್ಯಾಯದ ಪ್ರತಿಶೋಧಾರ್ಥವಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಡಿರಿ. ಔರಂಗಜೇಬನಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷ ಬೇಡ; ಕುಳಿತಿದ್ದೆಡೆ ನಿರಾಯಾಸವಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ತಾಟಸ್ಥ್ಯದ ವಿನಿಮಯ ರೂಪವಾಗಿ ಗುರ್ಜರದ ಅಧಿಕಾರ. ನಿಮ್ಮ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಕೇವಲ ಪ್ರತಿಹಿಂಸೆ. ಯಶೋವಂತಸಿಂಹ,-ಯಾವದು ಉತ್ತಮವೋ, ನೀವೇ ನೋಡಿರಿ.

ಯಶೋವಂತ—ಆದರೆ ದಾರನ—

ಜಯಸಿಂಹ—ದಾರನು ನಿಮಗೇನಾಗಬೇಕು ? ಅವನೂ ಮುಸಲ್ಮಾನ್; ಔರಂಗಜೇಬರೂ ಮುಸಲ್ಮಾನ್. ನೀವು ನಿಮ್ಮ ದೇಶದ ಸಲುವಾಗಿ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಯುದ್ಧವನ್ನು ಹೂಡಿದ್ದರೆ ನಾನೆಂದಿಗೂ ಬೇಡವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ದಾರನು ನಿಮಗಾರು? ನೀವು ಯಾರ ಸಲುವಾಗಿ ರಜಪೂತ ರಕ್ತವನ್ನು ಚೆಲ್ಲಲಿಚ್ಛಿಸುವಿರಿ? ದಾರನು ವಿಜಯಿಯಾದರೆ ನಿಮಗಾಗುವ ಲಾಭವೇನು? ಅಥವಾ ನಿಮ್ಮ ಜನ್ಮಭೂಮಿಗಾಗುವ ಲಾಭವೇನು?

ಯಶೋವಂತ—ಹಾಗಾದರೆ ನಾನು ಜನ್ಮಭೂಮಿಯ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವೆನು. ಮೇವಾರದ ರಾಣಾ ರಾಜಸಿಂಹ, ಬಿಕನೀರದ ಮಹಾರಾಜ, ನೀವು ಮತ್ತು ನಾನು-ಈ ನಾಲ್ಕು ಜನರೂ ಕೂಡಿ, ಮೊಗಲ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಒಂದು ಫೂತ್ಕಾರದಿಂದ ಹಾರಿಸಿಬಿಡಲಾರೆವೆ? ಬಾ, ಜಯಸಿಂಹ.

ಜಯಸಿಂಹ—ಆಮೇಲೆ ಡಿಲ್ಲಿಯ ಸಾಮ್ರಾಟರಾಗುವವರಾರು?

ಯಶೋವಂತ—ಏಕೆ? ರಾಣಾ ರಾಜಸಿಂಹ.

ಜಯಸಿಂಹ—ನಾನು ಔರಂಗಜೇಬನ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಒಪ್ಪುವೆನು. ಆದರೆ ರಾಜಸಿಂಹನ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಲಾರೆ.

ಯಶೋವಂತ—ಏಕೆ ಮಹಾರಾಜ? ಅವನು ಸ್ವಜಾತಿಯವನೆಂದೆ?

ಜಯಸಿಂಹ—ಅದಕ್ಕಲ್ಲ; ಜ್ಞಾತಿಯ ದುರ್ವಾಕ್ಯವನ್ನು ನಾನು ಸಹಿಸಲಾರೆ. ನಾನು ಯಾವ ದೊಡ್ಡ ಆಶಯಗಳನ್ನೂ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಸಂಸಾರವು ನನಗೊಂದು ಸಂತೆಯಂತೆ. ಎಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪ ಮೂಲ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಾಮಾನು ದೊರಕುವುದೋ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವೆನು. ಔರಂಗಜೇಬನು ಅಲ್ಪ ಮೂಲ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕೊಡುವನು. ಈ ಸ್ಥಿರವಾದ ಅಧಿಕಾರ ಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅನಿಶ್ಚಿತವಾದ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೀಳಲು ನನಗಿಷ್ಟವಿಲ್ಲ.

ಯಶೋವಂತ—ಹುಂ! ಒಳ್ಳೆಯದು ಮಹಾರಾಜ. ಈಗ ನೀವು ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಶ್ರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ. ನಾನು ಯೋಚನೆಮಾಡಿ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಉತ್ತರ ಕೊಡುವೆನು.

ಜಯಸಿಂಹ—ಅದು ಸರಿಯಾದ ಮಾತು. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಯೋಚಿಸಿರಿ, ಮಹಾರಾಜ. ಇದು ಇಹಸಂಸಾರದ ಹುಟ್ಟುಸಾವಿನ ಮಾತು; ನಾವು ಸ್ವತಂತ್ರರಾಜರಾಗಲು ಅಶಕ್ತರಾದರೆ ರಾಜಭಕ್ತರಾದ ಪ್ರಜೆಗಳಾದರೂ ಆಗುವ. ರಾಜ ಭಕ್ತಿಯೂ ಒಂದು ಧರ್ಮ. (ಹೋಗುವನು.)

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಯಶೋವಂತ—ಹಿಂದುಗಳ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಕವಿಯ ಸ್ವಪ್ನ. ಏಕೆಂದರೆ ಹಿಂದುಗಳ ಪ್ರಾಣವು ಶುಷ್ಕ; ಒಣಗಿದ ಕಡ್ಡಿಯಂತೆ ನೀರಸವಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಸಂಚಾರವಾಗುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ? "ಸ್ವತಂತ್ರರಾಜರಾಗಲು ಅಶಕ್ತರಾದರೆ ರಾಜಭಕ್ತರಾದ ಪ್ರಜೆಗಳಾದರೂ ಆಗುವ"- ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ ಜಯಸಿಂಹ. ಯಾರಿಗೋಸುಗ ನಾನು ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲಿ? ದಾರನು ನನಗೇನಾಗಬೇಕು? ನರ್ಮದಾ ಯುದ್ಧದ ಪ್ರತಿಶೋಧವು ಖಿಜುಯಾದಲ್ಲಿ ಮುಗಿಯಿತು.

[ಮಹಾಮಾಯೆಯು ಪ್ರವೇಶಿಸುವಳು.]

ಮಹಾಮಾಯೆ—ಅದನ್ನಾರು ಪ್ರತಿಶೋಧವೆಂದು ಹೇಳುವವರು? ಮಹಾರಾಜ, ನಾನು ಇಷ್ಟುಹೊತ್ತು ಮರೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನಿಮ್ಮ ಅಪೌರುಷವಾದ, ಮಕ್ಕಳ ತೂಗು ಹಲಗೆಯ ಆಟದಂತೆ ನಿರರ್ಥಕವಾದ, ವ್ಯರ್ಥ ಆಂದೋಳನವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಎಂತಹ ಚಮತ್ಕಾರ! ಖಿಜುಯಾ ಯುದ್ಧ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಶೋಧವೆಂದು ಹೆಸರೆ, ಮಹಾರಾಜ? ಔರಂಗಜೇಬನ ಪಕ್ಷವನ್ನು ವಹಿಸಿದ್ದು. ಅವನ ಭಂಡಾರವನ್ನು ಲೂಟಿ ಮಾಡಿ, ಓಡಿಬಂದುದರ ಹೆಸರು ಪ್ರತಿಶೋಧವೆಂದೆ? ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ನಿಮ್ಮ ಪರಾಜಯವು ಉತ್ತಮ. ಪರಾಜಯದ ಮೇಲೆ ಪಾಪದ ಹೊರೆ; ರಾಜಪೂತಜಾತಿಯು ವಿಶ್ವಾಸಘಾತುಕವಾಗಬಲ್ಲುದೆಂಬುದನ್ನು ನೀವೇ ಮೊದಲು ತೋರಿಸಿದಿರಿ.

ಯಶೋವಂತ—ಲೂಟಿ ಮಾಡುವ ಮೊದಲು ನಾನು ಔರಂಗಜೇಬನ ಪಕ್ಷವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದ್ದೆನು, ಮಹಾಮಾಯೆ.

ಮಹಾಮಾಯೆ—ಹಾಗಾದರೆ ಅಪಹರಿಸಿದ್ದು ಅವನನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದಮೇಲೆ?

ಯಶೋವಂತ—ಅಪಹರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಮಹಾಮಾಯೆ; ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಲೂಟಿ ಮಾಡಿದೆನು.

ಮಹಾಮಾಯೆ—ಅದಕ್ಕೆ ಯುದ್ಧವೆಂದು ಹೆಸರೆ? ಧಿಕ್ಕಾರ!

ಯಶೋವಂತ—ಮಹಾಮಾಯೆ, ನಿನಗೆ ಇದನ್ನುಳಿದು ಮತ್ತಾವ ಮಾತೂ ಇಲ್ಲವೋ? ಹಗಲೂ ರಾತ್ರಿ ಈ ನಿಂದೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುವ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಮದುವೆಯಾದದ್ದು?

ಮಹಾಮಾಯೆ—ಹಾಗಾದರೆ ಮದುವೆಯಾದದ್ದೇಕೆ, ಮಹಾರಾಜ?

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಯಶೋವಂತ—'ಏಕೆ?' ಎಂತ ಆಶ್ಚರ್ಯದ ಪ್ರಶ್ನೆ ? ಎಲ್ಲರೂ ಮದುವೆ ಯಾಗುವುದೇಕೆ ?

ಮಹಾಮಾಯೆ—ಹೌದು ; ಏಕೆ ? ಭೋಗಾಭಿಲಾಷೆಯಿಂದ ; ತಮ್ಮ ವಿಳಾಸ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಚರಿತಾರ್ಥ ಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ. ಅಲ್ಲವೆ, ಮಹಾರಾಜಾ ?

ಯಶೋವಂತ—(ಸ್ವಲ್ಪ ಚಿಂತಿಸಿ) ಹೌದು. ಒಂದು ವಿಧದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಮಹಾಮಾಯೆ—ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಒಬ್ಬ ಗಣಿಕೆಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಾರದೇಕೆ ?

ಯಶೋವಂತ—ಕೋಪವೇಕೆ ಮಹಾಮಾಯೆ ?

ಮಹಾಮಾಯೆ—ಮಹಾರಾಜ, ನಿಮ್ಮ ಪಾಶವಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಚರಿತಾರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ, ಕಾಮದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸ್ಥಾನ ಕುಲಾಂಗನೆಯ ಪವಿತ್ರ ಅಂತಃಪುರವಲ್ಲ ; ವಾರಾಂಗನೆಯ ಸಜ್ಜಿತ ನರಕ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿರಿ. ನೀವು ಧನವನ್ನು ಕೊಡುವಿರಿ ; ಅವರು ರೂಪವನ್ನು ಕೊಡುವರು. ನೀವವರ ಬಳಿ ಹೋಗುವಿರಿ–ಲಾಲಸೆಯ ತೀವ್ರ ಚೋದನೆಯಿಂದ ; ಅವರು ನಿಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ಬರುವರು–ಹಸಿವಿನ ತೀವ್ರ ಜ್ವಾಲೆಯಿಂದ. ಪತಿಪತ್ನಿಯರ ಸಂಬಂಧ ಇಂತಹುದಲ್ಲ.

ಯಶೋವಂತ—ಹಾಗಾದರೆ ?

ಮಹಾಮಾಯೆ—ಪತಿಪತ್ನಿಯರ ಸಂಬಂಧ ಪ್ರೀತಿಯ ಸಂಬಂಧ ; ಪ್ರೇಮದ ಪವಿತ್ರ ಭೂಮಿ ; ಆ ಪ್ರೇಮವು ಪ್ರಿಯಜನವನ್ನು ದಿನದಿನವೂ ನೀಚರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ; ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಪ್ರಿಯಕರರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದು. ಆ ಪ್ರೇಮವು ತನ್ನ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ಮರೆತುಬಿಡುವುದು ಮತ್ತು ತನ್ನ ಹೃದಯಾಧಿದೇವತೆಯ ಚರಣದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಆತ್ಮವನ್ನು ಬಲಿಕೊಡುವುದು. ಆ ಪ್ರೀತಿಯು ಪ್ರಭಾತದ ಸೂರ್ಯಕಿರಣಗಳಂತೆ ಯಾರಮೇಲೆ ಬೀಳುವುದೋ ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಚಿನ್ನದ ಬಣ್ಣವುಳ್ಳವರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದು ; ಜಾಹ್ನವಿಯ ಪವಿತ್ರ ಜಲರಾಶಿಯಂತೆ ಯಾರ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವದೋ ಅವರನ್ನು ಪವಿತ್ರಮಾಡುವುದು; ಇಷ್ಟದೈವದ ವರದಾನದಂತೆ ಯಾರನ್ನು

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಹೊಂದುವುದೋ ಅವರನ್ನು ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದು. ಅಂತಹುದು ಆ ಪ್ರೀತಿ ! ಅಚಂಚಲ, ಅನುದ್ವಿಗ್ನ, ಆನಂದಮಯ !

ಯಶೋವಂತ—ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಆ ರೀತಿಯಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುವೆಯಾ, ಮಹಾಮಾಯೆ ?

ಮಹಾಮಾಯೆ—ಪ್ರೀತಿಸುವೆನು. ನಿಮ್ಮ ಗೌರವವನ್ನು ಉಡಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಾನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸಾಯಬಲ್ಲೆನು. ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರವೇ ನನಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಚಿಂತೆ; ಇಷ್ಟೊಂದು ಕೋಪ. ನಿಮ್ಮ ಆ ಗೌರವವು ಮ್ಲಾನವಾಗುವುದನ್ನು ನೋಡುವ ಮೊದಲು ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಇಂಗಿ ಹೋಗಲಿ ಎಂಬುದೇ ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆ. ರಾಜಪೂತಜಾತಿಯ ಗೌರವ, ಮಾರವಾಡದ ಗೌರವವು ನಿಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಅಳಿಸಿಹೋಗುವ ಮೊದಲು ನಾನು ಸಾಯಲಿಚ್ಛಿಸುವೆನು. ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಪ್ರೀತಿ.

ಯಶೋವಂತ—ಮಹಾಮಾಯೆ !

ಮಹಾಮಾಯೆ—ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡು, ಈ ರೌದ್ರಾಕಾರದ ಪರ್ವತಶ್ರೇಣಿ, ಈ ಧವಳಮಯವಾದ ಹಿಮರಾಶಿ ; ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡು, ಜೀವಂತ ಸೌಂದರ್ಯದಂತೆ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ಗಿರಿತರಂಗಣಿ ; ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡು, ಕವಿಯ ಗಾನದಂತೆ ಗಂಭೀರವಾದ ನೀಲಾಕಾಶ. ಆ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಕೂಗನ್ನು ಕೇಳು : ಮನದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಚಿಂತಿಸು-ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಂದಾನೊಂದು ದಿನ ದೇವತೆಗಳು ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ; ಮಾರವಾರ ಮತ್ತು ಮೇವಾರವು ವೀರತ್ವದ ಯುಮಳಸಂತಾನ, ಮಹತ್ವದ ನೈಶಾಕಾಶದಲ್ಲಿ ಬೃಹಸ್ಪತಿ ಮತ್ತು ಶುಕ್ರತಾರೆ. ಕ್ರಮೇಣ ಆ ಮಹಿಮೆಯ ಪರಾಕಾಷ್ಠೆಯು ನಮ್ಮ ಪಾರ್ಶ್ವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುತ್ತಿದೆ. ಬನ್ನಿರಿ, ಚಾರಣಬಾಲಕಿಯರೇ, ಹಾಡಿರಿ-ಆ ಗೀತವನ್ನು.

ಯಶೋವಂತ—ಮಹಾಮಾಯೆ !

ಮಹಾಮಾಯೆ—ಮಾತಾಡಬೇಡ ; ಈ ಇಚ್ಛೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿತೆಂದರೆ ಮಾತೆಯ ಪೂಜೆಯ ಸಮಯವು ಒದಗಿತೆಂದು ತಿಳಿಯುವೆನು. ಶಂಖಧ್ವನಿಯಾಗಲಿ ; ಮಾತಾಡಬೇಡ.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಯಶೋವಂತ—ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಮೆದಳು ಕೆಟ್ಟಿದೆ.

(ಮೆಲ್ಲನೆ ಹೋಗುವನು)

ಮಹಾಮಾಯೆ—ನೀವು ಯಾರು? ಇಷ್ಟೊಂದು ಸೌಮ್ಯರಾಗಿ, ಸುಂದರರಾಗಿ, ಶಾಂತರಾಗಿ ನನ್ನೆದುರಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತಿರುವಿರಿ. (ಚಾರಣಬಾಲಿಕೆಯರು ಬರುವರು.) ಹಾಡಿರಿ, ಬಾಲಕಿಯರೇ—ಆ ಗೀತವನ್ನು.

ಚಾರಣ ಬಾಲೆಯರ ಹಾಡು

ಧನಧಾನ್ಯ ಪುಷ್ಪಭರೇ! ಈ ಚೆಲ್ವ ವಸುಂಧರೇ!
ಅದರ ಮಧ್ಯದೊಳೊಂದು ದೇಶಮುಂಟು, ಸಕಲದೇಶಕ್ಕೆ ಸಾಟಿ;
ಓವೋ! ಅದು ಕನಸಿನಿಂ ಮುದವೆಸೆಯೆ ಮಾಡಿದುದು, ಆನಾಡು ಸ್ಮೃತಿಯಬೀಡು,
ಸಗ್ಗವೇ! ನೀನಿಂಥ ದೇಶವನು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿದರು ಕಾಣಲಾರೆ,
ಸಕಲ ದೇಶಗಳ ರಾಣಿ—ಈ ನಮ್ಮ ಮಾತೃಭೂಮಿ
ಶಶಿಸೂರ್ಯತಾರಕಾಳಿ, ಈ ಪರಿಯೊಳೆಸೆವುದೆಲ್ಲಿ?
ಎಲ್ಲಿ ಬೆಳಗುವುದಿಂಥ ಸೊಬಗಿನಾ ಮಿಂಚು, ಇಂತ ಕಾರ್ಮುಗಿಲ ನಡುವೆ;
ಪಕ್ಷಿಗಳ ಕಲರವದೆ ನಿದ್ರಿಪೆವು ನಾವಿಲ್ಲಿ, ಏಳುವೆವು ಮತ್ತೆ ಕೂಗಲವು;
ಸಗ್ಗವೇ—ಇತ್ಯಾದಿ
ಈ ಸ್ನಿಗ್ಧ ನದಿಗಳೆಲ್ಲಿ? ಈ ಶುಭ್ರ ಗಗನಮೆಲ್ಲಿ?
ಎಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಪುದಿಂಥ ಸಸ್ಯಶ್ಯಾಮಲ ಕ್ಷೇತ್ರಮಾಗಸದ ಕೆಳಗೆ?
ಈ ಪರಿಯ ಧಾನ್ಯರಾಶಿಯ ತೂರೆ ಮತ್ತೆಲ್ಲಿ ಬೀಸುವುದು ಮಂದಪವನವಿದು?
ಸಗ್ಗವೇ—ಇತ್ಯಾದಿ
ತರುಗಳಲಿ ಸುಮದ ಸೋಗು; ವನದೆ ಕೋಗಿಲೆಯ ಕೂಗು,
ಹೆಜ್ಜೆಹೆಜ್ಜೆಗು ತುಂಬಿಗಳ ತಂಡಮೊಗೆವ ಝೇಂಕೃತಿಯ ಸರಸಗಾನ,
ಮಲಗುವವು ಪೂವಿನಾ ಸುರಭಿತಲ್ಪದೊಳವು, ಉಂಟುವುವು ನವಪುಷ್ಪರಸವ,
ಸಗ್ಗವೇ—ಇತ್ಯಾದಿ
ಭ್ರಾತೃಭಗಿನಿಯರ ಪ್ರೀತಿ, ಎಲ್ಲಿಹುದು ನೋಡಲೀರೀತಿ?
ಅಮ್ಮ, ನಿಮ್ಮಯ ಚರಣಯುಗಳವನು, ನನ್ನ ಹೃದಯಮಧ್ಯದೊಳಗಿಡುವೆ
ಹುಟ್ಟಿದೆನು ಈ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ನಾನು, ಇಲ್ಲಿಯೇ ಮಡಿವೆ ಮುದದಿಂದೆ.
ಸಗ್ಗವೇ—ಇತ್ಯಾದಿ

— ತೆರೆ —

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಂಕ

೧

ಸ್ಥಾನ—ಜಿಹನ್‌ಖಾನನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದಾರನ ಕೊಠಡಿ. ನಾದಿರಳು ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿರುವಳು. ಒಂದು ಪಾರ್ಶ್ವದಲ್ಲಿ ದಾರಾ, ಮತ್ತೊಂದು ಪಾರ್ಶ್ವದಲ್ಲಿ ಸಿಪಾರ್ ಮತ್ತು ಜಹರತ್ತುನ್ನೀಸಾ.

ದಾರಾ—ನಾದಿರಾ, ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲ ನನ್ನನ್ನು ತೊರೆಯಿತು; ದೇವರೂ ಕೈಬಿಟ್ಟನು. ನೀನೊಬ್ಬಳು ಮಾತ್ರ ಇಷ್ಟು ದಿನ ನನ್ನನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಲಿಲ್ಲ. ಇಂದು ನೀನೂ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವೆಯಾ ?

ನಾದಿರಾ—ಪ್ರಾಣೇಶ್ವರ, ನನ್ನ ಸಹಸ್ರಾಪರಾಧಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಿರುವೆ. ಇನ್ನು....

ದಾರಾ—ದುಃಖದ ಜ್ವಾಲೆಯಿಂದ ಕ್ಷುಬ್ಧನಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಏನೇನೋ ಅಂದಿರುವೆನು, ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕ್ಷಮಿಸು.

ನಾದಿರಾ—ನಾಥಾ, ದುಃಖದಲ್ಲಿ, ಪ್ರವಾಸದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಸಂಗನಿಯಾಗಿದ್ದುದು ನನಗೆ ಗೌರವದ ಮಾತಲ್ಲವೆ ? ಆ ನೆನಪಿನಿಂದ ಆನಂದಿತಳಾಗಿ ನಾನು ಪರಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವೆನು. ಸಿಪಾರ, ಮಗೂ ಜಹರತ್, ನಾನು ಹೋಗುವೆನು.

ಸಿಪಾರಾ—ನೀನೆಲ್ಲಿ ಹೋಗುವೆಯಮ್ಮ ?

ನಾದಿರಾ—ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗುವೆನೋ ನನಗೆ ತಿಳಿಯದು; ಆದರಿಷ್ಟುಮಾತ್ರ ಹೇಳಬಲ್ಲೆ. ನಾನು ಹೋಗುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ದುಃಖವಿಲ್ಲ; ಹಸಿವು ಬಾಯಾರಿಕೆಗಳ ಬೇಗೆಯಿಲ್ಲ; ರೋಗ ರುಜಿನಗಳಿಲ್ಲ. ದ್ವೇಷದ್ವಂದ್ವಗಳಿಲ್ಲ.

ಸಿಪಾರಾ—ಹಾಗಾದರೆ ನಾವೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವೆವಮ್ಮ! ನಡೆಯಪ್ಪ ಇನ್ನೇಕೆ ಇಲ್ಲಿರಬೇಕು ?

ನಾದಿರಾ—ಇನ್ನಾವ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನೂ ಸಹಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ಸಿಪಾರ್. ನೀವು ಜಿಹನ್‌ಖಾನನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿರುವಿರಿ; ಇನ್ನು ದುಃಖವಿಲ್ಲ.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಸಿಪಾರಾ—ಈ ಜಿಹಾನ್‌ಖಾನ್ ಯಾರಪ್ಪ ?

ದಾರಾ—ಬಹಳ ದಿನಗಳ ನಮ್ಮ ಬಂಧು.

ನಾದಿರಾ—ಅವನನ್ನು ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯು ಎರಡು ಬಾರಿ ಜೀವದಿಂದುಳಿಸಿರುವರು. ಅವನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸುಖದಲ್ಲಿಡಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುವನು.

ಸಿಪಾರಾ—ಆದರೆ ನಾನು ಮಾತ್ರ ಅವನನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರೀತಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ನಾದಿರಾ—ಅದೇಕೆ ಮಗು ?

ಸಿಪಾರಾ—ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಭಯವಾಗುವುದಮ್ಮ; ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡಾಗಲೆಲ್ಲ ಹಾಸ್ಯಮಾಡಿ ನಗುವನು. ಆ ನಗೆಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನನಗೆ ಭಯವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಓಡಿಬರುವೆನಮ್ಮ.

ದಾರಾ—ಹೌದು ನಾದಿರಾ, ಸಿಪಾರನು ಹೇಳುವದು ನಿಜ. ಜಿಹನ್‌ಖಾನನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಧವಾದ ಮೋಸದ ನಗು ಕಂಡುಬರುವುದು. ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂಸೆಯ ಕೆಂಪಾದ ಕಾಂತಿ ; ಅವನಾ ಅರ್ಧಸ್ಫುಟವಾದ ಮೃದು ವಾಕ್ಯಗಳಮೇಲೆ ವಂಚನೆಯ ಛಾಯೆ ಬಿದ್ದಂತಿರುವುದು ಆ ದಿನ ಅವನು ಕಾಲುಗಳಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಪ್ರಾಣಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬೇಡಿದಾಗಿನ ಮುಖಭಂಗಿಯೇ ಬೇರೆ; ಈಗಿನ ಮುಖಭಂಗಿಯೇ ಬೇರೆ. ಅವನ ಈ ಮುಖಭಂಗಿ, ನೋಟ ಮಾತುಗಳು ಇವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನನಗೆ ಅಪರಿಚಿತ.

ನಾದಿರಾ—ಅವನಿಗೆ ಎರಡುಸಾರಿ ಪ್ರಾಣಭಿಕ್ಷೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವಿರಲ್ಲವೆ ? ಅವನು ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲದೆ ಹಾವಲ್ಲ.

ದಾರಾ—ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಈಗ ನನಗೆ ವಿಶ್ವಾಸವಿಲ್ಲ ನಾದಿರಾ, ಅವರು ಕಾಳಸರ್ಪವನ್ನು ಮೀರಿದ ವಂಚಕರು. ಆದರೂ....ಇದೇನು ನಾದಿರಾ, ಆಯಾಸವಾಗುವುದೆ ?

ನಾದಿರಾ—ಇಲ್ಲ ನಾಥ. ನೀವು ಬಳಿಯಲ್ಲಿರುವಾಗ ನನಗೆ ನೋವೆಲ್ಲಿಯದು? ನಿಮ್ಮ ಸ್ನೇಹಮಯವಾದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನನ್ನ ನೋವೆಲ್ಲ ಮಾಯವಾಗಿ ಹೋಗುವುವು. ಇನ್ನು ನನಗೆ ವಿರಾಮವಿಲ್ಲ. ಈ ಹಸುಳೆಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಹೋಗುವೆನು. ಸುಲೇಮಾನನೊಮ್ಮೆ ನೋಡುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲದೆ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಹೋಯಿತು. ಇನ್ನೆಲ್ಲಿ ನೋಡುವುದು. ಸಿಪಾರ, ಜಹರತ್, ಹಾ! ಈಶ್ವರ! (ಸಾಯುವಳು.)

ದಾರಾ—ನಾದಿರಾ, ನಾದಿರಾ, ಎಲ್ಲಿ ನಾದಿರಳು? ನೀರವ! ನಿತ್ರಾಣ!

ಸಿಪಾರ—ಅಮ್ಮ, ಅಮ್ಮಾ—

ದಾರಾ—ನಮ್ಮ ಜೀವನದ ದೀಪವು ನಂದಿಹೋಯಿತು, ಮಗು.

[ಜಹರಳು ಶಿಲಾವಿಗ್ರಹದಂತೆ ನಿಶ್ಚಲಳಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಸ್ಥಿರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತಾಯಿಯ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವಳು; ನಾಲ್ಕು ಜನ ಸೈನಿಕರೊಡನೆ ಜಿಹನ್‌ಖಾನನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು.]

ದಾರಾ—ಯಾರು ನೀವು? ನಿಮ್ಮ ಆಗಮನದಿಂದ ಈ ಮಂದಿರವನ್ನೇಕೆ ಕಲುಷಿತ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಿರಿ?

ಜಿಹನ್‌ಖಾನ—ಖೈದು ಮಾಡಿರಿ.

ದಾರಾ—ನನ್ನನ್ನು ಖೈದುಮಾಡುವಿಯಾ, ಜಿಹನ್‌ಖಾನ್?

ಸಿಪಾರ—(ಕತ್ತಿಯನ್ನೊರೆಗಳಚಿ) ಯಾರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯ ಖೈದುಮಾಡಲು?

ದಾರಾ—ಸಿಪಾರ್, ಕತ್ತಿಯನ್ನಿಡು—ಇದು ಬಹು ಪವಿತ್ರವಾದ ಸಮಯ, ಕಂಡೆಯಾ? ಇನ್ನೂ ನಾದಿರಳ ಆತ್ಮವು ಈ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಾರಾಡುತ್ತಿರುವುದು: ಜಗತ್ತಿನ ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವ ಮೊದಲು ಒಮ್ಮೆ ಕಡೆಯಸಾರಿ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಿರುವುದು; ಇನ್ನೂ ಸ್ವರ್ಗದ ಅಮರಾಂಗನೆಯರು ಅವಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಸಲುವಾಗಿ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಪವಿತ್ರ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯತ್ವದ ದ್ವೇಷದ್ವಂದ್ವಗಳನ್ನು ತಂದುಹಾಕಬೇಡ, ಮಗು.... ನನ್ನನ್ನು ಖೈದುಮಾಡುವಿಯಾ, ಜಿಹನ್‌ಖಾನ್?

ಜಿಹನ್—ಹೌದು ಷಹಜಾದಾ.

ದಾರಾ—ನಾದಿರಾ, ನೀನಿದನ್ನು ಕೇಳಬಲ್ಲೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ಈ ಮೃತದೇಹವು ಘೃಣೆಯಿಂದ ಬೆದರಿ ಏಳುತ್ತಿತ್ತು. ನಿನಗೆ ದೇವರಲ್ಲಿ ಪರಮ ವಿಶ್ವಾಸವಲ್ಲವೆ?

ಜಿಹನ್—ಕೈಗಳಿಗೆ ಸಂಕೋಲೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿರಿ. ಅಡ್ಡಿಮಾಡಿದರೆ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಉಪ[illegible]ಲ್ಲ.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ದಾರಾ—ನಾನು ಅಡ್ಡಿಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ; ನನ್ನನ್ನು ಹಿಡಿಯಿರಿ. ಅದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನು? ನಾನಿಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಾಗಲೆ ಹೀಗಾಗಬಹುದೆಂದು ಭಾವಿಸಿದೆ. ಬೇರೆಯವರಾಗಿದ್ದರೆ ಬೇರೆ ವಿಧವಾಗಿ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಬೇರೆಯವರಾಗಿದ್ದರೆ—ಯಾರಿಂದ ಎರಡು ಸಾರಿ ಪ್ರಾಣಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೆಯೋ ಅಂತಹವನಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ಕೊಟ್ಟು, ಮೋಸದಿಂದ ಖೈದು ಮಾಡುವುದು ಎಂತಹ ವಿಶ್ವಾಸಘಾತಕತನ, ಎಂತಹ ನೃಶಂಶತೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ನಿನಗೆಲ್ಲವೂ ಒಪ್ಪುವುದು, ಜಿಹನ್‌ಖಾನ್. ಈಗ ಪ್ರಪಂಚದ ಸಮಸ್ತ ಉಚ್ಚ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳೂ ಪಾಪದ ಭೀತಿಯಿಂದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ತಲೆಗಳನ್ನು ಬಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವುವು; ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಆಕಾಶವನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಿಲ್ಲ; ಈಗ ತಿಳಿದೆನು—ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾರ್ಥ ಸಿದ್ಧಿಯೇ ಧರ್ಮ, ಶಾಠ್ಯವೇ ನೀತಿ, ಮುಖಸ್ತುತಿಯೇ ಪೂಜೆ, ಕೃತಘ್ನತೆಯೇ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂಬುದನ್ನು. ಹರಿದುಹೋದ ಬಟ್ಟೆಯಂತೆ ಸದ್ಗುಣಗಳಿಂದು ಮಾನವರಿಂದ ತ್ಯಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುವು. ನಾಗರೀಕತೆಯ ಹೊಳಪಿನಿಂದ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಕಾಶವು ಅಳಿಸಿಹೋಗಿರುವುದು. ಇನ್ನೂ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಧರ್ಮವು ಉಳಿದಿದ್ದರೆ ಅದು ಬಡ ಕೃಷಿಕನ ಹುಲ್ಲುಜೋಪಡಿಯಲ್ಲಿ; ಕಾಡುಜನಗಳ ಅಸಭ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ....ಮಾಡು. ಜಿಹನ್‌ಖಾನ್ ನನ್ನನ್ನು ಖೈದುಮಾಡು.

ಸಿಪಾರ—ಹಾಗಾದರೆ ನನ್ನನ್ನೂ ಖೈದು ಮಾಡಿರಿ.

ಜಿಹನ್—ನಿನ್ನನ್ನೂ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ, ಸಾಹೇಬಜಾದಾ. ಸಾಮ್ರಾಟನು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಪುರಸ್ಕಾರ ಕೊಡುವನು.

ದಾರಾ—ಪುರಸ್ಕಾರ ಕೊಡುವನಲ್ಲವೆ; ಇಷ್ಟೊಂದು ಕೃತಘ್ನತೆಗೆ ತಕ್ಕ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವೆಯಾ ಜಿಹನ್‌ಖಾನ್? ಅದು ಹೇಗಾದೀತು! ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಹೊಂದುವೆ; ಆಗ ನಿನ್ನ ಮುಖ ಎಷ್ಟೊಂದು ಕಾಂತಿಮಯವಾಗುವುದೆಂಬುದನ್ನು ನಾ ನೆ ನ್ನ ಕಲ್ಪನಾದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಬಲ್ಲೆನು. ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಹಣ ಬರುವುದು. ಎಲ್ಲವನ್ನು ನಿನ್ನೊಡನೆ ಪರಲೋಕಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವೆ, ಜಿಹನ್‌ಖಾನ್!

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಜಿಹನ್—ತಡವೇಕೆ ಖೈದುಮಾಡಿರಿ.

ದಾರಾ—ಮಾಡಿರಿ. ಬೇಡ, ಇಲ್ಲಿ ಬೇಡ ; ಹೊರಗೆ ಬನ್ನಿ ಈ ಸ್ವರ್ಗಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ನರಕದ ಅಭಿನಯವೇಕೆ ? ಮಾತೇ ವಸುಂಧರೇ, ಹೇಗೆ ನೀನೀ ಹೊರೆಯನ್ನು ಹೊರಬಲ್ಲೆ ? ನೀರವದಿಂದ ಎಷ್ಟನ್ನು ಸಹಿಸಬಲ್ಲೆ ! ಹೇ! ಜಗನ್ನಿಯಾಮಕ! ಕೈಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿರುವೆಯೋ ? ನಡೆ, ಜಿಹನ್‌ಖಾನ್, ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವ

(ಎಲ್ಲರೂ ಹೊರಡಲುದ್ಯುಕ್ತರಾಗುವರು.)

ದಾರಾ—ನಿಲ್ಲಿರಿ ; ನಿನ್ನನ್ನೊಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವೆನು—ಜಿಹನ್‌ಖಾನ್, ನಡೆಸಿಕೊಡುವೆಯಾ ? ಜಿಹನ್‌ಖಾನ್, ನೋಡು ! ಈ ದೇವಿಯ ಮೃತದೇಹವನ್ನು ಲಾಹೋರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸು ; ಅಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ರಾಟರ ಪರಿವಾರದ ಶವಾಗಾರದಲ್ಲಿ ಅದು ಗೋರಿಯಾಗಲಿ. ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಮಾಡುವೆಯಾ ? ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಎರಡುಸಾರಿ ಪ್ರಾಣದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವೆನು. ಇದು ಹೊರತು ಮತ್ತೇನನ್ನೂ ನಿನ್ನಿಂದ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಏನು ಹೇಳುವೆ, ಜಿಹನ್‌ಖಾನ್ ?

ಜಿಹನ್—ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ, ಯುವರಾಜ. ಆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡದೇ ಹೋದರೆ ನನ್ನ ಪ್ರಭುವಾದ ಔರಂಗಜೇಬನು ಕ್ರುದ್ಧನಾಗುವನು.

ದಾರಾ—ಔರಂಗಜೇಬನು ನಿನ್ನ ಪ್ರಭು ; ಹುಂ ! ನನಗೇನೂ ಕೋಪವಿಲ್ಲ ; ನಡೆಯಿರಿ. (ಹಿಂದಿರುಗಿ) ನಾದಿರಾ (ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಮತ್ತೆ ಹಾಸಿಗೆಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಾದಿರಾಳ ಕೈಗಳಮೇಲೆ ಮುಖವಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವನು ; ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಾದ ಮೇಲೆ ಎದ್ದು) ನಡೆ ಜಿಹನ್‌ಖಾನ್.

(ಎಲ್ಲರೂ ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವರು. ಸಿಪಾರನು ಮಾತ್ರ ತಾಯಿಯ ಮೃತದೇಹವನ್ನು ನೋಡಿ ಅಳುತ್ತಾ ನಿಲ್ಲುವನು)

ದಾರಾ—(ತೀವ್ರಕಂಠದಿಂದ) ಸಿಪಾರ್ !

(ಭಯದಿಂದ ಸಿಪಾರನು ಅಳುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವನು. ಎಲ್ಲರೂ ನೀರವವಾಗಿ ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವರು.)

Sri Vidyabharati Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

—೨—

ಸ್ಥಳ—ಯೋಧಪುರದ ರಾಜಗೃಹ. ಕಾಲ—ಮಧ್ಯಾಹ್ನ.
ಯಶೋವಂತಸಿಂಹ, ಮಹಾಮಾಯೆ ನಿಂತಿರುವರು.

ಮಹಾಮಾಯೆ—ಹತಭಾಗ್ಯ ದಾರನನ್ನು ವಂಚಿಸಿ, ಪುರಸ್ಕಾರರೂಪವಾಗಿ ಗುರ್ಜರದ ಸುಬೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿರುವಿರಲ್ಲವೆ, ಮಹಾರಾಜ?

ಯಶೋವಂತ—ಅದರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ತಪ್ಪೇನು, ಮಹಾಮಾಯೆ ?

ಮಹಾಮಾಯೆ—ಅದರಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ತಪ್ಪೇನು ? ಅದು ನಿಮಗೆ ದೊಡ್ಡ ಸನ್ಮಾನ, ಪರಮ ಗೌರವ !

ಯಶೋವಂತ—ಗೌರವವಾಗಲಾರದು. ಆದರೆ ಯಾವ ಅನ್ಯಾಯವೂ ನನಗೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ದಾರನಿಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡುವುದು, ಮಾಡದಿರುವುದು ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆ. ದಾರನು ನನಗೇನಾಗಬೇಕು ?

ಮಹಾಮಾಯೆ—ಯಾರೂ ಅಲ್ಲ; ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಭು.

ಯಶೋವಂತ—ಪ್ರಭು ? ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುವಾಗಿದ್ದನು. ಈಗ ಅವನಾರು ?

ಮಹಾಮಾಯೆ—ಇಂದು ದಾರನು ಅದೃಷ್ಟಚಕ್ರದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ, ಭಾಗ್ಯದಿಂದ ವಂಚಿತನಾದವನು, ಮಾನವರಿಂದ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟನು. ಅಂಥವನೊಡನೆ ನಿಮಗೇನು ಸಂಬಂಧವಿದ್ದೀತು ? ದಾರನು ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಭುವಾಗಿದ್ದನು. ನಿಮಗೆ ಪುರಸ್ಕಾರವನ್ನು ಕೊಡಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದಾಗ, ಕೊರಡೆಯ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಆಳಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದಾಗ !

ಯಶೋವಂತ—ನನಗೇ ?

ಮಹಾಮಾಯೆ—ಹೌದು ಮಹಾರಾಜ, 'ಇದ್ದನು' ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಮೌಲ್ಯವೂ ಇಲ್ಲವೆ ? ಆಗಿಹೋದುದನ್ನು ಒಮ್ಮೆಗೇ ಮರೆತುಬಿಡಲು ಸಾಧ್ಯವೆ? ವರ್ತಮಾನದಿಂದ ಒಂದೇಸಾರಿ ಅದನ್ನು ಕಡಿದುಹಾಕುವಿರಾ? ಒಂದು ದಿನ ಯಾವನು ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಭುವಾಗಿದ್ದನೋ ಅಂತಹವನಲ್ಲಿ ಈಗ ನಿಮಗಿಲ್ಲಾವ ಗೌರವವೂ ಇಲ್ಲವೆ ? ಧಿಕ್ಕಾರ !

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಯಶೋವಂತ—ಮಹಾಮಾಯೆ, ನಿನ್ನೊಡನೆ ತರ್ಕವೇಕೆ? ನನಗಾವುದು ಉಚಿತವೆಂದು ತೋರಿತೋ ಅದನ್ನು ಮಾಡಿದೆನು. ನಿನ್ನ ಉಪದೇಶವು ನನಗೆ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

ಮಹಾಮಾಯೆ—ಹೇಗೆ ಬೇಕಾದೀತು? ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೋತು ಹಿಂದಿರುಗಿದಿರಿ, ವಿಶ್ವಾಸಘಾತಕರಾಗಿ ಹಿಂದಿರುಗಿದಿರಿ, ಸ್ವಾಮಿದ್ರೋಹಮಾಡಿ ಹಿಂದಿರುಗಿದಿರಿ. ನಿಮಗೆ ಬೇಕಾದದ್ದು ನನ್ನ ಭಕ್ತಿ-ಅಲ್ಲವೆ?

ಯಶೋವಂತ—ಅದೇನು ಅಷ್ಟೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಆಸೆಯೋ, ಮಾಹಾಮಾಯೆ?

ಮಹಾಮಾಯೆ—ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ; ಕೇವಲ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಆಸೆ. ನೀನು ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೀರ, ಕ್ಷತ್ರಿಯಕುಲಕ್ಕೆ ಅಪಮಾನವನ್ನು ತಂದಿರುವೆ! ಶಿಳ; ಸಮಗ್ರ ರಾಜಪುತಾಣವೂ ನಿನ್ನನ್ನು ದಿಕ್ಕಾರಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು. ಸ್ವಯಂ ಔರಂಗಜೇಬನ ಮಾವ ಷಹನಾರಾಜನು ದಾರನಕಡೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿ, ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಆನಂದದಿಂದ ಮೃತ್ಯುವನ್ನಾಲಿಂಗಿಸಿದನು. ನೀವು ದಾರನಿಗೆ ಆಸೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಕಡೆಗೆ ಕಾಪುರುಷನಂತೆ ತಟಸ್ಥರಾಗಿ ನಿಂತಿರಿ. ನಾಥ, ಏನು ಹೇಳಲಿ? ನಿಮ್ಮ ಈ ಅಪಮಾನವು ಕ್ಷಣಕ್ಷಣವೂ ನನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಅಗ್ನಿವೃಷ್ಟಿ ಸುರಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಆದರೂ ಅದು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಕೂಡಾ ಮಾಡಿಲ್ಲ; ಆಶ್ಚರ್ಯ!

ಯಶೋವಂತ—ಮಹಾಮಾಯಾ—

ಮಹಾಮಾಯೆ—ಮತ್ತೇನು? ಹೊರಡಿ, ನಿಮ್ಮ ನೂತನ ಪ್ರಭು ಔರಂಗಜೇಬನ ಬಳಗೆ. (ಕೋಪದಿಂದ ಹೋಗವಳು.)

ಯಶೋವಂತ—ಒಳ್ಳೆದು; ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುವೆನು. ಇಷ್ಟೊಂದು ಅವಜ್ಞೆಯೆ! ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುವೆನು. (ಹೋಗುವನು)

೩

ಸ್ಥಾನ—ಆಗ್ರಾದ ದುರ್ಗಪ್ರಾಸಾದದಲ್ಲಿ ಷಾಜಹಾನನ ಕೊಠಡಿ: ಕಾಲ—ರಾತ್ರಿ.
ಷಾಜಹಾನ್ ಮತ್ತು ಜಹನಾರಾ.

ಷಾಜಹಾನ್—ಇಂದೇನು ಕೆಟ್ಟ ಸುದ್ದಿ ಜಹನಾರಾ? ಇನ್ನುಳಿದಿರುವುದೇನು? ದಾರನು ಪರಾಜಿತನಾಗಿ ಕಾಬೂಲಿನ ಕಡೆ ಓಡಿಹೋದನು. ಸೂಜನು

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ದೂರ ಅರಖಾನದಲ್ಲಿ, ರಾಜಾಶ್ರಯದಲ್ಲಿ, ಸಪರಿವಾರವಾಗಿ ಭಿಕ್ಷುಕ; ಮುರಾದನು ಗ್ವಾಲಿಯರ್ ದುರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬಂದಿ. ಮತ್ತಾವ ಕೆಟ್ಟ ಸುದ್ದಿ ಉಳಿದಿರುವುದು ಮಗಳೆ ?

ಜಹನಾರಾ—ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಈ ಸುದ್ದಿಗಳನ್ನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕಾದುದು ನನ್ನ ದೌರ್ಭಾಗ್ಯ. ಆದರೇನು ಮಾಡಲಿ, ತಂದೆ. ಕಷ್ಟಗಳು ಒಂಟೊಂಟಿಯಾಗಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಷಾಜಹಾನ್—ಹೇಳು ಜಹನಾರಾ, ಇನ್ನುಳಿದುದೇನು ?

ಜಹನಾರಾ—ಅಪ್ಪ, ದಾರನು ಸೆರೆಹಿಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟನು.

ಷಾಜಹಾನ್—ಸೆರೆಹಿಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟನೇ ? ಅದು ಹೇಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದನು, ಜಹನಾರಾ?

ಜಹನಾರಾ—ಜಿಹನ್‌ಖಾನ್ ಮೋಸದಿಂದ ಹಿಡಿದುಕೊಟ್ಟನು.

ಷಾಜಹಾನ್—ಜಿಹನ್‌ಖಾನ್! ಜಿಹನ್‌ಖಾನ್! ಏನು ಹೇಳಿದೆ, ಜಹನಾರಾ? ಜಿಹನ್‌ಖಾನನೇ ?

ಜಹನಾರಾ—ಹೌದಪ್ಪ.

ಷಾಜಹಾನ್—ಇದೇನು ಪ್ರಳಯವು ಬಂದೊದಗಿತೇ, ಮಗಳೇ ?

ಜಹನಾರಾ—ಇಂದು ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ದಾರನನ್ನೂ, ಸಿಪಾರನನ್ನೂ ಆನೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಡಿಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದುತಂದರಂತೆ. ಅವರ ಮಾಸಿದ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನೂ, ಬಾಡಿದ ಮುಖವನ್ನೂ ನೋಡಿ. ಡಿಲ್ಲಿಯ ನಿವಾಸಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಅತ್ತರಂತೆ.

ಷಾಜಹಾನ್—ಅತ್ತುದು ಮಾತ್ರವೆ? ಅವರಲ್ಲಾರೂ ದಾರನನ್ನು ಬಿಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಿಲ್ಲವೆ? ನಿಸ್ಸಹಾಯಕವಾದ ಕುರಿ ಹಿಂಡಿನಂತೆ ನೋಡಿ ತಲೆಯನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿದುದು ಮಾತ್ರ ! ಅವರ ಹೃದಯವೇನು ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ್ದೆ ?

ಜಹನಾರಾ—ಇಲ್ಲಪ್ಪ, ಕಲ್ಲೂ ಕರಗುವುದು. ಅವರು ಹೇಡಿಗಳು. ಔರಂಗಜೇಬನ ಕತ್ತಿ ಬಂದೂಕಗಳಿಗೆ ಹೆದರಿ ಮುಗ್ಧರಾದಂತೆ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟರು. ತಲೆಯೆತ್ತಿ ನೋಡುವ ಸಾಹಸವನ್ನೂ ಸಹ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅತ್ತುದೂ ಮರೆಯಲ್ಲಿ, ಔರಂಗಜೇಬನ ಕ[illegible] ಕಂಡಾರೆಂಬ ಭಯದಿಂದ.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಷಾಜಹಾನ್—ಆಮೇಲೆ ?

ಜಹನಾರಾ—ಆಮೇಲೆ ಔರಂಗಜೇಬನು ಅವರನ್ನು ಖಿಜರಾಬಾದಿನ ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ಖೈದುಮಾಡಿಟ್ಟಿರುವನಂತೆ.

ಷಾಜಹಾನ್—ಸಿಪಾರ ಮತ್ತು ಜಹರತ್—ಇವರ ಗತಿಯೇನು ?

ಜಹನಾರಾ—ಸಿಪಾರನು ತಂದೆಯ ಸಂಗಡವೇ ಇರುವನು ; ಜಹರತಳು ಔರಂಗಜೇಬನ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ.

ಷಾಜಹಾನ್—ಔರಂಗಜೇಬನು ದಾರನನ್ನೇನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿರುವನು, ಜಹನಾರಾ ?

ಜಹನಾರಾ—ಏನು ಮಾಡುವನೋ ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ, ಆದರೂ

ಷಾಜಹಾನ್—ಆದರೇನು ಜಹನಾರಾ ? ಹೀಗೇಕೆ ನಡುಗುತ್ತಿರುವೆ ?

ಜಹನಾರಾ—............ಅಪ್ಪ—

ಷಾಜಹಾನ್—ಅದು ಸಂಭವವೇ ಮಗಳೇ ? ಸಹೋದರನು ಸಹೋದರನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸುವುದು ಸಂಭವವೇ ?

ಜಹನಾರಾ—ಸುಮ್ಮನಿರು ಅಪ್ಪ. ಅದಾರ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಸದ್ದು ! ಕೇಳಿಸುವುದೇ ಅಪ್ಪ ? ಅಯ್ಯೋ ? ಎಂತಹ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದೆ !

ಷಾಜಹಾನ್—ಅದೇಕೆ ಜಹನಾರಾ ?

ಜಹನಾರಾ—ನೀನೇನು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟೆ ಅಪ್ಪ ! ಇನ್ನು ದಾರನಿಗೆ ರಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲ.

ಷಾಜಹಾನ್—ಅದು ಹೇಗೆ ?

ಜಹನಾರಾ—ಔರಂಗಜೇಬನು ದಾರನನ್ನು ಕೊಲ್ಲದಿರಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಅಷ್ಟೊಂದು ಘೋರಪಾಪ ಔರಂಗಜೇಬನ ಹೃದಯದಲ್ಲೂ ಹುಟ್ಟದಿರಬಹುದು. ಈಗ ನೀನು ಆ ಮಾತನ್ನು ಅವನಿಗೆ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟೆ. ಏನು ಮಾಡಿದೆಯಪ್ಪ ! ಸರ್ವನಾಶವಾಯಿತು ?

ಷಾಜಹಾನ್—ಔರಂಗಜೇಬನು ಇಲ್ಲಿಲ್ಲ; ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮತ್ತಾರು ಕೇಳಿದರು ?

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಜಹನಾರಾ—ಔರಂಗಜೇಬನಿಲ್ಲ; ಅದರೀ ಕಂಬಗಳಿಲ್ಲವೆ, ಈ ಗಾಳಿಯಿಲ್ಲವೆ, ದೀಪವಿಲ್ಲವೆ? ಇಂದು ಈ ಜೀವವಿಲ್ಲದ ಜಡಪದಾರ್ಥಗಳೂ ಔರಂಗಜೇಬನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿರುವವು. ಇದು ಔರಂಗಜೇಬನ ಪಾಷಾಣಮಯವಾದ ಹೃದಯ; ಇಲ್ಲಿ ಬೀಸುತ್ತಿರುವುದು ಯಮುನೆಯ ತಂಗಾಳಿಯಲ್ಲ, ಔರಂಗಜೇಬನ ವಿಷಾಕ್ತವಾದ ವಿಶ್ವಾಸ; ಇದು ದೀಪವಲ್ಲ, ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳ ಮರ್ಮಭೇದಿಯಾದ ನೋಟ. ಈ ರಂಗಮಹಲಿನಲ್ಲಿ, ಈ ರಾಜಪುರಿಯಲ್ಲಿ, ಈ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ, ನನಗೂ ನಿನಗೂ ಯಾರಾದರೊಬ್ಬ ಬಂಧುವಿರುವನೆಂದು ನಂಬಿರುವೆಯಾ ಅಪ್ಪ? ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ; ಎಲ್ಲರೂ ಔರಂಗಜೇಬನ ದಳದವರೇ ಅಪ್ಪ. ಇದಾರ ನೆರಳು!

ಷಾಜಹಾನ್—ಎಲ್ಲಿ?

ಜಹನಾರಾ—ಏನೂ ಇಲ್ಲ, ತಂದೆ, ಅಲ್ಲೇನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವೆ?

ಷಾಜಹಾನ್—ಇಲ್ಲಿಂದ ಹಾರಿಬಿಡಲೆ?

ಜಹನಾರಾ—ಇದೇನಪ್ಪ!

ಷಾಜಹಾನ್—ದಾರನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಅವನನ್ನು ವಧ್ಯಭೂಮಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರುವರು; ನಾನಿಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಸಿನಂತೆ, ಶಿಶುವಿನಂತೆ–ನಿರುಪಾಯನಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುವೆನು! ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಈ ಎಲ್ಲ ಘಟನೆಗಳನ್ನೂ ನೋಡುವೆನಾದರೂ ಪಶುವಿನಂತೆ ಉಂಡು, ತಿಂದು ಮಲಗಿ ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿರುವೆನು. ಧಿಕ್ಕಾರವಿರಲಿ ಈ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ! ಇಲ್ಲಿಂದ ಹಾರಿಬಿಡುವೆನು.

ಜಹನಾರಾ—ಇದೇನಪ್ಪ! ಇಲ್ಲಿಂದ ಹಾರಿದರೆ ಸಾವು ಖಂಡಿತ?

ಷಾಜಹಾನ್—ಹಾಗಾದರೂ ಉತ್ತಮವೇ! ಒಮ್ಮೆ ದಾರನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವೆನು.

ಜಹನಾರಾ—ಅಪ್ಪ, ನೀನು ಉನ್ಮತ್ತನಂತೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಿರುವೆ; ಸತ್ತಮೇಲೆ ದಾರನನ್ನು ಉಳಿಸುವ ಆಶೆಯಾದರೂ ಎಲ್ಲಿಯದು?

ಷಾಜಹಾನ್—ಅದು ನಿಶ್ಚಯ; ನಾನು ಸತ್ತಮೇಲೆ ದಾರನನ್ನು ಉಳಿಸಬಲ್ಲೆನು ಹೇಗೆ? ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ, ಜಹನಾರಾ. ಹಾಗಾದರೆ ಮಾಡಬೇಕಾ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ದ್ದೇನು ಜಹನಾರಾ? ಒಂದುಸಾರಿ ಔರಂಗಜೇಬನನ್ನಿಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತರ ಬಲ್ಲೆಯಾ?

ಜಹನಾರಾ—ಇಲ್ಲ ಅಪ್ಪ, ಅವನು ಬರುವುದಿಲ್ಲ; ಹಾಗಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಕೇವಲ ಹೆಂಗಸಾದ ನಾನು ಅವನೊಡನೆ ಒಮ್ಮೆ ಕಾಳಗ ಮಾಡಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಆ ದಿನ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದೆನಲ್ಲವೆ, ಅಂದಿನಿಂದ ಈ ಮಹಲನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಲು ನನಗೆ ಅನುಮತಿಯಿಲ್ಲ.

ಷಾಜಹಾನ್—ನಾನು ಹಾರಿಬಿಡುವೆನು; ಇದೋ ಹಾರಿದೆ!

(ಹಾರಲು ಉದ್ಯುಕ್ತನಾಗುವನು)

ಜಹನಾರಾ—ಅಪ್ಪ, ನಿಲ್ಲು ನಿಲ್ಲು; ಇದೇನು ಹುಚ್ಚು!

ಷಾಜಹಾನ್—ಸರಿ; ಮಗಳೇ. ನಾನು ಹುಚ್ಚನಾದೆನಲ್ಲವೆ! ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ; ನಾನು ಹುಚ್ಚನಲ್ಲ. ಈಶ್ವರನೇ, ಈ ದುರ್ಬಲನಾದ, ಜರಾಜೀರ್ಣನಾದ, ಅಸಹಾಯಕನಾದ, ಮುದುಕ ಷಾಜಹಾನನನ್ನೊಮ್ಮೆ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡು. ನಿನಗೆ ಕರುಣೆಯಿಲ್ಲವೆ? ಮಗನು ತಂದೆಯನ್ನು ಖೈದು ಮಾಡಿಟ್ಟಿರುವನು. ಯಾವ ಮಗನು ತಂದೆಯನ್ನು ಕಂಡರೆ ಭಯದಿಂದ ಓಡುತ್ತಿದ್ದನೋ, ಅವನ ಇಷ್ಟೊಂದು ಅವಿಚಾರ, ಇಷ್ಟೊಂದು ಅತ್ಯಾಚಾರ, ಹಾಗೂ ಇಂತಹ ಅಸ್ವಾಭಾವಿಕ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ನಿನ್ನ ನಿಯಮವು ಸಹಿಸಬಲ್ಲುದೆ? ಸಹಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಖುದಾ! ನಾನಂತಹ ಪಾಪವನ್ನೇನು ಮಾಡಿದೆ? ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗನೇ ನನ್ನನ್ನು—

ಜಹನಾರಾ—ಒಂದು ಸಾರಿ ಔರಂಗಜೇಬನಿಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲಿ, ಆಗ ತೋರಿಸುವೆನು— ನನ್ನ ಕೈಗಳ ತೀಟೆಯನ್ನು. (ಹಲ್ಲು ಕಡಿಯುವಳು.)

ಷಾಜಹಾನ್—ಮುಮ್‌ತಾಜ್, ನೀನು ಬಹು ಭಾಗ್ಯವಂತೆ, ಈ ಮರ್ಮಾಂತಿಕ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನೀನು ನೋಡಲಿಲ್ಲ. ನೀನು ಬಹು ಪುಣ್ಯವತಿ; ಆದುದರಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಮೊದಲೆ ಸತ್ತುಹೋದೆ. ಜಹನಾರಾ—

ಜಹನಾರಾ—ಅಪ್ಪ—

ಷಾಜಹಾನ್—ಹೀಗೆ ಬಾ, ಮಗಳೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ಹರಸುವೆನು.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಜಹನಾರಾ—ಏಕೆ ಅಪ್ಪ ?

ಷಾಜಹಾನ್—ನಿನಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗುವುದು ಬೇಡವೆಂದು ಹರಿಸುವೆನೇ ತಾಯಿ, ನನ್ನ ಶತ್ರುಗಳಿಗೂ ಬೇಡ.

(ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾ ಷಾಜಹಾನನು ಹೋಗುವನು. ಜಹನಾರಳು ಹಿಂದೆ) ಹೋಗುವಳು.

೩

ಸ್ಥಾನ—ಔರಂಗಜೇಬನ ಪ್ರಸಾದ. ಕಾಲ—ರಾತ್ರಿ.

(ಔರಂಗಜೇಬನು ಕೈಲೊಂದು ಪತ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅಲ್ಲಿಂದಿಲ್ಲಿಗೆ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿರುವನು)

ಔರಂಗಜೇಬ—ಇದು ದಾರನ ಮೃತ್ಯುದಂಡ. ಖಾಜಿಗಳ ನ್ಯಾಯತೀರ್ಪು! ಅದರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅಪರಾಧವೇನು ? ನಾನು ಮಾಡಬಲ್ಲುದೇನು ? ಆದರೆ ಸಹೋದರನೆಂಬ ಪಕ್ಷಪಾತದಿಂದ ನ್ಯಾಯಪಥವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಂಧಿಸುವುದು ಯುಕ್ತವಲ್ಲ.

(ದಿಲ್ದಾರ್ ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು.)

ದಿಲ್ದಾರ್—ಕೊಲೆ !

ಔರಂಗಜೇಬ—ಯಾರು ! ದಿಲ್ದಾರ್, ಈ ಅವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ನೀನು ಇಲ್ಲಿಗೇಕೆ ಬಂದೆ ?

ದಿಲ್ದಾರ್—ನಾನು ಯಾವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಬರಬೇಕೋ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವೆನು, ಜಹಾಪನಾ. ನಾನು ಈಗ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಾರದೆ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಈ ಘೋರವಾದ ಕೊಲೆಯು....

ಔರಂಗಜೇಬ—ಕೊಲೆ ! ಅಲ್ಲ, ದಿಲ್ದಾರ್, ಅದು ಖಾಜಿಗಳ ನ್ಯಾಯತೀರ್ಪು.

ದಿಲ್ದಾರ್—ಸಾಮ್ರಾಟರೆ, ನಿಜವಾದ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಲೆ ?

ಔರಂಗಜೇಬ—ಹೇಳು.

ದಿಲ್ದಾರ್—ಸಾಮ್ರಾಟ್, ಹಠಾತ್ತಾಗಿ ನೀವು ಹೀಗೆ ನಡುಗುವಿರೇಕೆ? ಬೇಸಿಗೆಯ ಪುಷ್ಪವಾಸಿತವಾದ ವಾಯು ಉಚ್ಛ್ವಾಸದಂತೆ ನಿಮ್ಮ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ದನಿಯು ಕುಗ್ಗುತ್ತಿರುವುದೇಕೆ? ಏಕೆ ಜಹಾಪನಾ? ಸತ್ಯವನ್ನು ನುಡಿಯಲಿ!

ಔರಂಗಜೇಬ—ದಿಲ್ದಾರ್!

ದಿಲ್ದಾರ್—ನೀವು ದಾರನ ಮರಣವನ್ನಿಚ್ಛಿಸುವಿರಿ. ಅದು ನಿಜವಾದ ಮಾತು!

ಔರಂಗಜೇಬ—ನಾನು?

ದಿಲ್ದಾರ್—ಹೌದು; ನೀವು.

ಔರಂಗಜೇಬ—ಅದು ಖಾಜಿಗಳ ನ್ಯಾಯತೀರ್ಪು.

ದಿಲ್ದಾರ್—ನ್ಯಾಯತೀರ್ಪು! ಜಹಾಪನಾ, ಖಾಜಿಗಳು ದಾರನಿಗೆ ಮರಣ ದಂಡನೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸಿದಾಗ ಈಶ್ವರನ ಕಡೆ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನಿಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದುದು ಜಹಾಪನಾರವರ ನಗುಮುಖವನ್ನು. ಮಧ್ಯೆ ಮಧ್ಯೆ ತಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿಯರ ನೂತನ ರತ್ನಾಭರಣಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಯಾವೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುವಿನ ಆರಕ್ತ ದೃಷ್ಟಿ ಒರೆ ಕಳಚಿದ ಕತ್ತಿಯಂತೆ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ತೂಗಾಡುತ್ತಿರುವುದೋ, ಅಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ತೀರ್ಪು! ಒಮ್ಮೆಗೆ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವನ್ನೂ ವಂಚಿಸಬಲ್ಲೆನೆಂದು ತಿಳಿದಿರಾ, ಜಹಾಪನಾ? ಆಗಲೇ ಜನರಿಗೆಲ್ಲ ತಿಳಿದಿದೆ. ಕೇವಲ ಭಯದಿಂದ ಬಾಯಿಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಜನಗಳ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಬಹುದು! ಆದರೆ ಬರಿ ಮಾತಿನಿಂದ ಕರಿಯುದನ್ನು ಬಿಳಿದು ಮಾಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ನೀವು ನ್ಯಾಯದ ಹೆಸರಿನಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ನಿರಾಪದ ಮಾಡಲು ದಾರನ ಕೊಲೆ ಮಾಡಿದಿರೆಂದು ಜನರು ತಿಳಿಯುವರು; ಭವಿಷ್ಯವು ತಿಳಿಯುವುದು.

ಔರಂಗಜೇಬ—ಅದು ನಿಜ, ದಿಲ್ದಾರ್; ನೀನು ಸತ್ಯವಾದ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದೆ. ದಾರನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ನೀನಿಂದು ಉಳಿಸಿದೆ ಹಿಂದೊಂದು ಸಾರಿ ನನ್ನ ಪುತ್ರ ಮಹಮದನನ್ನು ಕಾಪಾಡಿದೆ. ಇಂದು ಅಣ್ಣ ದಾರನನ್ನು ಉಳಿಸಿದೆ! ಹೋಗು ದಿಲ್ದಾರ್, ಷಯಸ್ತಾಖಾನನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬೇಗ ಕಳುಹಿಸು.

(ದಿಲ್ದಾರ್ ಹೋಗುವನು.)

ಔರಂಗಜೇಬ—ದಾರನು ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಿ, ನಾನು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕಾದರೂ ತ್ಯಜಿಸುವೆನು. [illegible] ಪಕೃತ್ಯವನ್ನು

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಮಾತ್ರ....ಈ ಮರಣದಂಡನೆಯ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಹರಿದು ಹಾಕುವುದೊಳಿತು (ಹರಿಯಲು ತೊಡಗಿ ಮತ್ತೆ ಸುಮ್ಮನಾಗಿ) ಬೇಡ, ಈಗ ಬೇಡ; ಷಯಸ್ತಾಖಾನನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಹರಿದುಹಾಕಿ, ಈ ಮಹತ್ವದ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪದಾರ್ಪಣ ಮಾಡುವೆನು.

(ಷಯಸ್ತಾಖಾ ಮತ್ತು ಜಿಹನ್‌ಖಾ ಬಂದು ಅಭಿವಾದನ ಮಾಡುವರು.)

ಔರಂಗಜೇಬ—ಸೇನಾಪತಿ, ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣ ದಾರನಿಗೆ ಮರಣದಂಡನೆಯಾಗಿದೆ.

ಜಿಹನ್‌ಖಾ—ದಂಡಾಜ್ಞೆಯು ತಮ್ಮ ಕೈಲೇ ಇರುವಂತಿದೆ ! ನನಗದನ್ನು ಕೊಡಿ, ಖುದಾಬಂದ್ ; ನಾನೇ ಸ್ವಯಂ ದಂಡವಿಧಾನ ಮಾಡಿಬರುವೆನು. ಕಾಫರನ ನ್ಯಾಯವಧೆಗಾಗಿ ನನ್ನ ಕೈಗಳು ತವಕಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವವು.

ಔರಂಗಜೇಬ—ನಾನವನನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿರುವೆನು.

ಷಯಸ್ತಾಖಾ—ಇದೇನು ಜಹಾಪನಾ ? ವೈರಿಗೆ ಮನ್ನಣೆಯೇ ! ಅವನು ನಿಮ್ಮ ಪ್ರತಿಕಕ್ಷಿ.

ಔರಂಗಜೇಬ—ಅದನ್ನು ಬಲ್ಲೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅವನನ್ನು ಮನ್ನಿಸುವುದು ಪರಮ ಗೌರವವೆಂದು ಬೋಧೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದು.

ಷಯಸ್ತಾಖಾ—ಜಹಾಪನಾ ಈ ಗೌರವವನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ವಿಕ್ರಯಮಾಡಬೇಕಾದೀತೆಂಬುದನ್ನು ಬಲ್ಲಿರಾ ?

ಔರಂಗಜೇಬ—ಯಾವ ತೋಳುಗಳ ಬಲದಿಂದ ಈ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಅರ್ಜಿಸಿದೆನೋ ಅವುಗಳ ಬಲದಿಂದಲೇ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳವೆನು.

ಷಯಸ್ತಾಖಾ—ಜಹಾಪನಾ, ಒಂದು ಮಹಾವಿಪತ್ತನ್ನು ಹೆಗಲೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಆಜೀವವೂ ರಾಜ್ಯವಾಳಬೇಕಾಗುವುದು ! ಸಮಸ್ತಪ್ರಜೆಗಳೂ, ಸೈನ್ಯವೂ ದಾರನ ಪಕ್ಷವೆಂಬುದನ್ನು ಬಲ್ಲಿರಾ ? ಆ ದಿನ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ದಾರನಿಗಾಗಿ ಮಕ್ಕಳಂತೆ ಅತ್ತರು ಮತ್ತು ಜಹಾಪನಾರವರನ್ನು ಶಪಿಸಿದರು ; ಅವರಿಗೆ ಎಂದಾದರೊಮ್ಮೆ ಸುಯೋಗ ದೊರಕಿತೆಂದರೆ—

ಔರಂಗಜೇಬ—ಏನಾಗುವುದು ?

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಷಯಿಸ್ತಾಖಾನ್—ತಾವು ದಾರನನ್ನು ಒಂದು ಗಳಿಗೆಯೂ ಬಂಧನದಲ್ಲಿಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ತಿಳಿಯಿರಿ, ಜ ಹಾ ಪ ನಾ, ಎಂದಾದರೊಂದುದಿನ ಸುಯೋಗ ದೊರಕಿತೆಂದರೆ ಸೈನಿಕರು ದಾರನನ್ನು ಮುಕ್ತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವರು. ಆಮೇಲೆ....ಜಹಾಪನಾರವರಿಗೆ ತಿಳಿದೇ ಇದೆ.

ಔರಂಗಜೇಬ—ಹೌದು.

ಷಯಿಸ್ತಾಖಾನ್—ಅಲ್ಲದೆ, ವೃದ್ಧ ಸಾಮ್ರಾಟರೂ ದಾರನ ಪಕ್ಷವನ್ನು ವಹಿಸಿರುವರು. ಮತ್ತು ಸೈನ್ಯದವರು ಆತನನ್ನು ಗುರುವಿನಂತೆ ಆದರಿಸುವರು, ತಂದೆಯಂತೆ ಪ್ರೀತಿಸುವರು.

ಔರಂಗಜೇಬ—ಹುಂ! (ಅಡ್ಡಾಡುತ್ತಾ) ಬೇಕಾದರೆ ಈ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನೇ ತ್ಯಜಿಸುವೆನು.

ಷಯಿಸ್ತಾಖಾನ್—ಹಾಗಾದರಿಷ್ಟೊಂದು ಶ್ರಮದಿಂದ ಅದನ್ನು ಪಡೆದುದರ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು? ತಂದೆಯನ್ನು ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟನನ್ನಾಗಿಮಾಡಿ, ತಮ್ಮನನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದು....ಈ ಎಲ್ಲ ಸಾಹಸದ ಅರ್ಥವೇನು, ಜಹಾಪನಾ?

ಔರಂಗಜೇಬ—ಆದರೂ—

ಜಿಹನ್‌ಖಾನ್—ಖೋದಾಬಂದ್, ದಾರನು ಕಾಫರ್; ತಾವು ಕಾಫರನನ್ನು ಮನ್ನಿಸುವುದೇ? ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನೀವು ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿರುವಿರಿ; ಅದು ನೆನಪಿರಲಿ. ಧರ್ಮದ ಮೇಲೆ ದೃಷ್ಟಿಯಿರಲಿ.

ಔರಂಗಜೇಬ—ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ ಜಿರ್ಹಖಾನ್, ದಾರನು ನನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಸರ್ವಾಪರಾಧ ಅನ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬಲ್ಲೆನು. ಆದರೆ ಇಸ್ಲಾಂಧರ್ಮದ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪಮಾತ್ರ ಅಪಮಾನವನ್ನೂ ಸಹಿಸಲಾರೆನು. ತೆಗೆದುಕೋ ಜಿರ್ಹಖಾನ್, ದಂಡಾಜ್ಞೆಯನ್ನು (ಕೊಡುವನು.)

ಜಿಹನ್‌ಖಾನ್—ಆಜ್ಞೆ, ಜಹಾಪನಾ. ಇಂದಿನ ರಾತ್ರಿಯೇ ದಾರನ ಛಿನ್ನಮುಂಡವನ್ನು ತಮಗೆ ತಂದುತೋರುವೆನು.

ಔರಂಗಜೇಬ—ಎಲ್ಲಿ, ದಂಡಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕೊಡು- ದಸ್ತಖತ್ ಮಾಡಿಕೊಡುವೆನು.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

(ಕಾಗದವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸಹಿಮಾಡುವನು. ಬಳಿಕ ಕೊಡಲು ಹಿಂದುಮುಂದು ನೋಡುವನು.)

ಜಿಹನ್ ಖಾ—ಜಹಾಪನಾ, ನನ್ನ ಕುದುರೆ ಹೊರಗೆ ಕಾದಿದೆ. ತಮ್ಮಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸುವ ಮೊದಲು ನಾನಿಂದು ನಿದ್ರೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಔರಂಗಜೇಬ—ತೆಗೆದುಕೊ (ಕೊಡವನು.)

ಜಿಹನ್ ಖಾ—(ತೆಗೆದುಕೊಂಡು) ಆಜ್ಞೆ ಖೊದಾಬಂದ್ (ಹೊರಡುವನು.)

ಔರಂಗಜೇಬ—ನಿಲ್ಲು. ನೋಡುವ. (ದಂಡಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಓದಿ ಮತ್ತೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಕೊಡುವನು) ಒಳ್ಳೆಯದು ಹೋಗು.

(ಜಿಹನ್‌ಖಾನನು ಹೊರಡುತ್ತಲೆ ಔರಂಗಜೇಬನು ಮತ್ತೆ ಅವನನ್ನು ಕರೆಯುವನು)

ಔರಂಗಜೇಬ—ಎಲ್ಲಿ ? (ದಂಡಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಓದಿ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಕೊಡುವನು) ಒಳ್ಳೆಯದು ; ಹೋಗು. (ಜಿಹನ್‌ಖಾನನು ಹೋಗುವನು.)

ಔರಂಗಜೇಬ—(ಜಿಹನ್‌ಖಾನನು ಹೋದಕಡೆಯೇ ನೋಡಿ ಪುನಃ ಬಂದು ಕ್ಷಣ ಮಾತ್ರ ಚಿಂತಿಸಿ) ಅದು ಕಾರ್ಯವಲ್ಲ; ಜಿಹನ್ ಆಲಿ ! ಜಿಹನ್ ಆಲಿ ! ಹೊರಟು ಹೋದನು, ಷಯಿಸ್ತಾಖಾನ್ !

ಷಯಿಸ್ತಾಖಾ—ಖೋದಾಬಂದ್—

ಔರಂಗಜೇಬ—ಏನನ್ನು ಮಾಡಿದೆ ನಾನು ?

ಷಯಿಸ್ತಾಖಾ—ತಮಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನೇ ಮಾಡಿದಿರಿ, ಜಹಾಪನಾ.

ಔರಂಗಜೇಬ—ಆದರೂ....(ಮೆಲ್ಲನೆ ಹೋಗುವನು)

ಷಯಿಸ್ತಾಖಾ—(ಸ್ವಗತ) ಔರಂಗಜೇಬ, ಹಾಗಾದರೆ ನಿನಗೂ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿವೇಕವಿದೆ ! (ಹೋಗುವನು.)

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

೫

ಸ್ಥಾನ—ಖಿಜಿರಾಬಾದಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮನೆ. ಕಾಲ—ರಾತ್ರಿ
(ಸಿಪಾರನು ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿರುವನು. ದಾರನು ಜಾಗ್ರತನಾಗಿ
ಅವನ ಕಡೆ ನೋಡುತ್ತಿರುವನು)

ದಾರಾ—ನಿದ್ರೆಮಾಡು ಸಿಪಾರ್, ನಿದ್ರೆಮಾಡು. ನಿದ್ರೆಯೇ, ಸರ್ವ ಸಂತಾಪಗಳನ್ನು ಹರಿಸುವ ನಿದ್ರೆಯೇ, ನೀನೀ ಸಿಪಾರನ ಸರ್ವ ದುಃಖಗಳೂ ಮರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡು. ಮಗು ಈ ಮಳೆ ಬಿಸಿಲಿಲ್ಲಿ ನನ್ನೊಡನೆ ಅಲೆದಾಡಿ ಬಹು ಆಯಾಸಗೊಂಡಿದ್ದಾನೆ; ನಿನ್ನ ಕೈಲಾದಷ್ಟು ಸಮಾಧಾನಮಾಡು. ನಾನು ಹೇಡಿ; ಮಗನನ್ನು ಸಾಕಿಸಲಹಿ ಅನ್ನಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದು ತಂದೆಯ ಕಾರ್ಯ; ಅದೂ ನನ್ನ ಕೈಲಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಮಗನೇ, ನೀನು ಹಸಿವಿನಿಂದ ಬೇಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ತಿನ್ನಲೇನನ್ನೂ ಕೊಡಲಾರದೆ ಹೋದೆನು; ಬಾಯಾರಿಕೆಯಿಂದ ನಿನ್ನ ಗಂಟಲು ಒಣಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ನೀರನ್ನು ತಂದುಕೊಡಲಾರದೆ ಹೋದೆನು; ಚಳಿಯಲ್ಲಿ ಉಡುವ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕೊಡಲಾರದೆ ಹೋದೆನು. ನನಗೂ ಅನ್ನವಿಲ್ಲ, ನಿದ್ರೆಯಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ನನ್ನ ಹೃದಯವು ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ದುಃಖಿತವಾಗಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ದುಃಖ, ನಿನ್ನ ದೈನ್ಯ, ನಿನ್ನ ಅಪಮಾನ ಇವುಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿ ಕ್ಷಣದಲ್ಲೂ ನನ್ನ ಹೃದಯ ವಿಕ್ಷುಬ್ಧವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮಗನೇ, ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಾಧಿಕನೇ, ಇಂದು ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡುವುದರಿಂದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಭಾಸವಾಗುವುದು—ಈ ವಿಶಾಲ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನೀನು ಮತ್ತು ನಾನು ಹೊರತು ನಮಗೆ ಮತ್ತಾರೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು. ಇಂದು ನಾನು ಕಾರಾಗಾರದಲ್ಲಿ ಬಂದಿ! ಈಗಲೂ ನಿನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡುವುದರಿಂದ ಈ ದುಃಖವೆಲ್ಲ ಮರೆತುಹೋಗುವುದು.

(ದಿಲ್ದಾರನ ಪ್ರವೇಶ)

ದಾರಾ—ಯಾರು ನೀನು ?

ದಿಲ್ದಾರ್—ನಾನು—ಹಾ ! ಇದೆಂತಹ ನೋಟ !

ದಾರಾ—ನೀನು ಯಾರು ?

ದಿಲ್ದಾರ್—ನಾನು ಹಿಂದೆ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮುರಾದನ ವಿದೂಷಕನಾಗಿದ್ದೆ; ಈಗ ಸಾಮ್ರಾಟ್ ಔರಂಗಜೇಬನ [illegible].

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ದಾರಾ—ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವ ಕಾರಣವೇನು ?

ದಿಲ್ದಾರ್—ಕಾರಣವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಒಂದು ಸಾರಿ ನೋಡಿಹೋಗೋಣವೆಂದು ಬಂದೆ.

ದಾರಾ—ಯಾಕೆ ತಮ್ಮ ? ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ನಗುವ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ? ಆಗ ಬಹುದು.

ದಿಲ್ದಾರ್—ಇಲ್ಲ, ಯುವರಾಜ ; ನಾನು ನಗುವ ಸಲುವಾಗಿ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೊಂದು ವೇಳೆ ಅದೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ಬಂದಿದ್ದರೂ ಇಲ್ಲಿನ ನೋಟವನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ನಗು ಕಂಠದಲ್ಲಿಯೇ ಲೀನವಾಗಿಹೋಗಿ ಘಳಘಳ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಇದೆಂತಹ ನೋಟ ! ಯುವರಾಜ ದಾರನು ಇಂದು ಈ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೆ ! (ಭಗ್ನಕಂಠದಿಂದ) ಖುದಾ !...

ದಾರಾ—ಇದೇನು ತಮ್ಮ , ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೀರು ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವುದು! ಅಳುವಿಯೋ. ಅಳು !

ದಿಲ್ದಾರ್—ಇಲ್ಲ ; ಅಳುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಬಹಳ ಮಹತ್ವದ ನೋಟ ; ಒಂದು ಪರ್ವತ ಮುರಿದು ಬೀಳುತ್ತಿದೆ, ಒಂದು ಸಮುದ್ರ ಬತ್ತಿಹೋಗುತ್ತಿದೆ. ಸೂರ್ಯಮಂಡಲವೊಂದು ಕಾಂತಿಗುಂದುತ್ತಿದೆ. ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲೊಂದೆಡೆ ಸೃಷ್ಟಿಯೂ, ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಧ್ವಂಸವೂ ಆಗುತ್ತಿರುವುದು. ಇಹಸಂಸಾರ ದಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಗೆಯೇ ! ಇಂದಿಲ್ಲಿ ಧ್ವಂಸ ; ಮಹತ್ತಾದ, ಪವಿತ್ರವಾದ, ಮಹಿಮಾಮಯವಾದ ಧ್ವಂಸ !

ದಾರಾ—ನೀನೊಬ್ಬ ದಾರ್ಶನಿಕನಹಾಗೆ ಕಾಣುವೆ, ತಮ್ಮ.

ದಿಲ್ದಾರ್-ಇಲ್ಲ ಯುವರಾಜ, ನಾನು ದಾರ್ಶನಿಕನಲ್ಲ, ವಿದೂಷಕನು ಮಾತ್ರ; ಸಾಮಂತ ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವೆನು ; ದಾರ್ಶನಿಕ ಪದವಿಗಿನ್ನೂ ಏರಿಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಹುಲ್ಲನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಾ ಮಧ್ಯೆಮಧ್ಯೆ ಒಂದೊಂದು ಬಾರಿ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ಆಕಾಶವನ್ನು ನೋಡುವುದರ ಹೆಸರು ದರ್ಶನವೆಂದಾದರೆ ನಾನೂ ಒಬ್ಬ ದಾರ್ಶನಿಕ ! ಷಹಜಾದಾ, ಮೂರ್ಖರು ತಿಳಿಯುವರು, ದೀಪವು ಉರಿಯುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ, ಆರಿಹೋಗುವುದು ಅನ್ಯಾಯ ವೆಂದು ; ಬೀಜವು ಅಂಕುರಿಸಿ ಮರವಾಗುವುದು ಸಹಜ, ಮರವು ಮುದಿ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಯಾಗಿ ಒಣಗುವುದು ಉಚಿತವಲ್ಲವೆಂದು ; ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸುಖವನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಮಾತ್ರ ದೇವರಿಗೆ ಯುಕ್ತ, ದುಃಖವನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಅತ್ಯಾಚಾರವೆಂದು ! ಆದರೆ ಆ ಸುಖದುಃಖಗಳೆರಡೂ ಒಂದೇ ನಿಯತಿಯ ಎರಡು ದಿಕ್ಕುಗಳು.

ದಾರಾ—ನಾನದನ್ನು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ದುಃಖದಲ್ಲೂ ನಗುವುದು ಯಾರಿಂದ ಸಾಧ್ಯ ? ಸಾವನ್ನಾರು ಆದರದಿಂದ ಎದುರುಗೊಳ್ಳುವರು ?

ದಿಲ್ದಾರ್—ಯುವರಾಜ, ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣದಂಡನೆಯ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ನಾನಿಂದು ವ್ಯರ್ಥ ಮಾಡಲು ಬಂದಿರುವೆನು. ಈ ಕಾರಾಗಾರದಿಂದ ಪಾರಾಗುವ ಇಷ್ಟವಿದ್ದರೆ ಇದೋ ನನ್ನ ಉಡುಪನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗು. ಯಾರೂ ಅಡ್ಡಿ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಬಾ ಯುವರಾಜ, ಬೇಗ ನಮ್ಮ ಉಡುಪನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ.

ದಾರಾ—ಆಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಪಾಡು ?

ದಿಲ್ದಾರ್—ನಾನು ಸಾಯಲಪೇಕ್ಷಿಸುವೆನು. ಸಾಯುವುದಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಪರಮಾನಂದ. ಇಹಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ನನಗೋಸುಗವಾಗಿ ಅಳುವವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ.

ದಾರಾ—ನೀನು ಸಾಯಲಪೇಕ್ಷಿಸುವೆಯ !

ದಿಲ್ದಾರ್—ಹೌದು ಷಹಜಾದಾ, ನಾನು ಸಾಯಲು ಒಂದು ಸುಯೋಗವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಸಾಯುವುದರಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿ. ನಾನು ನಿನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಾವಾಗಲೂ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯಿದ್ದಲ್ಲಿ—

ದಾರಾ—ಏನು ?

ದಿಲ್ದಾರ್ ಇಂದೆನಗೆ ನೀನಾ ಸುಯೋಗವನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡು. ಬೇಗ—

ದಾರಾ—ಈಶ್ವರನೇ, ಇದೇನು ಸ್ವರ್ಗದ ಆಟವೇ ! ಅಲ್ಲದೆ ಏನು ? ಇಲ್ಲ ತಮ್ಮ, ನಾನು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ.

ದಿಲ್ದಾರ್—ಏಕೆ ? ಸಾಯಲು ಒಂದು ಸುಯೋಗವನ್ನು ಬೇಡಿದರೂ ಕೊಡುವವರಿಲ್ಲವೆ, ಯುವರಾಜ ? (ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವನು)

ದಾರಾ—ನೀನು ಸಾಯುವುದು ನನಗೆ ಸಮ್ಮತವಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಬಾಲಕನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಾನೆಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲಾರೆ.

Sri Vidyadhara Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

(ಜಿಹರ್‌ಖಾನನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು)

ಜಿಹನ್—ಇನ್ನು ಹೋಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವೂ ಅಲ್ಲ. ಇದು ದಾರನ ಪ್ರಾಣ ದಂಡನೆಯ ಆಜ್ಞೆ.

ದಿಲ್ದಾರ್—ಏನು?

ಜಿಹನ್—ಸಾಯಲು ಸಿದ್ಧನಾಗು, ಷಹಜಾದಾ; ಕಟುಕರು ಕಾದಿರುವರು.

ದಿಲ್ದಾರ್—ಹಾಗಾದರೆ ಸಾಮ್ರಾಟರ ಮನಸ್ಸು ಬದಲಾಯಿಸಿತೊ?

ಜಿಹನ್—ಹೌದು ದಿಲ್ದಾರ್, ನೀನು ಅನುಗ್ರಹಮಾಡಿ ಹೊರಗೆ ಹೋಗು; ನಮ್ಮ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಾವು ಮಾಡುವೆವು.

ದಾರಾ—ಔರಂಗಜೇಬನು ತನ್ನ ಪ್ರಕಾಂಡ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಸಿರಾಡಲು ನನಗೊಂದು ಮಾರು ಭೂಮಿಯನ್ನೂ ಕೊಡಲಾರದೆ ಹೋದನೆ! ನಾನೀ ಕ್ಷುದ್ರವಾದ ಅಂಧಃಕಾರಮಯವಾದ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವೆನು; ಮೈಮೇಲೆ ಮಾಸಿದ ಚಿಂದಿಬಟ್ಟೆ; ತಿನ್ನಲು ಒಣಗಿದ ರೊಟ್ಟಿ! ಕಡೆಗಿಷ್ಟನ್ನೂ ಕೊಡಲಾರದೆ ಹೋದನೆ?

ದಿಲ್ದಾರ್—ನೀನಿಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ತಡೆದಿರು, ಜಿಹನ್ ಆಲಿ. ನಾನು ಸಾಮ್ರಾಟರಿಂದ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರುವೆನು.

ಜಿಹನ್—ಇಲ್ಲ ದಿಲ್ದಾರ್, ಈ ರಾತ್ರಿಯೇ ಷಹಜಾದನ ಛಿನ್ನ ಮುಂಡವನ್ನು ತಮಗೆ ತಂದು ತೋರಬೇಕೆಂದು ಸಾಮ್ರಾಟರ ಆಜ್ಞೆ.

ದಾರಾ—ಈ ರಾತ್ರಿಯೇ! ಅಷ್ಟೊಂದು ಆತುರ! ನನ್ನ ಛಿನ್ನ ಮಸ್ತಕವನ್ನು ಅವನು ನೋಡಬೇಕೋ? ಅನ್ಯಥಾ ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ನಿದ್ರೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುವುದು! ನನ್ನ ರುಂಡಕ್ಕಿಷ್ಟೊಂದು ಬೆಲೆಯಿತ್ತೆಂಬುದು ನನಗೇ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ.

ಜಿಹನ್—ಈ ರಾತ್ರಿಯೇ ನಿನ್ನ ಛಿನ್ನ ಮುಂಡವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲಾರೆವಾದರೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಗಳು ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ.

ದಾರಾ—ಓ! ಹಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ನೀನೇನು ಮಾಡಬಲ್ಲೆ? ಜಿಹನ್‌ಖಾ, ಒಳ್ಳೇದು; ನನ್ನನ್ನು ವಧೆಮಾಡು. ಅದು ಸಾಮ್ರಾಟರ ಆಜ್ಞೆ! ಇಂದು ಸಾಮ್ರಾಟನಾರು, ಪ್ರಜೆ ಯಾರು? ನಗು ನಗು, ನಗು!

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಜಿಹನ್ — ನೀವು ಸಿದ್ಧರಾಗಿರುವಿರಾ ?

ದಾರಾ—ಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವೆನು. ಒಂದು ವೇಳೆ ನಾನು ಸಿದ್ಧನಾಗಿಲ್ಲದ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ನಿಮಗೇನಾಯಿತು ? (ದಿಲ್ದಾರನೊಡನೆ) ಒಂದು ದಿನ ಈ ಜಿಹ್ವಖಾನನು ಕೈ ಜೋಡಿಸಿ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಿದನು ; ನಾನು ಕೊಟ್ಟೆನು. ಇಂದು....ದೇವರೇ, ನಿನ್ನ ರಚನಾಕೌಶಲ ಎಷ್ಟೊಂದು ಚಮತ್ಕಾರ !

ಜಿಹನ್—ಸಾಮ್ರಾಟರ ಆಜ್ಞೆ ; ಖಾಜಿಗಳ ನ್ಯಾಯತೀರ್ಪು. ನಾನು ಮಾಡುವುದೇನು ಷಹಜಾದಾ ?

ದಾರಾ—ಸಾಮ್ರಾಟನ ಆಜ್ಞೆ ; ಖಾಜಿಗಳ ನ್ಯಾಯತೀರ್ಪು ! ನಿಜ. ನೀನೇನು ಮಾಡಬಲ್ಲೆ ? (ದಿಲ್ದಾರನೊಡನೆ) ಹೋಗು ಬಂಧು. ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೆ ಇದೆ ಮೊದಲನೆಯ ಮತ್ತು ಕಡೆಯ ಸಂದರ್ಶನ.

ದಿಲ್ದಾರ್—ಸಹಿಸಲಾರೆನು, ಈ ಅತ್ಯಾಚಾರವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರೆನು, ಯುವರಾಜ. ಆದರಿದು ದೇವರ ಇಚ್ಛೆ. ನಮಗೇನೂ ತಿಳಿಯದು. ಆದರೂ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಇದಕ್ಕೇನೋ ಒಂದು ಮಹದುದ್ದೇಶವಿರಬೇಕು ; ಒಂದು ಮಹತ್ಪರಿಣಾಮವಿರಬೇಕು. ಅಲ್ಲದೆಹೋದರೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ನಿರ್ಮಮತೆಯ ಇಷ್ಟೊಂದು ಪಾಪವು ನಿರರ್ಥಕವಾಗುವುದೆ ? ತಿಳಿ, ಯುವರಾಜ ; ನಿನ್ನಂಥವನ ಬಲಿಯಿಂದಾಗಬೇಕಾದ ಯಾವದೋ ಒಂದು ಮಹತ್ಕಾರ್ಯವು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಇರುವುದು. ಅದೇನೆಂಬುದು ನಮ್ಮ ಅಲ್ಪಬುದ್ಧಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೆ, ಯುವರಾಜ ; ಸಂತೋಷಚಿತ್ತನಾಗಿ ಪ್ರಾಣಬಲಿಯನ್ನು ಕೊಡು.

ದಾರಾ—ಅದು ನಿಶ್ಚಯ ; ದುಃಖವೇಕೆ ? ಎಂದಾದರೊಂದು ದಿನ ಸಾಯಲೇಬೇಕು ; ಎರಡು ದಿನ ಹಿಂದು ಅಥವಾ ಎರಡು ದಿನ ಮುಂದು ! ನಾನು ಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವೆನು. ಸ್ನೇಹಿತನೇ, ನನಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಕೊಡು. ಇಂದು ಕೊನೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಒಂದು ಕ್ಷಣಮಾತ್ರ ನೋಡಿದೆನು ; ನೀನಾರೆಂಬುದು ನನಗೆ ತಿಳಿಯದು ; ಆದರೂ ನೀನೆನ್ನ ಬಹುದಿನಗಳ ಹಳೆಯ ಸ್ನೇಹಿತನೆಂದು ಬೋಧೆಯಾಗುವುದು.

ದಿಲ್ದಾರ್ — ನಾನು ಹೋಗುವೆನು ಯುವರಾಜ ; ಇದೇ ನಮ್ಮ ಕೊನೆಯ ಸಂದರ್ಶನ.

(ಹೋಗುವನು)

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ದಾರಾ—ಇನ್ನು ನಿನ್ನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡು ಜಿರ್ಹಅಲಿ.

ಜಿಹನ್—ನಾಜೀರ್ !

(ಇಬ್ಬರು ಕಟುಕರು ಬರುವರು. ಜಿಹನ್‌ಖಾನನು ಸನ್ನೆಮಾಡುವನು.)

ದಾರಾ—ಸ್ವಲ್ಪ ತಡೆ ; ಒಂದು ಬಾರಿ....ಸಿಪಾರ್! ಸಿಪಾರ್! ಬೇಡ. ಅಯ್ಯೋ. ಏಕೆ ಕೂಗಿದೆ ?

ಸಿಪಾರ—(ಎದ್ದು) ಅಪ್ಪ, ಇದೇನು ! ಇವರು ಯಾರಪ್ಪ ! ನನಗೆ ಭಯ ವಾಗುವುದು.

ದಾರಾ—ಇವರು ನನ್ನನ್ನು ವಧೆಮಾಡಲು ಬಂದಿರುವರು. ಕೊನೆಯ ಬಾರಿ ನಿನ್ನ ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಎಚ್ಚರಿಸಿದೆನು. ಹೀಗೆ ಬಾ, ವತ್ಸ, (ಆಲಂಗಿಸುವನು) ಇನು ಹೋಗುವೆನು. ಜಿಹನ್‌ಖಾ, ಈ ಮಗುವಿನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ವಧೆಮಾಡುವಂತಹ ಪಿಶಾಚನಾಗಿ ರಲಾರೆ ನೀನು ! ಇವನನ್ನು ಬೇರೊಂದು ಕೊಠಡಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು.

ಜಿಹನ್—(ಒಬ್ಬ ಕಟುಕನೊಡನೆ) ಈ ಹುಡುಗನನ್ನು ಬೇರೊಂದು ಕಡೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು.

(ಕಟುಕನು ಸಿಪಾರನನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವನು)

ಸಿಪಾರ—ಇಲ್ಲ; ನಾನು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ತಂದೆಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವಿರಾ! ಏಕೆ ಕೊಲ್ಲುವಿರಿ ? (ಅವನ ಕೈಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು) ಅಪ್ಪ, ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ.

(ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ತಂದೆಯ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವನು)

ದಾರಾ—ನನ್ನನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದಾಗುವುದೇನು ಮಗನೆ? ಈ ಘಾತುಕ ರಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡಬಲ್ಲೆಯ ? ಹೋಗು ವತ್ಸ, ಇವರೆನ್ನನ್ನು ವಧೆ ಮಾಡುವರು ; ನೀನಾ ನೋಟವನ್ನು ನೋಡಲಾರೆ.

(ಕಟುಕರು ಮುಖ ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವರು.)

ಜಿಹನ್—ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು.

(ಕಟುಕನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಸಿಪಾರನನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವನು)

ಸಿಪಾರ—(ಚೀತ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ) ಇಲ್ಲ ನಾನು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ.

(ಎಂದು ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುವನು.)

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ದಾರಾ—ನಿಲ್ಲಿ; ನಾನವನಿಗೆ ತಿಳಿಯಹೇಳುವೆನು. ಆಮೇಲೆ ರಗಳೆ ಮಾಡು ವುದಿಲ್ಲ; ಈಗ ಬಿಡಿ. (ಘಟುಕನು ಸಿಪಾರನನ್ನು ಬಿಡುವನು)

ದಾರಾ--(ಪುತ್ರನ ಕೈ ಹಿಡಿದು) ಸಿಪಾರ್ !

ಸಿಪಾರ—ಅಪ್ಪಾ !

ದಾರಾ—ಸಿಪಾರ್, ನನ್ನ ಪ್ರಿಯತಮ ಕುಮಾರ, ನನಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಕೊಡು; ಇಷ್ಟು ದಿನಗಳು ಈ ದುಃಖದಲ್ಲೂ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ತ್ಯಜಿಸದೆ ಮಳೆ ಬಿಸಿಲೆನ್ನದೆ, ಚಳಿಗಾಳಿಯೆನ್ನದೆ, ರಾತ್ರಿ ಹಗಲು ಅನ್ನವಿಲ್ಲದೆ, ನೀರಿಲ್ಲದೆ ನನ್ನೊಡನೆ ಕಾಡು ಕಾಡು ಸುತ್ತಿದರೂ ನನ್ನನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಲಿಲ್ಲ. ದುಃಖದ ಆವೇಗವನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ ನಾನು ಅಂಧನಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಕತ್ತಿಯೆತ್ತಿದೆನು; ಆಗಲೂ ನನ್ನನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಪ್ರವಾಸದಲ್ಲಿ, ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ, ಕಾರಾಗಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣದಂತೆ ನನ್ನೊಡ ನಿದ್ದು ಎಲ್ಲ ಯಾತನೆಗಳನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸಿದೆ; ಆದರೂ ನನ್ನನ್ನು ತ್ಯಜಿಸ ಲಿಲ್ಲ. ಇಂದು ನಿನ್ನ ನಿಷ್ಠುರನಾದ ತಂದೆಯು—(ಹೇಳುತ್ತಾ ದಾರನ ಕಂಠವು ಗದ್ಗದಿತವಾಯಿತು. ಅದನ್ನು ಕಷ್ಟದಿಂದ ಸವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೇಳು ವನು) ನಿನ್ನ ನಿಷ್ಠುರನಾದ ತಂದೆಯು ಇಂದು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವನು.

ಸಿಪಾರ—ಅಪ್ಪ, ಅಮ್ಮನು ಹೋದಳು; ನೀನೂ—

ದಾರಾ—ಏನು ಮಾಡುವುದು? ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ ಪುತ್ರ. ನಾನಿಂದು ಸಾಯಲೇ ಬೇಕು. ಆದರೆ ಕುಮಾರ, ಇಂದು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವುದರಿಂದ ನನಗಾಗುತ್ತಿರುವಷ್ಟು ದುಃಖವು ನನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವುದಕ್ಕೂ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ. (ಕಣ್ಣುಗಳು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು) ಹೋಗು ಕುಮಾರ, ಇವರೆನ್ನನ್ನು ವಧೆಮಾಡುವರು. ಅದು ಬಹು ಭಯಂಕರವಾದ ನೋಟ. ಅದನ್ನು ನೀನು ನೋಡಲಾರೆ.

ಸಿಪಾರ—ಅಪ್ಪ, ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವುದೇ? ಎಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲ.

ದಾರಾ—ಸಿಪಾರ್, ನೀನಾವಾಗಲೂ ನನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಧಿಕ್ಕಾರ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಯಾವಾಗಲೂ ಇಲ್ಲ. ಹೋಗು ಮಗನೆ. ಇದು ನನ್ನ ಕಡೆಯ ಆಜ್ಞೆ. ನನ್ನ ಕೊನೆಯ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಡು, ಹೋಗು. ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲವೆ ಸಿಪಾರ್, ಹೋಗು.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

(ಸಿಪಾರ್ ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲುದ್ಯುಕ್ತನಾಗುವನು. ಆಗ ದಾರನು ಪುತ್ರ ಸಿಪಾರ್ ಎಂದು ಕೂಗುವನು, ಸಿಪಾರನು ನಿಲ್ಲುವನು)

ದಾರಾ—ಒಂದು ಸಾರಿ, ಕೊನೆಯ ಸಾರಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಆಲಿಂಗಿಸುವೆನು (ಆಲಿಂಗಿಸಿ) ಈಗ ಹೋಗು ವತ್ಸ.

(ಸಿಪಾರನು ಮಂತ್ರಮುಗ್ಧನಂತೆ ಒಬ್ಬ ಕಟುಕನೊಡನೆ ಹೋಗುವನು)

ದಾರಾ—(ಆಕಾಶವನ್ನೆ ನೋಡುತ್ತ ಕೈ ಚಾಚಿಕೊಂಡು) ಈಶ್ವರನೇ, ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಮಹತ್ಪಾಪವನ್ನು ಮಾಡಿದೆ? ಓ! ಹೋಗಲಿ, ಆಗಿ ಹೋಯಿತು. ಘಾತುಕರೇ, ನಿಮ್ಮ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿರಿ.

ಜಿಹನ್—ಬೇರೊಂದು ಕೊಠಡಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ನಿಮ್ಮ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ. ಇಲ್ಲಿ ಬೇಡ.

(ಘಾತಕರೊಡನೆ ದಾರನು ಹೋಗುವನು)

ಜಿಹನ್—ನನ್ನ ಪ್ರಾಣದಾತನ ವಧೆಯನ್ನು ಎದುರಿಗೆ ನಿಂತು ನೋಡುವುದೆ! ಇದೋ ಕೊಡಲಿಯ ಧ್ವನಿ! ಮೃತ್ಯುವಿನ ಅರ್ತಸ್ವರ!

(ನೇಪಥ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಾಹಾಕಾರ)

ಜಿಹನ್—ಮುಗಿಯಿತು.

(ನೇಪಥ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿಪಾರನು ಅಪ್ಪ, ಅಪ್ಪ ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಾ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಒಡೆಯುವನು. ಕಟುಕರು ದಾರನ ಛಿನ್ನರುಂಡವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರುವರು.)

ಜಿಹನ್—ಎಲ್ಲಿ? ರುಂಡವನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಡು. ಸಮ್ರಾಟನ ಬಳಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವೆನು.

(ಈ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಸಿಪಾರನು ಬಾಗಿಲನ್ನು ಮುರಿದುಕೊಂಡು—ಅಪ್ಪಾ! ಅಪ್ಪಾ! ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಾ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ತಂದೆಯ ಛಿನ್ನರುಂಡವನ್ನು ನೋಡಿ ಮೂರ್ಛಿತನಾಗಿ ಬೀಳುವನು.)

— ತೆರೆ —

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಐದನೆಯ ಅಂಕ

೧

ಸ್ಥಾನ— ದಿಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ದರ್ಬಾರ್‌ಗೃಹ. ಪ್ರಾತಃಕಾಲ.

ಮಯೂರ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಔರಂಗಜೇಬನು ಕುಳಿತಿರುವನು. ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಮಿಾರಜುಮ್ಲಾ, ಷಯಸ್ತಾಖಾನ್, ಯಶೋವಂತಸಿಂಹ, ಜಯಸಿಂಹ ಮುಂತಾದವರು

ಔರಂಗಜೇಬ— ನಾನು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯಂತೆ ಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ಗುರ್ಜರ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವೆನು.

ಯಶೋವಂತ—ಅದರ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಜಹಾಪನಾಯುವರಿಗೆ ಸೈನ್ಯಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ನಾನು ಬಂದಿರುವೆನು.

ಔರಂಗಜೇಬ—ಮಹಾರಾಜ ಯಶೋವಂತಸಿಂಹರೇ, ಔರಂಗಜೇಬನಾವಾಗಲೂ ಯಾರನ್ನೂ ಎರಡಾವರ್ತಿ ನಂಬುವುದಿಲ್ಲ.

ಆದರೂ ನಾವು ಮಹಾರಾಜ ಜಯಸಿಂಹನ ಮಾತಿನ ಮೇಲೆ ಜೋಧಪುರಾಧಿಪತಿಗೆ ರಾಜಭಕ್ತ ಪ್ರಜೆಯಾಗುವ ಸುಯೋಗವನ್ನು ಪುನಃ ಕೊಟ್ಟಿರುವೆವು.

ಜಯಸಿಂಹ—ಜಹಾಪನಾಯುವರ ಅನುಗ್ರಹ.

ಯಶೋವಂತ—ಜಹಾಪನಾ, ಮೋಸದಿಂದಲೋ, ಶಕ್ತಿಬಲದಿಂದಲೋ ಈಗ ನೀವು ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನಾಕ್ರಮಿಸಿ, ದೇಶದಲ್ಲೊಂದು ವಿಧವಾದ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿರುವಿರಿ. ಆ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಭಂಗಪಡಿಸುವುದು ಪಾಪವೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ

ಔರಂಗಜೇಬ—ಮಹಾರಾಜರ ಮುಖದಿಂದ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ನಾವು ತೃಪ್ತರಾದೆವು. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಮಹಾರಾಜರನ್ನು ನಮ್ಮ ಬಂಧುವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಗಣನೆ ಮಾಡುವೆವು.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಯಶೋವಂತ—ಸಂತೋಷ.

ಔರಂಗಜೀಬ—ವಜೀರ್‌ಸಾಹೇಬ್, ಸುಲ್ತಾನ್ ಷೂಜನು ಈಗ ಆರಖಾನದ ರಾಜಾಶ್ರಯದಲ್ಲಿರುವನಲ್ಲವೆ?

ಮೀರಜುಮ್ಲಾ—ನಾನು ಆತನನ್ನು ಆರಖಾನದ ಎಲ್ಲೆಯವರೆಗೂ ಅಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದೆನು, ಜಹಾಪನಾ.

ಔರಂಗಜೀಬ—ವಜೀರಸಾಹೇಬಾ, ನಾವು ನಿನ್ನ ಬಾಹುಬಲವನ್ನು ಪ್ರಶಂಸೆ ಮಾಡದಿರಲಾರೆವು. ಸೇನಾಪತಿ, ಕುಮಾರ ಮಹಮದನನ್ನು ಗ್ವಾಲಿಯರ್ ದುರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸೆರೆಹಾಕಿ ಬಂದೆಯಾ?

ಷಯಸ್ತಖಾನ್—ಹೌದು, ಜಹಾಪನಾ.

ಔರಂಗಜೀಬ—ನನ್ನ ನತದೃಷ್ಟ ಮಗನೇ, ಜಗತ್ತು ಮಾರಿಹೋದರೂ ನಾನು ನೀತಿಯನ್ನು ತಪ್ಪಿ ನಡೆಯುವವನಲ್ಲ. ಪುತ್ರನಾಗಲೀ, ಮಿತ್ರನಾಗಲೀ ನನಗೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ.

ಜಯಸಿಂಹ—ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದಿರಿ, ಜಹಾಪನಾ.

ಔರಂಗಜೀಬ—ಹತಭಾಗ್ಯ ದಾರನ ಮರಣದಿಂದ ನನ್ನ ಸಮಸ್ತ ಜಯವೂ ಮ್ಲಾನವಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ! ಆದರೆ ಸೋದರರು, ಪುತ್ರರು, ಕೊನೆಗೆ ಸರ್ವಸ್ವವೂ ಹೋದರೂ ಧರ್ಮವು ಮಾತ್ರ ಪ್ರಬಲವಾಗಿರಲಿ. ಸೇನಾಪತಿ, ಗ್ವಾಲಿಯರ್ ದುರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮುರಾದನು ಸೌಖ್ಯವಾಗಿರುವನೆ?

ಷಯಸ್ತಖಾನ್—ಅಲ್ಲಾವಿನ ದಯ.

ಔರಂಗಜೀಬ—ಹುಚ್ಚು ಸಹೋದರ, ಒಂದು ದೋಷದಿಂದ ನೀನು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡೆ; ನಾನು ಮಕ್ಕಾಯಾತ್ರೆಯ ಮಹಾ ಸುಖದಿಂದ ವಂಚಿತನಾದೆ; ಅಲ್ಲಾವಿನ ಇಚ್ಛೆ. ದಿಲೀರ್‌ಖಾನ್, ನೀನು ಕುಮಾರ ಸುಲೇಮಾನನನ್ನು ಹೇಗೆ ಬಂದಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದೆ?

ದಿಲೀರ್‌ಖಾನ್—ಜಹಾಪನಾ, ಶ್ರೀನಗರದ ರಾಜಾ ಪೃಥ್ವಿಸಿಂಹನು ಸೈನ್ಯ ಸಹಿತವಾಗಿ ಕುಮಾರನಿಗೆ ಆಶ್ರಯಕೊಡಲು ಸಮ್ಮತಿಸಲಿಲ್ಲ. ಕುಮಾರನು ನಮ್ಮನ್ನು ಬಿಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು! ಆಮೇಲೆ ನನಗೆ ಜಹಾಪನಾಯವರ-ಪತ್ರ ದೊರೆತು ರಾಜನನ್ನು ನೋಡಿ ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಹೇಳಿದೆನು. ಕುಮಾರನು ...ಣ್ಣ ... ಸಾಮ್ರಾಟರು ಅವನನ್ನು

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಪುತ್ರನಂತೆ ಪ್ರೀತಿಸುವರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕುಮಾರನನ್ನು ಸಾಮ್ರಾಟರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುವುದು ಕ್ಷಾತ್ರಧರ್ಮದ ವಿರುದ್ಧವಲ್ಲ ಎಂದು. ಮೊದಲು ಕುಮಾರನನ್ನು ನನ್ನ ಕೈಗೊಪ್ಪಿಸಲು ಪೃಥ್ವಿಸಿಂಹನು ಸಮ್ಮತಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮಾರನೇ ದಿನವೇ ಕುಮಾರನನ್ನು ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದಿಂದ ಹೊರಡಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಕಾರಣ ತಿಳಿಯದು.

ಔರಂಗಜೇಬ—ಅಭಾಗ್ಯ ಸುಲೇಮಾನ್! ಆಮೇಲೆ?

ದಿಲೀರ್‌ಖಾನ್—ಕುಮಾರನು ಟಿಬೆಟ್ಟಿಗೆ ಹೋಗುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಹೊರಟನು; ಆದರೆ ದಾರಿ ತಿಳಿಯದೆ ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲ ಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿ ಪ್ರಾತಃಕಾಲಕ್ಕೆ ಪುನಃ ಶ್ರೀನಗರದ ಪ್ರಾಂತವನ್ನೇ ಬಂದು ಸೇರಿದನು. ಆಗ ನಾನು ಸಸೈನ್ಯನಾಗಿ ಹೋಗಿ ಕುಮಾರನನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದೆನು. ಇದರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅಪರಾಧವೇನಾದರೂ ಇದ್ದರೆ ದೇವರು ನನ್ನನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸಲಿ; ನಾನು ಯಾವನೊಬ್ಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನ ಭೃತ್ಯನಲ್ಲ. ಸಾಮ್ರಾಟರ ಸೇನಾಧ್ಯಕ್ಷ, ಸಾಮ್ರಾಟರ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ನಡೆಯುವುದು ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ.

ಔರಂಗಜೇಬ—ಕುಮಾರನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ, ಖಾನ್‌ಸಾಹೇಬ.

ದಿಲೀರ್—ಅಜ್ಞೆ (ಹೋಗುವನು.)

ಔರಂಗಜೇಬ—ಮಹಾರಾಜ, ಜಿಹನ ಆಲಿಖಾನನನ್ನು ನಾಗರಿಕರು ವಧೆ ಮಾಡಿದರು.

ಜಯಸಿಂಹ—ಹೌದು; ಜಹಾಪನಾ, ಪ್ರಜೆಗಳು ಕ್ರುದ್ಧರಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದು ಕೊಂದರಂತೆ.

ಔರಂಗಜೇಬ—ಪಾಪಾತ್ಮನಿಗೆ ಸಮುಚಿತವಾದ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ದೇವರು ವಿಧಿಸಿದನು.

(ಸುಲೇಮಾನನೊಡನೆ ದಿಲೀರ್‌ಖಾನನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು.)

ಔರಂಗಜೇಬ—ಬಾ, ಕುಮಾರ. ಇದೇಕೆ ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿರುವೆ, ಸುಲೇಮಾನ್?

ಸುಲೇಮಾನ್—ಸಾಮ್ರಾಟ್, (ಹೇಳುತ್ತಾ ಹೇಳುತ್ತಾ ಗಂಟಲುಕಟ್ಟಿ ಸುಮ್ಮನಾಗುವನು.)

ಔರಂಗಜೇಬ—ಹೇಳು, ಏನು ಹೇಳುವಿಯೋ ಹೇಳು ಕುಮಾರ! ನಿನಗೇನೂ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಭಯವಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಮರಣವು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಆಗಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು; ಇಲ್ಲವೆ ?

ಸುಲೇಮಾನ್—ಜಹಾಪನಾ, ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಕೃಪೆಯತ್ತನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಲಿಲ್ಲ; ಅಥವ ದಿಗ್ವಿಜಯಿಯಾ ಔರಂಗಜೇಬನು ಇಂದಾರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿಯೂ ಕೃಪೆಯತ್ತು ಕೊಡುವ ಅವಶ್ಯಕವೂ ಇಲ್ಲ. ಜಹಾಪನಾ, ನನ್ನನ್ನು ವಧೆ ಮಾಡಿರಿ. ತಮ್ಮ ಕತ್ತಿಯ ಧಾರೆಯು ಬೇಕಾದಷ್ಟಿದೆ. ಅದನ್ನುಳಿದು ವಿಷಪ್ರಯೋಗದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇಕೆ ?

ಔರಂಗಜೇಬ—ಸುಲೇಮಾನ್, ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ವಧೆಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ—

ಸುಲೇಮಾನ್—ಆ'ಆದರೆ'ಎಂಬುದರ ಅರ್ಥವನ್ನು ಬಲ್ಲೆನು, ಸಾಮ್ರಾಟ್. ಮರಣಕ್ಕಿಂತ ಭಯಂಕರವಾದ ಏನನ್ನೋ ಮಾಡಲಿರುವಿರಲ್ಲವೆ ? ಸಾಮ್ರಾಟರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿಷ್ಠುರಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ದುಷ್ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಜಾಗರಿತವಾಯಿತೆಂದರೆ ಶತ್ರುವಿಗೆ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಭಯಕಾರಿಯಾದುದು ಮತ್ತಾವುದೂ ಇಲ್ಲ; ಸಾಮ್ರಾಟರ ಪ್ರತಿಹಿಂಸೆಗಿಂತ ಕರುಣೆಯು ಭಯಾನಕ ವಸ್ತು! ಹೇಳು ಜಹಾಪನಾ, 'ಆದರೆ' ಏನು ?

ಔರಂಗಜೇಬ—ಕ್ಷುಬ್ಧನಾಗಬೇಡ, ಕುಮಾರ.

ಸುಲೇಮಾನ್—ಇಲ್ಲ; ಅದರಿಂದಾಗುವುದೇನು ? ಮನುಷ್ಯನು ಮೇಲೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಮೃದುವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವುದು ಮತ್ತೆ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ದುರಾತ್ಮನಾಗುವುದು ಶಕ್ಯವೆ ?

ಔರಂಗಜೇಬ—ಸುಲೇಮಾನ್, ನಿನ್ನನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುವುದು ನನ್ನ ಅಭಿಮತವಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯೇನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸು. ಅನುಗ್ರಹಮಾಡುವೆನು.

ಸುಲೇಮಾನ್—ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯು ಜಹಾಪನಾಯವರು ನನ್ನನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಹಿಂಸಿಸಬೇಕೆಂಬುದೇ; ನನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಕೊಂದ ಕೊಲೆಗಡಕನ ಕೈಯಿಂದ ಕರುಣೆಯ ಒಂದಲ್ಪಕಣವನ್ನೂ ನಾನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾಮ್ರಾಟ್, ಏನುಮಾಡುತ್ತಿರುವಿರೆಂಬುದನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಚಿಂತಿಸಿರಿ. ಸ್ವಂತ ಸಹೋದರರನನ್ನು-ಒಬ್ಬ ತಾಯಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರು, ಒಬ್ಬ ತಂದೆಯ ಸ್ನೇಹಶಿಕ್ಷ ದೃಷ್ಟಿಯ ತಳದಲ್ಲಿ ಆಡಿದವರು, ನಗಳಲ್ಲಿ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಒಂದೇ ರಕ್ತ, ಅಂತಹ ನಿನ್ನ ಸಹೋದರನನ್ನು ಕೊಂದೆಯಲ್ಲ! ಯಾವನು ಚಿಕ್ಕಂದಿನ ಆಟದ ಗೆಳೆಯನೋ, ಯಾವನು ಯೌವನದಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹಮಯ ಸಹಪಾಟಿಯೋ, ಯಾವನ ಮೇಲೆ ರೋಷ ಕಟಾಕ್ಷವನ್ನು ಬೀರಿದರೆ ಆ ಕಟಾಕ್ಷವು ನಿನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ವಜ್ರಘಾತವಾದಂತೆ ತೋರುವುದು ಸಮಂಜಸವೋ, ಯಾವನನ್ನು ಆಘಾತದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ನಿನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಅಡ್ಡ ಕೊಡುವುದು ಉಚಿತವೋ, ಅಂತಹ ನಿನ್ನ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಕೊಂದೆ. ಅಣ್ಣನು, ಎಂತಹ ಅಣ್ಣನು! ನೀನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ಈ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮಣ್ಣಿನ ಮೂಟೆಯಂತೆ ತುಚ್ಛವಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ ತ್ಯಜಿಸಬಲ್ಲವನು, ಅವನಿಂದ ನಿನಗಾವ ಅನಿಷ್ಟವಾಗಿರುವುದು? ಅವನ ಏಕಮಾತ್ರ ಅಪರಾಧವೆಂದರೆ ಸರ್ವಜನಪ್ರಿಯನಾಗಿದ್ದುದೇ. ಅಂತಹ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಕೊಂದೆ! ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಮುಖ ತೋರಿಸಬೇಕಾದಾಗ ಅವನ ಕಡೆ ನೋಡಲು ಹೇಗೆ ಶಕ್ತನಾಗುವೆ? ಹಿಂಸಕ, ಪಿಶಾಚ, ಸೈತಾನ, ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹವೆ? ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ನಾನು ಹೀಗೆ ಕಾಲಿಂದ ಒದೆಯುವೆನು.

ಔರಂಗಜೇಬ—ಆಗಬೇಕಾದ್ದು ಆಗಿಹೋಗಲಿ. ನಾನು ನಿನಗೆ ಪ್ರಾಣದಂಡನೆ ವಿಧಿಸುವೆನು. ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿರಿ........(ಸಿಂಹಾಸನದಿಂದಿಳಿದು) ಅಲ್ಲಾವಿನ ಹೆಸರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸು ಸುಲೇಮಾನ್.

(ಬಾಲಕನ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಜಹರತ್ತುನ್ನೀಸಳ ಪ್ರವೇಶ)

ಜಹರತ್—ಅಲ್ಲಾವಿನ ಹೆಸರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸು, ಔರಂಗಜೇಬ. (ಕಠಾರಿಯಿಂದಿರಿಯಲು ಹೋಗುವಳು.)

ಜಹರತ್—ಇದೇನು, ಜಹರತ್ ಉನ್ನೀಸಾ? (ಸುಲೇಮಾನ್ ಅವಳ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಡೆಯುವನು.)

ಜಹರತ್—ಬಿಡು; ಬಿಡು. ನೀನು ಯಾರು? ಪಾಪಾತ್ಮನನ್ನು ನಾನು ವಧೆ ಮಾಡುವೆನು. ಮಧ್ಯೆ ಬರಲು ನೀನಾರು?

ಸುಲೇಮಾನ್—ಇದೇನು ಜಹರತ್? ಶಾಂತಳಾಗು. ಹತ್ಯೆಯ ಪ್ರತಿಶೋಧ ಹತ್ಯೆಯಲ್ಲ. ಪಾಪದಿಂದ ಪುಣ್ಯದ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಶಕ್ಯ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಏದ್ದಿದ್ದರೆ ಸಮ್ಮುಖ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಇವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಆದರೆ ಹತ್ಯೆ! ಮಹಾ ಪಾಪ!

ಜಹರತ್—ಹೇಡಿಗಳು; ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಕುಲಾಂಗಾರ ಪುತ್ರರು ನೀವು, ಹೊರಟುಹೋಗಿ. ನಾನು ನಮ್ಮ ತಂದೆಯನ್ನು ಕೊಂದುದರ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆನು; ಬಿಡು. ಈ ಭಂಡ! ದುಸ್ಯು! ಘಾತಕ!

(ಮೂರ್ಛೆ ಬೀಳುವಳು.)

ಔರಂಗಜೇಬ—ಎಂತಹ ಉದಾರ ಯುವಕನು ಇವನು! ಹೋಗು, ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ವಧೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಷಯಿಸ್ತಾಖಾನ್, ಇವನನ್ನು ಗ್ವಾಲಿಯರ್ ದುರ್ಗದಲ್ಲಿಡು. ಈ ದಾರನ ಮಗಳು ಆಗ್ರಾದ ದುರ್ಗಪ್ರಾಸಾದದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಬಳಿ ಇರಲಿ. (ಹೋಗುವರು.)

೨

ಸ್ಥಾನ—ಆರಖಾನದಲ್ಲಿ ರಾಜಪ್ರಾಸಾದ. ಕಾಲ—ರಾತ್ರಿ.

ಷೂಜ ಮತ್ತು ಪಿಯಾರ

ಷೂಜಾ—ನಿಯತಿಯು ನಮ್ಮನ್ನು ಅಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಕಡೆಗೆ ಆರಖಾನದ ರಾಜಾಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ತಂದುಹಾಕುವುದೆಂದು ಯಾರು ತಿಳಿದಿದ್ದರು?

ಪಿಯಾರಾ—ಇನ್ನುಮೇಲೆ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲಿರುವುದೋ ಬಲ್ಲವರಾರು?

ಷೂಜಾ—ಈ ಕಾಡುಜನರ ಅರಸು ಏನು ತಿಳಿದಿರುವನು ಗೊತ್ತೆ, ಪಿಯಾರಾ?

ಪಿಯಾರಾ—ತನ್ನ ದೇಶದಂತೆ ನೀರಸವಾದ ಒಂದು ಪೈಶಾಚಿಕನಿಶ್ಚಯ; ಜಾಗ್ರತೆ ಹೇಳು, ಏನು ತಿಳಿದಿರುವನೆಂಬುದನ್ನು ಕೇಳಲು ಪ್ರಾಣಬಿಡುತ್ತಿರುವೆನು.

ಷೂಜಾ—ನಾನು ಈ ನಾಲ್ವತ್ತು ಜನ ಅಶ್ವಾರೋಹಿಗಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದು ಆರಖಾನನ್ನು ಜಯಿಸುವ ಸಲುವಾಗೆಂದು!

ಪಿಯಾರಾ—ಏಕಾಗಬಾರದು? ಭಕ್ತಿಯಾರ್‌ಖಿಲ್ಜಿಯು 76 ಜನ ಸವಾರರಿಂದ ಬಂಗಾಳವನ್ನು ಜಯಿಸಿದನೆಂಬುದನ್ನು ಕೇಳಿಲ್ಲವೆ?

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಷೂಜಾ—ಅಸಂಭವ ; ಯಾರೋ ವಿದ್ವೇಷದಿಂದ ರಾಜನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕೆಡಿಸಿರುವರು.

ಪಿಯೂರಾ—ಕೆಡಿಸಲಿ ; ಏನಾಯಿತು ?

ಷೂಜಾ—ಪಿಯೂರಾ, ರಾಜನು ಏನೆಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿರುವನು, ಗೊತ್ತೆ ? ನಾಳಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ನಾವು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟುಹೋಗಬೇಕೆಂದು.

ಪಿಯೂರಾ—ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವುದು ? ಈಗ ಅವನು ನಮಗೋಸುಗ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಮನೆಯೋ ಸೊಗಸಾಗಿದೆ.

ಷೂಜಾ—ಪಿಯೂರಾ, ಈ ಕಠಿಣ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲೂ ನೀನು ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡುವೆ ? ಈಗಲೂ ಈ ಪರಿಹಾಸ !

ಪಿಯೂರಾ—ಹಾಗಾದರೆ ಈಗ ಪರಿಹಾಸ ಮಾಡಬಾರದೊ ? ನನಗೆ ತಿಳಿಯದೆ ಹೋಯ್ತು, ಇದೋ ಗಂಭೀರಳಾದೆ.

ಷೂಜಾ—ಹೌದು, ಗಂಭೀರಳಾಗಿ ಕೇಳು ; ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತಿದೆ ಪಿಯೂರಾ; ನೀನದನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಕೋಪದಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳು ಕೆಂಪಗಾಗುವುವು, ಕಂಠವು ಸ್ತಂಭಿತವಾಗುವುದು, ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲೂ ಬೆಂಕಿಯಿಟ್ಟಂತಾಗುವುದು—

ಪಿಯೂರಾ—ಅಪ್ಪಯ್ಯ ! ಇದೆಂತ ಮಾತು !

ಷೂಜಾ—ಅದನ್ನೇ ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು : ನಮಗೆ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುದರ ಮೂಲ್ಯವಾಗಿ ಆ ದುರಾತ್ಮನು ಏನನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸಿದನು ಬಲ್ಲೆಯ ? ನಿನ್ನನ್ನು ! ತಿಳಿಯಿತೆ ? ಏಕೆ ಸ್ತಬ್ಧಳಾದೆ ? ಪರಿಹಾಸಮಾಡು.

ಪಿಯೂರಾ—ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ! ನನಗೀಗ ರಾಜನಮೇಲೆ ಭಕ್ತಿಯು ಹುಟ್ಟುತ್ತಿರುವುದು. ಅವನು ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಬಲ್ಲವನು.

ಷೂಜಾ—ಪಿಯೂರಾ, ಈ ರೀತಿ ಮಾತಾಡಬೇಡ. ನನಗೆ ರೇಗಿಹೋಗುವುದು. ನಿನಗಿದು ಪರಿಹಾಸವಾಗಿ ತೋರಬಹುದು ; ಆದರೆನಗೆ ಮರ್ಮಶಲ್ಯ. ಪಿಯೂರ, ನೀನು ನನಗೇನಾಗಬೇಕು ಗೊತ್ತೆ ?

ಪಿಯೂರಾ—ಹೆಂಡತಿಯೆಂದು ತೋರುವುದು.

ಷೂಜಾ—ಇಲ್ಲ; ನೀನೇ ನನ್ನ ರಾಜ್ಯ, ಸಂಪತ್ತು, ಸರ್ವಸ್ವ, ಇಹಕಾಲ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಮತ್ತು ಪರಕಾಲ; ನಾನು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡೆನು. ಆದರೂ ಇಷ್ಟು ದಿನಗಳೂ ಅದರ ಅಭಾವವನ್ನು ಅನುಭವಮಾಡಲಿಲ್ಲ; ಇಂದು ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆನು.

ಪಿಯಾರ—ಏಕೆ ?

ಷೂಜಾ—ನನಗೆ ಜೀವನ-ಮರಣಗಳಷ್ಟು ಪ್ರಗಾಢವಾದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ನೀನು ಪರಿಹಾಸಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ.

ಪಿಯಾರ—ಏಕಿಷ್ಟು ರಗಳೆ! ಎರಡನೆ ಸಾರಿ ಎಷ್ಟು ಜನರು ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವರು? ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಹಾಗೆ ಯಾರೂ ಆಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಷೂಜಾ—ಇಲ್ಲ; ನನಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ನೀನು ಮೇಲೆ ಹಾಸ್ಯಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ, ಒಳಗೆ ಕೋಪದಿಂದ ಉರಿದುಬೀಳುತ್ತಿರುವೆ. ನಿನ್ನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಗು, ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೀರು.

ಪಿಯಾರ—ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದೆನು! ಯಾರು ಹೇಳಿದರು ನಾನು ಅಳುವೆನೆಂದು? ಇದೋ ನೋಡು (ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು) ಇನ್ನು ಅಳುವುದಿಲ್ಲ.

ಷೂಜಾ—ಈಗೇನುಮಾಡಲಿ ?

ಪಿಯಾರ—ನನ್ನನ್ನು ಉಧ್ಧಾರಮಾಡು.

ಷೂಜಾ—ಪಿಯಾರಾ, ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವುದಾದರೆ ಈ ಕೆಟ್ಟ ಪರಿಹಾಸವನ್ನು ಸಾಕುಮಾಡು. ಕೇಳು, ನಾನೇನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿರುವೆನು, ಗೊತ್ತೆ ?

ಪಿಯಾರ—ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.

ಷೂಜಾ—ನನಗೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ! ಔರಂಗಜೇಬನ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ನಿಲ್ಲಲೆ? ಬೇಡ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಸಾಯುವುದು ಮೇಲು. ಏಕೆ, ಮಾತಾಡು ಪಿಯಾರಾ.

ಪಿಯಾರ—ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುವೆನು.

ಷೂಜಾ—ಯೋಚಿಸು.

ಪಿಯಾರ—(ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಮೇಲೆ) ಅದರೀ ಮಕ್ಕಳ ಗತಿ ?

ಷೂಜಾ—ಏನು ?

ಪಿಯಾರ—ಏನೂ ಇಲ್ಲ.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಷೂಜಾ—ನಾನೇನು ಮಾಡುವೆನು, ಗೊತ್ತೆ ?

ಪಿಯಾರ—ಇದನ್ನು ಹೇಗೆ ಹೇಳಲಿ !

ಷೂಜಾ—ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯಿರುವುದು ; ಆದರೆ ಬಿಡಲಾರದವನಾಗಿರುವೆನು.

ಪಿಯಾರ—ನಾನು ಸಂಗಡ ಬಂದರೆ !

ಷೂಜಾ—ಸುಖದಿಂದ ಸಾಯುವೆನು. ಆದರೆ ನನಗೋಸ್ಕರ ನೀನು ಸಾಯುವಿಯೇಕೆ, ಪಿಯಾರಾ ?

ಪಿಯಾರ—ಇಲ್ಲ; ಹಾಗಾಗಲೇಬೇಕು ನಾಳಿನ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ನಮಗೆ ಉಚ್ಚಾಟನೆ, ಇಲ್ಲವೆ ಘೋರಯುದ್ಧ. ಈ ನಾಲ್ವತ್ತು ಜನ ಸವಾರರಿಂದಲೇ ನೀನೇ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಕ್ರಮಣಮಾಡು. ವೀರನಂತೆ ಮರಣ ಹೊಂದು ; ನಾನೂ ನಿನ್ನ ಪಾರ್ಶ್ವದಲ್ಲಿದ್ದು ಸಾಯುವೆನು. ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳು-ಅವರು ತಮ್ಮ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ತಾವು ಹೇಗಾದರೂ ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಅಲ್ಲವೆ ?

ಷೂಜಾ—ಭೇಷ್ ! ಆದರೆ ಯುದ್ಧದಿಂದಾಗುವ ಲಾಭವೇನು ?

ಪಿಯಾರ—ಬೇರೆ ಉಪಾಯವೇನಿರುವುದು ? ನೀನು ಸತ್ತರೆ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವವರಾರು ? ಮತ್ತು ನೀನು, ಇಷ್ಟು ದಿನವೂ ವೀರನಂತೆ ಬದುಕಿಬಾಳಿದ ನೀನು, ವೀರನಂತೆ ಸಾಯುವೆ ! ಈ ಕಾಡುಜನರ ಅರಸನ ಘೃಣ್ಯವಾದ ಪ್ರಸ್ತಾವಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರತೀಕಾರವನ್ನು ಮಾಡು.

ಷೂಜಾ—ಅದು ಸರಿ ; ನಾಳಿನ ಬೆಳಗ್ಗೆ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸಾಯುವ ಪಿಯಾರಾ. ನಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿದು ಕಡೆಯ ಸಮ್ಮಿಳನದ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲವೆ ? ಇಂದು ನಿನ್ನ ನಗುವನ್ನು ತೋರು, ಮಾತಾಡು, ಹಾಡು. ಇಷ್ಟು ದಿನವೂ ಯಾವುದರಿಂದ ನಾನು ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಮರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆಯೋ, ಆ ಸಕಲ ವಿಭ್ರಮ-ವ್ಯೆಯಾರಗಳನ್ನು ತೋರಿಸು. ಕಡೆಗೊಂದುಸಾರಿ ನೋಡುವೆನು ; ಕೇಳುವೆನು. ವೀಣಾಸದೃಶವಾದ ನಿನ್ನ ಸಂಗೀತವನ್ನು. ಹಾಡು ! ಸ್ವರ್ಗವು ಮರ್ತ್ಯಕ್ಕಿಳಿಯಲಿ, ಝೇಂಕಾರದಿಂದ ಆಕಾಶವು ತುಂಬಿಹೋಗಲಿ, ನಿನ್ನ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ಈ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಅಂಧಕಾರವು ಒಮ್ಮೆ ಬೆಳಗುವಂತೆ ಮಾಡು, ನೋಡುವೆನು. ನಿನ್ನ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಬಿಡು. ನಾನು ಸವಾರಂಗೆ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ತಿಳುಹಿಸಿ ಬರುವೆನು. ಇಂದಿನ ರಾತ್ರಿ ನಿದ್ರಿಸುವುದೇ ಬೇಡ.

ಪಿಯಾರಾ—ಮೃತ್ಯು–ಆಗಕೂಡದೇಕೆ? ಮೃತ್ಯು, ಐಹಿಕವಾದ ಸಕಲ ಆಸೆಗಳ ವಿಶ್ರಾಮಸ್ಥಾನ, ಸುಖದುಃಖಗಳ ಸಮಾಧಿ; ಮೃತ್ಯು, ಮತ್ತೆ ಎಚ್ಚರವಿಲ್ಲದ ಗಾಢನಿದ್ರೆ, ಮತ್ತೆ ಬೆಳಕು ಹರಿಯದ ಪ್ರಗಾಢರಾತ್ರಿ; ಮೃತ್ಯು ! ಭಯವೇನು ? ಒಂದು ದಿನ ಬಂದೇ ಬರುವುದು. ಆದರಿನ್ನೂ ದಿನವಿರುವಾಗಲೇ ಸಾಯುವುದು ಮೇಲು. ಇಂದು ಈ ರೂಪವು ನಿರ್ವಾಣೋನ್ಮುಖ ದೀಪದಂತೆ ಉಜ್ವಲತಮ ಪ್ರಭೆಯಿಂದ ಬೆಳಗಲಿ; ಈ ಗಾನವು ತಾರಸ್ವರದಿಂದ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಹಾರಿ ನಕ್ಷತ್ರರಾಜ್ಯವನ್ನು ಧಾಳಿ ಮಾಡಲಿ; ಇಂದಿನ ಸುಖವು ವಿಪತ್ತಿನಂತೆ ಕಂಪಿತವಾಗಲಿ, ಆನಂದವು ದುಃಖದಂತೆ ಅಳತೊಡಗಲಿ, ಸಮಸ್ತ ಜೀವನವೂ ಒಂದು ಚುಂಬನದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳಲಿ–ಇಂದೆಮ್ಮ ಶೇಷಮಿಳನ ರಾತ್ರಿ. (ಹೋಗುವಳು)

೩

ಸ್ಥಾನ—ಆಗ್ರಾದ ದುರ್ಗಪ್ರಾಸಾದ. ಕಾಲ—ರಾತ್ರಿ.

ಹೊರಗೆ ವೃಷ್ಟಿ, ಗುಡುಗು, ಮಿಂಚು, ಮತ್ತು ಸಿಡಿಲು. ಷಾಜಹಾನ್–ಜಹರತುನ್ನಿಸಾ

ಷಾಜಹಾನ್—ದಾರನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಾರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯ? ನಾನು–ಸಾಮ್ರಾಟ ಷಾಜಹಾನನು ಅವನಮೇಲೆ ಕಾವಲಿರುವೆನು. ಯಾರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯ? ಔರಂಗಜೇಬನೆ ? ತುಚ್ಛ ! ನಾನೊಮ್ಮೆ ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟರೆ ಔರಂಗಜೇಬನು ಭಯದಿಂದ ನಡುಗುವನು. ನಾನು ಮಳೆ ಬರಲೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಮಳೆ ಬರುವುದು. ಸಿಡಿಲು ಬೀಳಲೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಸಿಡಿಲು ಬೀಳುವುದು.

(ಹೊರಗಡೆ ಗುಡುಗು ಮಿಂಚು)

ಜಹರತ್—ಓ ! ಎಂತಹ ಶಬ್ದ ! ಹೊರಗೆ ಪಂಚಭೂತಗಳ ಘೋರ ಸಂಗ್ರಾಮ, ಒಳಗೆ ಉನ್ಮತ್ತಪ್ರಾಯನಾನ ತಾತನ ಹೃದಯಮಧ್ಯದಲ್ಲೂ ಅದೇ ಯುದ್ಧ. (ಗುಡುಗು) ಅದೇ ಮತ್ತೆ ಘರ್ಜನೆ!

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಷಾಜಹಾನ್—ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬನ್ನಿ - ಕತ್ತಿ, ಕಠಾರಿ, ಭಲ್ಲೆ, ಫಿರಂಗಿ ಎಲ್ಲವೂ ಸಿದ್ಧವಾಗಲಿ. ಅವರು ಬರುತ್ತಿರುವರು; ಅವರು ಬರುತ್ತಿರುವರು. ನಾನು ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವೆನು, ರಣಭೇರಿಯನ್ನು ಹೊಡೆಯಿರಿ, ಪತಾಕೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯಿರಿ. ಇದೋ ಅವರು ಬಂದರು. ತೊಲಗಿರಿ, ರಕ್ತಲೋಲುಪರಾದ ಸೈತಾನನ ದೂತರೆ, ನಾನಾರೆಂಬುದು ತಿಳಿಯದೊ? ನಾನು ಸಾಮ್ರಾಟ್ ಷಾಜಹಾನನು—ದೂರ ನಿಲ್ಲಿರಿ.

ಜಹರತ್—ತಾತ, ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂಗಾಡಬೇಡಿ; ನಡೆಯಿರಿ, ಮಲಗಿ ನಿದ್ರೆ ಹೋಗುವಿರಂತೆ.

ಷಾಜಹಾನ್—ಬೇಡ; ನಾನು ಹೊರಟುಹೋದರೆ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿಕೊಂಡು ದಾರನನ್ನು ಕೊಂದುಬಿಡುವರು. ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬರಬೇಡಿ. ಖಬರ್ದಾರ್!

ಜಹರತ್—ತಾತಾ—

ಷಾಜಹಾನ್—ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬರಬೇಡಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ನಿಶ್ವಾಸದಲ್ಲಿ ವಿಷವಿರುವುದು; ಆ ನಿಶ್ವಾಸವು ಕಾರಾಗಾರದ ಕತ್ತಲೆಕೋಣೆಯ ಗಾಳಿಗಿಂತ ವಿಷಾಕ್ತ, ಬೇಯುವ ಮಾಂಸಕ್ಕಿಂತ ದುರ್ಗಂಧ!

ಜಹರತ್—ತಾತ, ರಾತ್ರಿ ಬಹಳ ಹೊತ್ತಾಗಿರುವುದು. ಇನ್ನಾದರೂ ಮಲಗಿ.

(ಜಹನಾರಾಳು ಬರುವಳು)

ಜಹನಾರಾ—ಎಂತಹ ಕರುಣದೃಶ್ಯ! ತಂದೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಬಾಲಿಕೆಯು ಮಗನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ವೃದ್ಧನನ್ನು ಸಂತೈಸುತ್ತಿರುವಳು. ಇಬ್ಬರ ಹೃದಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲೂ ದುಸ್ಸಹವಾದ ದುರ್ಭರ ಚಿಂತಾಗ್ನಿ. ಎಂತಹ ನೋಟ! ನೋಡು ಔರಂಗಜೇಬ, ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡು.

ಜಹರತ್—ಚಿಕ್ಕತ್ತೇ, ನೀನೂ ಎದ್ದು ಬಂದೆಯಾ?

ಜಹನಾರಾ—ಮೇಘ ಗರ್ಜನೆಯಿಂದ ನಿದ್ರಾಭಂಗವಾಯಿತು. ತಂದೆಯು ಮತ್ತೆ ಹುಚ್ಚುಹುಚ್ಚಾಗಿ ನುಡಿಯುತ್ತಿರುವನು.

ಜಹರತ್—ಹೌದು, ಚಿಕ್ಕತೆ.

ಜಹನಾರಾ—ಔಷಧವನ್ನು ಕೊಟ್ಟೆಯಾ?

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಜಹರತ್—ಕೊಟ್ಟೆನು. ಆದರೀಬಾರಿ ಜ್ಞಾನ ಬರಲು ಏಕೆ ವಿಳಂಬ ವಾಯಿತೋ, ಕಾಣೆ.

ಷಾಜಹಾನ್—ಏನು ಮಾಡಿದರು, ಏನು ಮಾಡಿದರು !

ಜಹರತ್—ಏನು ತಾತ ?

ಷಾಜಹಾನ್—ಸತ್ತುಹೋದನು ! ಸತ್ತುಹೋದನು ! ಇದೋ ರಕ್ತವು ತುಂಬಿ ಕೋಡಿಯಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವದು. ಮನೆಯೆಲ್ಲಾ ತುಂಬಿಹೋಯಿತು! (ಕುಳಿತು ದಾರನ ಕಲ್ಪಿತ ರಕ್ತದಲ್ಲಿ ಕೈಯನ್ನು ಅದ್ದಿ) ಇನ್ನೂ ಬಿಸಿಯಾಗಿರುವುದು. ಅಯ್ಯೋ !

ಜಹನಾರಾ—ಅಪ್ಪ, ರಾತ್ರಿ ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಾದರೂ ನೀನು ನಿದ್ರೆಮಾಡಿಲ್ಲ.

ಷಾಜಹಾನ್—ಔರಂಗಜೇಬ, ನನ್ನ ಕಡೆ ನೋಡಿ ನಗುತ್ತಿರುವೆಯಾ ? ನಗು ದುರಾತ್ಮಾ, ನಿನಗೆ ತಕ್ಕ ಶಾಸ್ತಿಮಾಡುವೆನು ನಿಲ್ಲು ಕೊಲೆಗಡಕಿ, ಕೈಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ನಿಲ್ಲು ; ಏನು? ಕ್ಷಮೆಬೇಡುವಿಯಾ. ಕ್ಷಮೆ ? ಕ್ಷಮೆಯಿಲ್ಲ. ಮಗನೆಂದು ನಾನು ಕ್ಷಮಿಸುವನೆಂದು ತಿಳಿದೆಯಾ ? ಇಲ್ಲ; ನಿನ್ನನ್ನು ಶುಷಾನಲದಲ್ಲಿ ಸುಡುವಂತೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿರುವೆನು. ಹೋಗಿರಿ, ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿರಿ.

ಜಹನಾರಾ—ಅಪ್ಪ, ಇನ್ನು ಮಲಗುಹೋಗು.

ಜಹರತ್—ಬಾ, ತಾತ. (ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುವಳು)

ಷಾಜಹಾನ್—ಏನು ಮಮ್‌ತಾಜ್, ನೀನೂ ಅವನ ಸಲುವಾಗಿ ಕ್ಷಮೆ ಬೇಡುವಿಯಾ ? ಇಲ್ಲ, ನಾನು ಕ್ಷಮಿಸುವುದಿಲ್ಲ ; ಇವನು ದಾರನನ್ನು ಕೊಂದಿರುವನು.

ಜಹನಾರಾ—ಇಲ್ಲ, ಅಪ್ಪ ! ಕೊಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ನೀನು ನಿದ್ರೆಮಾಡು ಹೋಗು.

ಷಾಜಹಾನ್—ಕೊಲ್ಲಲಿಲ್ಲ, ಕೊಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ಅದು ನಿಶ್ಚಯವೆ ? ಹಾಗಾದರೆ ನಾನು ನೋಡಿದುದೇನು, ಕನಸೆ ?

ಜಹನಾರಾ—ಹೌದಪ್ಪ, ಕನಸು.

ಷಾಜಹಾನ್—ಹಾಗಾದರೆ ಸರಿ; ಆದರೆಂತಹ ದುಸ್ವಪ್ನ ! ಒಂದು ವೇಳೆ ಸತ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ ! ಏಕೆ ಜಹರತ್, ಅಳುತ್ತಿರುವೆ ? ಇದು ಕನಸಲ್ಲ ! ಕನಸಲ್ಲ ! ಹೋ ! ಹೋ ! ಹೋ !

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

(ಗುಡುಗು ಮಿಂಚು)

ಜಹರತ್—ಇದೇನು ಹೊರಗೆ ! ಇಂದಿನ ರಾತ್ರಿಯು ಪ್ರಪಂಚದ ಪ್ರಳಯ ರಾತ್ರಿಯೆ ? ಎಲ್ಲವೂ ಪ್ರಕೋಪಗೊಂಡಿರುವುದು. ಭೂಮಿ, ಆಕಾಶ, ಜಲ, ಅಗ್ನಿ, ವಾಯು-ಎಲ್ಲವೂ. ಓ ! ಎಂತಹ ಭಯಾನಕ ರಾತ್ರಿ !

ಷಾಜಹಾನ್—ಇದೆಲ್ಲ ಏನು, ಜಹನಾರಾ ?

ಜಹನಾರಾ—ಅಪ್ಪ, ರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತಾಗಿದೆ; ನಿದ್ರೆಹೋಗು. ನೀನೇನು ಉನ್ಮತ್ತನಲ್ಲ.

ಷಾಜಹಾನ್—ನಾನು ಉನ್ಮತ್ತನಲ್ಲ, ಉನ್ಮತ್ತನಲ್ಲ; ತಿಳಿದೆನು. ಹೊರಗಿದೇನು, ಜಹನಾರಾ ?

ಜಹನಾರಾ—ಹೊರಗೊಂದು ಪ್ರಳಯವಾಗುತ್ತಿರುವುದು. ಕೇಳು ಅಪ್ಪ, ಕೇಳು : ವೃಷ್ಟಿಯ ಶಬ್ದವನ್ನು, ಬಿರುಗಾಳಿಯ ಹುಂಕಾರವನ್ನು, ಗುಡುಗಿನ ದನಿಯನ್ನು ; ಆಕಾಶವು ಕಳಚಿಬಿದ್ದಂತೆ ಮಳೆ ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವುದು. ಬಿರುಗಾಳಿ ವೃಷ್ಟಿಧಾರೆಯನ್ನು ತೀವ್ರ ವೇಗದಿಂದ ಭೂಮಿಗೆ ಅಪ್ಪಳಿಸಿ ತಂದು ಹೊಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು.

ಷಾಜಹಾನ್—ಹೊಡೆಯಿರಿ ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿರಾ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೊಡೆಯಿರಿ. ಪೃಥ್ವಿಯು ನೀರವವಾಗಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಹಿಸುವಳು. ಅವಳು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಹೆತ್ತುದೇಕೆ ? ತೊಡೆಯಮೇಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಾಕಿದಳೇಕೆ ? ಈಗ ನೀವು ದೊಡ್ಡವರಾದಿರಿ ; ಇನ್ನೇಕೆ ಅವಳನ್ನು ಮನ್ನಿಸುವಿರಿ ? ಕರ್ಮಾಕ್ಕನುಸಾರವಾದ ಫಲ ! ಹೊಡೆಯಿರಿ, ಮಕ್ಕಳೇ ! ಅವಳೇನು ಮಾಡಬಲ್ಲಳು ? ರಾಶಿರಾಶಿ ಗೈರಿಕಜ್ವಾಲೆಯನ್ನು ಉಗುಳುವಳೋ ? ಆಗಲಿ, ಆ ಗೈರಿಕ ಜ್ವಾಲೆಯು ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ನೆಗೆದು ದ್ವಿಗುಣವಾದ ವೇಗದಿಂದ ಅವಳ ಮೇಲೇ ಬಂದು ಬೀಳುವುದು. ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಸಮುದ್ರದ ತೆರೆಗಳನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸುವಳೊ ? ಎಬ್ಬಿಸಲಿ. ತರಂಗವು ದೀರ್ಘ ನಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಮತ್ತೆ ಅವಳ ವಕ್ಷದಮೇಲೆಯೇ ಬೀಳುವುದು. ನಿಮ್ಮನ್ನವಳೇನೂ ಮಾಡಲಾರಳು. ಕೈಲಾಗದ ಜೀರ್ಣವೃದ್ಧೆಯವಳು. ಕೇವಲ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಕೊಡಬಲ್ಲಳು. ನೀರನ್ನು ಕೊಡಬಲ್ಲಳು, ಹೂಗಳನ್ನು ಕೊಡಬಲ್ಲಳು ; ಅಷ್ಟೇ ಅವಳ ಕೈಲಾಗುವುದು. [illegible] ಎಳೆದು ಕಳೆದು,

Sri Vidyadharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಹೊಡೆದು ಬಡಿದು, ಸಾಕುಮಾಡಿರಿ. ಅವಳಿಂದೇನೂ ಆಗದು ಅಮ್ಮ, ಒಂದುಬಾರಿ ನಿನ್ನ ಘರ್ಜನೆಯನ್ನು ತೋರಬಾರದೆ? ಪ್ರಳಯದ ಕೂಗಿನಿಂದ ಅಬ್ಬರಿಸಿ, ಶತಸೂರ್ಯ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಜ್ವಲಿಸುತ್ತಾ, ಅಚಿಂತಿತ ವೇಗದಿಂದ ಆಕಾಶದ ಅನಂತ ಶೂನ್ಯತೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿ, ಹೊರಟು ಹೋಗಬಾರದೆ, ತಾಯಿ? ನೋಡುವ ಆಗ ಅವರೆಲ್ಲಿ ಹೋಗುವರೊ?

(ಹಲ್ಲುಕಡಿಯುವನು)

ಜಹನಾರಾ—ಅಪ್ಪ, ಈ ವ್ಯರ್ಥ ಕೋಪದಿಂದ ಏನಾಗುವುದು? ನಿದ್ರೆ ಮಾಡುವೆ, ಬಾ.

ಷಾಜಹಾನ್—ಸತ್ಯ, ಮಗಳೇ, ವ್ಯರ್ಥ! ವ್ಯರ್ಥ! ವ್ಯರ್ಥ! (ಮೇಘಗರ್ಜನೆ)

ಜಹರತ್—ಎಂತಹ ರಾತ್ರಿ, ಚಿಕ್ಕತ್ತೆ? ಎಷ್ಟೊಂದು ಭಯಂಕರ!

ಷಾಜಹಾನ್—ಜಹನಾರಾ, ಈ ದುರ್ದಿನದ ಅಂಧಃಕಾರದಲ್ಲೊಮ್ಮೆ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ ತಿರುಗಾಡಿ ಬರಬೇಕೆಂಬ ಆಶೆಯಾಗುವುದು. ಬೆಂಕಿಯಂತೆ ಪ್ರಜ್ವಲಿತವಾದ ಈ ನನ್ನ ನೆರೆಗೂದಲಿಂದ ತುಂಬಿದ ತಲೆಯನ್ನು ಆ ವೃಷ್ಟಿಯ ಅಜಸ್ರಧಾರೆಯಲ್ಲಿ ತೋಯಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದು; ಈ ನನ್ನ ಹೃದಯವನ್ನು ಕೈಯಾರೆ ಕಿತ್ತು ಸಿಡಿಲಿನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಹಾಕಬೇಕೆಂದು ಆಸೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದು; ಈ ದೇಹದಿಂದ ನನ್ನ ಆತ್ಮವನ್ನು ಒಮ್ಮೆಗೆ ಬೇರೆಮಾಡಿ ದಯಾಮಯನಾದ ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಅದನ್ನು ತೋರಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದು. ಇದೋ ಮತ್ತೆ ಘರ್ಜನೆ. ಛಿ! ಮೇಘರಾಜ, ಬಾರಿಬಾರಿಗೆ ಈ ನಿಷ್ಫಲ ಘರ್ಜನೆಯೇಕೆ? ನಿನ್ನ ಆಘಾತದಿಂದ ಪೃಥುವಿಯ ವಕ್ಷವನ್ನು ಒಮ್ಮೆಗೇ ಭೇದಿಸಬಲ್ಲೆಯಾ? ಕತ್ತಲು! ಎಂತಹ ಕತ್ತಲು? ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರನ್ನು, ಗಗನದ ಸಮಸ್ತ ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಗಭೀರ ಉದರದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಬಲ್ಲುದೆ, ಇದು? (ಮತ್ತೆ ಮೇಘಗರ್ಜನೆ)

ಜಹನಾರಾ—ಜಹರತ್, ತಂದೆಗೆ ಮತ್ತೆ ಜ್ಞಾನಹೋಗಿರುವುದು. ಎಲ್ಲಿ, ಔಷಧಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ.

ಜಹರತ್—ಇದೋ ಚಿಕ್ಕತ್ತೆ. (ಕೊಡುವಳು)

(ಜಹನಾರಳು ಔಷಧವನ್ನು ಕುಡಿಸುತ್ತಿರುವಳು. ಹೊರಗೆ ಮತ್ತೆ ಮೇಘ ಗರ್ಜನೆಯಾಗುವುದು)

ಜಹರತ್ ಮತ್ತು ಜಹನಾರಾ—ಓಹೋ! ಎಂತಹ ಭಯಾನಕ ರಾತ್ರಿ!

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

೪

ಸ್ಥಾನ—ಗ್ವಾಲಿಯರ್ ದುರ್ಗ. ಕಾಲ—ಪ್ರಭಾತ.
ಸುಲೇಮಾನ್ ಮತ್ತು ಮಹಮದ್.

ಸುಲೇಮಾನ್—ಕೇಳಿದೆಯಾ, ಮಹಮದ್ ? ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಿಗೆ ಮರಣದಂಡನೆಯಾಯಿತು.

ಮಹಮದ್—ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಲ್ಲ ಅಣ್ಣ, ವಿಚಾರಣೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ. ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನೊಬ್ಬನು ಉಳಿದಿದ್ದನು. ಇಂದದೂ ಕೊನೆಯಾಯಿತು.

ಸುಲೇಮಾನ್—ಮಹಮದ್, ನಿಮ್ಮ ಮಾವ ಷೂಜನು ಹೇಗೆ ಸತ್ತನು.

ಮಹಮದ್—ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಯದು. ಕೆಲವರು ಹೆಂಡತಿಯೊಡನೆ ಜಲಮಗ್ನನಾದನೆಂದು ಹೇಳುವರು; ಕೆಲವರು ಸಪತ್ನೀಕವಾಗಿ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಡಿದನೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಮಕ್ಕಳು ಆತ್ಮಹತ್ಯಮಾಡಿಕೊಂಡರಂತೆ.

ಸುಲೇಮಾನ್—ಹಾಗಾದರಾತನ ಪರಿವಾರದಲ್ಲಾರೂ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ ?

ಮಹಮದ್—ಇಲ್ಲ.

ಸುಲೇಮಾನ್—ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಈ ಸಮಾಚಾರವು ತಿಳಿಯಿತೆ ?

ಮಹಮದ್—ತಿಳಿಯಿತು. ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲಾ ಅಳುತ್ತಿದ್ದಳು; ನಿದ್ರೆಯಿಲ್ಲ.

ಸುಲೇಮಾನ್—ಇಷ್ಟೊಂದು ದುಃಖವನ್ನು ನೀನು ಸಹಿಸಬಲ್ಲೆಯಾ, ಮಹಮದ್ ?

ಮಹಮದ್—ನೀನುಮಾತ್ರ ಸುಖದಲ್ಲಿರುವೆಯಾ ಅಣ್ಣ ? ತಂದೆತಾಯಿಗಳ ಸಲುವಾಗಿ ರಾತ್ರಿ ಹಗಲೂ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿರುವೆ.

ಸುಲೇಮಾನ್—ಮತ್ತೆ ಅದನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತಂದೆಯಾ, ಮಹಮದ್, ಇಷ್ಟೊಂದು ನಿಷ್ಠುರನೇ ನೀನು ? ನಿತ್ಯವೂ ನನ್ನನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಸುಡಲು ನಿನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದನೋ, ನಿಮ್ಮ ತಂದೆ ? ಯಾರುಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡುವರು !

ಮಹಮದ್—ಅಣ್ಣ, ಈ ಎದೆಯ ರಕ್ತವನ್ನು ಚಲ್ಲಿಕೊಡುವುದರಿಂದ ನಿಮಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಾಧಾನವಾಗಬಹುದಾದರೆ ಹೇಳು, ಈಗ - ಈ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಈ ಕಠಾರಿಯನ್ನಿರಿದುಕೊಳ್ಳುವೆನು.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಸುಲೇಮಾನ್—ನಿಜವನ್ನು ಹೇಳಿದೆ, ಮಹಮುದ್, ಈ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿಯಿಲ್ಲ. ಅತೀತವನ್ನು ಒಮ್ಮೆಗೇ ಅಳಿಸಿಬಿಡಬಹುದಾದರೆ, ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ವಿಸ್ಮೃತಿಯನ್ನು ತಂದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದರೆ, ಆಗ ...

ಮಹಮುದ್—ಅಂತಹ ಔಷಧಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲವೆ, ಅಣ್ಣ ? ಅಂತ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ವಿಷ

ಸುಲೇಮಾನ್—ಇತ್ತ ನೋಡು ಮಹಮುದ್, ಸಿಪಾರನನ್ನು ! (ಸೇತುವೆಯ ಮೇಲೆ ಸಿಪಾರನು ಬರುವನು)

ಸುಲೇಮಾನ್—ನೋಡು, ಆ ಬಾಲಕನನ್ನು ನನ್ನ ತಮ್ಮ ಸಿಪಾರನನ್ನು ; ನೋಡು, ನೋಡು ಆ ಮೂಕ ಸ್ಥಿರಮೂರ್ತಿಯನ್ನು. ಎದೆಯಮೇಲೆ ಕೈಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಸ್ಥಿರಶೂನ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿರುವನು. ನೀರವ ! ಇಂತಹ, ಭಯಾನಕ ಕರುಣದೃಶ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲಿಯಾದರೂ ನೋಡಿರುವೆಯಾ, ಮಹಮುದ್ ? ಇದರಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಸ್ವಂತದುಃಖಗಳಿಗಾಗಿ ಚಿಂತಿಸುವದು ಸಾಧ್ಯವೇ ?

ಮಹಮುದ್—ಓ ! ಎಷ್ಟೊಂದು ಭಯಾನಕ ! ನಮ್ಮ ದುಃಖವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ; ಈ ಮಗುವಿನ ದುಃಖವು ಮಾತಿಗೆ ನಿಲುಕದು. ಮಕ್ಕಳು ಅಳುವಾಗ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಭೀಷಣ ಆರ್ತನಾದವು ಕೇಳಬಂದರೆ ಮಗುವಿನ ಅಳುವು ಹೇಗೆ ಒಮ್ಮೆಂದೊಮ್ಮೆ ನಿಂತುಹೋಗುವುದೋ, ಹಾಗೆ ನಮ್ಮ ದುಃಖವು ಇದರ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಭಯದಿಂದ ನೀರವವಾಗಿ ಹೋಗುವುದು.

ಸುಲೇಮಾನ್—ನೋಡು, ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಎರಡು ಕೈಗಳಿಂದ ಉಜ್ಜಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವನು. ಮನಸ್ಸಿನ ದುರ್ಭರ ಯಾತನೆಯು ಹಾಹಾಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ ಏಳಲಿಚ್ಛಿಸುವುದು ; ಆದರೆ ವಾಕ್ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಸಿಪಾರ್, ಸಿಪಾರ್, ಪ್ರಿಯ ಸಹೋದರ !

(ಸಿಪಾರನು ಒಮ್ಮೆ ಸುಲೇಮಾನನ ಕಡೆ ನೋಡಿ ಹೋಗುವನು)

ಮಹಮುದ್—ಅಣ್ಣ—

ಸುಲೇಮಾನ್—ಮಹಮುದ್—

ಮಹಮುದ್—ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು !

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಮುಹಮುದ್—ಇಲ್ಲ ಅಣ್ಣ, ಕ್ಷಮಿಸು, ಇಷ್ಟೊಂದು ಪಾಪದ ಭಾರವನ್ನು ತಂದೆಯು ಸಹಿಸಲಾರನು. ಆದುದರಿಂದ ಅವನ ಅರ್ಧಾಪರಾಧವನ್ನು ನಾನು ವಹಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವೆನು; ನಾನು ಘೋರ ಪಾತಕಿ. ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು. (ಮೊಣಕಾಲೂರಿ ಬೇಡುವನು.)

ಸುಲೇಮಾನ್—ಏಳು ತಮ್ಮ. ಉದಾರವೀರ, ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಕ್ಷಮಿಸುವೆನು. ನೀನೆಲ್ಲವನ್ನು ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಧರ್ಮಕ್ಕೋಸುಗ ಸಹಿಸಿದೆ. ನಾನು ಕೇವಲ ಹತಭಾಗ್ಯನು.

ಮುಹಮುದ್—ಹಾಗಾದರೆ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ನಿನಗೆ ವಿದ್ವೇಷವಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳು, ಅಣ್ಣ. ನಿನ್ನ ಪ್ರಿಯ ಸಹೋದರನೆಂದು ಆಲಿಂಗಿಸು.

ಸುಲೇಮಾನ್—ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಸಹೋದರ-(ಆಲಂಗಿಸುವನು.)

ಮುಹಮುದ್—ನೋಡು, ಚಿಕ್ಕತಂದೆಯನ್ನು ವಧ್ಯಭೂಮಿಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತಿರುವರು.

(ಸುಲೇಮಾನನು ಸೇತುವೆಯ ಕಡೆ ನೋಡುವನು. ಸೇತುವೆಯಮೇಲೆ ಪ್ರಹರಿಗಳೊಡನೆ ಮುರಾದನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು.)

ಮುರಾದ್—(ಉಚ್ಚಸ್ವರದಿಂದ) ಅಲ್ಲಾ ! ನನ್ನ ಪಾಪದ ಫಲವನ್ನು ನಾನು ಹೊಂದಿದೆನು. ದುಃಖವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಔರಂಗಜೇಬನನ್ನು ಮರೆತೆಯೇಕೆ ?

(ನೇಪಥ್ಯದಲ್ಲಿ)—ಯಾರನ್ನೂ ಮರೆಯುವುದಿಲ್ಲ; ಯಾವದೂ ಮರೆತುಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಸುಲೇಮಾನ್—ಅದಾರ ಸ್ವರ ?

ಮುಹಮುದ್—ನನ್ನ ಪತ್ನಿಯದು.

(ನೇಪಥ್ಯದಲ್ಲಿ)—ಅವನಿಗಾಗುವ ಶಿಕ್ಷೆಯ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಶಿಕ್ಷೆಯು ಪುರಸ್ಕಾರವೆಂದು ತಿಳಿ. ಯಾರನ್ನೂ ಮರೆಯುವುದಿಲ್ಲ; ಯಾವುದೂ ಮರೆತು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಮುರಾದ್—ಅವನಿಗೂ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗುವುದು ! ಹಾಗಾದರೆ ನನ್ನನ್ನು ವಧ್ಯಭೂಮಿಗೆ ಕರೆದೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿರಿ; ಇನ್ನು ದುಃಖವಿಲ್ಲ.

(ಮುರಾದನೂ, ಪ್ರಹರಿಗಳೂ ಹೋಗುವರು.)

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಸುಲೇಮಾನ್—ಮಹಮದ್, ಇದೇನು! ಸ್ಥಿರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆ ಕಡೆ ಏನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವೆ?

ಮುರಾದ್—ನರಕ! ಇದನ್ನುಳಿದು ಬೇರೊಂದು ನರಕವಿರುವುದೆ? ಇದ್ದರೆ ಅದೆಂತಹುದು ದೇವಾ!

೫

ಸ್ಥಾನ—ಔರಂಗಜೇಬನ ಮಂದಿರ. ಕಾಲ—ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿ.

ಔರಂಗಜೇಬ ಏಕಾಂಗಿ

ಔರಂಗಜೇಬ—ನಾನು ಮಾಡಿದುದೆಲ್ಲ ಧರ್ಮದ ಸಲುವಾಗಿ. ಬೇರೆ ಉಪಾಯದಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ! - (ಹೊರಗೆ ನೋಡಿ) ಎಂತಹ ಕಾರ್ಗತ್ತಲೆ! ದೋಷಿಯಾರು? ನಾನೇ! ಅದು ಹೇಗೆ? ಇದಾರ ಶಬ್ದ! ಗಾಳಿಯು ಬೀಸುತ್ತಿರುವುದು. ಇದೇನು. ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಈ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ದೂರಮಾಡಲಾಗದಿರುವುದು! ರಾತ್ರಿ ತೂಕಡಿಸುತ್ತಾ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗುವೆನು, ನಿದ್ರೆಯು ಮಾತ್ರ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. (ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟು) ಏಕೆ ಈ ಸ್ತಬ್ಧತೆ! (ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ತಿರುಗಾಡಿ ಆಮೇಲೆ ಹಠಾತ್ತಾಗಿ ನಿಂತು) ಇದೇನು? ಮತ್ತೆ ಅದೇ ದಾರನ ಛಿನ್ನ ಮಸ್ತಕ! ಷೂಜನ ರಕ್ತಾಕ್ತದೇಹ! ಮುರಾದನ ತಲೆಯಿಲ್ಲದ ಕಂಬಂದ! ಹೋಗಿರಿ ನನ್ನಿದಿರಿನಿಂದ. ನನಗೆ ವಿಶ್ವಾಸವಿಲ್ಲ. ಇದೋ ಮತ್ತೆ! ನನ್ನ ಸುತ್ತು ಕುಣಿಯತೊಡಗಿದರು! ನೀವು ಯಾರು? ನನ್ನ ಜಾಗ್ರತಿಯಲ್ಲಿ, ನನ್ನ ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ, ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯವಾದ ಧೂಮಕೇತುವಿನಂತೆ ಬಾರಿಬಾರಿಗೂ ಬಂದು ದರ್ಶನ ಕೊಡುವಿರೇಕೆ? ತೊಲಗಿರಿ, ಇಲ್ಲಿಂದ. ಇದೋ! ಮುರಾದನ ಕಬಂದವು ನನ್ನನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಿರುವುದು; ದಾರನ ರುಂಡವು ನನ್ನನ್ನು ಸ್ಥಿರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿರುವುದು; ಷೂಜನು ವಿಕಟವಾಗಿ ನಗುತ್ತಿರುವನು. ಇದೆಲ್ಲವೂ ಏನು? (ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಮೇಲೆ ತೆಗೆದು) ಹೋದವು, ಎಲ್ಲವೂ ಹೊರಟುಹೋದವು. ಓ! ಇದೇನು, ನನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಇಷ್ಟೊಂದು ರಕ್ತ ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವುದೇಕೆ? ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಬೆಟ್ಟದಂತೆ ಈ ಭಾರವೇನು?

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

(ದಿಲ್‌ಧಾರನು ಬರುವನು)

ಔರಂಗಜೇಬ—(ಚಮುಕಿತನಾಗಿ) ದಿಲ್ದಾರ್ !

ದಿಲ್ದಾರ್—ಜಹಾಪನಾ—

ಔರಂಗಜೇಬ—ನಾನೇನು ನೋಡುತ್ತಿರವೆನು ಬಲ್ಲೆಯಾ ?

ದಿಲ್ದಾರ್ ವಿವೇಕವೆಂಬ ಯವನಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಉತ್ತಪ್ತ ಚಿಂತೆಯ ಪ್ರತಿಚ್ಛವಿ ! ಹಾಗಾದರೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು ?

ಔರಂಗಜೇಬ—ಏನು ?

ದಿಲ್ದಾರ್—ಅನುತಾಪ ! ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲವೆ ? ಇಂತಹ ಅಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಆಚರಣೆಯನ್ನು, ನಿಯಮದ ಇಂತಹ ವ್ಯತಿಕ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರಕೃತಿಯು ಎಷ್ಟು ದಿನ ಸಹಿಸುವಳು ?

ಔರಂಗಜೇಬ—ನಿಯಮದ ವ್ಯತಿಕ್ರಮವೇನು ದಿಲ್ದಾರ್ ?

ದಿಲ್ದಾರ್–ವೃದ್ಧನಾದ ತಂದೆಯನ್ನು ಕಾರಾಗಾರದಲ್ಲಿಟ್ಟಿರುವುದು; ತಿಳಿದಿರಾ, ಜಹಾಪನಾ, ಇಂದು ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯು ನಿಮ್ಮ ನಿರ್ಮಮತೆಯಿಂದ ಉನ್ಮತ್ತನಾಗಿರುವನು. ಅಲ್ಲದೆ ಮೇಲಿಂದಮೇಲೆ ಈ ಭ್ರಾತೃಹತ್ಯೆ. ಇಷ್ಟೊಂದು ಪಾಪವು ಸುಮ್ಮನೆ ತೀರುವುದೆ ?

ಔರಂಗಜೇಬ—ಯಾರು ಹೇಳಿದರು, ನಾನು ಭ್ರಾತೃಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿದೆನೆಂದು? ಅದು ಖಾಜಿಗಳ ನ್ಯಾಯತೀರ್ಪು.

ದಿಲ್ದಾರ್—ಇಷ್ಟುದಿನವೂ ಪರರನ್ನು ವಂಚಿಸಿ, ಈಗ ಜಹಾಪನಾರವರು ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವೇ ವಂಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿತಂತಿದೆ ! ಸಹೋದರನನ್ನು ಕೊಂದು ಜನರಿಂದ ತಮ್ಮ ದೋಷವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿರಬಹುದು; ಆದರೆ ವಿವೇಕವನ್ನು ವಂಚಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸಾವಿರ ಕೈಗಳಿಂದ ಕಂಠವನ್ನು ಹಿಡಿದೆಯಾದರೂ ಹೃದಯಾಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ಅದು ನಿಮ್ನ, ಗಭೀರ, ಆಚ್ಛಾದಿತ, ಭಗ್ನಧ್ವನಿಯಿಂದ ಕೂಗುತ್ತಲೇ ಇರುವದು. ಈಗ ನಿನ್ನ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಮಾಡು.

ಔರಂಗಜೇಬ—ತೊಲಗಿಹೋಗು ಇಲ್ಲಿಂದ. ಔರಂಗಜೇಬನಿಗೆ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಲು ನೀನಾರು, ದಿಲ್ದಾರ್ ?

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ದಿಲ್ದಾರ್—ನಾನಾರೇ ಔರಂಗಜೇಬ ? ನಾನು ಮಿರ್ಜಾ ಮಹಮದ್ ನಿಯಮತ್ ಖಾನ್.

ಔರಂಗಜೇಬ—ಹಾಜಿ ನಿಯಮತ್ ಖಾನ್ ! ಆಸಿಯದ ವಿಜ್ಞಾತವು ಪಂಡಿತ ನಿಯಮತ್ ಖಾನ್ !

ದಿಲ್ದಾರ್—ಹೌದು, ಔರಂಗಜೇಬ, ನಾನದೇ ನಿಯಮತಖಾನನು ! ಕೇಳು, ನಾನು ರಾಜನೀತಿಯ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಸಲುವಾಗಿ ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದು ಘಟನಾಕ್ರಮದಿಂದ ಈ ಪಾರಿವಾರಿಕ ದ್ವೇಷಗಳ ಆವರ್ತದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದೆನು. ಆ ಅಭಿಜ್ಞತೆಯ ಲೋಭದಿಂದಲೇ ಜಘನ್ಯವಾದ ವಿದೂಷಕನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿದೆನು. ಆದರೆ ಇಂದಾವ ಅಭಿಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಹಿಂತಿರುಗುವೆನೋ, ಅದನ್ನು ಹೊಂದದಿದ್ದರೆ ಉತ್ತಮವಾಗಿತ್ತೆಂದು ಬೋಧೆಯಾಗುವುದು. ಔರಂಗಜೇಬ, ನಿನ್ನ ಅಪರಾಧಗಳ ಸಲುವಾಗಿ ಇಷ್ಟು ದಿನವೂ ನಿನ್ನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದೆನೆಂದು ತಿಳಿದೆಯಾ ? ವಿದ್ಯೆಗಿನ್ನೂ ಐಶ್ವರ್ಯದ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಪದಾಘಾತ ಮಾಡುವ ತೇಜಸ್ಸಿರುವುದು. ನಾನು ಹೋಗುವೆನು, ಸಾಮ್ರಾಟ್.

(ಹೊರಡುವನು)

ಔರಂಗಜೇಬ—ಜನಾಬ್—

ದಿಲ್ದಾರ್—ಇಲ್ಲ; ನನ್ನನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸಲಾರೆ ಔರಂಗಜೇಬ. ನಾನು ಹೋಗುವೆನು. ಆದರೆ ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿಹೋಗುವೆನು : ಈ ಜೀವನಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಜಯವಾಯಿತೆಂದು ಭಾವಿಸಿರುವೆಯಾ ? ಇಲ್ಲ, ಇದು ನಿನ್ನ ಜಯವಲ್ಲ ಔರಂಗಜೇಬ, ಪರಾಜಯ ; ನಿನ್ನ ಮಹತ್ಪಾಪದ ಮಹತ್ ಶಿಕ್ಷೆ ; ನಿನ್ನ ಅಧಃಪತನ. ನೀನು ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿದೆನೆಂದು ತಿಳಿದಷ್ಟೂ ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿರುವೆ. ಮತ್ತು ಈ ಯೌವ್ವನದ ಅಮಲು ಸ್ವಲ್ಪ ಇಳಿದು, ಪ್ರಕೃತಸ್ಥವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೂ ನಿನಗೂ ಮಧ್ಯೆ ಎಂತಹ ಕಠಿಣಪ್ರಪಾತವನ್ನು ಅಗೆದುಕೊಂಡೆಯೆಂಬುದನ್ನು ನೋಡಬಲ್ಲೆಯಾದಾಗ ವಿಭ್ರಾಂತನಾಗಿ ಬೀಳುವೆ. ನೆನಪಿರಲಿ !

(ಹೋಗುವನು.)

(ಔರಂಗಜೇಬನು ನತಶಿರನಾಗಿ ಬೇರೊಂದು ಕಡೆ ಹೋಗವನು.)

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

೬

ಸ್ಥಾನ—ಆಗ್ರಾದ ದುರ್ಗಪ್ರಾಸಾದ. ಕಾಲ—ಅಪರಾಹ್ಣ.

(ಜಹನಾರಾ ಮತ್ತು ಜಹರತ್ತುನ್ನಿಸಾ ಕುಳಿತು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವರು.)

ಜಹನಾರಾ—ಜಹರತ್‌ಉನ್ನೀಸಾ, ಔರಂಗಜೇಬನಂತಹ ಸೌಮ್ಯ, ಸಹಾಸ್ಯ, ಮನೋಹರ ಪಾಷಂಡನನ್ನು ನೀನೆಲ್ಲಾದರೂ ನೋಡಿರುವೆಯು ?

ಜಹರತ್—ಇಲ್ಲ; ನನಗೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಭಯ ಚಿಕ್ಕತ್ತೆ, ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ಕ್ರೂರತೆ, ಹೊರಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಸರಳತೆ; ಒಳಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಪ್ರಬಲ, ಮೇಲೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಸ್ಥಿರ; ಒಳಗೆ ಇಂತಹ ಕಾಲಕೂಟ, ಹೊರಗಿಂತಹ ಮಾಧುರ್ಯ. ಇದು ಸಂಭವವೇ! ನನಗೆ ಭಯವಾಗುತ್ತಿರುವುದು.

ಜಹನಾರಾ—ನನಗೊಂದು ವಿಧವಾದ ಭಕ್ತಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಿದೆ. ಮನುಷ್ಯನು ಒಮ್ಮೆಗೆ ಹೀಗೆ ನಗಬಲ್ಲನು, ಸಂಗಡಲೇ ವ್ಯಾಘ್ರದಂತೆ ಹಿಂಸಾಲೋಲುಪವಾದ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಬೀರಬಲ್ಲನು; ಇಂತಹ ಮೃದುವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಬಲ್ಲನು, ಸಂಗಡ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ವಿದ್ವೇಷದ ಜ್ವಾಲೆಯಿಂದ ಉರಿಯಬಲ್ಲನು; ಈಶ್ವರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕೈಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲನು, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸೈತಾನನಂತೆ ಅಚಿಂತಿತ ಪಾಪವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಬಲ್ಲನು. ಆಶ್ಚರ್ಯ !

ಜಹರತ್—ತಾತನನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಬಂಧನದಲ್ಲಿಟ್ಟು ರಾಜಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವನ ಉಪದೇಶದ ಸಲುವಾಗಿ ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸುವನು. ತಾತನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಕೊಂದು, ಮತ್ತೆ ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸುವನು ! ಅವನಿಗೇನು ಲಜ್ಜೆ, ಸಂಕೋಚ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಇಲ್ಲವೆ ? ಇದೋ ತಾತನು ;

(ಷಾಜಹಾನನು ಬರುವನು)

ಷಾಜಹಾನ್–ನೋಡು, ಜಹನಾರಾ, ಈಗ ಹೇಗಿರುವೆನು ನೋಡು! ಜಹರತ್ ಉನ್ನೀಸಾ, ಔರಂಗಜೇಬನು ಈ ರತ್ನಾಭರಣಗಳನ್ನು ಕದ್ದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಯೋಚಿಸಿರುವನು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲವನ್ನು ನಾನ್ನೆ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಧರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವೆನು. (ಜಹರತಳನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ) ಈಗ ನನ್ನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ, ಜಹರತ್?

ಜಹರತ್—ಮತ್ತೆ ಜ್ಞಾನಶೂನ್ಯನಾಗಿರುವನು. ಈ ಉನ್ಮಾದವು ಚಂದ್ರನ ಮೇಲೆ ಹಾದುಹೋಗುವ ಶರತ್ಕಾಲದ ಮೇಘದಂತೆ ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಬಂದು ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದು.

ಷಾಜಹಾನ್—(ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಹಾಗೆ ಗಂಭೀರನಾಗಿ) ಖಬರ್‌ದಾರ್! ಮದುವೆ ಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆ? (ನಿಮ್ನ ಸ್ವರದಿಂದ) ಮಗುವಾಗಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಬೈದುಮಾಡಿ ನಿನ್ನ ಒಡವೆಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಮದುವೆ ಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆ?

ಜಹನಾರಾ—ನೋಡು ಜಹರತ್, ಇದು ಬರಿಯ ಹುಚ್ಚಲ್ಲ. ಜ್ಞಾನವು ಚೆನ್ನಾಗಿರುವುದು. ಇದೊಂದು ವಿಧವಾದ ವಿಲಾಪ.

ಜಹರತ್—ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಿಯ ಉನ್ಮತ್ತಾವಸ್ಥೆಗಿಂತ ಹೃದಯವೇದಕ ವಾದ ನೋಟವು ಮತ್ತಾವುದೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುವುದು. ಒಂದು ಸುಂದರ ಪ್ರತಿಮೆಯು ಒಡೆದು ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಂತೆ. ಓ! ಎಂತಹ ನೋಟ! (ಅಳುತ್ತ ಹೋಗುವಳು.)

ಷಾಜಹಾನ್—ನಾನು ಹುಚ್ಚನಲ್ಲ ಜಹನಾರಾ, ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾತನಾಡ ಬಲ್ಲೆನು.

ಜಹನಾರಾ—ಅದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತು ಅಪ್ಪ.

ಷಾಜಹಾನ್—ನನ್ನ ಹೃದಯವು ಒಡದುಹೋಗುತ್ತಿರುವುದು. ಇಷ್ಟೊಂದು ದುಃಖವನ್ನು ಸಹಿಸುತ್ತಾ ಹೇಗೆ ಜೀವಿಸುತ್ತಿರುವೆನೋ ಆಶ್ಚರ್ಯ! ದಾರಾ, ಷೂಜಾ, ಮುರಾದ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಮುಗಿಸಿಬಿಟ್ಟನೆ? ಪ್ರತಿಶೋಧ ವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಅವರ ಮಕ್ಕಳೊಬ್ಬರೂ ಇಲ್ಲ! ಎಲ್ಲರೂ ಹೋದರು.

(ಔರಂಗಜೇಬನು ಬರುವನು.)

ಷಾಜಹಾನ್—ಇದಾರು? (ಭಯ ವಿಸ್ಮಯಗಳಿಂದ) ಏನು ಏನು! ಸಾಮ್ರಾಟನೆ?

ಜಹನಾರಾ—ಹೌದು; ಔರಂಗಜೇಬನು.

ಔರಂಗಜೇಬ—ತಂದೆಯೇ—

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಷಾಜಹಾನ್—ನನ್ನ ರತ್ನಾಭರಣಗಳನ್ನು ಕದ್ದೊಯ್ಯಲು ಬಂದಿರುವನು! ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ; ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ನಿಮಿಷದಲ್ಲೆಲ್ಲವನ್ನು ಕಬ್ಬಿಣದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಭದ್ರಪಡಿಸಿ ಬರಿವೆನು. (ಹೊರಡುವನು.)

ಔರಂಗಜೇಬ—(ಎದುರಿಗೆ ಬಂದು) ಇಲ್ಲ, ತಂದೆಯೇ; ನಾನು ನಿನ್ನ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಬರಲಿಲ್ಲ.

ಜಹನಾರಾ—ಹಾಗಾದರೆ ತಂದೆಯನ್ನು ವಧೆ ಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಬಂದೆಯಾ? ಪಿತೃಹತ್ಯವೊಂದು ಉಳಿಯಲೇಕೆ? ಅದೂ ಆಗಿಹೋಗಲಿ!

ಷಾಜಹಾನ್—ವಧೆಮಾಡುವುದೆ? ನನ್ನನ್ನು ವಧೆಮಾಡುವುದೆ! ಮಾಡು ಔರಂಗಜೇಬ, ನನ್ನನ್ನು ಕೊಂದುಬಿಡು. ವಿನಿಮಯವಾಗಿ ಈ ಸಮಸ್ತ ಆಭರಣರಾಜಿಯನ್ನು ನಿನಗೆ ಕೊಡುವೆನು; ಮತ್ತು ಸಾಯುವ ಮೊದಲು ಈ ಆನುಗ್ರಹದ ಸಲುವಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಹರಸಿ ಸಾಯುವೆನು. ಇದೋ! ನನ್ನ ತೆಗೆದ ಹೃದಯ; ನಿನ್ನ ಕಠಾರಿಯನ್ನಿರಿದು ಬಿಡು.

ಔರಂಗಜೇಬ—(ಹಠಾತ್ತಾಗಿ ಮೊಣಕಾಲೂರಿ ಕುಳಿತು.) ನನ್ನನ್ನು ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಅಪರಾಧಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಡ, ತಂದೆಯೇ. ನಾನು ಪಾಪಿ, ಘೋರತರ ಪಾಪಿ. ಆ ಪಾಪದ ಜ್ವಾಲೆಯಿಂದ ಉರಿದುಹೋಗುತ್ತಿರುವೆನು. ನೋಡು ತಂದೆಯೇ, ಈ ಕ್ಷೀಣವಾದ ದೇಹ, ಗುಳಿಬಿದ್ದ ಕಣ್ಣುಗಳು, ಈ ಶುಷ್ಕವಾದ ಪಾಂಡುರಮುಖ—ಇವುಗಳನ್ನು. ಅವು ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೇಳುವುವು.

ಷಾಜಹಾನ್—ಬಡವಾಗಿರುವೆ. ಹೌದು; ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಬಡವಾಗಿರುವೆ.

ಜಹನಾರಾ—ಔರಂಗಜೇಬ, ಸಾಕು ಈ ಅಭಿನಯ! ನಿನ್ನನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲವರೊಬ್ಬರಲ್ಲಿರುವರು. ಹೊಸದಾಗಿ ಯಾವ ಸೈತಾನೀ ತಂತ್ರವನ್ನು ಹೂಡಲು ಇಲ್ಲಿ ಬಂದೆ? ಇಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದುದೇನು?

ಔರಂಗಜೇಬ—ತಂದೆಯ ಕ್ಷಮೆ.

ಜಹನಾರಾ—ಕ್ಷಮೆ! ಇದೇನು ತೀರಾ ಹೊಸದಾದ ನಡತೆ, ಔರಂಗಜೇಬ!

ಔರಂಗಜೇಬ—ನನಗೆ ಗೊತ್ತು, ತಂಗಿ—

ಜಹನಾರಾ—ಸಾಕು ಬಿಡು.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಷಾಜಹಾನ್—ಮಾತಾಡಲಿ ಬಿಡು ಜಹನಾರಾ. ಹೇಳು, ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಪೂರೈಸು, ಔರಂಗಜೇಬ.

ಔರಂಗಜೇಬ—ಮತ್ತೇನು ಇಲ್ಲ; ನಿನ್ನ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಬೇಡುವೆನು.

(ಜಹನಾರಳು ವ್ಯಂಗವಾಗಿ ನಗುವಳು.)

ಔರಂಗಜೇಬ—(ಒಂದು ಬಾರಿ ಜಹನಾರಳ ಕಡೆ ನೋಡಿ ಬಳಿಕ ಷಾಜಹಾನನೊಡನೆ) ಈ ನನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಕಪಟವೆಂದು ತಿಳಿಯುವೆಯಾದರೆ ನನ್ನೊಡನೆ ಬರುವನಾಗು ತಂದೆಯೇ; ಈ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನೀ ಪ್ರಾಸಾದ ದುರ್ಗದಿಂದ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಆಗ್ರದ ಮಯೂರ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ, ಸರ್ವರ ಸಮಕ್ಷಮ ಸಾಮ್ರಾಟನೆಂದು ಅಭಿವಾದನ ಮಾಡುವೆನು. ಇದೋ ನನ್ನ ರಾಜಮುಕುಟವನ್ನು ನಿನ್ನ ಪದತಲದಲ್ಲಿಡುವೆನು.

(ಹೇಳುತ್ತಾ ಔರಂಗಜೇಬನು ಮುಕುಟವನ್ನು ತೆಗೆದು ಷಾಜಹಾನನ ಪದತಲದಲ್ಲಿಡುವನು.)

ಷಾಜಹಾನ್—ನನ್ನ ಹೃದಯವು ಒಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು! ಒಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು!

ಔರಂಗಜೇಬ—ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು ತಂದೆಯೇ! (ಕಾಲುಗಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವನು.)

ಷಾಜಹಾನ್—ಮಗನೇ, (ಕೈ ಹಿಡಿದೆತ್ತಿ ಬಳಿಕ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವನು)

ಜಹನಾರಾ—ಇದೊಳ್ಳೆಯ ಅಭಿನಯ, ಔರಂಗಜೇಬ!

ಷಾಜಹಾನ್—ಮಾತಾಡಬೇಡ, ಜಹನಾರಾ. ನನ್ನ ಮಗನು ನನ್ನ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕ್ಷಮೆ ಬೇಡುತ್ತಿರುವನು; ನಾನದನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಹಾ! ಪಿತೃಗಳ ಹೃದಯವೇ! ಇಷ್ಟು ದಿನವೂ ಇಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ನನ್ನ ಹೃದಯದ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಈ ಸಮಯಕ್ಕೋಸುಗವಾಗಿ ತಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೆನೇ? ಒಂದು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕ್ರೋಧವೆಲ್ಲವೂ ನೀರಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದೆ!

ಔರಂಗಜೇಬ—ಬಾ, ತಂದೆಯೇ; ನಿನ್ನನ್ನು ಮತ್ತೆ ಆಗ್ರಾದ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸುವೆನು. ನಾನು ಮಕ್ಕಾಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೋಗಿ ನನ್ನ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನು.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಷಾಜಹಾನ್ – ಇಲ್ಲ; ನನಗೆ ಮತ್ತೆ ಸಾಮ್ರಾಟನಾಗುವ ಇಚ್ಛೆಯಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಸಂಜೆಯು ಸಂದಣಿಸಿ ಬಂದಿರುವುದು. ಈ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನೀನು ಅನುಭವಿಸು, ಪುತ್ರ; ಈರಾಜಮುಕುಟವು ನಿನ್ನದು. ಮತ್ತೆ ಕ್ಷಮೆಯೋ, ಔರಂಗಜೇಬ ? ಕಳೆದುದೆಲ್ಲವನ್ನು ಮರೆತುಬಿಡು, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಡಬೇಡ. ಔರಂಗಜೇಬ ನಿನ್ನ ಸರ್ವಾಪರಾಧವನ್ನು ನಾನು ಕ್ಷಮಿಸಿರುವೆನು.

(ಮುಖವನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು)

ಜಹನಾರಾ—ತಂದೆಯೇ, ದಾರನನ್ನು ಕೊಂದ ಪಾಪಿಗೆ ಕ್ಷಮೆಯೇ ?

ಷಾಜಹಾನ್—ಸುಮ್ಮನಿರು, ಜಹನಾರಾ. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸುಖದಲ್ಲಿ ವಿಷಪಾತವಾಗದಿರಲಿ. ದಾರನನ್ನು ಮತ್ತೆ ಹೊಂದುವದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಏಳು ವರ್ಷಗಳನ್ನು ದುಃಖದಿಂದ ಕಳೆದನು; ಹೃದಯಜ್ವಾಲೆಯಿಂದ ಉರಿದೆನು; ಶೋಕದಿಂದ ಉನ್ಮತ್ತನಾಗಿ ಹೋದೆನು; ನೋಡಲಿಲ್ಲವೆ ? ಇನ್ನೆರಡು ದಿನ ಸುಖವಾಗಿರಗೊಡು, ಜಹನಾರಾ. ನೀನೂ ಔರಂಗ ಜೇಬನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು, ಜಹನಾರಾ. ಔರಂಗಜೇಬ, ಜಹನಾರಳ ಕ್ಷಮೆ ಬೇಡು.

ಔರಂಗಜೇಬ—ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು ಸೋದರಿ.

ಜಹನಾರಾ—ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಬೇಡುವೆಯಾ ? ತಂದೆಯಂತೆ ನನಗೆ ಅರುಳು ಮರುಳಲ್ಲ; ರಾಜದಸ್ಯು ! ಘಾತುಕ ! ಪಾಪಿ !

ಷಾಜಹಾನ್—ನಿನ್ನ ಹಾಗೆ ಇವನೂ ತಾಯಿಲ್ಲದವನು ಜಹನಾರಾ, ನಿನ್ನ ಹಾಗೆ ತಬ್ಬಲಿ. ಕ್ಷಮಿಸು. ಅವನ ತಾಯಿಯು ಜೀವಿಸಿದ್ದರೆ ಈಗೇನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು, ಜಹನಾರಾ ? ಅವನ ತಾಯಿಯು ತನ್ನ ವ್ಯಥೆಯೆಲ್ಲ ವನ್ನೂ ನನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಟ್ಟು ಹೋಗಿರುವಳೋ ? ಏನು ಜಹನಾರಾ, ಇನ್ನೂ ನಿಷ್ಪಂದ! ತಲೆಯೆತ್ತಿ ನೋಡು, ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದ ಈ ಯಮುನೆಯ ದೃಶ್ಯವನ್ನು, ಅದೆಷ್ಟು ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿದೆ ! ನೋಡು, ಈ ನೀಲಾಕಾಶವನ್ನು, ಎಷ್ಟೊಂದು ಗಾಢ ! ನೋಡು, ಕುಸುಮರಂಜಿತ ವಾದ ಕುಂಜವನವನ್ನು, ಎಷ್ಟೊಂದು ಸುಂದರವಾಗಿದೆ! ಮತ್ತು ನೋಡು, ಈ ಪ್ರಸ್ತರೀಭೂತವಾದ ನನ್ನ ಪ್ರೇಮಾಶ್ರುವನ್ನು, ಈ ಅನಂತ ಅಕ್ಷೋಭದ, [illegible] ಎಷ್ಟೊಂದು

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಹೃದಯದ್ರಾವಕ! ಇವುಗಳ ಕಡೆ ನೋಡಿ, ಔರಂಗಜೇಬನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು. ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೋ—ಈ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ನಾವೆಷ್ಟೊಂದು ಕೆಟ್ಟುದೆಂದು ಭಾವಿಸುವೆವೋ, ನಿಜವಾಗಿ ಅದು ಅಷ್ಟೊಂದು ಕೆಟ್ಟದ್ದಲ್ಲವೆಂದು, ಜಹನಾರಾ.

ಜಹನಾರಾ—ಔರಂಗಜೇಬ, ಈಗ ನಿನ್ನ ವಿಜಯವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಯಿತು. ನನ್ನ ಈ ಜರಾಜೀರ್ಣ ಮುಮೂರ್ಷು ತಂದೆಯ ಅನುರೋಧದಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸುವೆನು.

(ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಳು. ಅವಸರದಿಂದ ಜಹರತ್ ಉನ್ನೀಸಳ ಪ್ರವೇಶ)

ಜಹರತ್—ಆದರೆ ನಾನು ಕ್ಷಮಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಘಾತುಕ! ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಪಂಚವೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿದರೂ ನಾನು ಕ್ಷಮಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನಾನು ನಿನಗೆ ಅಭಿಶಾಪ ಕೊಡುವೆನು. ರೇಗಿದ ಫಣಿನಿಯ ಉಷ್ಣ ನಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಶಪಿಸುವೆನು. ನನ್ನ ಶಾಪದ ಭೀಷಣ ಛಾಯೆಯು, ಆಹಾರದಲ್ಲೂ, ವಿಹಾರದಲ್ಲೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಎಡೆಬಿಡದೆ ಬೆನ್ನುಬಿದ್ದು ಆತಂಕದಂತೆ ಹಿಂಸಿಸುವುದು. ನನ್ನ ಶಾಪವು ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಪರ್ವತಸಮನಾದ ಭಾರದಿಂದ ನಿನ್ನೆದೆಯನ್ನು ಒತ್ತುವುದು. ನನ್ನ ಶಾಪದ ವಿಕಟಧ್ವನಿಯು ಆಜೀವವೂ ನಿನ್ನ ವಿಜಯವಾದ್ಯದೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ಅಮಂಗಲ ವಿಲಾಪವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ನುಡಿಯುವುದು. ನನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಕೊಂದು ಯಾವ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದೆಯೋ ದೀರ್ಘಕಾಲ ಬದುಕಿ ಆ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನೀನು ಅನುಭವಿಸು; ಏಕೆಂದರೆ–ಆ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ನಿನಗೆ ಯಮನ ಸಮಾನವು; ಆ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ನಿನ್ನನ್ನು ಒಂದು ಪಾಪದಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಇಮ್ಮಡಿಯಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಪಾಪಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವುದು; ಬಳಿಕ ಸಾಯುವಾಗ ನಿನ್ನ ಈ ಉತ್ತಪ್ತ ಲಲಾಟದಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರನ ಕರುಣೆಯ ಒಂದಲ್ಪ ಕಣಕ್ಕೂ ಎಡೆಯಿಲ್ಲದಿರಲಿ. (ಹೋಗುವಳು.)

(ಮೂವರೂ ನೀರವವಾಗಿ ತಲೆಯನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಲ್ಲುವರು.)

— ತೆರೆ —

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

ನಮ್ಮ ಕೆಲವು ಪ್ರಕಟಣೆಗಳು

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ನಾನು ವಿದ್ಯಾವಂತಳಾದೆ	:	ಬಿ. ವಿ. ದಕ್ಷಿಣಾಮೂರ್ತಿ	8-25
ಹೊಸ ವಸಂತ	:	,,	6-50
ಹೇಮಂತಗಾನ	:	ವ್ಯಾಸರಾಯ ಬಲ್ಲಾಳ	6-50
ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ವಿಪ್ಲವ	:	ವೀರಕೇಸರಿ	1-80
ಕಾರವಾನ್	:	ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟೀಮನಿ	1-00
ವೈದ್ಯನಲ್ಲದ ಡಾಕ್ಟರ್	:	ಡಾ॥ ಹೆಚ್. ಕೆ. ರಂಗನಾಥ್	1-00
ಬದಲಿಸಿದ ತಲೆ	:	ಪು. ತಿ. ನ.	1-50
ಮುಗುಳು ನಗೆ	:	ಜಿಬಿಜ್.	1-30
ಸರ್ವಮಂಗಳ	:	ಚದುರಂಗ	4-50
ಶವದ ಮನೆ	:	,,	1-30
ತಾಯಬಯಕೆ	:	ಎಂ. ವಿ. ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯ	2-25
ಸುಳಿಗಾಳಿ	:	ಜಯತೀರ್ಥ ರಾಜಪುರೋಹಿತ	2-75
ಬೇಲಿಯ ಬಲೆ	:	ಉಮಾಪತಿ	3-75
ನಾಲ್ಕನೆಯ ಮನೆ	:	ನರೇಂದ್ರಬಾಬು	5-00
ಮಧುಚಂದ್ರ	:	ಚೆನ್ನವೀರ ಕಣವಿ	1-25
ಮಣ್ಣಿನ ಮೆರವಣಿಗೆ	:	,,	1-50
ಭಾಸ ನಾಟಕಚಕ್ರ	:	ಪ್ರೊ॥ ಯು.ವಿ. ಕೃಷ್ಣರಾವ್	2-50
ಎರಡು ಧ್ರುವ	:	ವಿ. ಎಂ. ಇನಾಂದಾರ್	4-00
ಆಹ್ವಾನ	:	ನಿರಂಜನ	2-25
ನೀರಿಗೆ ನೈದಿಲೆ ಶೃಂಗಾರ	:	ಡಾ॥ ಅನುಪಮ	1-50
ಟಸ್ ಡರ್ ಬರ್ ವೀಲ್	:	ವಿ. ನಾಗರಾಜರಾವ್	9-50
ಘನಾನಂದ	:	ವಸಂತ ಕವಲಿ	3-75
ಮುಕ್ತಾಫಲ	:	ಎಂ. ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಡಿಗ	1-50
ಪ್ರೇಮಹಾರ	:	ಎಂ. ಎಸ್. ರಾಮಯ್ಯ	2-00
ಜೂಡಿ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮಿ	:	ಎ. ವಿ. ಸೀ.	2-25

ಸಮಗ್ರ ಗ್ರಂಥಸೂಚನೆ ವಿವರಗಳಿಗೆ :

ಶಾರದಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri